ΚΑΜΙΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ Ή ΔΕΞΙΑ, ΚΑΜΙΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΡΧΙΑ!

ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Αριθμ. Φύλλου 142

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2014

1,5 ΕΥΡΩ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

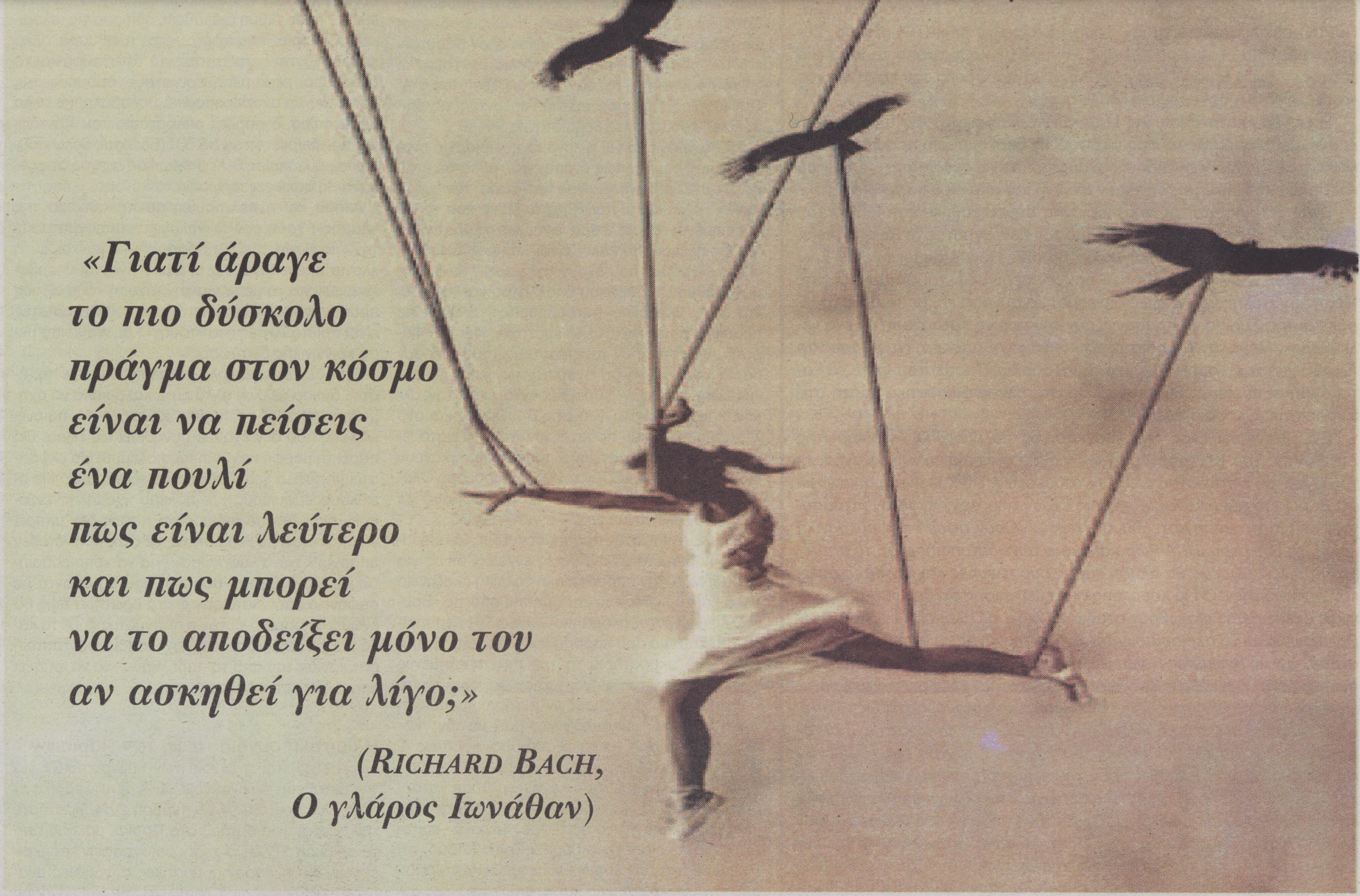

«Γιατί άραγε

1,5 ΕΥΡΩ

«Γιατί άραγε
το πιο δύσκολο
πράγμα στον κόσμο
είναι να πείσεις
ένα πουλί
πως είναι λεύτερο
και πως μπορεί
να το αποδείξει μόνο του

*«Γιατί άραγε
το πιο δύσκολο
πράγμα στον κόσμο
είναι να πείσεις
ένα πουλί
πως είναι λεύτερο
και πως μπορεί
να το αποδείξει μόνο του
αν ασκηθεί για λίγο;»*

*(RICHARD BACH,
Ο γλάρος Ιωνάθαν)*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ... ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

από τον Κύκλο Σύνταξης

«Δεν υπάρχουν αιώνιοι σύμμαχοι, ούτε αιώνιοι εχθροί. Μόνο τα συμφέροντα είναι αιώνια…», είχε ισχυριστεί στην Βουλή των Κοινοτήτων το 1848 ο περιβόητος Λόρδος Πάλμερστον (1784-1865), –ένας από τους μεγαλύτερους υπέρμαχους της αγγλικής υπερηγεμονίας–, που λίγα χρόνια αργότερα, το 1855, ανέλαβε την πρωθυπουργία της Μ. Βρετανίας. Τα παραπάνω λόγια φαίνεται να εμπνέουν για μιαν ακόμη φορά τις «ειρηνευτικές δυνάμεις» της παγκόσμιας κυριαρχίας στους σχεδιασμούς τους όσον αφορά την «διευρυμένη» ή «νέα» Μ. Ανατολή και όχι μόνον. Εμπόλεμες συρράξεις «χωρίς αρχή» και «δίχως τέλος», «φίλοι» και «σύμμαχοι» να εναλλάσσονται στους ρόλους σε μια «χαοτική» συνέχεια ή ασυνέχεια, «ανεξέλεγκτοι» στρατοί να ενσαρκώνουν το «απόλυτο κακό», μεσαιωνικοί αποκεφαλισμοί που φαντάζουν σαν αντικατοπτρισμοί του παρελθόντος μέσα στην έρημο, με τους πολιτισμένους δυτικούς, παρ' ότι πρώτοι και αξεπέραστοι διδάξαντες, δήθεν να φρίττουν και να τάζουν εκδίκηση. Λίγο πιο κει το ιρανικό κράτος, –μια «στιγμή» προηγουμένως είχε προβληθεί σαν ο δαίμονας, που θα γύριζε τον διακόπτη του πυρηνικού ολοκαυτώματος–, συνεργάζεται με τις ΗΠΑ σε κάθε επίπεδο, ενώ τα αμερικανικά αεροσκάφη υποστηρίζουν τα Ιρανικά χερσαία τμήματα, που μάχονται εναντίον των Τζιχαντιστών του ISIS, που στόχος φυσικά δεν είναι η πλήρης εξολόθρευσή τους… Οι τελευταίοι πρόσφατα υποσχέθηκαν προσωπικά στον ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν πως θα μεταφέρουν τον πόλεμο στην Τσετσενία και τον Καύκασο, αναφέροντας χαρακτηριστικά: «...θα ελευθερώσουμε με την βοήθεια του Αλλάχ την Τσετσενία και τον Καύκασο. Ο θρόνος σου (σ.σ. Πούτιν) απειλείται από εμάς». Τουρκία (μέλος του ΝΑΤΟ), Κατάρ, Σαουδική Αραβία εξοπλίζουν μέχρις στιγμής με κάθε τρόπο το Ισλαμικό κράτος, ενώ το Ισραήλ έχει κάθε λόγο να προσδοκά την εξέλιξη ενός «ανεξέλεγκτου» πολέμου σουνιτών-σιιτών.

Η εκ νέου κατάτμηση της Μ. Ανατολής σε μικρά εθνικά ομοιογενή κράτη, μέσα από ένα λουτρό αίματος, με εκατομμύρια πρόσφυγες και εκατοντάδες χιλιάδες νεκρούς, αναμφίβολα έχει σχεδιαστεί επί χάρτου και απλά εκτελείται με τον πλέον στυγνό και απάνθρωπο τρόπο.

Ένας τέτοιος χάρτης της περιοχής δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2006, στο Armed Forces Journal, από τον Συνταγματάρχη Ralph Peters, μαζί με ένα άρθρο με τίτλο: Blood borders-How a better Middle East would look. Στον χάρτη και στο άρθρο, περιγράφεται ο πυρήνας της

Μια παρτίδα σκακιού σε μια σφαιρική σκακιέρα

Πόσο ελεγχόμενος μπορεί να είναι ένας πόλεμος; Απόλυτα, λένε με τον τρόπο τους οι «επίσημοι» διεθνολόγοι, που συνηθίζουν ακάθεκτοι τις κοινότυπες παρομοιώσεις του κόσμου με μια σκακιέρα, δημοσιολογώντας μέσα από την γυάλα των βεβαιοτήτων και των κλειστών ιδεολογημάτων τους. Το παιχνίδι με τις λέξεις συνεχίζεται, η «παγκόσμια διακυβέρνηση» δηλαδή, **η δική τους παρανοϊκή επιθυμία** για την επικράτηση κάποιων πολύ συγκεκριμένων συμφερόντων σε όλο τον πλανήτη, γίνεται **δόγμα** και **θρησκεία** μέσω –και εδώ είναι το παράδοξο– ανταγωνιστικών (στη θεωρία) ιδεολογικών «ιμάντων μεταφοράς».

Στον τέλεια τετραγωνισμένο και επίπεδο κόσμο που ζούμε, μας λένε οι μεν και οι δε, δεν υπάρχει καμία έκπληξη. Όλα είναι προαποφασισμένα και υπολογισμένα, δεν υπάρχει πουθενά η έκπληξη, το τυχαίο ή το σφάλμα. Όλοι οι δρόμοι φαίνεται να οδηγούν κατ' ευθείαν στον Κάουτσκι και τον περίφημο «υπερ-ιμπεριαλισμό» του. Και ω! του θαύματος, σχεδόν αμέσως ξέσπασε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος σμπαραλιάζοντας τις επιπόλαιες καουτσκικές βεβαιότητες.

Εκατό χρόνια μετά, η λεγόμενη κυριαρχία ενοποιείται ή, νομίζει πως ενοποιείται, μέσα σε έναν πολύ συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο, τον ευρωπαϊκό, πολιτικά και πολιτισμικά. Μόνο που το «ενοποιημένο» αποτέλεσμα είναι για κλάματα. Οι «ενοποιημένοι» πολιτικοί είναι κάποιες αξιοθρήνητες φιγούρες που έχουν την μορφή «ενός χαμηλόβαθμου τραπεζικού υπαλλήλου και το ταλέ-

πλήρη αδυναμία της Ευρωατλαντικής συμμαχίας να ελέγξει τις εξελίξεις στα συνορά της μπροστά σε έναν αντίπαλο που είχε ολοφάνερα υποτιμήσει, τη Ρωσία.

Η απάντηση των «δυτικών» ήταν να βγάλουν το πιστόλι της οικονομίας και να πυροβολήσουν το πόδι τους με τις περίφημες «κυρώσεις» κατά της Ρωσίας. Βάλτε δίπλα-δίπλα τις φράσεις «εμπορικές κυρώσεις» και «ελεύθερο εμπόριο στην εποχή της παγκοσμιοποίησης». Στο πρακτικό κομμάτι της υπόθεσης, ολόκληρη η Ευρώπη θα παγώσει τον προσεχή χειμώνα από την έλλειψη φυσικού αερίου, αφού ο βασικός προμηθευτής της ήταν η Ρωσία. Και αυτό είναι μόνο ένα μικρό μέρος του τιμήματος των «κυρώσεων» που θα πληρώσουν οι κατά βάσιν αλληλοεξαρτώμενες οικονομίες. Είτε όμως μας αρέσει, είτε όχι, οι εμπορικές κυρώσεις είναι η πρώτη πολεμική ενέργεια της «δύσης» κατά της Ρωσίας.

Λίγο ανατολικότερα, η δυτική συμμαχία δια μέσου των θεοκρατούμενων σαουδαραβικών βασιλείων, των Σιωνιστών και του αλλοπρόσαλλου Ερντογάν, φαντάστηκε πως βρήκε τον τρόπο να διαλύσει το Συριακό κράτος που έστεκε εμπόδιο, άκοπα, φθηνά και χωρίς να σπαταλήσει το «έμψυχο υλικό» της, δηλαδή δια μέσου τρίτων: χρηματοδότησε, εκπαίδευσε και εξόπλισε έναν γαλαξία από ισλαμιστικές και «κοσμικές» συμμορίες με σκοπό να διαλύσουν το Συριακό κράτος. Λίγο καιρό μετά, συνειδητοποιούν με τρόμο ότι τα ισλαμιστικά καθάρματα γιγαντώθηκαν και απειλούν να καταβροχθίσουν όλα τα προτεκτοράτα, τα εμιράτα και τα «στηρίγματα» στην περιοχή, και τρέχουν άρον-άρον να τους βομβαρδίσουν, μήπως πετύχουν να τους περιορίσουν γεωγραφικά και σωθεί, έτσι, η χάρτινη «νέα Μέση Ανατολή». Η άλλοτε ευημερούσα Λιβύη διαλύθηκε ήδη από τις ισλαμικές συμμορίες που σφάζουν τον πληθυσμό, αλλά και σφάζονται μεταξύ τους για τα λάφυρα και το πετρέλαιο μέρα-μεσημέρι στους δρόμους της Τρίπολης με αντιαεροπορικά πολυβόλα και άλλο βαρύ οπλισμό από το οπλοστάσιο του Καντάφι και τις «δωρεές» του ΝΑΤΟ. (Εδώ σας θέλω πουλάκια μου, όποιος θέλει Ισλαμικό Τέμενος στην Αθήνα ας σηκώσει το χεράκι του...)

Ακόμα και η πολιτισμική πρωτοκαθεδρία της «Δύσης», χάρη στα τεχνολογικά επιτεύγματα και την «κοινωνία της πληροφορίας», έχει και αυτή κλονιστεί ανεπανόρθωτα, αφού γίνονται υπερβολικά εύκολα το μέσο για τη διάχυση κάθε είδους

μεγαλύτερους υπέρμαχους της αγγλικής υπερηγεμονίας–, που λίγα χρόνια αργότερα, το 1855, ανέλαβε την πρωθυπουργία της Μ. Βρετανίας. Τα παραπάνω λόγια φαίνεται να εμπνέουν για μιαν ακόμη φορά τις «ειρηνευτικές δυνάμεις» της παγκόσμιας κυριαρχίας στους σχεδιασμούς τους όσον αφορά την «διευρυμένη» ή «νέα» Μ. Ανατολή και όχι μόνον. Εμπόλεμες συρράξεις «χωρίς αρχή» και «δίχως τέλος», «φίλοι» και «σύμμαχοι» να εναλλάσσονται στους ρόλους σε μια «χαοτική» συνέχεια ή ασυνέχεια, «ανεξέλεγκτοι» στρατοί να ενσαρκώνουν το «απόλυτο κακό», μεσαιωνικοί αποκεφαλισμοί που φαντάζουν σαν αντικατοπτρισμοί του παρελθόντος μέσα στην έρημο, με τους πολιτισμένους δυτικούς, παρ' ότι πρώτοι και αξεπέραστοι διδάξαντες, δήθεν να φρίττουν και να τάζουν εκδίκηση. Λίγο πιο κει το ιρανικό κράτος, –μια «στιγμή» προηγουμένως είχε προβληθεί σαν ο δαίμονας, που θα γύριζε τον διακόπτη του πυρηνικού ολοκαυτώματος–, συνεργάζεται με τις ΗΠΑ σε κάθε επίπεδο, ενώ τα αμερικανικά αεροσκάφη υποστηρίζουν τα Ιρανικά χερσαία τμήματα, που μάχονται εναντίον των Τζιχαντιστών του ISIS, που στόχος φυσικά δεν είναι η πλήρης εξολόθρευσή τους… Οι τελευταίοι πρόσφατα υποσχέθηκαν προσωπικά στον ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν πως θα μεταφέρουν τον πόλεμο στην Τσετσενία και τον Καύκασο, αναφέροντας χαρακτηριστικά: «...θα ελευθερώσουμε με την βοήθεια του Αλλάχ την Τσετσενία και τον Καύκασο. Ο θρόνος σου (σ.σ. Πούτιν) απειλείται από εμάς». Τουρκία (μέλος του ΝΑΤΟ), Κατάρ, Σαουδική Αραβία εξοπλίζουν μέχρις στιγμής με κάθε τρόπο το Ισλαμικό κράτος, ενώ το Ισραήλ έχει κάθε λόγο να προσδοκά την εξέλιξη ενός «ανεξέλεγκτου» πολέμου σουνιτών-σιιτών.

Η εκ νέου κατάτμηση της Μ. Ανατολής σε μικρά εθνικά ομοιογενή κράτη, μέσα από ένα λουτρό αίματος, με εκατομμύρια πρόσφυγες και εκατοντάδες χιλιάδες νεκρούς, αναμφίβολα έχει σχεδιαστεί επί χάρτου και απλά εκτελείται με τον πλέον στυγνό και απάνθρωπο τρόπο.

Ένας τέτοιος χάρτης της περιοχής δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2006, στο Armed Forces Journal, από τον Συνταγματάρχη Ralph Peters, μαζί με ένα άρθρο με τίτλο: Blood borders-How a better Middle East would look. Στον χάρτη και στο άρθρο, περιγράφεται ο πυρήνας της Μέσης Ανατολής με εντελώς διαφορετικά σύνορα και με τα όρια του Ιράκ και της Συρίας να προσεγγίζουν την τωρινή κατάσταση με ένα «ελεύθερο» Μεγάλο Κουρδιστάν, εκτεινόμενο από το Ντιγιαρμπακίρ (Diyarbakir) της Τουρκίας, μέχρι την Ταυρίδα (Tabriz) του Ιράν, να καταλαμβάνει περίοπτη θέση ανάμεσα στα πλέον φιλοδυτικά κράτη στο Ευρασιατικό χερσαίο πεδίο.

Έχει ξεκινήσει ένας νέος παγκόσμιος πόλεμος; Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του Κέντρου Ερευνών για τις σινο-αμερικανικές σχέσεις, του κινεζικού Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων, Liu Xuecheng σημειώνει ότι οι ρωσσο-αμερικανικές σχέσεις έχουν ήδη αρχίσει να αναπτύσσονται σε μια σταθερή κατεύθυνση, αφού: *«Οσον αφορά την ουκρανική κρίση, τα δύο μέρη (ΗΠΑ-Ρωσσία) έχουν συνειδητοποιήσει ότι το αποτέλεσμα των κυρώσεων θα πλήξει και τις δύο πλευρές και δεν θα υπάρξει κανένας νικητής»*. Ο Liu Xuecheng πιστεύει επίσης ότι οι ρωσο-αμερικανικές σχέσεις θα βελτιωθούν σταδιακά, διότι *«Ο σκοπός των Ηνωμένων Πολιτειών είναι να περιορίσουν την άνοδο της Κίνας και της Ρωσσίας. Ωστόσο, για τις Ηνωμένες Πολιτείες, η μεγαλύτερη απειλή δεν είναι η Ρωσική Ομοσπονδία αλλά η Κίνα. Κατά τα τελευταία χρόνια, η σχέση μεταξύ της Ρωσσίας και της Δύσης, δεν μπορεί να κατονομαστεί ως ιδιαίτερα τεταμένη, επειδή η ΕΕ και το ΝΑΤΟ έχουν ήδη φτάσει στις «πύλες»*

Μια παρτίδα σκακιού σε μια σφαιρική σκακιέρα

Πόσο ελεγχόμενος μπορεί να είναι ένας πόλεμος; Απόλυτα, λένε με τον τρόπο τους οι «επίσημοι» διεθνολόγοι, που συνηθίζουν ακάθεκτοι τις κοινότυπες παρομοιώσεις του κόσμου με μια σκακιέρα, δημοσιολογώντας μέσα από την γυάλα των βεβαιοτήτων και των κλειστών ιδεολογημάτων τους. Το παιχνίδι με τις λέξεις συνεχίζεται, η «παγκόσμια διακυβέρνηση» δηλαδή, **η δική τους παρανοϊκή επιθυμία** για την επικράτηση κάποιων πολύ συγκεκριμένων συμφερόντων σε όλο τον πλανήτη, γίνεται **δόγμα** και **θρησκεία** μέσω –και εδώ είναι το παράδοξο– ανταγωνιστικών (στη θεωρία) ιδεολογικών «ιμάντων μεταφοράς».

Στον τέλεια τετραγωνισμένο και επίπεδο κόσμο που ζούμε, μας λένε οι μεν και οι δε, δεν υπάρχει καμία έκπληξη. Όλα είναι προαποφασισμένα και υπολογισμένα, δεν υπάρχει πουθενά η έκπληξη, το τυχαίο ή το σφάλμα. Όλοι οι δρόμοι φαίνεται να οδηγούν κατ' ευθείαν στον Κάουτσκι και τον περίφημο «υπερ-ιμπεριαλισμό» του. Και ω! του θαύματος, σχεδόν αμέσως ξέσπασε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος σμπαραλιάζοντας τις επιπόλαιες καουτσκικές βεβαιότητες.

Εκατό χρόνια μετά, η λεγόμενη κυριαρχία ενοποιείται ή, νομίζει πως ενοποιείται, μέσα σε έναν πολύ συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο, τον ευρωπαϊκό, πολιτικά και πολιτισμικά. Μόνο που το «ενοποιημένο» αποτέλεσμα είναι για κλάματα. Οι «ενοποιημένοι» πολιτικοί είναι κάποιες αξιοθρήνητες φιγούρες που έχουν την μορφή «ενός χαμηλόβαθμου τραπεζικού υπαλλήλου και το ταλέντο μιας βρεμένης πατσαβούρας», όπως είπε πρόσφατα ο κυνικός αλλά εύστοχος Νάιτζελ Φάρατζ. Αναπαράγουν τους εαυτούς τους, φέρουν βαριά την ευθύνη ότι ηγούνται των ευρωπαϊκών «μεταδημοκρατιών», βραβεύουν ο ένας τον άλλον, κάνουν μεγάλη ζωή στις Βρυξέλλες και στο Στρασβούργο και προστάζουν τους υφιστάμενους τους, κάτι αστείους τύπους που κάνουν διαρκώς υποκλίσεις σαν τον γάλλο πρόεδρο Ολάντ ή τον Σαμαρά, να φέρουν τόσους φόρους και να κάνουν εκείνο και το άλλο γιατί αλλιώς...

Οι τελευταίοι, στην προσπάθεια τους να υπερασπίσουν διαμετρικά αντίθετες έννοιες, όπως για παράδειγμα, την παραδοσιακή γαλλική αλαζονεία αλλά και το καθεστώς επιτήρησης από τις «Βρυξέλλες», γίνονται ακόμα πιο γελοίοι. (Η περίπτωση του Σαμαρά που προσπαθεί να πείσει το μικρό ακροδεξιό ακροατήριό του με τις επιμελημένες χωρίστρες και τα εικονοστάσια, για την ίδρυση κέντρου ισλαμικών σπουδών ή τη νομιμοποίηση του γάμου των ομοφυλοφίλων μαζί με τον γνω-

του τιμήματος των «κυρώσεων» που θα πληρώσουν οι κατά βάσιν αλληλοεξαρτώμενες οικονομίες. Είτε όμως μας αρέσει, είτε όχι, οι εμπορικές κυρώσεις είναι η πρώτη πολεμική ενέργεια της «δύσης» κατά της Ρωσίας.

Λίγο ανατολικότερα, η δυτική συμμαχία δια μέσου των θεοκρατούμενων σαουδαραβικών βασιλείων, των Σιωνιστών και του αλλοπρόσαλλου Ερντογάν, φαντάστηκε πως βρήκε τον τρόπο να διαλύσει το Συριακό κράτος που έστεκε εμπόδιο, άκοπα, φθηνά και χωρίς να σπαταλήσει το «έμψυχο υλικό» της, δηλαδή δια μέσου τρίτων: χρηματοδότησε, εκπαίδευσε και εξόπλισε έναν γαλαξία από ισλαμιστικές και «κοσμικές» συμμορίες με σκοπό να διαλύσουν το Συριακό κράτος. Λίγο καιρό μετά, συνειδητοποιούν με τρόμο ότι τα ισλαμιστικά καθάρματα γιγαντώθηκαν και απειλούν να καταβροχθίσουν όλα τα προτεκτοράτα, τα εμιράτα και τα «στηρίγματα» στην περιοχή, και τρέχουν άρον-άρον να τους βομβαρδίσουν, μήπως πετύχουν να τους περιορίσουν γεωγραφικά και σωθεί, έτσι, η χάρτινη «νέα Μέση Ανατολή». Η άλλοτε ευημερούσα Λιβύη διαλύθηκε ήδη από τις ισλαμικές συμμορίες που σφάζουν τον πληθυσμό, αλλά και σφάζονται μεταξύ τους για τα λάφυρα και το πετρέλαιο μέρα-μεσημέρι στους δρόμους της Τρίπολης με αντιαεροπορικά πολυβόλα και άλλο βαρύ οπλισμό από το οπλοστάσιο του Καντάφι και τις «δωρεές» του ΝΑΤΟ. (Εδώ σας θέλω πουλάκια μου, όποιος θέλει Ισλαμικό Τέμενος στην Αθήνα ας σηκώσει το χεράκι του...)

Ακόμα και η πολιτισμική πρωτοκαθεδρία της «Δύσης», χάρη στα τεχνολογικά επιτεύγματα και την «κοινωνία της πληροφορίας», έχει και αυτή κλονιστεί ανεπανόρθωτα, αφού γίνονται υπερβολικά εύκολα το μέσο για τη διάχυση κάθε είδους προπαγάνδας, (παρεμπιπτόντως, οι τζιχαντιστές είναι πρωταθλητές στα «τουήτ» και στα λοιπά μέσα κοινωνικής δικτύωσης).

Έτσι δεν είναι εύκολο να περιγράψουμε το, έστω, άμεσο μέλλον αλλά ούτε καλά-καλά να σχηματοποιήσουμε το παρόν, καθώς αυτό παίρνει μορφές που δεν έχουμε συνηθίσει ως τώρα. Θα πάρει τη μορφή παγκόσμιου πολέμου; Θα εκφραστεί με τυφλά ξεσπάσματα και εξεγέρσεις; Με αστικούς εμφυλίους και πόλεμο «χαμηλής έντασης» ανάμεσα σε συμμορίες; Κανείς δεν μπορεί να απαντήσει με βεβαιότητα, με δεδομένο ότι δεν υπάρχει κανένα «αφήγημα» (για να χρησιμοποιήσουμε μια λέξη του συρμού) που θα απαντά με σαφήνεια και πειστικότητα στο ερώτημα πώς θα ενωθεί ο κόσμος –αυτός ο πραγματικός, με τα καλά και τα άσχημά του και όχι κάποια φανταστική απεικόνιση του από το παρελθόν–, για να φτιάξει επιτέλους κάτι καλύτερο.

βοήθεια του Αλλάχ την Τσετσενία και τον Καύκασο. Ο θρόνος σου (σ.σ. Πούτιν) απειλείται από εμάς». Τουρκία (μέλος του ΝΑΤΟ), Κατάρ, Σαουδική Αραβία εξοπλίζουν μέχρις στιγμής με κάθε τρόπο το Ισλαμικό κράτος, ενώ το Ισραήλ έχει κάθε λόγο να προσδοκά την εξέλιξη ενός «ανεξέλεγκτου» πολέμου σουνιτών-σιιτών.

Η εκ νέου κατάτμηση της Μ. Ανατολής σε μικρά εθνικά ομοιογενή κράτη, μέσα από ένα λουτρό αίματος, με εκατομμύρια πρόσφυγες και εκατοντάδες χιλιάδες νεκρούς, αναμφίβολα έχει σχεδιαστεί επί χάρτου και απλά εκτελείται με τον πλέον στυγνό και απάνθρωπο τρόπο.

Ένας τέτοιος χάρτης της περιοχής δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2006, στο Armed Forces Journal, από τον Συνταγματάρχη Ralph Peters, μαζί με ένα άρθρο με τίτλο: Blood borders-How a better Middle East would look. Στον χάρτη και στο άρθρο, περιγράφεται ο πυρήνας της Μέσης Ανατολής με εντελώς διαφορετικά σύνορα και με τα όρια του Ιράκ και της Συρίας να προσεγγίζουν την τωρινή κατάσταση με ένα «ελεύθερο» Μεγάλο Κουρδιστάν, εκτεινόμενο από το Ντιγιαρμπακίρ (Diyarbakir) της Τουρκίας, μέχρι την Ταυρίδα (Tabriz) του Ιράν, να καταλαμβάνει περίοπτη θέση ανάμεσα στα πλέον φιλοδυτικά κράτη στο Ευρασιατικό χερσαίο πεδίο.

Έχει ξεκινήσει ένας νέος παγκόσμιος πόλεμος; Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του Κέντρου Ερευνών για τις σινο-αμερικανικές σχέσεις, του κινεζικού Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων, Liu Xuecheng σημειώνει ότι οι ρωσσο-αμερικανικές σχέσεις έχουν ήδη αρχίσει να αναπτύσσονται σε μια σταθερή κατεύθυνση, αφού: *«Όσον αφορά την ουκρανική κρίση, τα δύο μέρη (ΗΠΑ-Ρωσσία) έχουν συνειδητοποιήσει ότι το αποτέλεσμα των κυρώσεων θα πλήξει και τις δύο πλευρές και δεν θα υπάρξει κανένας νικητής»*. Ο Liu Xuecheng πιστεύει επίσης ότι οι ρωσο-αμερικανικές σχέσεις θα βελτιωθούν σταδιακά, διότι *«Ο σκοπός των Ηνωμένων Πολιτειών είναι να περιορίσουν την άνοδο της Κίνας και της Ρωσσίας. Ωστόσο, για τις Ηνωμένες Πολιτείες, η μεγαλύτερη απειλή δεν είναι η Ρωσική Ομοσπονδία αλλά η Κίνα. Κατά τα τελευταία χρόνια, η σχέση μεταξύ της Ρωσσίας και της Δύσης, δεν μπορεί να κατονομαστεί ως ιδιαίτερα τεταμένη, επειδή η ΕΕ και το ΝΑΤΟ έχουν ήδη φτάσει στις «πύλες» της Ρωσσίας. Επί του παρόντος, το στρατηγικό κέντρο των Ηνωμένων Πολιτειών έχει μετατοπισθεί προς την ευρύτερη περιοχή Ασίας-Ειρηνικού. Επί πλέον, οι Ηνωμένες Πολιτείες αντιμετωπίζουν κάποιες δυσκολίες στη Μέση Ανατολή, και χρειάζονται την βοήθεια της Ρωσσίας»*.

Εκατό χρόνια μετά από την Πρώτη Μεγάλη Παγκόσμια Ανθρωποσφαγή οι δυνάμεις της «τάξης και της ειρήνης» συνεχίζουν ακριβώς στην ίδια κατεύθυνση. Μόνο που η ιστορία δεν εξελίσσεται γραμμικά, κάτι που γνωρίζουν πολύ καλά. Αλλά και οι σχεδιασμοί επί χάρτου πολλές φορές αποδεικνύονται ανεφάρμοστοι, παρ' ότι τραγικά επώδυνοι για τα εκατομμύρια των ανθρώπων των οποίων οι ζωές κοστολογούνται από τους κυρίαρχους σε κάτι λιγότερο από το τίποτα...

Οκτώβριος 2014

σμένα και υπολογισμένα, δεν υπάρχει πουθενά η έκπληξη, το τυχαίο ή το σφάλμα. Όλοι οι δρόμοι φαίνεται να οδηγούν κατ' ευθείαν στον Κάουτσκι και τον περίφημο «υπερ-ιμπεριαλισμό» του. Και ω! του θαύματος, σχεδόν αμέσως ξέσπασε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος σμπαραλιάζοντας τις επιπόλαιες καουτσκικές βεβαιότητες.

Εκατό χρόνια μετά, η λεγόμενη κυριαρχία ενοποιείται ή, νομίζει πως ενοποιείται, μέσα σε έναν πολύ συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο, τον ευρωπαϊκό, πολιτικά και πολιτισμικά. Μόνο που το «ενοποιημένο» αποτέλεσμα είναι για κλάματα. Οι «ενοποιημένοι» πολιτικοί είναι κάποιες αξιοθρήνητες φιγούρες που έχουν την μορφή «ενός χαμηλόβαθμου τραπεζικού υπαλλήλου και το ταλέντο μιας βρεμένης πατσαβούρας», όπως είπε πρόσφατα ο κυνικός αλλά εύστοχος Νάιτζελ Φάρατζ. Αναπαράγουν τους εαυτούς τους, φέρουν βαριά την ευθύνη ότι ηγούνται των ευρωπαϊκών «μεταδημοκρατιών», βραβεύουν ο ένας τον άλλον, κάνουν μεγάλη ζωή στις Βρυξέλλες και στο Στρασβούργο και προστάζουν τους υφιστάμενους τους, κάτι αστείους τύπους που κάνουν διαρκώς υποκλίσεις σαν τον γάλλο πρόεδρο Ολάντ ή τον Σαμαρά, να φέρουν τόσους φόρους και να κάνουν εκείνο και το άλλο γιατί αλλιώς...

Οι τελευταίοι, στην προσπάθεια τους να υπερασπίσουν διαμετρικά αντίθετες έννοιες, όπως για παράδειγμα, την παραδοσιακή γαλλική αλαζονεία αλλά και το καθεστώς επιτήρησης από τις «Βρυξέλλες», γίνονται ακόμα πιο γελοίοι. (Η περίπτωση του Σαμαρά που προσπαθεί να πείσει το μικρό ακροδεξιό ακροατήριό του με τις επιμελημένες χωρίστρες και τα εικονοστάσια, για την ίδρυση κέντρου ισλαμικών σπουδών ή τη νομιμοποίηση του γάμου των ομοφυλόφιλων μαζί με τον γνωστό αχταρμά από «μεγαλεξάντρους» και παναγίες δεν χρήζει σχολιασμού, μιλά από μόνη της.)

Όλοι πια ξέρουμε ότι η λεγόμενη Δύση καταρρέει οικονομικά και κοινωνικά –ούτε αυτό δεν μπορούν ακόμα να το πιστέψουν μερικοί– και ολοένα και περισσότερο θυμίζει Τρίτο Κόσμο, ότι το εσωτερικό των ευρωπαϊκών κοινωνιών βράζει από την υψηλή ανεργία και τη φτώχεια. Νέες δυνάμεις εμφανίζονται και αναπόφευκτα μετακινούν τον άξονα των παγκόσμιων εξελίξεων ανατολικότερα. Το σύμφωνο Γκορμπατσώφ-Μπους στη Μάλτα, το 1989, περί της «Νέας Τάξης» κονιορτοποιείται από τις ερπύστριες των αρμάτων στην Ουκρανία αναβιώνοντας παλιές αντιθέσεις, φανερώνει όμως και κάτι εξαιρετικά ενδιαφέρον: την

έτσι, η χάρτινη «νέα Μέση Ανατολή». Η άλλοτε ευημερούσα Λιβύη διαλύθηκε ήδη από τις ισλαμικές συμμορίες που σφάζουν τον πληθυσμό, αλλά και σφάζονται μεταξύ τους για τα λάφυρα και το πετρέλαιο μέρα-μεσημέρι στους δρόμους της Τρίπολης με αντιαεροπορικά πολυβόλα και άλλο βαρύ οπλισμό από το οπλοστάσιο του Καντάφι και τις «δωρεές» του ΝΑΤΟ. (Εδώ σας θέλω πουλάκια μου, όποιος θέλει Ισλαμικό Τέμενος στην Αθήνα ας σηκώσει το χεράκι του...)

Ακόμα και η πολιτισμική πρωτοκαθεδρία της «Δύσης», χάρη στα τεχνολογικά επιτεύγματα και την «κοινωνία της πληροφορίας», έχει και αυτή κλονιστεί ανεπανόρθωτα, αφού γίνονται υπερβολικά εύκολα το μέσο για τη διάχυση κάθε είδους προπαγάνδας, (παρεμπιπτόντως, οι τζιχαντιστές είναι πρωταθλητές στα «τουήτ» και στα λοιπά μέσα κοινωνικής δικτύωσης).

Έτσι δεν είναι εύκολο να περιγράψουμε το, έστω, άμεσο μέλλον αλλά ούτε καλά-καλά να σχηματοποιήσουμε το παρόν, καθώς αυτό παίρνει μορφές που δεν έχουμε συνηθίσει ως τώρα. Θα πάρει τη μορφή παγκόσμιου πολέμου; Θα εκφραστεί με τυφλά ξεσπάσματα και εξεγέρσεις; Με αστικούς εμφυλίους και πόλεμο «χαμηλής έντασης» ανάμεσα σε συμμορίες; Κανείς δεν μπορεί να απαντήσει με βεβαιότητα, με δεδομένο ότι δεν υπάρχει κανένα «αφήγημα» (για να χρησιμοποιήσουμε μια λέξη του συρμού) που θα απαντά με σαφήνεια και πειστικότητα στο ερώτημα πώς θα ενωθεί ο κόσμος –αυτός ο πραγματικός, με τα καλά και τα άσχημά του και όχι κάποια φανταστική απεικόνιση του από το παρελθόν–, για να φτιάξει επιτέλους κάτι καλύτερο.

Η μυστική συνδιάσκεψη των Παρισίων

Τώρα εξηγείται η έγνοια των κυβερνητικών για την μετάθεση των «συνομιλιών» με την τρόικα εκτός Ελλάδος! Στις 4 Σεπτέμβρη 2014 (κρατήστε την ημερομηνία αυτή...) στο Παρίσι, μακρυά από τα αδιάκριτα βλέμματα δημοσιογράφων και περίεργων, διεξήχθησαν οι μυστικές συνομιλίες ανάμεσα στο οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης και εκπροσώπους των Δανειστών. Κανείς δεν γνώριζε από πριν την ατζέντα των συνομιλιών, ούτε κατά την επιστροφή αισθάνθηκε κάποιος την ανάγκη να ενημερώσει, έστω το κοινοβούλιο. Δεν βρέθηκε ούτε ένας δημοσιογράφος να απευθύνει μια ερώτηση στην Διεθνή Έκθεση της Θεσσαλονίκης στους Σαμαρά και Βενιζέλο.

ΟΙ ΙΔΕΕΣ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ ΤΑ ΞΙΦΗ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΕΙ ΝΑ ΠΑΡΑΔΩΣΟΥΜΕ Η ΕΞΟΥΣΙΑ...

«Την επομένη ενός θανάτου σε μια οικογένεια, της κήρυξης ενός πολέμου σε ένα έθνος, το πεδίο των σκέψεων και των στοχασμών μας σίγουρα μετατοπίζεται, αλλά δεν παύουμε να είμαστε σε θέση να ανακαλούμε στην μνήμη εικόνες από τις προηγούμενες ημέρες και να γυρνάμε πίσω από την μια στην άλλη χωρίς να διακόπτεται η συνέχειά τους. Όποια και αν είναι η σοβαρότητα της κρίσης που διανύει μια κοινωνία, οι άνθρωποι συνεχίζουν να συναντώνται, να συναναστρέφονται ο ένας τον άλλον, οι οικογένειες δεν διαλύονται ξαφνικά. Η καταστροφή και ο διαμελισμός μιας κοινωνίας δεν εμποδίζουν τα μέλη της να συμπεριφέρονται σαν να ανήκουν ακόμη σ' αυτήν όσο διαρκούν οι τελευταίες εσωτερικές επιταγές της? αυτές όμως είναι και οι πιο πρόσφατες».

Maurice Halbwachs, Τα κοινωνικά πλαίσια της μνήμης

Μπορούμε να ισχυριστούμε ότι οι άνθρωποι σκέπτονται μόνοι ακόμη και όταν ενθυμούνται ανακατασκευάζοντας συγκεκριμένες εικόνες του παρελθόντος; Μήπως τα «πλαίσια», δηλαδή η γλώσσα, ο χρόνος, ο χώρος και η εμπειρία, απαραίτητα για να αναγνωριστούν και να τοποθετηθούν κάπου οι αναμνήσεις, είναι τα «υλικά» που προσφέρει η κοινωνία;

Δίχως άλλο, η συλλογική μνήμη προϋποθέτει την αναφορά σε μια ομάδα της οποίας τα μέλη μοιράζονται παραδόσεις. Το ίδιο συμβαίνει και στις περιπτώσεις, που η συλλογική μνήμη έχει ως «σημείο» αναφοράς την οικογένεια. Οι τεχνικοί της εξουσίας γνωρίζουν καλά ότι οι αποκλεισμένοι από την συλλογική μνήμη είναι δύο φορές σκλάβοι. Άνθρωποι με θρυμματισμένες μνήμες θα δεχθούν πιο εύκολα ότι υπάρχουν απαγορευμένες ιδέες και έπειτα θα οριστούν οι απαγορευμένες μνήμες ώστε να ελεγχθούν οι ενοχλητικές ιδέες.

Είναι, λοιπόν, δυνατόν η συλλογική μνήμη να διαλύεται σε κομματάκια και να ανασυγκροτείται στα εξ ων συνετέθη και μάλιστα εσαεί; Φαντάζει αστείο και μόνο να το σκεφτόμαστε. Η πραγματικότητα μοιάζει τότε «αδιαπέραστη από το φως της σκέψης», η δράση χωρίς συνάφεια και εμείς παραδομένοι στην «μαρμαρυγή αυτού που δεν έχει θεμέλιο και βά-

συνέχεια στη σελίδα 4

Κανένας από την αντιπολίτευση δεν μπήκε στον κόπο να κάνει, έστω μια επερώτηση

της. Το ηρωικό antinews, (διότι γι' αυτό πρόκειται) αποτελεί πολύτιμη πυξίδα όταν θέ-

ήτ» εξηγώντας ότι συζήτησαν σαν «φίλοι». Ασφαλώς δεν ένοιωσε την ανάγκη να διευ-

σε άπταιστη πασοκική (που ως γνωστόν την ομιλεί άπταιστα ο μυστικοσύμβουλος του

κογένεια, της κήρυξης ενός πολέμου σε ένα έθνος, το πεδίο των σκέψεων και των στοχασμών μας σίγουρα μετατοπίζεται, αλλά δεν παύουμε να είμαστε σε θέση να ανακαλούμε στην μνήμη εικόνες από τις προηγούμενες ημέρες και να γυρνάμε πίσω από την μια στην άλλη χωρίς να διακόπτεται η συνέχειά τους. Όποια και αν είναι η σοβαρότητα της κρίσης που διανύει μια κοινωνία, οι άνθρωποι συνεχίζουν να συναντώνται, να συναναστρέφονται ο ένας τον άλλον, οι οικογένειες δεν διαλύονται ξαφνικά. Η καταστροφή και ο διαμελισμός μιας κοινωνίας δεν εμποδίζουν τα μέλη της να συμπεριφέρονται σαν να ανήκουν ακόμη σ' αυτήν όσο διαρκούν οι τελευταίες εσωτερικές επιταγές της? αυτές όμως είναι και οι πιο πρόσφατες».
Maurice Halbwachs, Τα κοινωνικά πλαίσια της μνήμης

Μπορούμε να ισχυριστούμε ότι οι άνθρωποι σκέπτονται μόνοι ακόμη και όταν ενθυμούνται ανακατασκευάζοντας συγκεκριμένες εικόνες του παρελθόντος; Η γλώσσα, ο χρόνος, ο χώρος και η εμπειρία, απαραίτητα για να αναγνωριστούν και να τοποθετηθούν κάπου οι αναμνήσεις, είναι τα «υλικά» που προσφέρει η κοινωνία;
Δίχως άλλο, η συλλογική μνήμη προϋποθέτει την αναφορά σε μια ομάδα της οποίας τα μέλη μοιράζονται παραδόσεις. Το ίδιο συμβαίνει και στις περιπτώσεις, που η συλλογική μνήμη έχει ως «σημείο» αναφοράς την οικογένεια. Οι τεχνικοί της εξουσίας γνωρίζουν καλά ότι οι αποκλεισμένοι από την συλλογική μνήμη είναι δύο φορές σκλάβοι. Άνθρωποι με θρυμματισμένες μνήμες θα δεχθούν πιο εύκολα ότι υπάρχουν απαγορευμένες ιδέες και έπειτα θα οριστούν οι απαγορευμένες μνήμες ώστε να ελεγχθούν οι ενοχλητικές ιδέες.
Είναι, λοιπόν, δυνατόν η συλλογική μνήμη να διαλύεται σε κομματάκια και να ανασυγκροτείται στα εξ ων συνετέθη και μάλιστα εσαεί; Φαντάζει αστείο και μόνο να το σκεφτόμαστε. Η πραγματικότητα μοιάζει τότε «αδιαπέραστη από το φως της σκέψης», η δράση χωρίς συνάφεια και εμείς παραδομένοι στην «μαρμαρυγή αυτού που δεν έχει θεμέλιο και βά-

συνέχεια στη σελίδα 4

Κανένας από την αντιπολίτευση δεν μπήκε στον κόπο να κάνει, έστω μια επερώτηση επί του θέματος. Ο Σύριζα έκανε λόγο για «Βατερλώ» χωρίς περαιτέρω εξηγήσεις, αλλά με βάση διάφορες ανεπιβεβαίωτες φήμες, οι Κασιδιάρηδες αντέγραψαν την ανακοίνωση του Σύριζα τροποποιώντας την ελαφρά, δηλαδή, άλλαξαν το «Βατερλώ» με «απανωτά χαστούκια» (για να μπορούν να τους καταλάβουν οι οπαδοί τους), το ΚΚΕ δεν εξέδωσε καν ανακοίνωση αλλά γράφτηκε στον Ριζοσπάστη ένα πολύ ψυχοπονιάρικο άρθρο για τις «αδηφάγες ορέξεις του κεφαλαίου προς τους εργαζόμενους» και ο Πάνος Καμμένος έλειπε ακόμα σε διακοπές με το κότερο του.

Πριν από δύο χρόνια είχε τεθεί επί τάπητος η απαίτηση των ΔαΝεισΤών να υπογράφει και η αντιπολίτευση τα συμφωνηθέντα με την κυβέρνηση. Τώρα βλέπουμε πως αυτή η, θεωρούμενη ως ακραία και υπερβολική, απαίτηση υλοποιείται και ακόμα και αυ-

της. Το ηρωικό antinews, (διότι γι' αυτό πρόκειται) αποτελεί πολύτιμη πυξίδα όταν θέλουμε να αποκρυπτογραφήσουμε τη σκέψη και τις επόμενες κινήσεις του μεγάλου Σκακιστή.

Ως γνωστόν ο Αντώνης Σαμαράς μετά το φιάσκο του ΕΝΦΙΑ, πήγε στο Βερολίνο και σύμφωνα με τα «διαρρεύσαντα» δεν πέτυχε τίποτα απολύτως σχετικά με τις «φοροελαφρύνσεις». Η γερμανική κυβέρνηση δήλωσε αναρμόδια και παρέπεμψε το θέμα στην Τρόικα, εκεί που υπάγεται διοικητικά ο Αντώνης ο Σαμαράς. Το μέγεθος της αποτυχίας φαίνεται από τον τρόπο που το παρουσίασαν οι χούλιγκανς του Αντώνη του Σαμαρά: *«Ακόμη κι όλο το χρέος να μας χάριζαν οι Γερμανοί με μια μονοκονδυλιά οι Συριζαίοι θα έλεγαν ότι είναι ήττα της κυβέρνησης. Ακόμη και να ξυπνούσαμε και να ήταν η Ελλάδα «παράδεισος» η Κουμουνδούρου θα έλεγε ότι είναι... κυβερνητικό κόλπο. Αυτή η ανθελληνική στάση εκπορεύεται από τη βουλι-*

ήτ» εξηγώντας ότι συζήτησαν σαν «φίλοι». Ασφαλώς δεν ένοιωσε την ανάγκη να διευκρινήσει περαιτέρω τα θέματα της «φιλικής συζήτησης», αλλά επαγγελματίας αριστερός είναι ο άνθρωπος δεν χρειάζεται να δώσει λόγο σε κανέναν, άλλωστε είναι δυνατόν να συζήτησε κάτι το «αντιλαϊκό»; Χώρια που έχει διατελέσει ήδη υπουργός Οικονομικών στην κυβέρνηση συνεργασίας ΚΚΕ-ΕΑΡ-ΝΔ υπό τον Τζανετάκη εκείνο, το μακρινό και πάντα επίκαιρο 1989...

Η Ειδική Οικονομική Ζώνη με το βλέμμα ενός αριστερού...

Απόσπασμα από την ομιλία του ευρωπαίου πολιτικού Αλέξη Τσίπρα:

«Για τον πρωταγωνιστικό ρόλο που μπορεί (η Θεσσαλονίκη) και πρέπει να αναλάβει στην αναγκαία διαβαλκανική συνεργασία και τη βαλκανική υπανάπτυξη, ιδιαίτερα στους τομείς του πολιτισμού, της οικονομίας και του περιβάλλοντος.

σε άπταιστη πασοκική (που ως γνωστόν την ομιλεί άπταιστα ο μυστικοσύμβουλος του Προέδρου που ακούει στο όνομα Κώστας Λαλιώτης), επίτηδες, ώστε να ξεφύγει της προσοχής μας η ουσία. Αν βάλουμε στην άκρη τις βαρύγδουπες διατυπώσεις, φαίνεται ολοκάθαρα τί επιφυλάσσει η μελλοντική αριστερή διακυβέρνηση για τη Μακεδονία, σε πλήρη ευθυγράμμιση με την σαμαρική διακυβέρνηση και τα σχέδια των ΔαΝειστών. Όσοι ανόητοι χειροκρότησαν τον Τσίπρα από κοντά ή στριμώχτηκαν στα καφενεία για να ακούσουν τον αριστερό Ηγεμόνα, (ειρήσθω εν παρόδω, οι σαμαριστές στάθηκαν οι καλύτεροι διαφημιστές του Τσίπρα απαγορεύοντας τη μετάδοση της ομιλίας από την κακόφημη ΝΕΡΙΤ), όλοι αυτοί χειροκρότησαν την μετατροπή της Μακεδονίας σε Ειδική Οικονομική (και όχι μόνο) Ζώνη. Ο «νέος περιφερειακός πόλος συνανάπτυξης και σταθερότητας» είναι το μοντέλο «ανάπτυξης» που επιβάλλουν οι Μεγάλες

μως είναι και οι πιο πρόσφατες».
Maurice Halbwachs, Τα κοινωνικά πλαίσια της μνήμης

Μπορούμε να ισχυριστούμε ότι οι άνθρωποι σκέπτονται μόνοι ακόμη και όταν ενθυμούνται ανακατασκευάζοντας συγκεκριμένες εικόνες του παρελθό-

οι ενοχλητικές ιδέες».
Είναι, λοιπόν, δυνατόν η συλλογική μνήμη να διαλύεται σε κομματάκια και να ανασυγκροτείται στα εξ ων συνετέθη και μάλιστα εσαεί; Φαντάζει αστείο και μόνο να το σκεφτόμαστε. Η πραγματικότητα μοιάζει τότε «αδιαπέραστη από το φως της σκέψης», η δράση χωρίς συνάφεια και ε-

μείς παραδομένοι στην «μαρμαρυγή αυτού που δεν έχει θεμέλιο και βά-

συνέχεια στη σελίδα 4

Κανένας από την αντιπολίτευση δεν μπήκε στον κόπο να κάνει, έστω μια επερώτηση επί του θέματος. Ο Σύριζα έκανε λόγο για «Βατερλώ» χωρίς περαιτέρω εξηγήσεις, αλλά με βάση διάφορες ανεπιβεβαίωτες φήμες, οι Κασιδιάρηδες αντέγραψαν την ανακοίνωση του Σύριζα τροποποιώντας την ελαφρά, δηλαδή, άλλαξαν το «Βατερλώ» με «απανωτά χαστούκια» (για να μπορούν να τους καταλάβουν οι οπαδοί τους), το ΚΚΕ δεν εξέδωσε καν ανακοίνωση αλλά γράφτηκε στον Ριζοσπάστη ένα πολύ ψυχοπονιάρικο άρθρο για τις «αδηφάγες ορέξεις του κεφαλαίου προς τους εργαζόμενους» και ο Πάνος Καμμένος έλειπε ακόμα σε διακοπές με το κότερο του.

Πριν από δύο χρόνια είχε τεθεί επί τάπητος η απαίτηση των ΔαΝειστΤών να υπογράφει και η αντιπολίτευση τα συμφωνηθέντα με την κυβέρνηση. Τώρα βλέπουμε πως αυτή η, θεωρούμενη ως ακραία και υπερβολική, απαίτηση υλοποιείται και ακόμα και αυτή, χωρίς βέβαια υπογραφές με την κυριολεκτική έννοια, πρωτόκολλα και ρεβεράντζες, αλλά με πολύ πιο ουσιαστικό τρόπο: με την σιωπή ή και την σκόπιμη παραπληροφόρηση από τις «αντιπολιτευόμενες» δυνάμεις. Οι δρόμοι είναι ανοιχτοί και τα σκυλιά δεμένα για να προϋπαντήσει η χώρα τον δικό της αριστερό «Αναστασιάδη»...

Ταξίδι στην πρωτεύουσα

Είναι το μόνο πραγματικό αντιμνημονιακό μέσο που παραδεχόμαστε, διότι πρώτον υποστηρίζει αναφανδόν τον Αντώνη Σαμαρά από τότε που έκανε αντάρτικο στην Τρόικα και δεύτερον επειδή αρθρογραφεί ο guest star της στήλης, ο Γαρύφαλλος Κρανιδιώτης. Το ηρωικό antinews, (διότι γι' αυτό πρόκειται) αποτελεί πολύτιμη πυξίδα όταν θέλουμε να αποκρυπτογραφήσουμε την σκέψη και τις επόμενες κινήσεις του μεγάλου Σκακιστή.

Ως γνωστόν ο Αντώνης Σαμαράς μετά το φιάσκο του ΕΝΦΙΑ, πήγε στο Βερολίνο και σύμφωνα με τα «διαρρεύσαντα» δεν πέτυχε τίποτα απολύτως σχετικά με τις «φοροελαφρύνσεις». Η γερμανική κυβέρνηση δήλωσε αναρμόδια και παρέπεμψε το θέμα στην Τρόικα, εκεί που υπάγεται διοικητικά ο Αντώνης ο Σαμαράς. Το μέγεθος της αποτυχίας φαίνεται από τον τρόπο που το παρουσίασαν οι χούλιγκανς του Αντώνη του Σαμαρά: *«Ακόμη κι όλο το χρέος να μας χάριζαν οι Γερμανοί με μια μονοκονδυλιά οι Συριζαίοι θα έλεγαν ότι είναι ήττα της κυβέρνησης. Ακόμη και να ξυπνούσαμε και να ήταν η Ελλάδα «παράδεισος» η Κουμουνδούρου θα έλεγε ότι είναι... κυβερνητικό κόλπο. Αυτή η αντεθελληνική στάση εκπορεύεται από τη βουλιμία της εξουσίας, από την εγκαθίδρυση του νεοπασοκικού καθεστώτος το γρηγορότερο».*

Όπως καταλαβαίνουμε από τα συμφραζόμενα, οι ΔαΝειστΤές έχουν ήδη συμφωνήσει μεταξύ τους (και ο Σαμαράς ο Τρομερός το έχει αποδεχτεί, τί άλλο να κάνει;) για μια αριστερή κυβερνητική παρένθεση με σκοπό –τί άλλο– να μην μείνει τίποτα όρθιο σ' αυτην τη χώρα. Λίγες μέρες μετά, στις 18 Σεπτέμβρη, μετέβει μυστικά στο Βερολίνο ο μελλοντικός συριζαίος «Στουρνάρας», ο Γιάννης Δραγασάκης, όπου συναντήθηκε με εκπρόσωπο της γερμανικής κυβέρνησης. Κάποιοι, όμως, το μάρτύρησαν και ο Δραγασάκης υποχρεώθηκε να απαντήσει με «τουήτ» εξηγώντας ότι συζήτησαν σαν «φίλοι». Ασφαλώς δεν ένοιωσε την ανάγκη να διευκρινήσει περαιτέρω τα θέματα της «φιλικής συζήτησης», αλλά επαγγελματίας αριστερός είναι ο άνθρωπος δεν χρειάζεται να δώσει λόγο σε κανέναν, άλλωστε είναι δυνατόν να συζήτησε κάτι το "αντιλαϊκό"; Χώρια που έχει διατελέσει ήδη υπουργός Οικονομικών στην κυβέρνηση συνεργασίας ΚΚΕ-ΕΑΡ-ΝΔ υπό τον Τζανετάκη εκείνο, το μακρινό και πάντα επίκαιρο 1989...

Η Ειδική Οικονομική Ζώνη με το βλέμμα ενός αριστερού...

Απόσπασμα από την ομιλία του ευρωπαίου πολιτικού Αλέξη Τσίπρα:

«Για τον πρωταγωνιστικό ρόλο που μπορεί (η Θεσσαλονίκη) και πρέπει να αναλάβει στην αναγκαία διαβαλκανική συνεργασία και τη βαλκανική υπανάπτυξη, ιδιαίτερα στους τομείς του πολιτισμού, της οικονομίας και του περιβάλλοντος.

Πόσο δε μάλλον στις μέρες μας, όπου σε ένα περιβάλλον διεθνούς αναστάτωσης, αβεβαιότητας και ρευστότητας, έχουμε ανάγκη η Θεσσαλονίκη, η Βόρειος Ελλάδα να γίνει το επίκεντρο ενός νέου ***περιφερειακού πόλου συνανάπτυξης*** *και* ***σταθερότητας****, μακριά από τις παρωχημένες εθνικιστικές ιδεοληπτικές συμπεριφορές που τόσο πολύ ταλαιπώρησαν τα Βαλκάνια στο πρόσφατο παρελθόν.* ***Σ' ένα τέτοιο διεθνή περίγυρο, η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να συμπεριφέρεται ως υπεύθυνη ευρωπαϊκή δύναμη, αλλά με ρόλο αξιόπιστου συνομιλητή διεθνώς****».*

Το παραπάνω, όπως και ολόκληρη η ομιλία του Τσίπρα στη ΔΕΘ είναι διατυπωμένα σε άπταιστη πασοκική (που ως γνωστόν την ομιλεί άπταιστα ο μυστικοσύμβουλος του Προέδρου που ακούει στο όνομα Κώστας Λαλιώτης), επίτηδες, ώστε να ξεφύγει της προσοχής μας η ουσία. Αν βάλουμε στην άκρη τις βαρύγδουπες διατυπώσεις, φαίνεται ολοκάθαρα τί επιφυλάσσει η μελλοντική αριστερή διακυβέρνηση για τη Μακεδονία, σε πλήρη ευθυγράμμιση με την σαμαρική διακυβέρνηση και τα σχέδια των ΔαΝειστΤών. Όσοι ανόητοι χειροκρότησαν τον Τσίπρα από κοντά ή στριμώχτηκαν στα καφενεία για να ακούσουν τον αριστερό Ηγεμόνα, (ειρήσθω εν παρόδω, οι σαμαριστές στάθηκαν οι καλύτεροι διαφημιστές του Τσίπρα απαγορεύοντας τη μετάδοση της ομιλίας από την κακόφημη ΝΕΡΙΤ), όλοι αυτοί χειροκρότησαν την μετατροπή της Μακεδονίας σε Ειδική Οικονομική (και όχι μόνο) Ζώνη. Ο «νέος περιφερειακός πόλος συνανάπτυξης και σταθερότητας» είναι το μοντέλο «ανάπτυξης» που επιβάλλουν οι Μεγάλες Δυνάμεις στις χώρες του Τρίτου Κόσμου, αποσπώντας, με υποσχέσεις και απειλές, στρατηγικά τμήματα εδαφών τους με σκοπό την δημιουργία οικονομικών «Κοσσόβων». Είναι ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε ότι καμμία ανεπτυγμένη χώρα δεν δέχεται με κανέναν τρόπο να εφαρμοστεί σε αυτήν, αυτό το «πετυχημένο» μοντέλο, πιθανότατα, λέμε εμείς, επειδή ταλαιπωρείται από τις «*παρωχημένες εθνικιστικές ιδεοληπτικές συμπεριφορές*», που καταγγέλλει ο αντιρατσιστής Αλέξιος Τσίπρας..

Λεόν

συνέχεια από τη σελίδα 3

θος», μοιάζουμε με εκείνον που βρίσκεται «πεταμένος στην ανασφάλεια ενός χώρου, όπου δεν μπορεί να ζήσει, αλλά ούτε και να πεθάνει αυτός ο ίδιος», όπως γράφει ο Maurice Blanchot (Ο χώρος της λογοτεχνίας, Εξάντας 1994, το σχόλιο αφορά τον Μάλτε Λάουριντς Μπρίγκε από το ομώνυμο βιβλίο του Rilke), εκεί που ο θάνατος είναι ανώνυμος, η φτώχεια έχει οσμή και ο φόβος σκεπάζει τα πάντα... Μήπως τότε μιλούμε για μια νέα πολιτικοποίηση της μνήμης ή για μια καινούργια ιστορικοποίηση της πολιτικής; Πρέπει να είμαστε ξεκάθαροι. Αυτά τα αφήνουμε για τους θιασώτες και τους πάσης φύσεως θαυμαστές της νεωτερικής πολιτικής συνείδησης. Δεν αναζητούμε άλλου είδους δεσμά. Δεν σκοπεύουμε να «ανα»καλύψουμε νέους τρόπους υποταγής. Δεν ερχόμαστε να θρηνήσουμε για τα χαμένα πολιτικά δικαιώματα ή να διατρανώσουμε την πεποίθηση ότι δεν υπάρχουν περιττά ή αναλώσιμα.

Είμαστε οι ίδιοι που βεβαιώναμε ότι η περιστολή των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων σκοπίμως έχει ταυτιστεί με την επιβολή αυταρχικών καθεστώτων και συγκεκριμένα δικτατοριών. Είμαστε οι ίδιοι που θυμίζαμε ότι τα νύχια του κράτους και κάθε μορφής εξουσίας είναι το ίδιο ακονισμένα στις δημοκρατικές περιόδους, που θυμίζαμε ότι και στο παρελθόν τόσες και τόσες φορές οι βελούδινες ή μη εναλλαγές στον τρόπο άσκησης της εξουσίας δεν αναιρούσαν την ουσία των συνθηκών καταπίεσης, δεν ωραιοποιούσαν στο ελάχιστο εκείνες της εκμετάλλευσης.

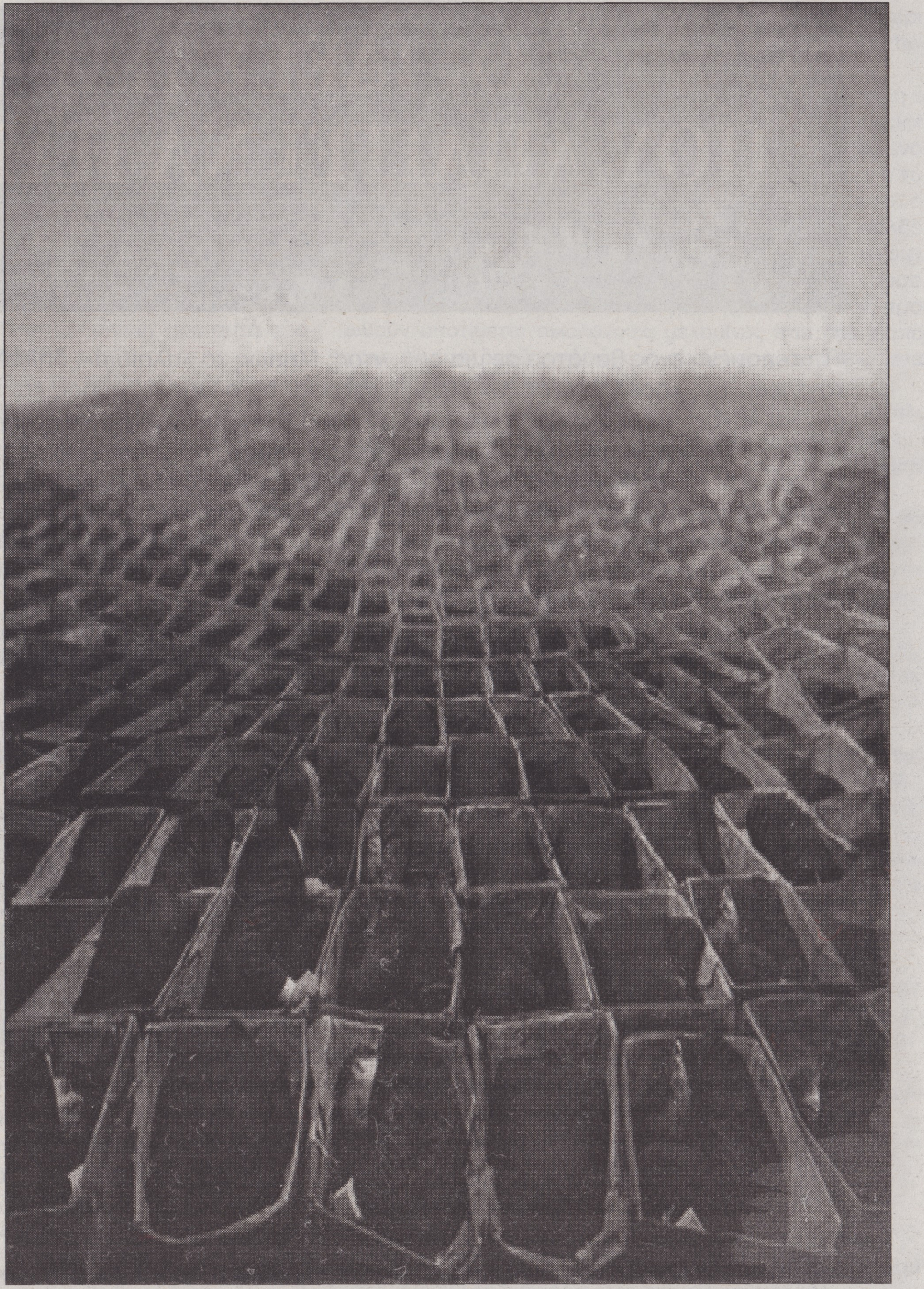
Και να που οι αυταπάτες μοιάζουν να

βαθμό και πλατιά κοινωνικά στρώματα λόγω της ευρύτατης προπαγάνδας ενάντια στην Χρυσή Αυγή. Είναι σαφές, όμως, ότι μελλοντικές αλλαγές στον Ποινικό Κώδικα στοχεύουν και σε αρκετούς ακόμη βουλευτές και κόμματα του αντιμνημονιακού μπλοκ που παίρνουν το μήνυμα να μαζευτούν όσον αναφορά την φρασεολογία τους και όχι μόνον. Φράσεις όπως «κατοχική κυβέρνηση», «δοσίλογοι», κ.τ.λ. δεν θα γίνονται ανεκτές εφεξής, διότι προτρέπουν στην «άσκηση βίας». Ζητούμενο παραμένει η περιβόητη σταθεροποίηση.

Οι ομοιότητες με το παρελθόν είναι πράγματι σημαντικές, ιδιαίτερα με την λεγόμενη περίοδο του μεσοπολέμου.

Όπως περιγράφει ο Gunnar Hering (στο δίτομο έργο του Τα Πολιτικά Κόμματα στην Ελλάδα, 1821-1936):

«Το κρίσιμο έτος 1936, με την προσδοκία ότι η αναστολή της λειτουργίας του κοινοβουλίου και η γενική εξουσιοδότηση της κυβέρνησης Μεταξά θα απέτρεπε δυσάρεστες συγκρούσεις στη βουλή, άνοιξε τον δρόμο για τη δικτατορία. Άλλο μέσο καταπίεσης ήταν η απαγόρευση να εκφράζονται γνώμες για ορισμένα ιστορικά γεγονότα και για την μορφή του πολιτεύματος. Παρότι πριν από τις εκλογές το «επαναστατικό» καθεστώς είχε άρει την κατάσταση έκτακτης ανάγκης και τη λογοκρισία, παρέμεινε η απαγόρευση δημοσιεύσεων για την δίκη των έξι, για τον βασιλιά Κωνσταντίνο και για πρόσωπα τού καθεστώτος. Κάθε προηγούμενο ξεπέρασε το αποκαλούμενο νομοθετικό διάταγμα της κυβέρνησης Παπαναστασίου «περί κατοχυρώσεως του Δημοκρατικού Πολιτεύματος», που εκδόθηκε στις 23

πολιτικών τους δικαιωμάτων [...] Και κτάτορας Θεόδωρος Πάγκαλος βρή-

Μήπως τότε μιλούμε για μια νέα πολιτικοποίηση της μνήμης ή για μια καινούργια ιστορικοποίηση της πολιτικής; Πρέπει να είμαστε ξεκάθαροι. Αυτά τα αφήνουμε για τους θιασώτες και τους πάσης φύσεως θαυμαστές της νεωτερικής πολιτικής συνείδησης. Δεν αναζητούμε άλλου είδους δεσμά. Δεν σκοπεύουμε να «ανα»καλύψουμε νέους τρόπους υποταγής. Δεν ερχόμαστε να θρηνήσουμε για τα χαμένα πολιτικά δικαιώματα ή να διατρανώσουμε την πεποίθηση ότι δεν υπάρχουν περιττά ή αναλώσιμα.

Είμαστε οι ίδιοι που βεβαιώναμε ότι η περιστολή των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων σκοπίμως έχει ταυτιστεί με την επιβολή αυταρχικών καθεστώτων και συγκεκριμένα δικτατοριών. Είμαστε οι ίδιοι που θυμίζαμε ότι τα νύχια του κράτους και κάθε μορφής εξουσίας είναι το ίδιο ακονισμένα στις δημοκρατικές περιόδους, που θυμίζαμε ότι και στο παρελθόν τόσες και τόσες φορές οι βελούδινες ή μη εναλλαγές στον τρόπο άσκησης της εξουσίας δεν αναιρούσαν την ουσία των συνθηκών καταπίεσης, δεν ωραιοποιούσαν στο ελάχιστο εκείνες της εκμετάλλευσης.

Και να που οι αυταπάτες μοιάζουν να έχουν χαθεί, τα προσωπεία έχουν ξεφτίσει. Οι εξουσιαστές παραδέχονται ότι για λόγους έκτακτης ανάγκης για μιαν ακόμη φορά οι ιδέες πρέπει να διώκονται. Για την προστασία του πολιτεύματος, για την προστασία της ιστορίας (!!!). Δημοσιεύματα των τελευταίων μηνών αναφέρονται στις αναμενόμενες αλλαγές του Ποινικού Κώδικα και συγκεκριμένα στην επιβολή της ποινής των ισοβίων για το «αδίκημα της προσβολής του πολιτεύματος» και της ποινής των δέκα χρόνων φυλάκισης για όποιον «μέσω εγγράφων, εικόνων ή διαδικτύου διεγείρει άλλους σε προσβολή του πολιτεύματος»!

Οι διώξεις και οι προφυλακίσεις βουλευτών και μελών της Χρυσής Αυγής

ας». Ζητούμενο παραμένει η περιβόητη σταθεροποίηση.

Οι ομοιότητες με το παρελθόν είναι πράγματι σημαντικές, ιδιαίτερα με την λεγόμενη περίοδο του μεσοπολέμου.

Όπως περιγράφει ο Gunnar Hering (στο δίτομο έργο του Τα Πολιτικά Κόμματα στην Ελλάδα, 1821-1936):

«Το κρίσιμο έτος 1936, με την προσδοκία ότι η αναστολή της λειτουργίας του κοινοβουλίου και η γενική εξουσιοδότηση της κυβέρνησης Μεταξά θα απέτρεπε δυσάρεστες συγκρούσεις στη βουλή, άνοιξε τον δρόμο για την δικτατορία. Άλλο μέσο καταπίεσης ήταν η απαγόρευση να εκφράζονται γνώμες για ορισμένα ιστορικά γεγονότα και για την μορφή του πολιτεύματος. Παρότι πριν από τις εκλογές το «επαναστατικό» καθεστώς είχε άρει την κατάσταση έκτακτης ανάγκης και τη λογοκρισία, παρέμεινε η απαγόρευση δημοσιεύσεων για την δίκη των έξι, για τον βασιλιά Κωνσταντίνο και για πρόσωπα τού καθεστώτος. Κάθε προηγούμενο ξεπέρασε το αποκαλούμενο νομοθετικό διάταγμα της κυβέρνησης Παπαναστασίου «περί κατοχυρώσεως του Δημοκρατικού Πολιτεύματος», που εκδόθηκε στις 23 Απριλίου 1924 βάσει της εξουσιοδότησης, χωρίς την έγκριση της βουλής. Το διάταγμα προέβλεπε ότι θα τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι ετών: *"Όστις… δημόσια εξιστορεί, αναφέρει ή εκθέτει γεγονότα, σχέσιν έχοντα οπωσδήποτε με την ζωήν ή την δράσιν τινός των αποθανόντων ή ζώντων μελών της εκπεσούσης δυναστείας των Γλυσβούργων, κατά τρόπον τείνοντα αμέσως ή εμμέσως να κινήση υπέρ αυτών την συγγνώμην ή την συμπάθειαν ή και απλώς να παραστήση αυτά ως ανεύθυνα ή αμέτοχα της εθνικής συμφοράς…"*

Ποινικό αδίκημα ήταν επίσης η διάδοση ιδεών, η οποία άμεσα ή έμμεσα έτεινε να υποκινήσει μια τέτοια πράξη, και μάλιστα ακόμη και αυτό δεν συνέ-

πολιτικών τους δικαιωμάτων […] Και τα δύο ο αυταρχικός περιορισμός της συζήτησης για το παρελθόν και η φιλελεύθερη απαγόρευση της δυσφήμισης ομάδων του πληθυσμού και μειονοτήτων εντάσσονται στο πλαίσιο των γενικών προσπαθειών για σταθεροποίηση».

Να σημειώσουμε ότι ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου σύμφωνα με πλήθος ιστορικών το μικρό διάστημα της πρωθυπουργίας με το Κόμμα των Φιλελευθέρων του είχε αφοσιωθεί στην συγκρότηση ενός δημοκρατικού συντάγματος, υποστήριζε την αβασίλευτη δημοκρατία και προωθούσε αγροτικές μεταρρυθμίσεις και απαλλοτριώσεις τσιφλικιών. Το Κόμμα των Φιλελευθέρων ήδη από το 1913 είχε αναμορφώσει τον θεσμό της εκτόπι-

κτάτορας Θεόδωρος Πάγκαλος βρήκε τον δρόμο στρωμένο διευρύνοντας τον θεσμό του προκατόχου του εφαρμόζοντάς τον ενάντια σε όσους κρίνονταν επικίνδυνοι για την δημόσια τάξη, την ειρήνη, και την ασφάλεια του κράτους. Οι συγκεκριμένες ρυθμίσεις παρέμειναν εν ισχύ και μετά την Δεύτερη Παγκόσμια Ανθρωποσφαγή.

Θυμίζουμε τα παραπάνω όχι μόνο λόγω των ομοιοτήτων, που προαναφέραμε αλλά και απευθυνόμενοι ειδικά σε όσους διατηρούν ακόμη αυταπάτες ότι δήθεν κυβερνήσεις της αριστεράς θα ανακόψουν τον «κατήφορο» που έχει πάρει η κακιά μνημονιακή κυβέρνηση. Οι διαφορές μνημονιακών και αντιμνημονιακών πολιτικών κομμάτων δεν είναι απλά ανύ-

ριών. Είμαστε οι ίδιοι που θυμίζαμε ότι τα νύχια του κράτους και κάθε μορφής εξουσίας είναι το ίδιο ακονισμένα στις δημοκρατικές περιόδους, που θυμίζαμε ότι και στο παρελθόν τόσες και τόσες φορές οι βελούδινες ή μη εναλλαγές στον τρόπο άσκησης της εξουσίας δεν αναιρούσαν την ουσία των συνθηκών καταπίεσης, δεν ωραιοποιούσαν στο ελάχιστο εκείνες της εκμετάλλευσης.

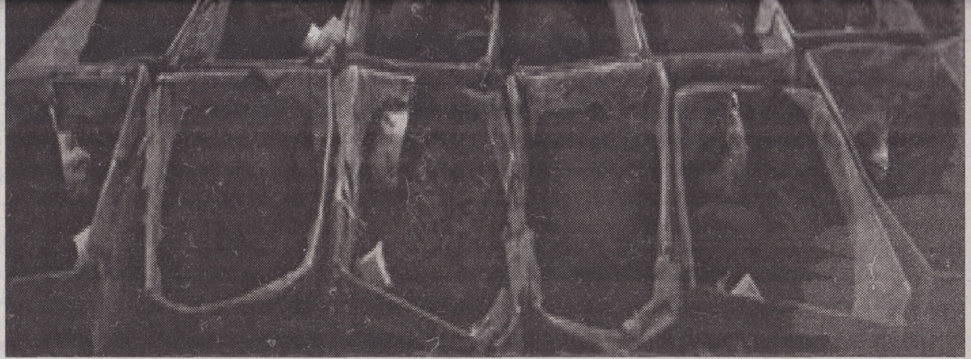
Και να που οι αυταπάτες μοιάζουν να έχουν χαθεί, τα προσωπεία έχουν ξεφτίσει. Οι εξουσιαστές παραδέχονται ότι για λόγους έκτακτης ανάγκης για μιαν ακόμη φορά οι ιδέες πρέπει να διώκονται. Για την προστασία του πολιτεύματος, για την προστασία της ιστορίας (!!!). Δημοσιεύματα των τελευταίων μηνών αναφέρονται στις αναμενόμενες αλλαγές του Ποινικού Κώδικα και συγκεκριμένα στην επιβολή της ποινής των ισοβίων για το «αδίκημα της προσβολής του πολιτεύματος» και της ποινής των δέκα χρόνων φυλάκισης για όποιον «μέσω εγγράφων, εικόνων ή διαδικτύου διεγείρει άλλους σε προσβολή του πολιτεύματος»!

Οι διώξεις και οι προφυλακίσεις βουλευτών και μελών της Χρυσής Αυγής αποτελούν ήδη το εφαρμοστικό πλαίσιο μιας ευρύτερης μεθόδευσης που αφορά όχι μόνο βέβαια τους συγκεκριμένους, αλλά έρχεται να καλύψει τους ευρύτερους πολιτικούς ανταγωνισμούς μέσα και έξω από το κοινοβούλιο και βέβαια οποιοδήποτε ανατρεπτικό «στοιχείο» θεωρείται στο παρόν ή θα θεωρηθεί στο μέλλον επικίνδυνο. Οι προφυλακίσεις βουλευτών ως πολιτικός χειρισμός έρχεται να θυμίσει παλαιότερες εποχές, χωρίς να ξενίσει όμως σε τόσο μεγάλο

τεύματος. Παρότι πριν από τις εκλογές το «επαναστατικό» καθεστώς είχε άρει την κατάσταση έκτακτης ανάγκης και τη λογοκρισία, παρέμεινε η απαγόρευση δημοσιεύσεων για την δίκη των έξι, για τον βασιλιά Κωνσταντίνο και για πρόσωπα τού καθεστώτος. Κάθε προηγούμενο ξεπέρασε το αποκαλούμενο νομοθετικό διάταγμα της κυβέρνησης Παπαναστασίου «περί κατοχυρώσεως του Δημοκρατικού Πολιτεύματος», που εκδόθηκε στις 23 Απριλίου 1924 βάσει της εξουσιοδότησης, χωρίς την έγκριση της βουλής. Το διάταγμα προέβλεπε ότι θα τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι ετών: *"Όστις... δημόσια εξιστορεί, αναφέρει ή εκθέτει γεγονότα, σχέσιν έχοντα οπωσδήποτε με την ζωήν ή την δράσιν τινός των αποθανόντων ή ζώντων μελών της εκπεσούσης δυναστείας των Γλυγσβούργων, κατά τρόπον τείνοντα αμέσως ή εμμέσως να κινήση υπέρ αυτών την συγγνώμην ή την συμπάθειαν ή και απλώς να παραστήση αύτα ως ανεύθυνα ή αμέτοχα της εθνικής συμφοράς..."*

Ποινικό αδίκημα ήταν επίσης η διάδοση ιδεών, η οποία άμεσα ή έμμεσα έτεινε να υποκινήσει μια τέτοια πράξη, και μάλιστα ακόμη και αυτό δεν συνέβαινε δημοσίως.

Απαγορεύτηκε επίσης η χρησιμοποίηση της θρησκείας για προπαγάνδα κατά της δημοκρατίας. Το άρθρο 4 του νομοθετικού διατάγματος προέβλεπε ακόμη ποινές για επικριτικά ή επαινετικά σχόλια σχετικά με τις δικαστικές αποφάσεις για υποθέσεις εσχάτης προδοσίας ή στρατιωτικών αδικημάτων που είχαν εκδοθεί με το 1917. Εκτός από χρηματικές ποινές ή φυλάκιση, οι παραβάτες διέτρεχαν τον κίνδυνο ισόβιας απώλειας των

πολιτικών τους δικαιωμάτων [...] Και τα δύο ο αυταρχικός περιορισμός της συζήτησης για το παρελθόν και η φιλελεύθερη απαγόρευση της δυσφήμισης ομάδων του πληθυσμού και μειονοτήτων εντάσσονται στο πλαίσιο των γενικών προσπαθειών για σταθεροποίηση».

Να σημειώσουμε ότι ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου σύμφωνα με πλήθος ιστορικών το μικρό διάστημα της πρωθυπουργίας με το Κόμμα των Φιλελευθέρων του είχε αφοσιωθεί στην συγκρότηση ενός δημοκρατικού συντάγματος, υποστήριζε την αβασίλευτη δημοκρατία και προωθούσε αγροτικές μεταρρυθμίσεις και απαλλοτριώσεις τσιφλικιών. Το Κόμμα των Φιλελευθέρων ήδη από το 1913 είχε αναμορφώσει τον θεσμό της εκτόπισης δημιουργώντας την δυνατότητα να εφαρμόζεται σε πρόσωπα ύποπτα για την διασάλευση της δημόσιας τάξης, ενώ το 1917-18 το μέτρο αυτό εφαρμόστηκε κατά βενιζελικών και σοσιαλιστών. Αργότερα το 1924 νομοθετικό διάταγμα της κυβέρνησης Παπαναστασίου έδωσε την δυνατότητα σχηματισμού σε κάθε νομό «Επιτροπών Δημόσιας Ασφάλειας», κατά των αποφάσεων των οποίων δεν υπήρχε δυνατότητα άσκησης ένδικου μέσου. Έτσι στην συνέχεια ο (επίσημος) δικτάτορας Θεόδωρος Πάγκαλος βρήκε τον δρόμο στρωμένο διευρύνοντας τον θεσμό του προκατόχου του εφαρμόζοντάς τον ενάντια σε όσους κρίνονταν επικίνδυνοι για την δημόσια τάξη, την ειρήνη, και την ασφάλεια του κράτους. Οι συγκεκριμένες ρυθμίσεις παρέμειναν εν ισχύ και μετά την Δεύτερη Παγκόσμια Ανθρωποσφαγή.

Θυμίζουμε τα παραπάνω όχι μόνο λόγω των ομοιοτήτων, που προαναφέραμε αλλά και απευθυνόμενοι ειδικά σε όσους διατηρούν ακόμη αυταπάτες ότι δήθεν κυβερνήσεις της αριστεράς θα ανακόψουν τον «κατήφορο» που έχει πάρει η κακιά μνημονιακή κυβέρνηση. Οι διαφορές μνημονιακών και αντιμνημονιακών πολιτικών κομμάτων δεν είναι απλά ανύπαρκτες αλλά μάλλον ανήκουν αποκλειστικά στην σφαίρα κάθε νοσηρής φαντασίας. Η σύγκλιση μεταξύ τους που ήδη αναγνωρίζεται πανταχόθεν το αμέσως επόμενο διάστημα θα είναι γοργή με όποιον (εθνικό ή άλλο) μανδύα και αν δικαιολογηθεί.

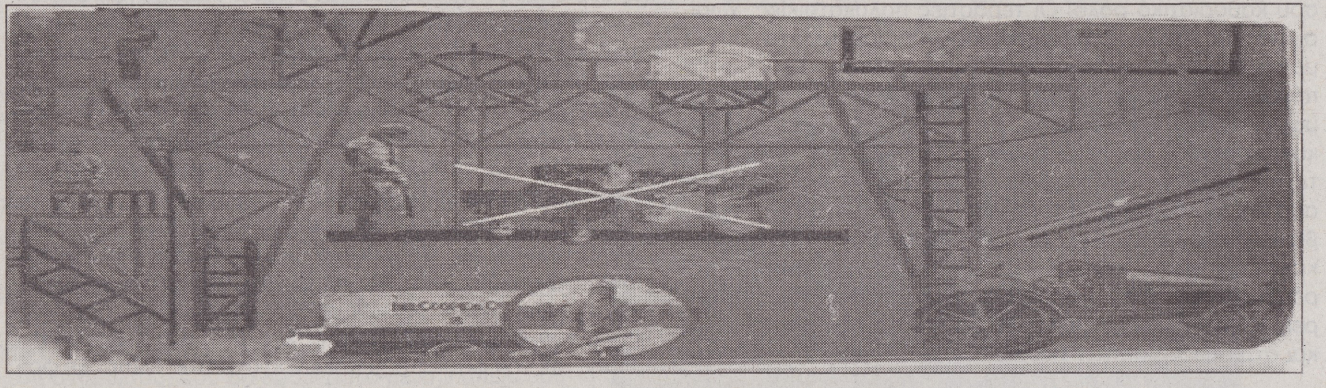
Η συνέχεια επί της οθόνης, αλλά καλού κακού προσδεθείτε, διότι θα είναι συναρπαστική.

Συσπείρωση Αναρχικών

Κανένας δεν μας πλάθει ξανά από χώμα και πηλό, /κανένας δεν ευλογεί τη σκόνη μας. /Κανένας.
Δόξα σοι ο Κανένας. /Για την αγάπη σου θέλουμε /ανθίσει. /Σ' εσέναν /απέναντι.
Ένα Τίποτα /ήμαστε, είμαστε, για πάντα /θα μείνουμε, που ανθίζει: /του Τίποτα, του /Κανενός το ρόδο.
Με /το στύλο φως ψυχής, /το στήμονα έρημο ουρανού, /τη στεφάνη κόκκινη /από τη λέξη πορφύρα, που τραγουδούσαμε /πάνω, ώ πάνω /απ' τ' αγκάθι.

PAUL CELAN, *Ψαλμός (Του κανενός το Ρόδο)*

Ο φασισμός κι ο αντιφασισμός ως παιδιά του νόμου

Υπάρχουν απαγορευμένες ιδέες; Το ερώτημα μοιάζει πολύ αφελές, αλλά η καταφατική απάντηση σ' αυτό είναι όχι μόνο ανόητη, μα κι επικίνδυνη για την δικαιολόγηση οποιασδήποτε ολοκληρωτικής λογικής. Μπορεί κανείς να σου απαγορεύσει να σκεφτείς πώς να βλάψεις τους άλλους; Μπορεί κανείς να σου απαγορεύσει να είσαι φασίστας; Πόσο μάλλον, όταν την απαγόρευση την αποφασίζει το ίδιο το κράτος με νομοθετική ρύθμιση. Στις προθέσεις του κάθε κρατικού μηχανισμού εντάσσονται, στα πλαίσια της διατήρησής του στη ζωή, οποιεσδήποτε ενέργειες θα του διασφαλίσουν ότι όλα βαίνουν ομαλώς για την κρατική αρμονία. Δε θα περίμενε βεβαίως κανείς οιαδήποτε κυβέρνηση να πράξει διαφορετικά. Μ' ένα διάταγμα –που παρεμπιπτόντως, ως λέξη έχει την ίδια ρίζα με τη *διαταγή*, απλώς αλλάζεις την κατάληξη και η διαταγή γίνεται πιο... ήπια– αποφάσισε, λοιπόν, η παρούσα εξουσιαστική κουστωδία να απαγορεύσει τις ιδέες που απειλούν τη δημοκρατία και υποκινούν σε ανατρεπτικές πράξεις. Πέρα από το ό,τι τέτοιες διατυπώσεις χωρούν πολλούς υποψηφίους, χωρίς να εξαιρούνται απ' αυτές κι οι αναρχικοί, διακρίνονται τα ίχνη ενός φονταμενταλιστικού τύπου παραλογισμού. Ο φασισμός, για τον οποίον τόσο κόπτονται όλοι οι δημοκράτες, δεν μπορεί να απαγορευτεί. **Το ό,τι ένας άνθρωπος μπορεί να φτάσει να θεωρεί λογικές ή αποδεκτές τις φασιστικές ιδεοληψίες ή, ακόμη χειρότερα, επιθυμητές, δε σημαίνει ότι μπορεί να παύσει να το πιστεύει, επειδή του το απαγορεύει κάποιος νόμος.**

Δεν είμαστε νομικοί, για να αναλύουμε την αποτελεσματικότητα των νόμων, βεβαίως. Δεν πιστεύουμε στην αναγκαιότητα κανενός νόμου, πόσο μάλλον στην υποτιθέμενη ή μη αποτελεσματικότητά του. Η ίδια η ουσία του αντίκειται σε κάθε φυσική ανάγκη. Μιας όμως κι ο αντί-φασισμός έχει γίνει το αγαπημένο θέμα της πολιτικής κάθε είδους –τόσο εξουσιαστικής, όσο κι «αντιεξουσιαστικής»– θα ήταν καλό να εξετάσουμε ένα παράδειγμα, που δυστυχώς μας

στιανικός εθνικισμός, ένα πολιτικό κοκτέιλ, που διαπότισε τόσο κράτη σαν την Αυστρία και την Πορτογαλία, όσο και την Σλοβακία, την Ισπανία, την Ελλάδα, την Κροατία και τη Γαλλία. Η παγίωση μιας κρατικής επίσημης θρησκείας γεννάει αυτομάτως και την αντί-θέση απέναντι σε μια άλλη. Μια μορφή αντισημιτισμού σχετιζόταν, λοιπόν, με την έκφραση χριστιανικής πίστης. Όπως σήμερα, απέναντι στον ισλαμισμό τάσσεται τόσο η εβραϊκή, όσο κι η χριστιανική (οιασδήποτε μορφής, ορθόδοξης, καθολικής ή προτεσταντικής) θρησκεία.

Άλλη πτυχή αυτού του ιδεολογήματος ήταν ο λεγόμενος πολιτικός αντισημιτισμός. Οι δημοκρατίες που αναδύονταν μέσα στα όρια των εθνικών κρατών, θεωρούσαν τις εβραϊκές μειονότητες που διαβιούσαν στους κόλπους τους ως αναφομοίωτες, αφού αρνούνταν να αφήσουν τις πολιτισμικές τους συνήθειες, που σε μεγάλο βαθμό καθόριζαν τη συμπεριφορά τους και τη διαφοροποιούσαν σε σχέση με τους υπόλοιπους πολίτες. Στον Mazower (*Σκοτεινή Ήπειρος*, 70-71) διαβάζουμε: *Στην Ουγγαρία του 1920 ένας νόμος στιγμάτιζε τους Εβραίους ως ξεχωριστή φυλή και όχι ως «Ούγγρους με Μωσαϊκή πίστη»· αν η χώρα ήταν πιο δημοκρατική, θα ήταν μάλλον ακόμη πιο αντισημιτική. «Όλοι οι πολίτες της Πολωνίας, ανεξάρτητα από την πίστη και την εθνικότητά τους, πρέπει να απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα», διακήρυττε το Πολωνικό Αγροτικό Κόμμα το 1935, προσθέτοντας ότι «οι Εβραίοι όμως, όπως έχει αποδειχτεί, δεν μπορούν ν' αφομοιωθούν παρά αποτελούν ένα συνειδητά ξένο έθνος μέσα στην Πολωνία». Παρόμοιες απόψεις ήταν έκδη-*

γιές και τι άρρωστο. Στον «θαυμαστό καινούριο κόσμο» των ναζί η αρρώστια οποιασδήποτε μορφής κι η σωματική ατέλεια σού στερούσε το δικαίωμα να ζεις όχι μόνο στο ναζιστικό κράτος, αλλά και οπουδήποτε αλλού. Η ιδεολογία αυτή, όμως, περί του ιδανικού πολίτη με αυστηρά κριτήρια στο ναζιστικό κράτος στάθηκε μοναδική περίπτωση;

Εξ αιτίας των θανάτων και των καταστροφών της πρώτης παγκόσμιας ανθρωποσφαγής, τα κράτη αναζητούσαν κάθε τρόπο να σταθούν στα πόδια τους. Για να μπορέσουν να επιβιώσουν και να πολλαπλασιαστούν οι αποδεκατισμένοι τους πληθυσμοί, θεώρησαν ότι θα ήταν χρήσιμο να επιβάλουν προδιαγραφές «ποιότητας» για τους πολίτες τους. Η επιστήμη έπαιξε καθοριστικό ρόλο στο να θέσει τα κριτήρια του υγιούς και του άρρωστου και στην καθιέρωση της αποδοχής του ιδρυματισμού ως λύση, για να απαλλαγεί η κοινωνία από τις «αποκλίνουσες» συμπεριφορές των ψυχικά ασθενών. Σήμερα, θεωρείται σχεδόν δεδομένη ή απαραίτητη η ιδρυματοποίηση πολλών πτυχών της ανθρώπινης συμπεριφοράς και ελάχιστοι είναι όσοι αντιδρούν σε αυτή την λογική. Αντιθέτως, οι περισσότεροι προσανατολίζονται στην διεκδίκηση καλύτερων συνθηκών εγκλεισμού. Οι πλέον πρωτόλειες και μικρές κοινωνίες, ακόμη κι εντός των ορίων του πολιτισμού, συχνά έβρισκαν τρόπο να ενσωματώσουν στον τρόπο ζωής τους τέτοιους ανθρώπους. Υπήρχε πάντοτε ο «τρελός του χωριού» ή και περισσότεροι, που αν και συχνά γεύονταν σκληρές και χλευαστικές συμπεριφορές, ωστόσο τις πλείστες των περιπτώσεων ζούσαν μαζί με τους άλλους συνανθρώπους τους σε μεγάλο βαθμό α-

Υπάρχουν απαγορευμένες ιδέες; Το ερώτημα μοιάζει πολύ αφελές, αλλά η καταφατική απάντηση σ' αυτό είναι όχι μόνο ανόητη, μα κι επικίνδυνη για την δικαιολόγηση οποιασδήποτε ολοκληρωτικής λογικής. Μπορεί κανείς να σου απαγορεύσει να σκεφτείς πώς να βλάψεις τους άλλους; Μπορεί κανείς να σου απαγορεύσει να είσαι φασίστας; Πόσο μάλλον, όταν την απαγόρευση την αποφασίζει το ίδιο το κράτος με νομοθετική ρύθμιση. Στις προθέσεις του κάθε κρατικού μηχανισμού εντάσσονται, στα πλαίσια της διατήρησής του στη ζωή, οποιεσδήποτε ενέργειες θα του διασφαλίσουν ότι όλα βαίνουν ομαλώς για την κρατική αρμονία. Δε θα περίμενε βεβαίως κανείς οιαδήποτε κυβέρνηση να πράξει διαφορετικά. Μ' ένα διάταγμα –που παρεμπιπτόντως, ως λέξη έχει την ίδια ρίζα με τη *διαταγή*, απλώς αλλάζεις την κατάληξη και η διαταγή γίνεται πιο... ήπια– αποφάσισε, λοιπόν, η παρούσα εξουσιαστική κουστωδία να απαγορεύσει τις ιδέες που απειλούν τη δημοκρατία και υποκινούν σε ανατρεπτικές πράξεις. Πέρα από το ό,τι τέτοιες διατυπώσεις χωρούν πολλούς υποψηφίους, χωρίς να εξαιρούνται απ' αυτές κι οι αναρχικοί, διακρίνονται τα ίχνη ενός φονταμενταλιστικού τύπου παραλογισμού. Ο φασισμός, για τον οποίον τόσο κόπτονται όλοι οι δημοκράτες, δεν μπορεί να απαγορευτεί. **Το ό,τι ένας άνθρωπος μπορεί να φτάσει να θεωρεί λογικές ή αποδεκτές τις φασιστικές ιδεοληψίες ή, ακόμη χειρότερα, επιθυμητές, δε σημαίνει ότι μπορεί να παύσει να τo πιστεύει, επειδή του το απαγορεύει κάποιος νόμος.**

Δεν είμαστε νομικοί, για να αναλύουμε την αποτελεσματικότητα των νόμων, βεβαίως. Δεν πιστεύουμε στην αναγκαιότητα κανενός νόμου, πόσο μάλλον στην υποτιθέμενη ή μη αποτελεσματικότητά του. Η ίδια η ουσία του αντίκειται σε κάθε φυσική ανάγκη. Μιας όμως κι ο αντί-φασισμός έχει γίνει το αγαπημένο θέμα της πολιτικής κάθε είδους –τόσο εξουσιαστικής, όσο κι «αντιεξουσιαστικής»– θα ήταν καλό να εξετάσουμε ένα παράδειγμα, που δυστυχώς μας άφησαν ως γνώση οι ίδιες οι ανθρώπινες πράξεις, που εξέθρεψαν σε μεγάλο βαθμό τον φασισμό και τον ναζισμό, μετατρέποντάς τους από νοσηρές ιδεολογίες σε νοσηρή πραγματικότητα.

Η πιο γνωστή κι η πιο επώδυνη πτυχή του ναζισμού δεν είναι τόσο ο ίδιος ο αντισημιτισμός, αλλά οι διαστάσεις που αυτός πήρε στην εποχή της νέας τάξης του Αδόλφου Χίτλερ. Ωστόσο, ο αντισημιτισμός (στην ουσία ο αντιεβραϊσμός) υπήρξε ένα επινόημα των ναζί, που προέκυψε από νοσηρά μυαλά κι εξαφανίστηκε μαζί τους; Είναι αρκετό κάποιος να (δια)δηλώσει ότι είναι ενάντιος σε κάτι κι έπειτα όλα να τα αφήσει προς διαχείρισιν στην πολιτική; Η ίδια η εξέλιξη του αντισημιτισμού μας οδηγεί να δώσουμε μια σαφέστατα αρνητική απάντηση. Το ιδεολόγημα του αντισημιτισμού ήταν καλλιεργημένο για αιώνες πριν την εμφάνιση του ναζισμού. Είναι ουσιώδες όχι μόνο να δούμε τον αντισημιτισμό και τις διαστάσεις του, αλλά και για ποιον λόγο προέκυψε. **Και τούτο θα μπορούσε να απαντηθεί, αν αναλογιστούμε πως στη θέση του αντισημιτισμού προβάλλονται σε κάθε κοινωνία ταμπού που οδηγείται στο να τα οικειοποιηθεί –και είναι τόσα όσοι είναι οι δαίμονες που δεν**

στιανικός εθνικισμός, ένα πολιτικό κοκτέιλ, που διαπότισε τόσο κράτη σαν την Αυστρία και την Πορτογαλία, όσο και την Σλοβακία, την Ισπανία, την Ελλάδα, την Κροατία και τη Γαλλία. Η παγίωση μιας κρατικής επίσημης θρησκείας γεννάει αυτομάτως και την αντί-θεση απέναντί σε μια άλλη. Μια μορφή αντισημιτισμού σχετιζόταν, λοιπόν, με την έκφραση χριστιανικής πίστης. Όπως σήμερα, απέναντι στον ισλαμισμό τάσσεται τόσο η εβραϊκή, όσο κι η χριστιανική (οιασδήποτε μορφής, ορθόδοξης, καθολικής ή προτεσταντικής) θρησκεία.

Άλλη πτυχή αυτού του ιδεολογήματος ήταν ο λεγόμενος πολιτικός αντισημιτισμός. Οι δημοκρατίες που αναδύονταν μέσα στα όρια των εθνικών κρατών, θεωρούσαν τις εβραϊκές μειονότητες που διαβιούσαν στους κόλπους τους ως αναφομοίωτες, αφού αρνούνταν να αφήσουν τις πολιτισμικές τους συνήθειες, που σε μεγάλο βαθμό καθόριζαν τη συμπεριφορά τους και τη διαφοροποιούσαν σε σχέση με τους υπόλοιπους πολίτες. Στον Mazower (*Σκοτεινή Ήπειρος*, 70-71) διαβάζουμε: *Στην Ουγγαρία του 1920 ένας νόμος στιγμάτιζε τους Εβραίους ως ξεχωριστή φυλή και όχι ως «Ούγγρους με Μωσαϊκή πίστη»· αν η χώρα ήταν πιο δημοκρατική, θα ήταν μάλλον ακόμη πιο αντισημιτική. «Όλοι οι πολίτες της Πολωνίας, ανεξάρτητα από την πίστη και την εθνικότητά τους, πρέπει να απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα», διακήρυττε το Πολωνικό Αγροτικό Κόμμα το 1935, προσθέτοντας ότι «οι Εβραίοι όμως, όπως έχει αποδειχτεί, δεν μπορούν ν' αφομοιωθούν παρά αποτελούν ένα συνειδητά ξένο έθνος μέσα στην Πολωνία». Παρόμοιες απόψεις ήταν έκδηλες στη Σλοβακία και στη Ρουμανία. Κι αυτό δεν αποτελούσε μονάχα ανατολικοευρωπαϊκό πρόβλημα: ανάλογα αισθήματα κέρδιζαν έδαφος και στην άλλοτε ταγμένη στον αφομοιωτισμό Γαλλία, για να οδηγήσουν τελικά στην περιβόητη διάταξη του σχεδίου συντάγματος του Βίου, η οποία χαρακτήριζε τους Εβραίους «φυλή που συμπεριφέρεται ως ξεχωριστή κοινότητα η οποία αντιστέκεται στην αφομοίωση».*

Το κλίμα αυτό, που περιέτρεχε, όπως φαίνεται, όχι μόνο τα αυταρχικά καθεστώτα, αλλά και τα δημοκρατικά –τα οποία στην ουσία δεν στερήθηκαν ποτέ αυταρχισμού– δεν προέκυψε άμα τη εμφανίσει των ναζιστών, αλλά ήταν ήδη καθιερωμένο χρόνια πριν. Ο ναζισμός δεν υπήρξε μια παραφωνία σε σχέση με το ζήτημα, αλλά εντάχθηκε στις καθιερωμένες κι αποδεκτές ιδέες της Ευρώπης του καιρού του. Οπωσδήποτε, έδωσε λίγο αργότερα στον αντισημιτισμό ασύλληπτα νοσηρές διαστάσεις. Ωστόσο, χρησιμοποίησε μια πολιτική στάση ήδη διαμορφωμένη, για να την προσαρμόσει στα δικά του κριτήρια για το «καθαρό» φυλετικά έθνος. Δεν είναι τυχαίο ότι, όταν αρχικά ο Χίτλερ εξέθετε το πολιτικό του πρόγραμμα, προκειμένου να εκλεγεί στο γερμανικό κοινοβούλιο, πρόβαλλε και τον αντισημιτισμό ως πολιτική υπόσχεση, για να γίνει αρεστός. Αυτό σημαίνει

γιές και τι άρρωστο. Στον «θαυμαστό καινούριο κόσμο» των ναζί η αρρώστια οποιασδήποτε μορφής κι η σωματική ατέλεια σού στερούσε το δικαίωμα να ζεις όχι μόνο στο ναζιστικό κράτος, αλλά και οπουδήποτε αλλού. Η ιδεολογία αυτή, όμως, περί του ιδανικού πολίτη με αυστηρά κριτήρια στο ναζιστικό κράτος στάθηκε μοναδική περίπτωση;

Εξ αιτίας των θανάτων και των καταστροφών της πρώτης παγκόσμιας ανθρωποσφαγής, τα κράτη αναζητούσαν κάθε τρόπο να σταθούν στα πόδια τους. Για να μπορέσουν να επιβιώσουν και να πολλαπλασιαστούν οι αποδεκατισμένοι τους πληθυσμοί, θεώρησαν ότι θα ήταν χρήσιμο να επιβάλουν προδιαγραφές «ποιότητας» για τους πολίτες τους. Η επιστήμη έπαιξε καθοριστικό ρόλο στο να θέσει τα κριτήρια του υγιούς και του άρρωστου και στην καθιέρωση της αποδοχής του ιδρυματισμού ως λύση, για να απαλλαγεί η κοινωνία από τις «αποκλίνουσες» συμπεριφορές των ψυχικά ασθενών. Σήμερα, θεωρείται σχεδόν δεδομένη ή απαραίτητη η ιδρυματοποίηση πολλών πτυχών της ανθρώπινης συμπεριφοράς και ελάχιστοι είναι όσοι αντιδρούν σε αυτή την λογική. Αντιθέτως, οι περισσότεροι προσανατολίζονται στην διεκδίκηση καλύτερων συνθηκών εγκλεισμού. Οι πλέον πρωτόλειες και μικρές κοινωνίες, ακόμη κι εντός των ορίων του πολιτισμού, συχνά έβρισκαν τρόπο να ενσωματώσουν στον τρόπο ζωής τους τέτοιους ανθρώπους. Υπήρχε πάντοτε ο «τρελός του χωριού» ή και περισσότεροι, που αν και συχνά γεύονταν σκληρές και χλευαστικές συμπεριφορές, ωστόσο τις πλείστες των περιπτώσεων ζούσαν μαζί με τους άλλους συνανθρώπους τους σε μεγάλο βαθμό αποδεκτοί.

Όταν στην Ευρώπη, όμως, του Μεσοπολέμου άνθιζαν τέτοιου είδους πρακτικές, που επέτρεπαν ακόμη και την στείρωση των θεωρούμενων ψυχικά ασθενών –μια πρακτική που εξακολούθησε μέχρι πρόσφατα σε κράτη όπως η Σουηδία και η Ελβετία–, ήταν πιο εύκολο για ένα τόσο ακραίο καθεστώς, όσο το ναζιστικό, να περάσει στην πιο σκοτεινή πλευρά και να ενσωματώσει σε τέτοιες μεθόδους και τον βιολογικό αντισημιτισμό. Το ζοφερό οικοδόμημα που συγκρότησε ο ναζισμός με βάση τη φυλή, δίνοντας στον ρατσισμό ένα άλλο τρομακτικό περιεχόμενο, έγινε αποδεκτό από πολλούς συγχρόνους του. Φυσικά και δεν έλειψαν οι αντίθετες φωνές, που στάθηκαν απέναντί του κι έδωσαν ακόμη και την ζωή τους γι' αυτό. Η λογική, όμως των κρατών και των κυβερνήσεών τους ήταν τελείως διαφορετική κι εκκινούσε από άλλα κριτήρια διαμοιρασμού των εξουσιών.

Σήμερα θεωρείται όχι απλώς δεδομένο κι αποδεκτό, αλλά και νόμιμο ότι ένα παιδί πρέπει να γεννηθεί σε ένα θεσμισμένο ίδρυμα (κλινική, νοσοκομείο, μαιευτήριο), να καταγραφεί η γέννησή του από έναν κρατικό φορέα και να μπει αυτομάτως στα μητρώα. Οποιαδήποτε άλλη πρακτική

ναρχικοί, διακρίνονται τα ίχνη ενός φονταμενταλιστικού τύπου παραλογισμού. Ο φασισμός, για τον οποίον τόσο κόπτονται όλοι οι δημοκράτες, δεν μπορεί να απαγορευτεί. **Το ό,τι ένας άνθρωπος μπορεί να φτάσει να θεωρεί λογικές ή αποδεκτές τις φασιστικές ιδεοληψίες ή, ακόμη χειρότερα, επιθυμητές, δε σημαίνει ότι μπορεί να παύσει να το πιστεύει, επειδή του το απαγορεύει κάποιος νόμος.**

Δεν είμαστε νομικοί, για να αναλύουμε την αποτελεσματικότητα των νόμων, βεβαίως. Δεν πιστεύουμε στην αναγκαιότητα κανενός νόμου, πόσο μάλλον στην υποτιθέμενη ή μη αποτελεσματικότητά του. Η ίδια η ουσία του αντίκειται σε κάθε φυσική ανάγκη. Μιας όμως κι ο αντί-φασισμός έχει γίνει το αγαπημένο θέμα της πολιτικής κάθε είδους –τόσο εξουσιαστικής, όσο κι «αντιεξουσιαστικής»– θα ήταν καλό να εξετάσουμε ένα παράδειγμα, που δυστυχώς μας άφησαν ως γνώση οι ίδιες οι ανθρώπινες πράξεις, που εξέθρεψαν σε μεγάλο βαθμό τον φασισμό και τον ναζισμό, μετατρέποντάς τους από νοσηρές ιδεολογίες σε νοσηρή πραγματικότητα.

Η πιο γνωστή κι η πιο επώδυνη πτυχή του ναζισμού δεν είναι τόσο ο ίδιος ο αντισημιτισμός, αλλά οι διαστάσεις που αυτός πήρε στην εποχή της νέας τάξης του Αδόλφου Χίτλερ. Ωστόσο, ο αντισημιτισμός (στην ουσία ο αντιεβραϊσμός) υπήρξε ένα επινόημα των ναζί, που προέκυψε από νοσηρά μυαλά κι εξαφανίστηκε μαζί τους; Είναι αρκετό κάποιος να (δια)δηλώσει ότι είναι ενάντιος σε κάτι κι έπειτα όλα να τα αφήσει προς διαχείρισιν στην πολιτική; Η ίδια η εξέλιξη του αντισημιτισμού μας οδηγεί να δώσουμε μια σαφέστατα αρνητική απάντηση. Το ιδεολόγημα του αντισημιτισμού ήταν καλλιεργημένο για αιώνες πριν την εμφάνιση του ναζισμού. Είναι ουσιώδες όχι μόνο να δούμε τον αντισημιτισμό και τις διαστάσεις του, αλλά και για ποιον λόγο προέκυψε. **Και τούτο θα μπορούσε να απαντηθεί, αν αναλογιστούμε πως στη θέση του αντισημιτισμού προβάλλονται σε κάθε κοινωνία ταμπού που οδηγείται στο να τα οικειοποιηθεί –και είναι τόσα όσοι είναι οι δαίμονες που δεν αγγίζει, που δεν τολμά ούτε καν να προφέρει– ανάλογα με τις διαμορφωμένες συνθήκες.**

Στην Ευρώπη, πριν την άνοδο των ναζί και λόγω των επιπτώσεων της πρώτης παγκόσμιας ανθρωποσφαγής, καλλιεργούνταν το εθνικιστικό πνεύμα, που θα περιέσωζε τους νεότευκτους σε μεγάλο βαθμό πολιτικούς σχηματισμούς των εθνικών κρατών. Όπως είναι γνωστό, τα κράτη αυτά όφειλαν, σε κάποιο βάθος χρόνου, να συνενώσουν τελείως διαφορετικούς μεταξύ τους λαούς σε έναν κοινό τρόπο ζωής και μάλιστα σε περιόδους που τα διακρατικά σύνορα μεταβάλλοντας διαρκώς. Ο χριστιανισμός αποτέλεσε μια καλά δοκιμασμένη συνταγή, που ομογενοποίησε ολόκληρες αυτοκρατορίες στο παρελθόν· δε θα ήταν λοιπόν εις θέσιν να συγκρατήσει τα κατά πολύ μικρότερα σε έκταση και πληθυσμό εθνικά κράτη; Έτσι, καλλιεργήθηκε ο χρι-

κες μειονότητες που διαβιούσαν στους κόλπους τους ως αναφομοίωτες, αφού αρνούνταν να αφήσουν τις πολιτισμικές τους συνήθειες, που σε μεγάλο βαθμό καθόριζαν τη συμπεριφορά τους και τη διαφοροποιούσαν σε σχέση με τους υπόλοιπους πολίτες. Στον Mazower (*Σκοτεινή Ήπειρος*, 70-71) διαβάζουμε: *Στην Ουγγαρία του 1920 ένας νόμος στιγμάτιζε τους Εβραίους ως ξεχωριστή φυλή και όχι ως «Ούγγρους με Μωσαϊκή πίστη»· αν η χώρα ήταν πιο δημοκρατική, θα ήταν μάλλον ακόμη πιο αντισημιτική. «Όλοι οι πολίτες της Πολωνίας, ανεξάρτητα από την πίστη και την εθνικότητά τους, πρέπει να απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα», διακήρυττε το Πολωνικό Αγροτικό Κόμμα το 1935, προσθέτοντας ότι «οι Εβραίοι όμως, όπως έχει αποδειχτεί, δεν μπορούν ν' αφομοιωθούν παρά αποτελούν ένα συνειδητά ξένο έθνος μέσα στην Πολωνία». Παρόμοιες απόψεις ήταν έκδηλες στη Σλοβακία και στη Ρουμανία. Κι αυτό δεν αποτελούσε μονάχα ανατολικοευρωπαϊκό πρόβλημα: ανάλογα αισθήματα κέρδιζαν έδαφος και στην άλλοτε ταγμένη στον αφομοιωτισμό Γαλλία, για να οδηγήσουν τελικά στην περιβόητη διάταξη του σχεδίου συντάγματος του Βίου, η οποία χαρακτήριζε τους Εβραίους «φυλή που συμπεριφέρεται ως ξεχωριστή κοινότητα η οποία αντιστέκεται στην αφομοίωση».*

Το κλίμα αυτό, που περιέτρεχε, όπως φαίνεται, όχι μόνο τα αυταρχικά καθεστώτα, αλλά και τα δημοκρατικά –τα οποία στην ουσία δεν στερήθηκαν ποτέ αυταρχισμού– δεν προέκυψε άμα τη εμφανίσει των ναζιστών, αλλά ήταν ήδη καθιερωμένο χρόνια πριν. Ο ναζισμός δεν υπήρξε μια παραφωνία σε σχέση με το ζήτημα, αλλά εντάχθηκε στις καθιερωμένες κι αποδεκτές ιδέες της Ευρώπης του καιρού του. Οπωσδήποτε, έδωσε λίγο αργότερα στον αντισημιτισμό ασύλληπτα νοσηρές διαστάσεις. Ωστόσο, χρησιμοποίησε μια πολιτική στάση ήδη διαμορφωμένη, για να την προσαρμόσει στα δικά του κριτήρια για το «καθαρό» φυλετικά έθνος. Δεν είναι τυχαίο ότι, όταν αρχικά ο Χίτλερ εξέθετε το πολιτικό του πρόγραμμα, προκειμένου να εκλεγεί στο γερμανικό κοινοβούλιο, πρόβαλλε και τον αντισημιτισμό ως πολιτική υπόσχεση, για να γίνει αρεστός. Αυτό σημαίνει ότι υπήρχαν αρκετά ευήκοα ώτα, που θα τέρπονταν με τέτοιες δηλώσεις και θα τον εξέλεγαν· κι όπως έδειξαν τα γεγονότα, δεν υπολόγισε λάθος.

Το ναζιστικό καθεστώς είχε εκδώσει το *Εγχειρίδιο για την γερμανική οικογένεια*, με το οποίο έδινε οδηγίες προς τις αμειγείς γερμανικές οικογένειες, να ακολουθούν ένα αυστηρό πρόγραμμα στον τρόπο ζωής τους. Έδινε δηλαδή σαφείς κατευθύνσεις για μια απόλυτα προγραμματισμένη κι ελεγχόμενη καθημερινότητα, που περιελάμβανε κανόνες υγιεινής, αλλά και συμβουλές-προτροπές, για τη διαιώνιση της λεγόμενης άριας φυλής. Όλες αυτές οι ανατριχιαστικές πρακτικές έκαναν το ατομικό και προσωπικό με το ζόρι εθνικό. Επιβαλλόταν εν ολίγοις δια του νόμου και των διαταγμάτων ένας κώδικας συμπεριφοράς για το τι είναι υ-

ρία του υγιούς και του άρρωστου και στην καθιέρωση της αποδοχής του ιδρυματισμού ως λύση, για να απαλλαγεί η κοινωνία από τις «αποκλίνουσες» συμπεριφορές των ψυχικά ασθενών. Σήμερα, θεωρείται σχεδόν δεδομένη ή απαραίτητη η ιδρυματοποίηση πολλών πτυχών της ανθρώπινης συμπεριφοράς και ελάχιστοι είναι όσοι αντιδρούν σε αυτή την λογική. Αντιθέτως, οι περισσότεροι προσανατολίζονται στην διεκδίκηση καλύτερων συνθηκών εγκλεισμού. Οι πλέον πρωτόλειες και μικρές κοινωνίες, ακόμη κι εντός των ορίων του πολιτισμού, συχνά έβρισκαν τρόπο να ενσωματώσουν στον τρόπο ζωής τους τέτοιους ανθρώπους. Υπήρχε πάντοτε ο «τρελός του χωριού» ή και περισσότεροι, που αν και συχνά γεύονταν σκληρές και χλευαστικές συμπεριφορές, ωστόσο τις πλείστες των περιπτώσεων ζούσαν μαζί με τους άλλους συνανθρώπους τους σε μεγάλο βαθμό αποδεκτοί.

Όταν στην Ευρώπη, όμως, του Μεσοπολέμου άνθιζαν τέτοιου είδους πρακτικές, που επέτρεπαν ακόμη και την στείρωση των θεωρούμενων ψυχικά ασθενών –μια πρακτική που εξακολούθησε μέχρι προσφάτως σε κράτη όπως η Σουηδία και η Ελβετία–, ήταν πιο εύκολο για ένα τόσο ακραίο καθεστώς, όσο το ναζιστικό, να περάσει στην πιο σκοτεινή πλευρά και να ενσωματώσει σε τέτοιες μεθόδους και τον βιολογικό αντισημιτισμό. Το ζοφερό οικοδόμημα που συγκρότησε ο ναζισμός με βάση τη φυλή, δίνοντας στον ρατσισμό ένα άλλο τρομακτικό περιεχόμενο, έγινε αποδεκτό από πολλούς συγχρόνους του. Φυσικά και δεν έλειψαν οι αντίθετες φωνές, που στάθηκαν απέναντί του κι έδωσαν ακόμη και την ζωή τους γι' αυτό. Η λογική, όμως των κρατών και των κυβερνήσεών τους ήταν τελείως διαφορετική κι εκκινούσε από άλλα κριτήρια διαμοιρασμού των εξουσιών.

Σήμερα θεωρείται όχι απλώς δεδομένο κι αποδεκτό, αλλά και νόμιμο ότι ένα παιδί πρέπει να γεννηθεί σε ένα θεσμικό ίδρυμα (κλινική, νοσοκομείο, μαιευτήριο), να καταγραφεί η γέννησή του από έναν κρατικό φορέα και να μπει αυτομάτως στα μητρώα. Οποιαδήποτε άλλη πρακτική θεωρείται παράνομη και επικίνδυνη για την υγεία του βρέφους και της μητέρας. Ωστόσο, η καθολική αποδοχή του κράτους πρόνοιας, που γνωρίζει το σωστό και το επιβάλλει στους υπηκόους του ξεκίνησε τα πρώτα του βήματα απ' τις αρχές του 20ου αιώνα, δεν υπήρχε πάντοτε. Το κράτος καθορίζει την υγεία και τη θεραπεία της αρρώστιας, την εκπαίδευση βεβαίως και τον λεγόμενο οικογενειακό προγραμματισμό, τα κριτήρια της ποιότητας ζωής, τον τρόπο που θα χτίζονται τα σπίτια, τις ώρες κοινής ησυχίας, τη δημιουργία μιας οδού, την βελτίωση της εικόνας μιας πόλης. Εν ολίγοις δεν αρκείται να παρεμβαίνει στα πάντα, αλλά επιχειρεί να προκαθορίζει και τα πάντα.

Όσο πιο μεγάλοι είναι, μάλιστα οι κοινωνικοί σχηματι-

συνέχεια στη σελίδα 6

συνέχεια από τη σελίδα 5

σμοί, όσο πιο πυκνοκατοικημένη είναι μια περιοχή, τόσο πιο απαραίτητο θεωρείται το κράτος ως ρυθμιστής. Γι' αυτό όλα τα απολυταρχικά καθεστώτα στηρίχτηκαν στην εξομοίωση των συνηθειών πολυάριθμων πληθυσμών, εφαρμόζοντας στρατιωτικές δομές στην καθημερινότητά τους. Το ίδιο έκαναν τόσο τα ναζιστικά, όσο και τα κομμουνιστικά και δημοκρατικά καθεστώτα. Η αρχιτεκτονική έπαιξε έναν εξίσου καθοριστικό ρόλο. Οι τεράστιες πολυκατοικίες, χωρισμένες σε πολλά μικρά ομοιόμορφα διαμερίσματα, συχνά με τον τίτλο εργατικές κατοικίες, υπόσχονταν να λύσουν τα προβλήματα στέγασης των φτωχότερων κοινωνικών στρωμάτων σε συνδυασμό με την «δίκαιη και ίση» κατανομή μίας κατοικημένης περιοχής, όπως ευαγγελίζονταν οι ελίτ που τις καθιέρωναν. Η αποστροφή που προκαλεί και μόνο η θέαση της ομοιομορφίας τους από μακριά προφανώς επιβεβαιώνει ότι ακόμη μένει ζωντανή μέσα στον καθένα, έστω και σε επίπεδο ενστίκτου, η μνήμη της φυσικής ζωής. Η παρέμβαση του κράτους επιχείρησε (κι εξακολουθεί να επιχειρεί) να εισβάλει όχι απλώς έξω και μέσα στα σπίτια, αλλά και στη συνείδηση των ανθρώπων.

Ο πόλεμος, κοντολογίς, ήταν όλα όσα δεν καταλαβαίναμε. Δεν πήγαινε άλλο.[…] Ποτέ μου δεν είχα νιώσει τόσο

κη και στην βρετανική κυβέρνηση, οι οποίες περιορίστηκαν σε κάποιες προειδοποιήσεις προς την ναζιστική εξουσία. Απ' την άλλη, ξέρουμε επίσης, πλέον, ότι η εξολόθρευση των εβραίων, που εξαναγκάζονταν να εγκαταλείψουν ό,τι είχαν, βοήθησε κάποιους να σπεύσουν να οικειοποιηθούν αυθωρεί και παραχρήμα τα υπάρχοντά τους και να πλουτίσουν απ' το θάνατο των συνανθρώπων τους. Όταν όλοι οι εβραίοι συγκεντρώνονταν κι εξαφανίζονταν εν μια νυκτί απ' τις ευρωπαϊκές πόλεις, πολλοί μπορεί να μην ήξεραν που πάνε οι μέχρι πρότινος γείτονές τους, δεν ενδιαφέρονταν όμως κιόλας να τους αναζητήσουν. Τους βόλευε να καρπωθούν οι ίδιοι τα περιουσιακά τους στοιχεία και να συνεχίζουν τη ζωή τους. Και πάλι, βεβαίως, δε θα πρέπει να ξεχαστούν κι όσοι προτίμησαν να κινδυνεύσουν και να θυσιαστούν, παρά να συνεχίζουν να ζουν ως ευυπόληπτοι πολίτες της απολυταρχικής θηριωδίας.

Όταν ο στρατηγός Chernyakhovsky εισέβαλε στην ανατολική Πρωσία το 1945, οι πολιτικοί καθοδηγητές έβαλαν παντού πινακίδες, που, για να ξεσηκώσουν τους στρατιώτες, έγραφαν: *Σύντροφοι θυμηθείτε ότι τώρα μπαίνετε στη φωλιά του φασιστικού κτήνους!* Στο όνομα της απελευθέρωσης απ' τον φασισμό, ο Κόκκινος στρατός διέπραξε φρικαλεότητες ιδιαίτερα στους αμάχους και μάλιστα στις γυναίκες και τα παιδιά. Οι βιασμοί κι οι ξυλοδαρμοί, οι εξευτελισμοί κι η συμπεριφορά της αγέλης που «έχει το δίκιο», επειδή είναι νικήτρια, ήταν απ' τις βασικές τακτικές των σοβιετικών στρατιωτών μετά την πτώση του Βερολίνου. Ο Στάλιν βέβαια γνώριζε κι επικροτούσε τέτοιες αντιδράσεις. Φευ! Είχε επιτρέψει πολύ πιο βάναυσες συμπεριφορές κι απειλές στους ίδιους τους Σοβιετικούς, που θεωρούνταν αντιφρονούντες στην περίοδο της δικτατορίας του. Ο Κόκκινος στρατός είχε πειστεί για την «ηθική» του αποστολή ν' «απελευθερώσει» την Ευρώπη απ' τον φασισμό και γι' αυτό μπορούσε να συμπεριφέρεται όπως ήθελε, ατομικά και πολιτικά, όπως παρατηρεί κι ο Beevor (*Βερολίνο, η πτώση 1945*, 78).

Μετά την δεύτερη παγκόσμια ανθρωποσφαγή, σχεδόν όλες οι κρατικές οντότητες που καθόρισαν εκ νέου τα σύνορά τους και τα χαρακτηριστικά τους, έσπευσαν να θέσουν τις αρχές του κράτους δικαίου. Στράφηκαν όχι απλώς στις δημοκρατικές αξίες, αλλά και στα ανθρώπινα δικαιώματα, ως έναν τρόπο να επουλώσουν τις πληγές της αποκτήνωσης. Όταν άρχισαν να αντιλαμβάνονται τις πραγματικές διαστάσεις της φρίκης, συνειδητοποίησαν ότι οι ιδεολογίες δεν είναι τόσο άυλες, όσο φαίνονται. Τέθηκαν ζητήματα ατομικών ελευθεριών κι επιλογών. Την παθητική στάση και την αποποίηση ευθυνών, λόγω της άγνοιας, τις διαδέχτηκαν τα χρόνια της πρόσβασης στην πληροφορία. Προκειμένου να αποφευχθούν, λόγω έλλειψης γνώσης, τα δεινά του πολέμου, η ανθρωπότητα οδηγήθηκε στο παγκόσμιο ηλε-

νει τα παιδιά της πως είναι ξεχωριστά κι αξίζουν πάντα το καλύτερο, με αντάλλαγμα την απώλεια της όποιας ελευθεροφροσύνης τους. Επικυρώνει τις ατομικές ικανότητες, με κόστος βέβαια να τις χρησιμοποιήσει όπως την βολεύουν. Μοιράζει τίτλους σπουδών, ως ο μόνος αρμόδιος να κρίνει γνώσεις και δεξιότητες, με αντάλλαγμα την αναγνώριση της αυθεντίας του από όλους.

Ο προβληματισμός για τη νέα άνοδο του φασισμού είναι διάχυτος. Το κίνημα του αντί-φασισμού επίσης ανεβαίνει και προσφέρει πολιτικές μονάδες στους υποψηφίους της ευρωαριστεράς και των λοιπών ταριχευμένων δορυφόρων της. Ωστόσο, οι περισσότεροι σπεύδουν να παραμείνουν στα κεκτημένα της δημοκρατίας, να μιλήσουν για καλή και κακή πολιτική, καλές και κακές κυβερνήσεις, επικαλούνται το νόμο και ζητούν την τιμωρία των εγχώριων φασιστών με φυλάκιση ή και την διάλυση του δημοκρατικά εκλεγμένου στη βουλή κόμματός τους.

Οι ιδέες, όμως του φασισμού είναι διάχυτες παντού, χωρίς να εξαιρείται βεβαίως και το μέτωπο του λεγόμενου αντιφασισμού. Η επιδίωξη της σωματικής επιβολής, της επίδειξης των «ρωμαλέων» κορμιών, η ανάδειξη ηρώων, η χρησιμοθηρία ανθρώπων ως μαρτύρων και το πολιτικό σπεκουλάρισμα της δράσης τους, τρέφει έναν ολοένα κι αυξανόμενο φανατισμό· η απλοποίηση μέσω της εικόνας του καλού και του κακού βαφτίζει το κρέας ψάρι. **Το ότι κάποιος μπορεί να χρησιμοποιεί τη συκοφάντηση, το λυντσάρισμα, τον εξευτελισμό, την κοροϊδία, την απομόνωση, την ωμή βία, τις απειλές και τις μαζικές επιθέσεις στ' όνομα του αντίφασισμού λειτουργεί ως άλλη κολυμπήθρα του Σιλωάμ. Ενώ πολλοί στην ουσία αποδέχονται τις διακρίσεις, τις ρατσιστικές-σεξιστικές συμπεριφορές και τις μαζικές καταδίκες (εν είδει συχνά λαϊκών δικαστηρίων), επαναπαύονται στον ρόλο του σωτήρα.**

Ελάχιστοι σήμερα θα απαρνούνταν τον εγωισμό τους, για να δουν τι μας ετοιμάζουν οι τωρινές αναδιανομές δυνάμεων. Οι σύγχρονες βλέψεις της Ρωσίας, οι προσπάθειες της Αμερικής να κρατήσει και να επεκτείνει τις κτήσεις της, οι φωνούλες της Ευρώπης, που νομίζει ότι ακούγεται και η ανάδειξη νέων δυνάμεων, όπως η Κίνα ή ανερχόμενων όπως η Νιγηρία, δεν είναι άσχετες απ' την αναμόχλευση των ιδεολογιών. Ο κόσμος της κυριαρχίας χρειάζεται ιδεολογίες. Έτσι, θα συνεχίζει να πείθει τους υπηκόους της πως αξίζει να πέφτουν στα πεδία των μαχών. Χρειάζεται ήρωες, για την τροφοδότηση της συλλογικής μνήμης με μπόλικη λήθη.

Οι αγώνες των αναρχικών, όμως, δεν χρειάζονται ήρωες ούτε αντί-φασιστικούς αγώνες, για να θεμελιώσουν τις όποιες «θεωρίες των άκρων». Στην Αναρχία, η ελεύθερη σκέψη, που δε θέλει να επιβάλλει κανόνες, οι θεωρήσεις των πραγματικοτήτων που μας περιβάλλουν με νηφάλια και συ-

κατοικημένης περιοχής, όπως ευαγγελίζονταν οι ελίτ που τις καθιέρωναν. Η αποστροφή που προκαλεί και μόνο η θέαση της ομοιομορφίας τους από μακριά προφανώς επιβεβαιώνει ότι ακόμη μένει ζωντανή μέσα στον καθένα, έστω και σε επίπεδο ενστίκτου, η μνήμη της φυσικής ζωής. Η παρέμβαση του κράτους επιχείρησε (κι εξακολουθεί να επιχειρεί) να εισβάλει όχι απλώς έξω και μέσα στα σπίτια, αλλά και στη συνείδηση των ανθρώπων.

Ο πόλεμος, κοντολογίς, ήταν όλα όσα δεν καταλαβαίναμε. Δεν πήγαινε άλλο.[...] Ποτέ μου δεν είχα νιώσει τόσο άχρηστος ανάμεσα σ' όλα αυτά τα βόλια και τα φώτα τούτου του ήλιου. Μια τεράστια, παγκόσμια κοροϊδία.

(Louis-Ferdinand Celine, *Ταξίδι στην άκρη της νύχτας*)

Τόσο τα κομμουνιστικά, όσο και τα ναζιστικά καθεστώτα λάτρεψαν το λεγόμενο κράτος-πατέρα, που αγκάλιασε μέχρι ασφυξίας οποιαδήποτε ατομική ιδιαιτερότητα. Και βέβαια, το αμερικάνικο κράτος δεν έχασε ευκαιρία, μέσα από τις πολυάριθμες «ανθρωπιστικές του βοήθειες» να καλλιεργεί αντίστοιχες νοοτροπίες και στις πιο απομακρυσμένες απ' τις Η.Π.Α. περιοχές. Οι πλούσιοι και φιλάνθρωποι αμερικανοί εξουσιαστές εφάρμοσαν τον πολιτισμικό τους επεκτατισμό σε τέτοιο βαθμό, ώστε έφτασαν στο σημείο να καταστρέφουν οι ίδιοι τις περιοχές που ήθελαν κατόπιν να «βοηθήσουν» να αναμορφωθούν, όπως π.χ. στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν. Έτσι, μετά τις δύο παγκόσμιες ανθρωποσφαγές, επικράτησε ο διακρατικός παρεμβατισμός. Τα ισχυρά κράτη δεν επενέβαιναν μόνο στα του οίκου τους, αλλά και στα των άλλων πιο ανίσχυρων κρατών.

Δεν ήταν αρκετή η θρησκεία κι η επιστήμη, για να καθοστούν, παρά να συνεχίζουν να ζουν ως ευυπόληπτοι πολίτες της απολυταρχικής θηριωδίας.

Όταν ο στρατηγός Chernyakhovsky εισέβαλε στην ανατολική Πρωσία το 1945, οι πολιτικοί καθοδηγητές έβαλαν παντού πινακίδες, που, για να ξεσηκώσουν τους στρατιώτες, έγραφαν: *Σύντροφοι θυμηθείτε ότι τώρα μπαίνετε στη φωλιά του φασιστικού κτήνους!* Στο όνομα της απελευθέρωσης απ' τον φασισμό, ο Κόκκινος στρατός διέπραξε φρικαλεότητες ιδιαίτερα στους αμάχους και μάλιστα στις γυναίκες και τα παιδιά. Οι βιασμοί κι οι ξυλοδαρμοί, οι εξευτελισμοί κι η συμπεριφορά της αγέλης που «έχει το δίκιο», επειδή είναι νικήτρια, ήταν απ' τις βασικές τακτικές των σοβιετικών στρατιωτών μετά την πτώση του Βερολίνου. Ο Στάλιν βέβαια γνώριζε κι επικροτούσε τέτοιες αντιδράσεις. Φευ! Είχε επιτρέψει πολύ πιο βάναυσες συμπεριφορές κι απειλές στους ίδιους τους Σοβιετικούς, που θεωρούνταν αντιφρονούντες στην περίοδο της δικτατορίας του. Ο Κόκκινος στρατός είχε πειστεί για την «ηθική» του αποστολή ν' «απελευθερώσει» την Ευρώπη απ' τον φασισμό και γι' αυτό μπορούσε να συμπεριφέρεται όπως ήθελε, ατομικά και πολιτικά, όπως παρατηρεί κι ο Beevor (*Βερολίνο, η πτώση 1945*, 78).

Μετά την δεύτερη παγκόσμια ανθρωποσφαγή, σχεδόν όλες οι κρατικές οντότητες που καθόρισαν εκ νέου τα σύνορά τους και τα χαρακτηριστικά τους, έσπευσαν να θέσουν τις αρχές του κράτους δικαίου. Στράφηκαν όχι απλώς στις δημοκρατικές αξίες, αλλά και στα ανθρώπινα δικαιώματα, ως έναν τρόπο να επουλώσουν τις πληγές της αποκτήνωσης. Όταν άρχισαν να αντιλαμβάνονται τις πραγματικές διαστάσεις της φρίκης, συνειδητοποίησαν ότι οι ιδεολογίες δεν είναι τόσο άυλες, όσο φαίνονται. Τέθηκαν ζητήματα ατομικών ελευθεριών κι επιλογών. Την παθητική στάση και την αποποίηση ευθυνών, λόγω της άγνοιας, τις διαδέχτηκαν τα χρόνια της πρόσβασης στην πληροφορία. Προκειμένου να αποφευχθούν, λόγω έλλειψης γνώσης, τα δεινά του πολέμου, η ανθρωπότητα οδηγήθηκε στο παγκόσμιο ηλεκτρονικό δίκτυο, φτάνοντας στο άλλο άκρο της υπέρ-πληροφόρησης. Η υπέρ-πληροφόρηση απ' την άλλη, βλέπουμε να οδηγεί στην ίδια παθητικότητα με την άγνοια. Ο διαρκής βομβαρδισμός εικόνων και πληροφοριών, που συνήθως αφορούν το μέγεθος της φρίκης του πολιτισμού, συνέβαλε στην υπερβολική εξοικείωση με τη βία. Η απάθεια συνοδεύτηκε απ' την ταύτιση συχνά με τον θύτη και έφερε άλλες πολιτισμικές ασθένειες.

Η ελευθερία πέρασε σε δεύτερη ή και σε τρίτη μοίρα. Η ασφάλεια, η σταθερότητα, η υλική ευμάρεια και η απόκτηση κύρους εξ αιτίας της πρόσβασης στις τεχνολογικές καινοτομίες έφεραν άλλη διάσταση στην έννοια της ειρήνης, που ευαγγελίζονταν οι πρώτες μεταπολεμικές γενιές πολιτικών. Η αποικιοκρατία απέκτησε διαφορετικά πρόσημα. Η απόκτηση πρώτων υλών απ' την Αφρική, την Ασία και τη νότιο Αμερική κυρίως, για την εκτροφή του καπιταλισμού έφεραν νέες μορφές ανταγωνισμού μεταξύ των μπλοκ εξουσίας. **Η παγκόσμια διακυβέρνηση ξαναμοίρασε και ξαναμοιράζει την τράπουλα με τα σημαδεμένα της χαρτιά.**

Η απογοήτευση απ' τα «πατρικά κράτη» έφερε τη λατρεία της ατομικότητας. Ο καθένας στράφηκε στην επιδίωτο νόμο και ζητούν την τιμωρία των εγχώριων φασιστών με φυλάκιση ή και την διάλυση του δημοκρατικά εκλεγμένου στη βουλή κόμματός τους.

Οι ιδέες, όμως του φασισμού είναι διάχυτες παντού, χωρίς να εξαιρείται βεβαίως και το μέτωπο του λεγόμενου αντιφασισμού. Η επιδίωξη της σωματικής επιβολής, της επίδειξης των «ρωμαλέων» κορμιών, η ανάδειξη ηρώων, η χρησιμοθηρία ανθρώπων ως μαρτύρων και το πολιτικό σπεκουλάρισμα της δράσης τους, τρέφει έναν ολοένα κι αυξανόμενο φανατισμό· η απλοποίηση μέσω της εικόνας του καλού και του κακού βαφτίζει το κρέας ψάρι. **Το ότι κάποιος μπορεί να χρησιμοποιεί τη συκοφάντηση, το λυντσάρισμα, τον εξευτελισμό, την κοροϊδία, την απομόνωση, την ωμή βία, τις απειλές και τις μαζικές επιθέσεις στ' όνομα του αντίφασισμού λειτουργεί ως άλλη κολυμπήθρα του Σιλωάμ. Ενώ πολλοί στην ουσία αποδέχονται τις διακρίσεις, τις ρατσιστικές-σεξιστικές συμπεριφορές και τις μαζικές καταδίκες (εν είδει συχνά λαϊκών δικαστηρίων), επαναπαύονται στον ρόλο του σωτήρα.**

Ελάχιστοι σήμερα θα απαρνούνταν τον εγωισμό τους, για να δουν τι μας ετοιμάζουν οι τωρινές αναδιανομές δυνάμεων. Οι σύγχρονες βλέψεις της Ρωσίας, οι προσπάθειες της Αμερικής να κρατήσει και να επεκτείνει τις κτήσεις της, οι φωνούλες της Ευρώπης, που νομίζει ότι ακούγεται και η ανάδειξη νέων δυνάμεων, όπως η Κίνα ή ανερχόμενων όπως η Νιγηρία, δεν είναι άσχετες απ' την αναμόχλευση των ιδεολογιών. Ο κόσμος της κυριαρχίας χρειάζεται ιδεολογίες. Έτσι, θα συνεχίζει να πείθει τους υπηκόους της πως αξίζει να πέφτουν στα πεδία των μαχών. Χρειάζεται ήρωες, για την τροφοδότηση της συλλογικής μνήμης με μπόλικη λήθη.

Οι αγώνες των αναρχικών, όμως, δεν χρειάζονται ήρωες ούτε αντί-φασιστικούς αγώνες, για να θεμελιώσουν τις όποιες «θεωρίες των άκρων». Στην Αναρχία, η ελεύθερη σκέψη, που δε θέλει να επιβάλλει κανόνες, οι θεωρήσεις των πραγματικοτήτων που μας περιβάλλουν με νηφάλια και συνολική αντιμετώπιση είναι τα στοιχεία που θα σπάσουν τις παγιωμένες βεβαιότητες. Ούτε ιδανικές δημοκρατίες, ούτε εξαιρετικές ατομικότητες, εκλεκτές απ' την ιστορία κι αναγνωρισμένες απ' την ψυχολογία της αγέλης μπορούν να απελευθερώσουν, αλλά να οδηγήσουν σε νέους φασισμούς και ναζισμούς με άλλα νέα, πιο θελκτικά και εκσυγχρονισμένα πρότυπα. Οι ιδέες δεν πεθαίνουν δια νόμου· είναι στη φύση τους να δοκιμάζονται και να εξελίσσονται, για να παραμένουν ιδέες και να μην εκπίπτουν σε θεσμούς κι ιδεολογίες. Χρειάζονται το πνευματικό οξυγόνο ανθρώπων, που συνειδητοποιούν, ενσυναισθάνονται, μοιράζονται και κοιτάζουν κατάματα την αλήθεια.

σύντροφοι για την
Αναρχική απελευθερωτική δράση

Σχετικά βιβλία:
Mark Mazower, *Σκοτεινή Ήπειρος*
Antony Beevor, *Βερολίνο-η πτώση 1945*

Δημοσιεύθηκε στις 24 και 25 Σεπτεμβρίου 2014 στο
www.anarchypress.gr

Ο πόλεμος, κοντολογίς, ήταν όλα όσα δεν καταλαβαίναμε. Δεν πήγαινε άλλο.[...] Ποτέ μου δεν είχα νιώσει τόσο άχρηστος ανάμεσα σ' όλα αυτά τα βόλια και τα φώτα τούτου του ήλιου. Μια τεράστια, παγκόσμια κοροϊδία.

(Louis-Ferdinand Celine, *Ταξίδι στην άκρη της νύχτας*)

Τόσο τα κομμουνιστικά, όσο και τα ναζιστικά καθεστώτα λάτρεψαν το λεγόμενο κράτος-πατέρα, που αγκάλιασε μέχρι ασφυξίας οποιαδήποτε ατομική ιδιαιτερότητα. Και βέβαια, το αμερικάνικο κράτος δεν έχασε ευκαιρία, μέσα από τις πολυάριθμες «ανθρωπιστικές του βοήθειες» να καλλιεργεί αντίστοιχες νοοτροπίες και στις πιο απομακρυσμένες απ' τις Η.Π.Α. περιοχές. Οι πλούσιοι και φιλάνθρωποι αμερικανοί εξουσιαστές εφάρμοσαν τον πολιτισμικό τους επεκτατισμό σε τέτοιο βαθμό, ώστε έφτασαν στο σημείο να καταστρέφουν οι ίδιοι τις περιοχές που ήθελαν κατόπιν να «βοηθήσουν» να αναμορφωθούν, όπως π.χ. στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν. Έτσι, μετά τις δύο παγκόσμιες ανθρωποσφαγές, επικράτησε ο διακρατικός παρεμβατισμός. Τα ισχυρά κράτη δεν επενέβαιναν μόνο στα του οίκου τους, αλλά και στα των άλλων πιο ανίσχυρων κρατών.

Δεν ήταν αρκετή η θρησκεία κι η επιστήμη, για να καθορίσουν τα όρια της φυλετικής «ορθότητας», αλλά χρειαζόταν κι η συμβολή της τεχνολογίας, που πρόσφερε τις προϋποθέσεις για τις μαζικές γενοκτονίες με πολιτισμένα μέσα. Τα στρατόπεδα συγκέντρωσης δομήθηκαν πάνω στη λογική του εργοστασίου. Μόνο που ήταν εργοστάσια που παρήγαν μαζικούς θανάτους κι άφησαν την ανθρωπότητα να αναρωτιέται για πάντα σε πιο επίπεδο μπορεί να οδηγήσει η εξουσία την ανθρώπινη φρίκη. Όπως δείχνουν τα στοιχεία, η ύπαρξη των στρατοπέδων συγκέντρωσης δεν ήταν, όπως θέλουν κάποιοι να πιστεύουμε, μια μυστική επιχείρηση, που ήξεραν κι εφάρμοζαν ελάχιστοι παράφρονες. Πολλοί αργότερα υποστήριξαν την άγνοια ακόμη και του ίδιου του Χίτλερ. Άλλοι φθάνουν στο αλγεινό σημείο να αμφισβητούν ακόμη και την ύπαρξή τους. Δυστυχώς, τα πράγματα δεν είναι τόσο καθησυχαστικά.

Η λεγόμενη τελική λύση ήταν γνωστή και στην αμερικάνι-

Μετά την δεύτερη παγκόσμια ανθρωποσφαγή, σχεδόν όλες οι κρατικές οντότητες που καθόρισαν εκ νέου τα σύνορά τους και τα χαρακτηριστικά τους, έσπευσαν να θέσουν τις αρχές του κράτους δικαίου. Στράφηκαν όχι απλώς στις δημοκρατικές αξίες, αλλά και στα ανθρώπινα δικαιώματα, ως έναν τρόπο να επουλώσουν τις πληγές της αποκτήνωσης. Όταν άρχισαν να αντιλαμβάνονται τις πραγματικές διαστάσεις της φρίκης, συνειδητοποίησαν ότι οι ιδεολογίες δεν είναι τόσο άυλες, όσο φαίνονται. Τέθηκαν ζητήματα ατομικών ελευθεριών κι επιλογών. Την παθητική στάση και την αποποίηση ευθυνών, λόγω της άγνοιας, τις διαδέχτηκαν τα χρόνια της πρόσβασης στην πληροφορία. Προκειμένου να αποφευχθούν, λόγω έλλειψης γνώσης, τα δεινά του πολέμου, η ανθρωπότητα οδηγήθηκε στο παγκόσμιο ηλεκτρονικό δίκτυο, φτάνοντας στο άλλο άκρο της υπέρ-πληροφόρησης. Η υπέρ-πληροφόρηση απ' την άλλη, βλέπουμε να οδηγεί στην ίδια παθητικότητα με την άγνοια. Ο διαρκής βομβαρδισμός εικόνων και πληροφοριών, που συνήθως αφορούν το μέγεθος της φρίκης του πολιτισμού, συνέβαλε στην υπερβολική εξοικείωση με τη βία. Η απάθεια συνοδεύτηκε απ' την ταύτιση συχνά με τον θύτη και έφερε άλλες πολιτισμικές ασθένειες.

Η ελευθερία πέρασε σε δεύτερη ή και σε τρίτη μοίρα. Η ασφάλεια, η σταθερότητα, η υλική ευμάρεια και η απόκτηση κύρους εξ αιτίας της πρόσβασης στις τεχνολογικές καινοτομίες έφεραν άλλη διάσταση στην έννοια της ειρήνης, που ευαγγελίζονταν οι πρώτες μεταπολεμικές γενιές πολιτικών. Η αποικιοκρατία απέκτησε διαφορετικά πρόσημα. Η απόκτηση πρώτων υλών απ' την Αφρική, την Ασία και τη νότιο Αμερική κυρίως, για την εκτροφή του καπιταλισμού έφεραν νέες μορφές ανταγωνισμού μεταξύ των μπλοκ εξουσίας. **Η παγκόσμια διακυβέρνηση ξαναμοίρασε και ξαναμοιράζει την τράπουλα με τα σημαδεμένα της χαρτιά.**

Η απογοήτευση απ' τα «πατρικά κράτη» έφερε τη λατρεία της ατομικότητας. Ο καθένας στράφηκε στην επιδίωξη του προσωπικού του συμφέροντος, ως μια δικαίωση απ' την υποχρεωτική κοινοκτημοσύνη. Κανένας νόμος δεν στάθηκε ικανός, καθώς φαίνεται, να πείσει ότι μπορεί να κάνει το άτομο καλύτερο ή χειρότερο. Σήμερα, απομακρυνόμενοι όλο και πιο πολύ απ' την ουσία της αλληλεγγύης και την συλλογική ζωή, φτάνουμε στο άλλο άκρο στα κράτη των ατόμων και των εγωισμών. Ο κρατισμός τώρα αναλαμβάνει το ρόλο της μητέρας, που κακομαθαί-

της Αμερικής να κρατήσει και να επεκτείνει τις κτήσεις της, οι φωνούλες της Ευρώπης, που νομίζει ότι ακούγεται και η ανάδειξη νέων δυνάμεων, όπως η Κίνα ή ανερχόμενων όπως η Νιγηρία, δεν είναι άσχετες απ' την αναμόχλευση των ιδεολογιών. Ο κόσμος της κυριαρχίας χρειάζεται ιδεολογίες. Έτσι, θα συνεχίζει να πείθει τους υπηκόους της πως αξίζει να πέφτουν στα πεδία των μαχών. Χρειάζεται ήρωες, για την τροφοδότηση της συλλογικής μνήμης με μπόλικη λήθη.

Οι αγώνες των αναρχικών, όμως, δεν χρειάζονται ήρωες ούτε αντί-φασιστικούς αγώνες, για να θεμελιώσουν τις όποιες «θεωρίες των άκρων». Στην Αναρχία, η ελεύθερη σκέψη, που δε θέλει να επιβάλλει κανόνες, οι θεωρήσεις των πραγματικοτήτων που μας περιβάλλουν με νηφάλια και συνολική αντιμετώπιση είναι τα στοιχεία που θα σπάσουν τις παγιωμένες βεβαιότητες. Ούτε ιδανικές δημοκρατίες, ούτε εξαιρετικές ατομικότητες, εκλεκτές απ' την ιστορία κι αναγνωρισμένες απ' την ψυχολογία της αγέλης μπορούν να απελευθερώσουν, αλλά να οδηγήσουν σε νέους φασισμούς και ναζισμούς με άλλα νέα, πιο θελκτικά και εκσυγχρονισμένα πρότυπα. Οι ιδέες δεν πεθαίνουν δια νόμου· είναι στη φύση τους να δοκιμάζονται και να εξελίσσονται, για να παραμένουν ιδέες και να μην εκπίπτουν σε θεσμούς κι ιδεολογίες. Χρειάζονται το πνευματικό οξυγόνο ανθρώπων, που συνειδητοποιούν, ενσυναισθάνονται, μοιράζονται και κοιτάζουν κατάματα την αλήθεια.

σύντροφοι για την
Αναρχική απελευθερωτική δράση

Σχετικά βιβλία:
Mark Mazower, *Σκοτεινή Ήπειρος*
Antony Beevor, *Βερολίνο-η πτώση 1945*

Δημοσιεύθηκε στις 24 και 25 Σεπτεμβρίου 2014 στο www.anarchypress.gr

Ο χώρος της ΑΝΑΡΧΙΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
βρίσκεται στην οδό Σαριπόλου 8
(δίπλα στο Αρχαιολογικό Μουσείο)
και ΕΙΝΑΙ ΑΝΟΙΚΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ και ΠΕΜΠΤΗ 5-7μμ.
Το τηλέφωνο επικοινωνίας είναι: 69 73 79 92 07

Η ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
(Δελμούζου 3, πρώτη παράλληλος της Φιλίππου, από Αγίας Σοφίας)
ΕΙΝΑΙ ΑΝΟΙΚΤΗ κάθε ΤΕΤΑΡΤΗ 5.30 - 8 μμ και
το ΣΑΒΒΑΤΟ από 10^{30} πμ712^{30} μμ
Το τηλέφωνο επικοινωνίας είναι: 69 92 23 12 86

Σκωτία: Δημοψήφισμα απόσχισης και τρόμος στη Βρετανία και την ΕΕ

Ένα ανακουφιστικό «ουφ» πρέπει να βγήκε από την ελίτ –οικονομική και πολιτική– της Μεγάλης Βρετανίας μετά το πέρας των αποτελεσμάτων του δημοψηφίσματος που έλαβε χώρα στη Σκωτία. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων στο δημοψήφισμα ψήφισε υπέρ της «μη ανεξαρτητοποίησης της Σκωτίας από το Ηνωμένο Βασίλειο». Στο ερώτημα, «Πρέπει η Σκωτία να είναι μια ανεξάρτητη χώρα;» το 55,3% ψήφισαν «όχι» και το υπόλοιπο 44,7% «ναι». Δικαίωμα ψήφου είχαν οι άνω των 16 ετών και επιπλέον όσοι κάτοικοι ζουν στη Σκωτία και είναι πολίτες της Ε.Ε. ή της Κοινοπολιτείας. Εντοπίζονται δηλαδή δυο ιδιαιτερότητες ως προς το δημοψήφισμα, το ένα είναι η μείωση κατά δυο χρόνια της ηλικίας ψήφου από τις γενικές βρετανικές εκλογές και το δεύτερο είναι ότι για ένα θέμα «εθνικό», δικαίωμα ψήφου είχαν και μη Σκωτσέζοι. Αντίστοιχα, Σκωτσέζοι που ζουν σε άλλες περιοχές του Ηνωμένου Βασιλείου (Η.Β.) δεν είχαν δικαίωμα ψήφου (περίπου 800.000 άτομα) ενώ Βρετανοί–μη Σκωτσέζοι– που ζουν στη Σκωτία είχαν δικαίωμα ψήφου (περίπου 400.000 άτομα). Να σημειωθεί ότι η διαφορά μεταξύ του «ναι» και του «όχι» ήταν κάτι λιγότερο από 400.000 ψήφους.

Από τη συγκεκριμένη αναμέτρηση υπήρχαν ορισμένα ακλόνητα δεδομένα. Η συντριπτική πλειοψηφία της οικονομικής ελίτ, τόσο του Λονδίνου όσο και της Σκωτίας τάσσονταν υπέρ του «όχι». Το ίδιο και

Συμφωνία του Εδιμβούργου, ως αποτέλεσμα της ευρείας νίκης του αποσχιστικού Εθνικού Κόμματος στις εκλογές του Μαΐου 2011. Όμως, ποιά είναι τα γεγονότα εκείνα που εντείνουν ή ατονούν μια απόσχιση, που σε καμία περίπτωση δεν έχει τα χαρακτηριστικά και την ένταση της Καταλονίας και της Χώρας των Βάσκων από την Ισπανία και της Φλάνδρας από το Βέλγιο; Το ζήτημα της Σκωτίας για τους περισσότερους ήρθε από το πουθενά. Έκανε την εμφάνιση του χωρίς ουσιαστική προειδοποίηση, παρ' ότι υπάρχουν διαχρονικές εθνικές και φυλετικές διαφορές μεταξύ Σκωτσέζων και Άγγλων. Ο κυριότερος, ίσως, λόγος είναι ότι η συγκεκριμένη προσπάθεια απόσχισης δεν ηγούνταν από κάποιους οικονομικούς και πολιτικούς φορείς, αλλά ουσιαστικά η κύρια δυναμική του έκφραση προερχόταν από τα κατώτερα καταπιεσμένα στρώματα. Η εντατικοποίηση της φτώχειας και της περιθωριοποίησης συνέβαλαν στο να ενισχυθούν οι δυνάμεις εκείνες που έχουν αντι-βρετανικό λόγο.

Άλλωστε, η ανισοκατανομή εισοδημάτων, είναι αντιστρόφως ανάλογη με τις πλουτοπαραγωγικές πηγές της βρετανικής οικονομίας και τα πετρελαϊκά οικόπεδα που βρίσκονται γεωγραφικά στον Βορρά. Έτσι, η περιοχή του Λονδίνου καταγράφει μέσο όρο ετήσιων εισοδημάτων τις 28.000 λίρες. Η Νοτιοανατολική Αγγλία τις 22.000, ενώ η Σκωτία μετά βίας φτάνει τις 19.000 λίρες. Αυτή η ψαλίδα, με δεδομένο

πενταετία. Εν τέλει, τα όπλα της πολιτικής προπαγάνδας, του φόβου και της κατάρρευσης της οικονομίας έκαναν ισχυρή την εμφάνισή τους. Όλες οι σκωτσέζικες τράπεζες είπαν πως θα φύγουν ή θα μεταφέρουν την έδρα τους στα σύνορα με την Αγγλία, οι μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ είπαν πως θα αυξηθούν οι τιμές. Στις περισσότερες εφημερίδες, υπήρχαν ρεπορτάζ που έκαναν λόγο για περικοπές των συντάξεων. Ξαφνικά, αυτοί που διεξήγαγαν τις καμπάνιες έβρισκαν ηλικιωμένους να κλαίνε στο κατώφλι της πόρτας, να αγοράζουν προμήθειες για την περίπτωση που τους κόψουν τη σύνταξη. Η Κομισιόν, υπό τον φόβο ότι θα έβλεπε μικρότερα εθνικά κρατίδια να δημιουργούνται εντός της Ε.Ε. είχε με την σειρά της ασκήσει πιέσεις. Είχε απειλήσει, συγκεκριμένα, ότι εάν η Σκωτία φύγει από το Ηνωμένο Βασίλειο θα πρέπει να αρχίσει από το μηδέν τις διαδικασίες για ένταξη στην Ε.Ε., ενώ ευρωπαϊκοί κύκλοι αναρωτιόνταν γιατί ο Κάμερον δέχθηκε το αίτημα διεξαγωγής δημοψηφίσματος, ρισκάροντας το αποτέλεσμα.

Είναι αναμενόμενο στις αποσχιστικές τάσεις να υπάρχει μια ισχυρή τάση που προσεγγίζει τα πολιτικά δεδομένα κάτω από το πρίσμα του εθνικισμού. Και σε αυτήν την περίπτωση ένα σημαντικό κομμάτι κα-

μιας γενικευμένης οικονομικής ευρωπαϊκής πολιτικής που καταδυναστεύει την ανθρώπινη ύπαρξη και ενισχύει άμεσα ή έμμεσα τον εθνικισμό και την άκρα δεξιά. Όμως, σύμφωνα με τον Ταρίκ Αλί: «Παραδόξως, είναι αυτές ακριβώς οι δυνάμεις του απαισιόδοξου συντηρητισμού, που μοιάζουν ρηχές και τοπικιστικές στη Σκωτία. Αντίθετα, το SNP (το κυβερνών εθνικό κόμμα της Σκωτίας), και ακόμα περισσότερο η Ριζοσπαστική Εκστρατεία για την Ανεξαρτησία (Radical Independence Campaign), βλέπουν την αποσπασμένη Σκωτία μέσα από ένα διεθνές πρίσμα. Το βλέμμα τους είναι εστιασμένο στο νορβηγικό μοντέλο, κι ακόμα πιο πέρα. Πριν από μερικούς μήνες, μέσα από μια ανοιχτή επιστολή που δημοσιεύτηκε στην International Herald Tribune, μερικοί από τους κορυφαίους σκανδιναβούς συγγραφείς και διανοούμενους ενθάρρυναν τον λαό της Σκωτίας να ψηφίσει υπέρ της ανεξαρτησίας, θυμίζοντας πως, και πριν από την απόσχιση της Νορβηγίας από τη Σουηδία το 1905, η οποία τελικά βελτίωσε την ποιότητα ζωής και της πολιτικής και στις δύο χώρες, είχε προηγηθεί μια χυδαία εκστρατεία φόβου».

Σε αναμονή, λοιπόν, του δημοψηφίσματος της Καταλωνίας τον Νοέμβριο του 2014, που η περίπτωση της έχει μεγάλες διαφορές σε σχέση με την περίπτωση της

Ένα ανακουφιστικό «ουφ» πρέπει να βγήκε από την ελίτ –οικονομική και πολιτική– της Μεγάλης Βρετανίας μετά το πέρας των αποτελεσμάτων του δημοψηφίσματος που έλαβε χώρα στη Σκωτία. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων στο δημοψήφισμα ψήφισε υπέρ της «μη ανεξαρτητοποίησης της Σκωτίας από το Ηνωμένο Βασίλειο». Στο ερώτημα, «Πρέπει η Σκωτία να είναι μια ανεξάρτητη χώρα;» το 55,3% ψήφισαν «όχι» και το υπόλοιπο 44,7% «ναι». Δικαίωμα ψήφου είχαν οι άνω των 16 ετών και επιπλέον όσοι κάτοικοι ζουν στη Σκωτία και είναι πολίτες της Ε.Ε. ή της Κοινοπολιτείας. Εντοπίζονται δηλαδή δυο ιδιαιτερότητες ως προς το δημοψήφισμα, το ένα είναι η μείωση κατά δυο χρόνια της ηλικίας ψήφου από τις γενικές βρετανικές εκλογές και το δεύτερο είναι ότι για ένα θέμα «εθνικό», δικαίωμα ψήφου είχαν και μη Σκωτσέζοι. Αντίστοιχα, Σκωτσέζοι που ζουν σε άλλες περιοχές του Ηνωμένου Βασιλείου (Η.Β.) δεν είχαν δικαίωμα ψήφου (περίπου 800.000 άτομα) ενώ Βρετανοί–μη Σκωτσέζοι– που ζουν στη Σκωτία είχαν δικαίωμα ψήφου (περίπου 400.000 άτομα). Να σημειωθεί ότι η διαφορά μεταξύ του «ναι» και του «όχι» ήταν κάτι λιγότερο από 400.000 ψήφους.

Από τη συγκεκριμένη αναμέτρηση υπήρχαν ορισμένα ακλόνητα δεδομένα. Η συντριπτική πλειοψηφία της οικονομικής ελίτ, τόσο του Λονδίνου όσο και της Σκωτίας τάσσονταν υπέρ του «όχι». Το ίδιο και τα κυρίαρχα πολιτικά κόμματα –Εργατικό, Συντηρητικό και Φιλελεύθερο– έδωσαν ένα παθιασμένο αγώνα με κτυπήματα πάνω και κάτω από τη ζώνη. Όλο το οπλοστάσιο μιας κρατικής μηχανής τέθηκε σε πλήρη λειτουργία. Τα υψηλά πολιτικά πρόσωπα επισκέφθηκαν τη Σκωτία τάζοντας «λαγούς με πετραχήλια», το BBC απώλεσε για ακόμη μια φορά την αντικειμενικότητα του, οι τραπεζίτες εκβίασαν με οικονομικό και νομισματικό πόλεμο, οι διαφημιστικές εταιρείες ανέλαβαν να χειραγωγήσουν το κοινό με «καμπάνιες».

Η αλήθεια, πάντως είναι ότι δημοσκοπικά, ελάχιστες σφυγμομετρήσεις έδιναν προβάδισμα στην «ανεξαρτητοποίηση» τα τελευταία δυο χρόνια που υπογράφηκε η Συμφωνία του Εδιμβούργου, ως αποτέλεσμα της ευρείας νίκης του αποσχιστικού Εθνικού Κόμματος στις εκλογές του Μαΐου 2011. Όμως, ποιά είναι τα γεγονότα εκείνα που εντείνουν ή ατονούν μια απόσχιση, που σε καμία περίπτωση δεν έχει τα χαρακτηριστικά και την ένταση της Καταλονίας και της Χώρας των Βάσκων από την Ισπανία και της Φλάνδρας από το Βέλγιο; Το ζήτημα της Σκωτίας για τους περισσότερους ήρθε από το πουθενά. Έκανε την εμφάνιση του χωρίς ουσιαστική προειδοποίηση, παρ' ότι υπάρχουν διαχρονικές εθνικές και φυλετικές διαφορές μεταξύ Σκωτσέζων και Άγγλων. Ο κυριότερος, ίσως, λόγος είναι ότι η συγκεκριμένη προσπάθεια απόσχισης δεν ηγούνταν από κάποιους οικονομικούς και πολιτικούς φορείς, αλλά ουσιαστικά η κύρια δυναμική του έκφραση προερχόταν από τα κατώτερα καταπιεσμένα στρώματα. Η εντατικοποίηση της φτώχειας και της περιθωριοποίησης συνέβαλαν στο να ενισχυθούν οι δυνάμεις εκείνες που έχουν αντι-βρετανικό λόγο.

Άλλωστε, η ανισοκατανομή εισοδημάτων, είναι αντιστρόφως ανάλογη με τις πλουτοπαραγωγικές πηγές της βρετανικής οικονομίας και τα πετρελαϊκά οικόπεδα που βρίσκονται γεωγραφικά στον Βορρά. Έτσι, η περιοχή του Λονδίνου καταγράφει μέσο όρο ετήσιων εισοδημάτων τις 28.000 λίρες. Η Νοτιοανατολική Αγγλία τις 22.000, ενώ η Σκωτία μετά βίας φτάνει τις 19.000 λίρες. Αυτή η ψαλίδα, με δεδομένο το γενικότερο οικονομικό κλίμα δυστοκίας που απλώνεται σε ολόκληρη ευρωπαϊκή ήπειρο, συμβάλει στην δημιουργία αποσχιστικών τάσεων όπου οι περιστάσεις το επιτρέπουν. Ένα κοινό στοιχείο που έχουν τα περισσότερα –αν όχι όλα– τα αποσχιστικά κινήματα της δυτικής Ευρώπης είναι ότι οι συγκεκριμένες επαρχίες/κρατίδια εμφανίζουν μεγαλύτερο ΑΕΠ και πλούτο από το υπόλοιπο της χώρας. Σύμφωνα με στοιχεία που δόθηκαν από την κυβέρνηση της Σκωτίας, «μια ανεξάρτητη Σκωτία θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση από ό,τι στο Ηνωμένο Βασίλειο ως σύνολο, με μηδαμινό έλλειμμα στο ετήσιο ΑΕΠ του 2017 μεταξύ 1,6% και 2,4%, σε σύγκριση με προβλεπόμενο έλλειμμα 3,4% για το Ηνωμένο Βασίλειο στο σύνολό του». Αυτοί οι αριθμοί αντικρούονται από τα στατιστικά του Υπουργείου Οικονομικών του Ηνω-

πενταετία. Εν τέλει, τα όπλα της πολιτικής προπαγάνδας, του φόβου και της κατάρρευσης της οικονομίας έκαναν ισχυρή την εμφάνισή τους. Όλες οι σκωτσέζικες τράπεζες είπαν πως θα φύγουν ή θα μεταφέρουν την έδρα τους στα σύνορα με την Αγγλία, οι μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ είπαν πως θα αυξηθούν οι τιμές. Στις περισσότερες εφημερίδες, υπήρχαν ρεπορτάζ που έκαναν λόγο για περικοπές των συντάξεων. Ξαφνικά, αυτοί που διεξήγαγαν τις καμπάνιες έβρισκαν ηλικιωμένους να κλαίνε στο κατώφλι της πόρτας, να αγοράζουν προμήθειες για την περίπτωση που τους κόψουν τη σύνταξη. Η Κομισιόν, υπό τον φόβο ότι θα έβλεπε μικρότερα εθνικά κρατίδια να δημιουργούνται εντός της Ε.Ε. είχε με την σειρά της ασκήσει πιέσεις. Είχε απειλήσει, συγκεκριμένα, ότι εάν η Σκωτία φύγει από το Ηνωμένο Βασίλειο θα πρέπει να αρχίσει από το μηδέν τις διαδικασίες για ένταξη στην Ε.Ε., ενώ ευρωπαϊκοί κύκλοι αναρωτιόνταν γιατί ο Κάμερον δέχθηκε το αίτημα διεξαγωγής δημοψηφίσματος, ρισκάροντας το αποτέλεσμα.

Είναι αναμενόμενο στις αποσχιστικές τάσεις να υπάρχει μια ισχυρή τάση που προσεγγίζει τα πολιτικά δεδομένα κάτω από το πρίσμα του εθνικισμού. Και σε αυτήν την περίπτωση ένα σημαντικό κομμάτι καπιταλιστών να προσβλέπουν ίδια οφέλη από τη δημιουργία νέων κρατών. Στην Σκωτία, η συντριπτική πλειοψηφία των δεδομένων δείχνει ότι τα πολύ φτωχά στρώματα ψήφισαν ανεξαρτησία, σε αντίθεση με τη μεσαία και ανώτερη τάξη, τους ηλικιωμένους και τους δημοσίους υπαλλήλους. Το Εργατικό Κόμμα της Σκωτίας, παραδοσιακά ισχυρό, έκρουε τον κώδωνα του κινδύνου σε περίπτωση που οι πολίτες ψηφίσουν υπέρ της ανεξαρτησίας, με τον ισχυρισμό ότι η παρούσα στιγμή είναι λάθος. «Κανείς δεν θα ωφεληθεί από το διαζύγιο Αγγλίας-Σκωτίας, αντίθετα τα οικονομικά οφέλη που απειλούνται είναι μεγάλα. Οι οικονομικές και πολιτικές συμμαχίες είναι αυτό που επιτάσσει το παρόν, κι οι μικρές χώρες δεν έχουν άλλη ελπίδα επιβίωσης από τη συμμαχία με μεγαλύτερες δυνάμεις». Την τελευταία εβδομάδα, πριν το δημοψήφισμα, ο πρώην επικεφαλής των

μιας γενικευμένης οικονομικής ευρωπαϊκής πολιτικής που καταδυναστεύει την ανθρώπινη ύπαρξη και ενισχύει άμεσα ή έμμεσα τον εθνικισμό και την άκρα δεξιά. Όμως, σύμφωνα με τον Ταρίκ Αλί: «Παραδόξως, είναι αυτές ακριβώς οι δυνάμεις του απαισιόδοξου συντηρητισμού, που μοιάζουν ρηχές και τοπικιστικές στη Σκωτία. Αντίθετα, το SNP (το κυβερνών εθνικό κόμμα της Σκωτίας), και ακόμα περισσότερο η Ριζοσπαστική Εκστρατεία για την Ανεξαρτησία (Radical Independence Campaign), βλέπουν την αποσπασμένη Σκωτία μέσα από ένα διεθνές πρίσμα. Το βλέμμα τους είναι εστιασμένο στο νορβηγικό μοντέλο, κι ακόμα πιο πέρα. Πριν από μερικούς μήνες, μέσα από μια ανοιχτή επιστολή που δημοσιεύτηκε στην International Herald Tribune, μερικοί από τους κορυφαίους σκανδιναβούς συγγραφείς και διανοούμενους ενθάρρυναν τον λαό της Σκωτίας να ψηφίσει υπέρ της ανεξαρτησίας, θυμίζοντας πως, και πριν από την απόσχιση της Νορβηγίας από τη Σουηδία το 1905, η οποία τελικά βελτίωσε την ποιότητα ζωής και της πολιτικής και στις δύο χώρες, είχε προηγηθεί μια χυδαία εκστρατεία φόβου».

Σε αναμονή, λοιπόν, του δημοψηφίσματος της Καταλωνίας τον Νοέμβριο του 2014, που η περίπτωση της έχει μεγάλες διαφορές σε σχέση με την περίπτωση της Σκωτίας, τόσο πολιτικά όσο και ιστορικά. Οι καταλανοί μιλούν διαφορετική γλώσσα από τη Μαδρίτη, για δεκαετίες βρίσκονταν υπό την ασφυκτική καταπίεση του Φράνκο και γενικότερα υπάρχει μια αμείωτη ένταση της τάσης απόσχισης από την Ισπανία διαχρονικά. Οφείλουμε να τονίσουμε, ως αναρχικοί, ότι ο αγώνας για την ολική κοινωνική απελευθέρωση τάσσεται εξ ίσου εχθρικός τόσο στα μεγάλα όσο και στα μικρά κράτη. Στα παλαιά και στα καινούργια, που η εξουσία και οι δομές απλά αλλάζουν πρόσωπα. Αντιλαμβανόμαστε την επιλογή αυτοκαθορισμού των ανθρώπων με εθνικά ή φυλετικά χαρακτηριστικά και την απόσχιση από ένα καθεστώς ή κράτος που καταπιέζει ή εκμεταλλεύεται λόγω της ισχύος του. Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις των εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων, ένοπλων ή μη. Διακρίνουμε, όμως, τόσο τα κοινωνικά αίτια όσο και την αφε-

δικαίωμα ψήφου είχαν και μη Σκωτσέζοι. Αντίστοιχα, Σκωτσέζοι που ζουν σε άλλες περιοχές του Ηνωμένου Βασιλείου (Η.Β.) δεν είχαν δικαίωμα ψήφου (περίπου 800.000 άτομα) ενώ Βρετανοί–μη Σκωτσέζοι– που ζουν στη Σκωτία είχαν δικαίωμα ψήφου (περίπου 400.000 άτομα). Να σημειωθεί ότι η διαφορά μεταξύ του «ναι» και του «όχι» ήταν κάτι λιγότερο από 400.000 ψήφους.

Από τη συγκεκριμένη αναμέτρηση υπήρχαν ορισμένα ακλόνητα δεδομένα. Η συντριπτική πλειοψηφία της οικονομικής ελίτ, τόσο του Λονδίνου όσο και της Σκωτίας τάσσονταν υπέρ του «όχι». Το ίδιο και τα κυρίαρχα πολιτικά κόμματα –Εργατικό, Συντηρητικό και Φιλελεύθερο– έδωσαν ένα παθιασμένο αγώνα με κτυπήματα πάνω και κάτω από τη ζώνη. Όλο το οπλοστάσιο μιας κρατικής μηχανής τέθηκε σε πλήρη λειτουργία. Τα υψηλά πολιτικά πρόσωπα επισκέφθηκαν τη Σκωτία τάζοντας «λαγούς με πετραχήλια», το BBC απώλεσε για ακόμη μια φορά την αντικειμενικότητα του, οι τραπεζίτες εκβίασαν με οικονομικό και νομισματικό πόλεμο, οι διαφημιστικές εταιρείες ανέλαβαν να χειραγωγήσουν το κοινό με «καμπάνιες».

Η αλήθεια, πάντως είναι ότι δημοσκοπικά, ελάχιστες σφυγμομετρήσεις έδιναν προβάδισμα στην «ανεξαρτητοποίηση» τα τελευταία δυο χρόνια που υπογράφηκε η

ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ 12ος, Φύλλο 142
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2014

ΕΚΔΟΣΗ: ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ Α.Μ.Κ.
ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ 8, ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ. 106 82
τηλέφωνο: 69 73 79 92 07

Υπεύθυνος Έκδοσης
Παναγιώτης Ι. Λιόλιος

ρα καταπιεσμένα στρώματα. Η εντατικοποίηση της φτώχειας και της περιθωριοποίησης συνέβαλαν στο να ενισχυθούν οι δυνάμεις εκείνες που έχουν αντι-βρετανικό λόγο.

Άλλωστε, η ανισοκατανομή εισοδημάτων, είναι αντιστρόφως ανάλογη με τις πλουτοπαραγωγικές πηγές της βρετανικής οικονομίας και τα πετρελαϊκά οικόπεδα που βρίσκονται γεωγραφικά στον Βορρά. Έτσι, η περιοχή του Λονδίνου καταγράφει μέσο όρο ετήσιων εισοδημάτων τις 28.000 λίρες. Η Νοτιοανατολική Αγγλία τις 22.000, ενώ η Σκωτία μετά βίας φτάνει τις 19.000 λίρες. Αυτή η ψαλίδα, με δεδομένο το γενικότερο οικονομικό κλίμα δυστοκίας που απλώνεται σε ολόκληρη ευρωπαϊκή ήπειρο, συμβάλει στην δημιουργία αποσχιστικών τάσεων όπου οι περιστάσεις το επιτρέπουν. Ένα κοινό στοιχείο που έχουν τα περισσότερα –αν όχι όλα– τα αποσχιστικά κινήματα της δυτικής Ευρώπης είναι ότι οι συγκεκριμένες επαρχίες/κρατίδια εμφανίζουν μεγαλύτερο ΑΕΠ και πλούτο από το υπόλοιπο της χώρας. Σύμφωνα με στοιχεία που δόθηκαν από την κυβέρνηση της Σκωτίας, «μια ανεξάρτητη Σκωτία θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση από ό,τι στο Ηνωμένο Βασίλειο ως σύνολο, με μηδαμινό έλλειμμα στο ετήσιο ΑΕΠ του 2017 μεταξύ 1,6% και 2,4%, σε σύγκριση με προβλεπόμενο έλλειμμα 3,4% για το Ηνωμένο Βασίλειο στο σύνολό του». Αυτοί οι αριθμοί αντικρούονται από τα στατιστικά του Υπουργείου Οικονομικών του Ηνωμένου Βασιλείου, που λένε ότι «κάθε Σκωτσέζος θα είναι κατά £1,400 πλουσιότερος ανά έτος εάν η Σκωτία παραμένει στην ένωση».

Τις τελευταίες εβδομάδες πριν το δημοψήφισμα και όσο το «ναι» αποκτούσε ολοένα και περισσότερους υποστηρικτές, τόσο περισσότερο εξαπλωνόταν η «επιχείρηση τρόμος» από τα κέντρα εξουσίας, που σε πάρα πολλές περιπτώσεις θυμίζε την τρομοϋστερία που εξαπολυόταν και εξακολουθεί να εξαπολύει η τρόικα και οι εγχώριοι διαχειριστές τους, στην Ελλάδα και στις λοιπές χώρες που βρίσκονται υπό μνημονιακή επιτήρηση κατά την τελευταία

κρότερα εθνικά κρατίδια να δημιουργούνται εντός της Ε.Ε. είχε με την σειρά της ασκήσει πιέσεις. Είχε απειλήσει, συγκεκριμένα, ότι εάν η Σκωτία φύγει από το Ηνωμένο Βασίλειο θα πρέπει να αρχίσει από το μηδέν τις διαδικασίες για ένταξη στην Ε.Ε., ενώ ευρωπαϊκοί κύκλοι αναρωτιόνταν γιατί ο Κάμερον δέχθηκε το αίτημα διεξαγωγής δημοψηφίσματος, ρισκάροντας το αποτέλεσμα.

Είναι αναμενόμενο στις αποσχιστικές τάσεις να υπάρχει μια ισχυρή τάση που προσεγγίζει τα πολιτικά δεδομένα κάτω από το πρίσμα του εθνικισμού. Και σε αυτήν την περίπτωση ένα σημαντικό κομμάτι καπιταλιστών να προσβλέπουν ίδια οφέλη από τη δημιουργία νέων κρατών. Στην Σκωτία, η συντριπτική πλειοψηφία των δεδομένων δείχνει ότι τα πολύ φτωχά στρώματα ψήφισαν ανεξαρτησία, σε αντίθεση με τη μεσαία και ανώτερη τάξη, τους ηλικιωμένους και τους δημοσίους υπαλλήλους. Το Εργατικό Κόμμα της Σκωτίας, παραδοσιακά ισχυρό, έκρουε τον κώδωνα του κινδύνου σε περίπτωση που οι πολίτες ψηφίσουν υπέρ της ανεξαρτησίας, με τον ισχυρισμό ότι η παρούσα στιγμή είναι λάθος. «Κανείς δεν θα ωφεληθεί από το διαζύγιο Αγγλίας-Σκωτίας, αντίθετα τα οικονομικά οφέλη που απειλούνται είναι μεγάλα. Οι οικονομικές και πολιτικές συμμαχίες είναι αυτό που επιτάσσει το παρόν, κι οι μικρές χώρες δεν έχουν άλλη ελπίδα επιβίωσης από τη συμμαχία με μεγαλύτερες δυνάμεις». Την τελευταία εβδομάδα, πριν το δημοψήφισμα, ο πρώην επικεφαλής των Εργατικών, Γκόρντον Μπράουν, προχώρησε σε μια σημαντική παραχώρηση: περισσότερη αυτονομία στη φορολογία, συνδυασμένη με μια πιο γενναιόδωρη φόρμουλα στη διανομή των δημοσίων δαπανών και νομική εγγύηση της διατήρησης της δημόσιας υγείας. Γενικότερα, το Λονδίνο την ύστατη ώρα προέβη σε παροχολογία προς τη Σκωτία για να ανακόψει την τάση. Ο κυριότερος λόγος που το «ναι» από το 25%-30% που κινούνταν τα τελευταία δύο χρόνια σκαρφάλωσε στο 40%-45% είναι η εξαθλίωση ενός σημαντικού κομματιού του πληθυσμού. Είναι το αποτέλεσμα

μέσα από μια ανοιχτή επιστολή που δημοσιεύτηκε στην International Herald Tribune, μερικοί από τους κορυφαίους σκανδιναβούς συγγραφείς και διανοούμενους ενθάρρυναν τον λαό της Σκωτίας να ψηφίσει υπέρ της ανεξαρτησίας, θυμίζοντας πως, και πριν από την απόσχιση της Νορβηγίας από τη Σουηδία το 1905, η οποία τελικά βελτίωσε την ποιότητα ζωής και της πολιτικής και στις δύο χώρες, είχε προηγηθεί μια χυδαία εκστρατεία φόβου».

Σε αναμονή, λοιπόν, του δημοψηφίσματος της Καταλωνίας τον Νοέμβριο του 2014, που η περίπτωση της έχει μεγάλες διαφορές σε σχέση με την περίπτωση της Σκωτίας, τόσο πολιτικά όσο και ιστορικά. Οι καταλανοί μιλούν διαφορετική γλώσσα από τη Μαδρίτη, για δεκαετίες βρίσκονταν υπό την ασφυκτική καταπίεση του Φράνκο και γενικότερα υπάρχει μια αμείωτη ένταση της τάσης απόσχισης από την Ισπανία διαχρονικά. Οφείλουμε να τονίσουμε, ως αναρχικοί, ότι ο αγώνας για την ολική κοινωνική απελευθέρωση τάσσεται εξ ίσου εχθρικός τόσο στα μεγάλα όσο και στα μικρά κράτη. Στα παλαιά και στα καινούργια, που η εξουσία και οι δομές απλά αλλάζουν πρόσωπα. Αντιλαμβανόμαστε την επιλογή αυτοκαθορισμού των ανθρώπων με εθνικά ή φυλετικά χαρακτηριστικά και την απόσχιση από ένα καθεστώς ή κράτος που καταπιέζει ή εκμεταλλεύεται λόγω της ισχύος του. Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις των εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων, ένοπλων ή μη. Διακρίνουμε, όμως, τόσο τα κοινωνικά αίτια όσο και την αφετηρία δράσης των ανθρώπων, που η κινητήρια δύναμη τους πηγάζει από την προοπτική απελευθέρωσής τους. Όσο πιο γρήγορα, όμως, οι αγωνιζόμενοι άνθρωποι αποτάξουν το «εθνικό» και κινούνται στο κοινωνικό και ολικά απελευθερωτικό, τόσο λιγότερες δυστυχίες, πίκρες και διαψεύσεις θα νοιώσουν. Ώστε να μην προστεθούν και εκείνοι στις αρκετές χιλιάδες ανθρώπων που ένωσαν την ματαιότητα των εξουσιαστικών «εθνικοαπελευθερωτικών αγώνων».

Αναρχικός Πυρήνας Χαλκίδας

Είναι αληθές πως η συστηματική ενασχόληση με τον λόγο και τα πεπραγμένα προσωπικοτήτων παρελθόντων χρόνων αποτελεί, στις πλείστες των περιπτώσεων, ένα ταξίδι διαφώτισης και γνώσης. Ως εκ τούτου, η αναζήτηση της αλήθειας, δίχως απόλυτες φόρμες και πνιγηρές παρωπίδες, αποτελεί και τον κατάλληλο ραβδοσκοπικό δίχαλο σε κάθε πνευματικό ταξίδι για την διεύρυνση και τον εμπλουτισμό της αναρχικής θεώρησης. Στο παρόν κείμενο θα παρουσιάσουμε τον βίο και τις απόψεις του Σωκράτη, σε μια προσπάθεια να αναδείξουμε αφ' ενός την σημασία του απελευθερωτικού του λόγου στους συγχρόνους του κι αφ' ετέρου την απελευθερωτική δυναμική που παρουσιάζει το σύνολο της ζωής του εν γένει και του ήθους του, ειδικότερα κυρίως, ανιδιοτελή στάση και πρόταση συγκεκριμένων αναρχικών ομάδων και συλλογικοτήτων απέναντι στην σκλαβωμένη κοινωνία.

Με βάση λοιπόν τα ανωτέρω, δεν προτιθέμεθα να αφήσουμε στα χέρια κανενός ακαδημαϊκού «ειδικού» το όποιο μονοπώλιο άποψης, όσον αφορά πραγματικά φωτισμένους ανθρώπους που προσέφεραν απεριόριστα στο απελευθερωτικό μονοπάτι, με τίμημα μάλιστα την ζωή τους για αυτό, όπως ο Σωκράτης. Ας δούμε, λοιπόν, κατ' αρχάς το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο έδρασε ο ίδιος κι εν συνεχεία μια παρουσίαση όσων σχετίζονται έμμεσα ή άμεσα με την γενικότερη παρουσία του στην πόλη-κράτος της Αθήνας.

Όταν η ίδια η δύναμη γίνεται αδυναμία

τέλος. Οι Ρωμαίοι εξουσιαστές, μάλιστα, έσπευσαν στην πόλη της Αθήνας (454 Π.χ.), για να γνωρίσουν τους νόμους του Σόλωνα και να πάρουν μαθήματα πολιτικής, που, όπως έδειξε η ιστορία, τους φάνηκαν ιδιαίτερα χρήσιμα κατόπιν. Παρά την ισχυρή της δύναμη, η Αθήνα έμενε να αντιμετωπίσει το αντίπαλο δέος της Πελοποννησιακής συμμαχίας, με την οποία διαρκώς υπέγραφε ανακωχές, αλλά και δεν έπαυε να μάχεται χωρίς σταματημό. Η ανακωχή του 445 Π.χ. απλώς ανανέωνε μια παλιότερη, που δεν είχε ληφθεί υπ' όψιν.

Τότε πια, η αθηναϊκή ηγεμονία φτάνει στο απόγειό της. Και μαζί της η αθηναϊκή δημοκρατία, που για να θρέψει την «ισότητα» των πολιτών της,[2] την έχτισε πάνω στην ανισότητα των μη πολιτών και την εκμετάλλευση των όποιων «συμμάχων». Ο πόλεμος (431 Π.χ.) μεταξύ της Αθηναϊκής Συμμαχίας με ηγερία την Αθήνα και της Πελοποννησιακής Συμμαχίας με αρχηγό τη Σπάρτη. Σα να μην έφταναν τα δεινά του ίδιου του πολέμου –που ενέπλεξε και κατέστρεψε όχι μονάχα τον τότε ελλαδικό κόσμο, αλλά και τις υφιστάμενες εξουσιαστικές δομές του (πόλεις-κράτη)–, ξεσπάει εντός των αθηναϊκών τειχών επιδημία πανώλης (430 Π.χ.), ο μεγάλος λοιμός, που διαρκεί 15 χρόνια και παίρνει στο πέρασμά της και τον Περικλή (μόλις το 429 Π.χ., στην αρχή του πελοποννησιακού πολέμου). Μέχρι το 404 Π.χ., που τελειώνει ο πόλεμος, η Αθήνα θα καταστραφεί οικονομικά και πολιτικά και θα ηττηθεί απ' την ειδική τού πολέμου Σπάρτη, που είχε καταστήσει τον πόλεμο ως τρόπο ζωής. Αποτέλεσμα της ήττας, πέρα απ' τις υλικές καταστροφές και την απώλεια τόσων ανθρώπινων ζωών, είναι η οικονομική της διάλυση, η επιβολή τυραννικού πολιτεύματος, ο εξαναγκασμός της σε βαρείς φόρους στους νικητές και το γκρέμισμα των τειχών που προστάτευαν την κυριαρχία της.

Α΄ μέρος

ο Σωκράτης είχε έναν κόκκορα[1]...

στις μέρες μας. Προφανώς κι ένα μέρος των λεγομένων του, ουδόλως λειτουργεί απελευθερωτικά για τους εξουσιαζόμενους τού σήμερα. Τούτο βεβαίως σε καμία των περιπτώσεων δεν δύναται να αποτελέσει τροχοπέδη στο να ψηλαφίσουμε λεπτομερώς όσα ο ίδιος μάς άφησε προφορικώς παρακαταθήκη και διασώθηκαν βεβαίως από τους μαθητές του μέσω της καταγραφής. Όπως άλλωστε και οι ουκ ολίγες από τις de profundis διαφωνίες μας με τους λεγόμενους «κλασσικούς» αναρχικούς του 19ου αιώνα ουδέποτε μας εμπόδισαν να αναδείξουμε τα αποθησαυρίσματα τού λόγου και, κυρίως, των εμπειριών τους.

Ωστόσο, θα ήταν χρήσιμο να κάνουμε για άλλη μια φορά πασίδηλο πως μια αναρχική ομάδα, αν πραγματικά αγωνιά για την συνολική απελευθέρωση, οφείλει να μένει σταθερά κι αταλάντευτα στο αντιπολιτικό μονοπάτι. Μ' άλλα λόγια, δεν ομονοεί σε

Το 471/470 Π.χ., όταν γεννήθηκε ο Σωκράτης, η Αθήνα είχε ήδη προ πολλού αποτρέψει τον περσικό κίνδυνο (οι περσικοί πόλεμοι είχαν τελειώσει το 479 Π.χ.), η πόλη είχε ανοικοδομηθεί και ανακαινιστεί (478 Π.χ.), χτίζοντας γύρω της τείχη, είχε απαγορεύσει τις δημόσιες θέσεις για τους πολίτες τέταρτης κλάσης και είχε γίνει θαλάσσια ηγεμονία υπό τον Αριστείδη και τον Κίμωνα (277 Π.χ.), ενώ ο Θεμιστοκλής εκείνη την ίδια εποχή (471 Π.χ.) κατηγορούνταν για *συνωμοσία κατά της ελευθερίας των ελλήνων* και εξοριζόταν.

Η Αθήνα, στην οποία ο φιλόσοφος μεγάλωνε, αύξαινε την κυριαρχία της με τα μακρά τείχη που περιέκλειαν πλέον και τον Πειραιά (464 Π.χ.), είχε κάνει μερικές ακόμη ναυμαχίες μικρότερης σημασίας με τους Πέρσες και τους είχε απωθήσει (462 Π.χ.), εκστράτευσε ακόμη και στην Αίγυ-

Περικλής απ' το 444 Π.χ. κυβερνάει ουσιαστικά δίχως αντίπαλο. Ο αθηναίος στρατηγός εξουσιάζει για 25 χρόνια και επρόκειτο να κυριαρχεί για άλλα 15, μέχρι ο θάνατος μόνο να τον καθαιρέσει. Η ακμή της πόλης είναι τόση, που όχι μόνο χτίζει Παρθενώνες και ρετουσάρει το δημόσιο προφίλ της, αλλά στέλνει αποικιστές στους Θούριους, στην Κάτω Ιταλία, που τότε λεγόταν και Μεγάλη Ελλάδα (444 Π.χ.). Τους αποικιστές συνοδεύουν ο Ηρόδοτος, ο Πρωταγόρας και ο Ιππόδαμος (ο πολεοδόμος, που έδωσε το όνομά του στην οργάνωση της πόλης σε οικοδομικά τετράγωνα). Μια άλλη σημαντική αποικία της Αθήνας είναι κι η Αμφίπολη (437 Π.χ.) κι η Ηράκλεια (432 Π.χ.). Το πνεύμα του αποικισμού είναι η διάδοση μιας πολιτισμικής πραγματικότητας κι η επιβολή της, όχι με την ωμή βία, αλλά μέσω της συνήθειας, μιας έμμεσης μορφής επιβολής ακόμη αποτελεσματικό-

Στη δίνη όλων αυτών των γεγονότων, ο Σωκράτης προτίμησε να κρατήσει αποστάσεις, πέραν από ελάχιστες εξαιρέσεις. Δεν αναμείχθηκε με την πολιτική, όπως κάλλιστα θα μπορούσε, όντας δημοφιλής και με φίλους σε ανώτερες θέσεις στην Αθήνα. Έλαβε μέρος μόνο σε τρεις μάχες, στη διάρκεια του πελοποννησιακού πολέμου: στην πολιορκία της Ποτίδαιας, στο Δήλιο της Βοιωτίας και στη μάχη της Αμφίπολης. Βέβαια, κανείς δε θα ψάξει τα ίχνη των ξυπόλητων βημάτων του Σωκράτη στην Αμφίπολη, δε θ' αναζητήσει τα γεγονότα. Αρκούν τα παγερά μνημεία της εξουσίας, που μόνο μέγεθος κι αλαζονεία επιδεικνύουν, για

Α΄ μέρος

ο Σωκράτης είχε έναν κόκκορα[1]...

Σωκράτη, σε μια προσπάθεια να αναδεί-ξουμε αφ' ενός την σημασία του απελευθε-ρωτικού του λόγου στους σύγχρονους του κι αφ' ετέρου την απελευθερωτική δυναμική που παρουσιάζει το σύνολο της ζωής του εν γένει και του ήθους του, ειδικότερα στις μέρες μας. Προφανώς κι ένα μέρος των λεγομένων του, ουδόλως λειτουργεί απελευθερωτικά για τους εξουσιαζόμενους τού σήμερα. Τούτο βεβαίως σε καμία των περιπτώσεων δεν δύναται να αποτελέσει τροχοπέδη στο να ψηλαφίσουμε λεπτομερώς όσα ο ίδιος μάς άφησε προφορικώς παρακαταθήκη και διασώθηκαν βεβαίως από τους μαθητές του μέσω της καταγραφής. Όπως άλλωστε και οι ουκ ολίγες από τις de profundis διαφωνίες μας με τους λεγόμενους «κλασσικούς» αναρχικούς του 19ου αιώνα ουδέποτε μας εμπόδισαν να αναδείξουμε τα αποθησαυρίσματα τού λόγου και, κυρίως, των εμπειριών τους.

Ωστόσο, θα ήταν χρήσιμο να κάνουμε για άλλη μια φορά πασίδηλο πως μια αναρχική ομάδα, αν πραγματικά αγωνιά για την συνολική απελευθέρωση, οφείλει να μένει σταθερά κι αταλάντευτα στο αντιπολιτικό μονοπάτι. Μ' άλλα λόγια, δεν ομονοεί σε καμία των περιπτώσεων με τις πάσης φύσεως δημοκρατικές φλύκταινες, ασχέτως αν αυτές εκκινούν από ένα καθόλα «ένδοξο» παρελθόν ή αν πάλι αποτελούν δακρύβρεχτο πόθο της «αντιεξουσιαστικής» αριστεράς και των συν αυτής. Το αντιπολιτικό-αντικρατικό λοιπόν μονοπάτι δεν αποτελεί έναν ακόμη πομφόλυγα ελιγμού στο ημερολόγιο καταστρώματος κάποιων διασκεδαστών της καφενειακής μαρίδας, τόσο κάλπικο μάλιστα όσο ένα χαρτονόμισμα των έντεκα ευρώ. Αντιθέτως αποτελεί μια συγκεκριμένη, εν πολλοίς αναλυμένη και,

εύρασε ο ίδιος κι εν συνεχεία μια παρουσίαση όσων σχετίζονται έμμεσα ή άμεσα με την γενικότερη παρουσία του στην πόλη-κράτος της Αθήνας.

Όταν η ίδια η δύναμη γίνεται αδυναμία

Το 471/470 Π.χ., όταν γεννήθηκε ο Σωκράτης, η Αθήνα είχε ήδη προ πολλού αποτρέψει τον περσικό κίνδυνο (οι περσικοί πόλεμοι είχαν τελειώσει το 479 Π.χ.), η πόλη είχε ανοικοδομηθεί και ανακαινιστεί (478 Π.χ.), χτίζοντας γύρω της τείχη, είχε απαγορεύσει τις δημόσιες θέσεις για τους πολίτες τέταρτης κλάσης και είχε γίνει θαλάσσια ηγεμονία υπό τον Αριστείδη και τον Κίμωνα (277 Π.χ.), ενώ ο Θεμιστοκλής εκείνη την ίδια εποχή (471 Π.χ.) κατηγορούνταν για *συνωμοσία κατά της ελευθερίας των ελλήνων* και εξοριζόταν.

Η Αθήνα, στην οποία ο φιλόσοφος μεγάλωνε, αύξαινε την κυριαρχία της με τα μακρά τείχη που περιέκλειαν πλέον και τον Πειραιά (464 Π.χ.), είχε κάνει μερικές ακόμη ναυμαχίες μικρότερης σημασίας με τους Πέρσες και τους είχε απωθήσει (462 Π.χ.), εκστράτευσε ακόμη και στην Αίγυπτο, για να βοηθήσει τον σατράπη Ίναρο, που επαναστάτησε εναντίον του βασιλιά της Περσίας (460 Π.χ.) και, το σημαντικότερο, ασκούσε απροκάλυπτα την ηγεμονική της πολιτική στις πόλεις-κράτη (459 Π.χ.), που στους τύπους αποτελούσαν τους συμμάχους της. Διήγε μάχες με όποιον της εναντιωνόταν (Κόρινθος, Αίγινα, Βοιωτία, Επίδαυρος) και προκαλούσε σοκ και δέος, με αποτέλεσμα πολλές άλλες πόλεις να σπεύδουν... οικειοθελώς να δηλώσουν σύμμαχοί της (Αχαιοί, Φωκείς κ.ά.). Όσοι σύμμαχοι τολμούσαν ν' αποστατήσουν (Εύβοια, Μέγαρα κ.ά.) δεν είχαν καλό

Τότε πια, η αθηναϊκή ηγεμονία φτάνει στο απόγειό της. Και μαζί της η αθηναϊκή δημοκρατία, που για να θρέψει την «ισότητα» των πολιτών της,[2] την έχτισε πάνω στην ανισότητα των μη πολιτών και την εκμετάλλευση των όποιων «συμμάχων». Ο Περικλής απ' το 444 Π.χ. κυβερνάει ουσιαστικά δίχως αντίπαλο. Ο αθηναίος στρατηγός εξουσιάζει για 25 χρόνια και επρόκειτο να κυριαρχεί για άλλα 15, μέχρι ο θάνατος μόνο να τον καθαιρέσει. Η ακμή της πόλης είναι τόση, που όχι μόνο χτίζει Παρθενώνες και ρετουσάρει το δημόσιο προφίλ της, αλλά στέλνει αποικιστές στους Θούριους, στην Κάτω Ιταλία, που τότε λεγόταν και Μεγάλη Ελλάδα (444 Π.χ.). Τους αποικιστές συνοδεύουν ο Ηρόδοτος, ο Πρωταγόρας και ο Ιππόδαμος (ο πολεοδόμος, που έδωσε το όνομά του στην οργάνωση της πόλης σε οικοδομικά τετράγωνα). Μια άλλη σημαντική αποικία της Αθήνας είναι κι η Αμφίπολη (437 Π.χ.) κι η Ηράκλεια (432 Π.χ.). Το πνεύμα του αποικισμού είναι η διάδοση μιας πολιτισμικής πραγματικότητας κι η επιβολή της, όχι με την ωμή βία, αλλά μέσω της συνήθειας, μιας έμμεσης μορφής επιβολής ακόμη αποτελεσματικότερης. Με άλλα λόγια, οι αποικίες ήταν εκπρόσωποι του αθηναϊκού πολιτισμού σε μακρινές από την Αθήνα περιοχές. Ο εκπολιτισμός αυτός ακολουθήθηκε ως πολιτική τακτική υποδούλωσης ποικιλοτρόπως απ' τον Αλέξανδρο ως τους Αμερικάνους εξουσιαστές και τους Ευρωπαίους σήμερα.

Η εξουσιομανία, όμως, της Αθήνας δε μένει αναπάντητη. Με αφορμή τις προστριβές της Κέρκυρας και της Κορίνθου, που ήδη είχαν ξεκινήσει απ' το 439 Π.χ. –ο Θουκυδίδης είναι αναλυτικότατος επί του θέματος– ξεκινά ο πελοποννησιακός πόλεμος). Μέχρι το 404 Π.χ., που τελειώνει ο πόλεμος, η Αθήνα θα καταστραφεί οικονομικά και πολιτικά και θα ηττηθεί απ' την ειδική τού πολέμου Σπάρτη, που είχε καταστήσει τον πόλεμο ως τρόπο ζωής. Αποτέλεσμα της ήττας, πέρα απ' τις υλικές καταστροφές και την απώλεια τόσων ανθρώπινων ζωών, είναι η οικονομική της διάλυση, η επιβολή τυραννικού πολιτεύματος, ο εξαναγκασμός της σε βαρείς φόρους στους νικητές και το γκρέμισμα των τειχών που προστάτευαν την κυριαρχία της.

Στη δίνη όλων αυτών των γεγονότων, ο Σωκράτης προτίμησε να κρατήσει αποστάσεις, πέραν από ελάχιστες εξαιρέσεις. Δεν αναμείχθηκε με την πολιτική, όπως κάλλιστα θα μπορούσε, όντας δημοφιλής και με φίλους σε ανώτερες θέσεις στην Αθήνα. Έλαβε μέρος μόνο σε τρεις μάχες, στη διάρκεια του πελοποννησιακού πολέμου: στην πολιορκία της Ποτίδαιας, στο Δήλιο της Βοιωτίας και στη μάχη της Αμφίπολης. Βέβαια, κανείς δε θα ψάξει τα ίχνη των ξυπόλητων βημάτων του Σωκράτη στην Αμφίπολη, δε θ' αναζητήσει τα γεγονότα. Αρκούν τα παγερά μνημεία της εξουσίας, που μόνο μέγεθος κι αλαζονεία επιδεικνύουν, για να τραβήξουν για καιρό την προσοχή και να γίνουν σύμβολα «ελληνικότητας» και «εθνικής υπερηφάνειας».

Όταν δικάστηκαν οι δέκα αθηναίοι στρατηγοί με την κατηγορία ότι δεν περισυνέλεξαν τα πτώματα της ναυμαχίας των Αργινουσών, ο Σωκράτης, καθώς ανήκε στη φυλή που δίκαζε τότε την υπόθεση, ήταν ο μόνος που εναντιώθηκε σε μια ισοπεδωτική αντιμετώπισή τους, προτείνοντας να δικαστεί ο καθένας τους ξεχωριστά και όχι όλοι μαζί, κάτι που δεν ήταν αποδεκτό για την αθηναϊκή δημοκρατία. Η επιλογή τους

μερώς όσα ο ίδιος μάς άφησε προφορικώς παρακαταθήκη και διασώθηκαν βεβαίως από τους μαθητές του μέσω της καταγραφής. Όπως άλλωστε και οι ουκ ολίγες από τις de profundis διαφωνίες μας με τους λεγόμενους «κλασσικούς» αναρχικούς του 19ου αιώνα ουδέποτε μας εμπόδισαν να αναδείξουμε τα αποθησαυρίσματα τού λόγου και, κυρίως, των εμπειριών τους.

Ωστόσο, θα ήταν χρήσιμο να κάνουμε για άλλη μια φορά πασίδηλο πως μια αναρχική ομάδα, αν πραγματικά αγωνιά για την συνολική απελευθέρωση, οφείλει να μένει σταθερά κι αταλάντευτα στο αντιπολιτικό μονοπάτι. Μ' άλλα λόγια, δεν ομονοεί σε καμία των περιπτώσεων με τις πάσης φύσεως δημοκρατικές φλύκταινες, ασχέτως αν αυτές εκκινούν από ένα καθόλα «ένδοξο» παρελθόν ή αν πάλι αποτελούν δακρύβρεχτο πόθο της «αντιεξουσιαστικής» αριστεράς και των συν αυτής. Το αντιπολιτικό-αντικρατικό λοιπόν μονοπάτι δεν αποτελεί έναν ακόμη πομφόλυγα ελιγμού στο ημερολόγιο καταστρώματος κάποιων διασκεδαστών της καφενειακής μαρίδας, τόσο κάλπικο μάλιστα όσο ένα χαρτονόμισμα των έντεκα ευρώ. Αντιθέτως αποτελεί μια συγκεκριμένη, εν πολλοίς αναλυμένη και,

Π.χ.), χτίζοντας γύρω της τείχη, είχε αναγορεύσει τις δημόσιες θέσεις για τους πολίτες τέταρτης κλάσης και είχε γίνει θαλάσσια ηγεμονία υπό τον Αριστείδη και τον Κίμωνα (277 Π.χ.), ενώ ο Θεμιστοκλής εκείνη την ίδια εποχή (471 Π.χ.) κατηγορούνταν για *συνωμοσία κατά της ελευθερίας των ελλήνων* και εξοριζόταν.

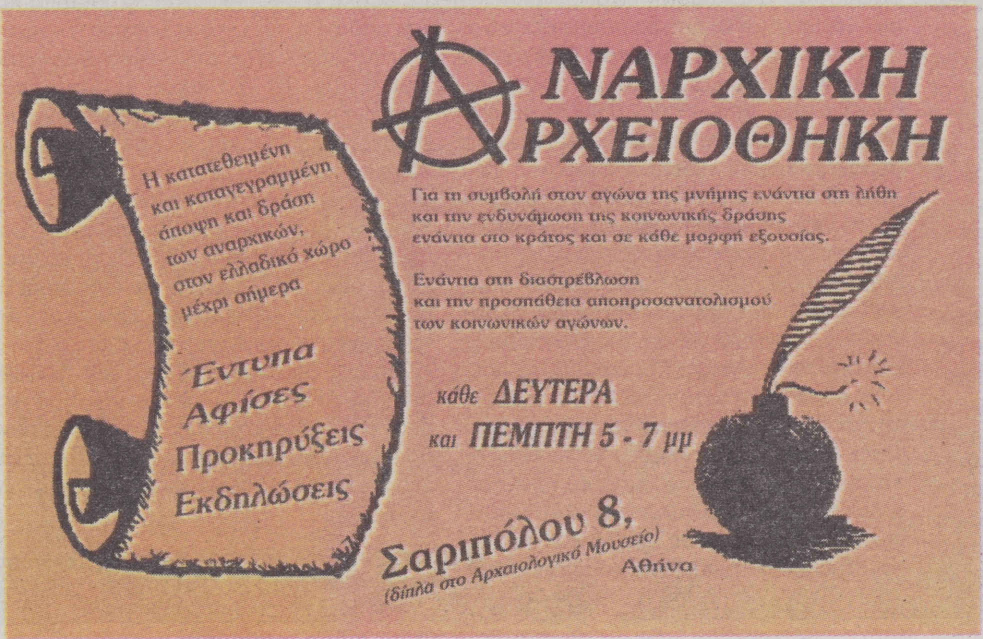
Η Αθήνα, στην οποία ο φιλόσοφος μεγάλωνε, αύξαινε την κυριαρχία της με τα μακρά τείχη που περιέκλειαν πλέον και τον Πειραιά (464 Π.χ.), είχε κάνει μερικές ακόμη ναυμαχίες μικρότερης σημασίας με τους Πέρσες και τους είχε απωθήσει (462 Π.χ.), εκστράτευσε ακόμη και στην Αίγυπτο, για να βοηθήσει τον σατράπη Ίναρο, που επαναστάτησε εναντίον του βασιλιά της Περσίας (460 Π.χ.) και, το σημαντικότερο, ασκούσε απροκάλυπτα την ηγεμονική της πολιτική στις πόλεις-κράτη (459 Π.χ.), που στους τύπους αποτελούσαν τους συμμάχους της. Διήγε μάχες με όποιον της εναντιωνόταν (Κόρινθος, Αίγινα, Βοιωτία, Επίδαυρος) και προκαλούσε σοκ και δέος, με αποτέλεσμα πολλές άλλες πόλεις να σπεύδουν... οικειοθελώς να δηλώσουν σύμμαχοί της (Αχαιοί, Φωκείς κ.ά.). Όσοι σύμμαχοι τολμούσαν ν' αποστατήσουν (Εύβοια, Μέγαρα κ.ά.) δεν είχαν καλό

νες και ρετουσάρει το δημόσιο προφίλ της, αλλά στέλνει αποικιστές στους Θούριους, στην Κάτω Ιταλία, που τότε λεγόταν και Μεγάλη Ελλάδα (444 Π.χ.). Τους αποικιστές συνοδεύουν ο Ηρόδοτος, ο Πρωταγόρας και ο Ιππόδαμος (ο πολεοδόμος, που έδωσε το όνομά του στην οργάνωση της πόλης σε οικοδομικά τετράγωνα). Μια άλλη σημαντική αποικία της Αθήνας είναι κι η Αμφίπολη (437 Π.χ.) κι η Ηράκλεια (432 Π.χ.). Το πνεύμα του αποικισμού είναι η διάδοση μιας πολιτισμικής πραγματικότητας κι η επιβολή της, όχι με την ωμή βία, αλλά μέσω της συνήθειας, μιας έμμεσης μορφής επιβολής ακόμη αποτελεσματικότερης. Με άλλα λόγια, οι αποικίες ήταν εκπρόσωποι του αθηναϊκού πολιτισμού σε μακρινές από την Αθήνα περιοχές. Ο εκπολιτισμός αυτός ακολουθήθηκε ως πολιτική τακτική υποδούλωσης ποικιλοτρόπως απ' τον Αλέξανδρο ως τους Αμερικάνους εξουσιαστές και τους Ευρωπαίους σήμερα.

Η εξουσιομανία, όμως, της Αθήνας δε μένει αναπάντητη. Με αφορμή τις προστριβές της Κέρκυρας και της Κορίνθου, που ήδη είχαν ξεκινήσει απ' το 439 Π.χ. –ο Θουκυδίδης είναι αναλυτικότατος επί του θέματος– ξεκινά ο πελοποννησιακός πόλε-

Στη δίνη όλων αυτών των γεγονότων, ο Σωκράτης προτίμησε να κρατήσει αποστάσεις, πέραν από ελάχιστες εξαιρέσεις. Δεν αναμείχθηκε με την πολιτική, όπως κάλλιστα θα μπορούσε, όντας δημοφιλής και με φίλους σε ανώτερες θέσεις στην Αθήνα. Έλαβε μέρος μόνο σε τρεις μάχες, στη διάρκεια του πελοποννησιακού πολέμου: στην πολιορκία της Ποτίδαιας, στο Δήλιο της Βοιωτίας και στη μάχη της Αμφίπολης. Βέβαια, κανείς δε θα ψάξει τα ίχνη των ξυπόλητων βημάτων του Σωκράτη στην Αμφίπολη, δε θ' αναζητήσει τα γεγονότα. Αρκούν τα παγερά μνημεία της εξουσίας, που μόνο μέγεθος κι αλαζονεία επιδεικνύουν, για να τραβήξουν για καιρό την προσοχή και να γίνουν σύμβολα «ελληνικότητας» και «εθνικής υπερηφάνειας».

Όταν δικάστηκαν οι δέκα αθηναίοι στρατηγοί με την κατηγορία ότι δεν περισυνέλεξαν τα πτώματα της ναυμαχίας των Αργινουσών, ο Σωκράτης, καθώς ανήκε στη φυλή που δίκαζε τότε την υπόθεση, ήταν ο μόνος που εναντιώθηκε σε μια ισοπεδωτική αντιμετώπισή τους, προτείνοντας να δικαστεί ο καθένας τους ξεχωριστά και όχι όλοι μαζί, κάτι που δεν ήταν αποδεκτό για την αθηναϊκή δημοκρατία. Η επιλογή τους

να σώσουν τη ζωή τους κι αυτή των στρατιωτών τους, απ' το να μαζέψουν τα πτώματα των συμπολεμιστών τους, ήταν καταδικαστέα για μια πόλη που δεν παρέλειπε να στήνει πολεμικά ηρώα. Τα πτώματα έπρεπε να περισυλλεχθούν πάσι θυσία. Η απόφαση του δικαστηρίου τους έκρινε ένοχους για παράβαση καθήκοντος, όπως θα λέγαμε σήμερα. Ο Σωκράτης, λοιπόν, δε θέλησε να τους καταδικάσει, αλλά να εξετάσει την κάθε περίπτωση ξεχωριστά, ώστε να μη φανεί άδικος απέναντί τους και να εντοπίσει τα κίνητρα της πράξης τους. Δε σταμάτησε, όμως, να λέει τη γνώμη του και σε πιο δύσκολους καιρούς. Το 404 Π.χ. εναντιώθηκε στους τριάντα τυράννους,[3] επειδή αρνήθηκε να γίνει καταδότης και να συλλάβει έναν αθηναίο δημοκράτη, τον Λέοντα τον Σαλαμίνιο. Από αυτή του την άρνηση δεν φαίνεται να αντιμετώπισε σοβαρές διώξεις.

Φτάνοντας, όμως στο 399 Π.χ., σε ηλικία περίπου 70 ετών, έμελε να ζήσει την τελευταία πράξη του δράματος, όπου ο ίδιος θα επέλεγε τελικά το τέλος. Σε μεγάλη ηλικία πια κι έχοντας ήδη διατυπώσει – και πάντοτε μόνο προφορικά– τις απόψεις του και δημιουργήσει ομάδες μαθητών, μεταξύ των οποίων ο Πλάτων, ο Ξενοφώντας κι ο Αλκιβιάδης, η πόλη του, που ποτέ δεν εγκατέλειψε για να ζήσει ως κοσμοπολίτης, τού έθεσε το ερώτημα: εξορία ή θάνατος. Είχε να επιλέξει ανάμεσα στην πόση του κωνείου και στην αποβολή του απ' την πόλη, μια ποινή που για μια πόλη-κράτος έμοιαζε με θάνατο, αλλά μόνον πολιτικό.

Το δικαστήριο της Ηλιαίας εκείνη τη μοιραία χρονιά τον δίκασε με τις κατηγορίες της ασέβειας στους θεούς και της διαφθοράς των νέων. Οι κατηγορίες αυτές για μια πόλη σαν την Αθήνα ισοδυναμούσαν με τρομοκρατία κατά μία σημερινή έννοια, καθώς τέτοιες πράξεις απειλούσαν την ουσία της κυριαρχίας επί των εντός των τειχών εξουσιαζομένων. Η φιλοσοφία, η προσωπικότητα κι ο τρόπος ζωής του Σωκράτη είχαν ισχυρή επίδραση στους νέους. Οι μαθητές του τού ήταν ως επί το πλείστον αφοσιωμένοι και μάλιστα αυτοί ανέλαβαν να καταγράψουν όσα είπε, φέρνοντάς τα ως εμάς, ακόμη κι αν δεν ξέρουμε την ακριβή συνομιλητή του την αναλλοίωτη ουσία που έφερε ήδη μέσα του, αλλά η μνήμη του είχε αποβάλει.

Σωκράτης Σωφρονίσκου Αλωπεκεύς

Ποιος ήταν ο Σωκράτης; Ήταν ο επικίνδυνος για τη δημοκρατία, που διακήρυσσαν οι σφογγοκωλάριοι της εξουσίας, καταδικάζοντάς τον; Ήταν ο διεφθαρμένος σοφιστής, που διακωμωδούσε ο Αριστοφάνης στις κωμωδίες του (ιδιαίτερα στις Νεφέλες) και που φαίνεται να αντιμετώπιζε με χιουμοριστική διάθεση κι ο ίδιος; Ήταν αυτός που μας παρουσιάζει ο συντηρητικός και φιλοκρατιστής μαθητής του Πλάτων; Τις περισσότερες φιλοσοφικές ιδέες του Σωκράτη και γεγονότα της ζωής του, τα αντλούμε απ' αυτόν, ομολογουμένως, καθώς βάζει τον δάσκαλό του να πρωταγωνιστεί σε πολλά του έργα. Μήπως ήταν εκείνος που περιγράφει ο άλλος του μαθητής, ο Ξενοφώντας, που προσπαθεί να περισώσει ό,τι θυμάται απ' τον δάσκαλό του; **Ίσως να ήταν, τελικά, αυτός που διάλεξε να ξυπνήσει μέσα στον καθένα τον ίδιο του τον εαυτό. Ο Σωκράτης είναι όλα τα παραπάνω, αφού έτσι τον εκλάμβαναν οι γύρω του, αλλά και τίποτε απ' αυτά. Όπως άλλωστε συμβαίνει με τον καθένα μας, που γεννιέται μέσα στα πρόσωπα των άλλων και πεθαίνει εκεί, αλλά κι επιστρέφει στον εαυτό του, για να νικήσει τη λήθη.**

Βιογραφίες του Σωκράτη μπορεί να βρει κανείς εύκολα· εξ άλλου δεν είναι πρόθεση μας να μακρηγορήσουμε για το βίο του. Καίτοι, ας αναφέρουμε ότι ήταν αθηναίος κι απ' τους δυο γονείς του και μάλιστα αρχικά λένε ότι εξάσκησε το επάγγελμα του πατέρα του· ήταν δηλαδή γλύπτης και αντλούσε την καταγωγή του απ' τον Δαίδαλο. **Όπως δείχνουν τα πράγματα έζησε ως φτωχός από επιλογή, ασκώντας την τέχνη του εκ-μαιευτήρα της αλήθειας.** Είναι πασίγνωστο ότι απέφευγε να παίρνει ενεργό μέρος στην πολιτική κι επέλεγε να πορεύεται τον δικό του δρόμο, αδέσμευτο κομματικά,[4] ακολουθώντας την εσωτερική του πεποίθηση για το σωστό. Εν τέλει, έφτασε να θεωρείται ολιγαρχικός από τους δημοκρατικούς και δημοκρατικός απ' τους ολι-

Η προσωπικότητά του ήταν, όπως είναι φυσικό για έναν έντιμο άνθρωπο, σύμφωνη με τον τρόπο ζωής του. Όλοι όσοι μιλούν για την εξωτερική του εμφάνιση συμφωνούν ότι ήταν μεν άσχημος, αλλά ωστόσο γοητευτικός. Είχε πλατιά, πλακουτσωτή και γυρτή μύτη, μάτια γουρλωτά, χοντρά και σαρκώδη χείλη και μια «μάλλον ανοικονόμητη κοιλιά», όπως ο ίδιος λέει στο Συμπόσιο του Ξενοφώντα. Το βλέμμα του ήταν πολύ έντονο. Κοιτούσε τους ανθρώπους με έναν ιδιαίτερο τρόπο, που τους έμενε αξέχαστος, αλλά δεν ήταν σε θέση να περιγράψουν. Όταν τον χαρακτηρίζουν, λοιπόν, άσχημο, αναφέρονται προφανώς στα πρότυπα ομορφιάς, όπως αποτυπώθηκαν στα λεγόμενα κλασσικά γλυπτά (και μας άφησαν οι Ρωμαίοι, με τα χοντροκομμένα αντίγραφά τους, ως αμυδρή εικόνα). **Γιατί η ομορφιά και η ασχήμια όχι μόνον είναι σχετικές, αλλά και τελείως απατηλές τις περισσότερες φορές. Για τον Σωκράτη πάντως όμορφο (καλόν) ήταν το ωφέλιμο (αγαθόν).**

Δεν ενδιαφερόταν ούτε για την εξωτερική εμφάνιση ούτε για τις ανέσεις. Περιφερόταν συνήθως ξιπόλητος και φορούσε έναν και μοναδικό, παμπάλαιο μανδύα, ενώ οι επικριτές του τον φώναζαν «άπλυτο». Ακόμη κι οι μαθητές του παραδέχονταν ότι το να τον δει κανείς με παπούτσια και πλυμένο ήταν σπάνιο και ενδεικτικό κάποιου ιδιαίτερου γεγονότος. Διέθετε αντοχή, εγκράτεια –όχι αδιαφορία– στις υλικές απολαύσεις και αυτοκυριαρχία. Και στον χειμώνα της ναυμαχίας της Ποτίδαιας λένε

δεν υπήρχε μια παγιωμένη αλήθεια, αναλλοίωτη, αλλά είχε ένα σχετικιστικό πρόσημο. Για τον Σωκράτη, απ' την άλλη, ήταν

ζωτικής σημασίας ν' αναζητήσει την απόλυτη αλήθεια. Παρόλο που τα έργα των σοφιστών κάηκαν σχεδόν ολοσχερώς ήδη απ' την αρχαιότητα[5] ακόμη και τα ελάχιστα αποσπάσματά τους είναι αρκετά, για να ξεσηκώνουν και σήμερα ακόμη συζητήσεις. Αν και οι απόψεις των σοφιστών πα-

και σε πιο δύσκολους καιρούς. Το 404 Π.χ. εναντιώθηκε στους τριάντα τυράννους,[3] επειδή αρνήθηκε να γίνει καταδότης και να συλλάβει έναν αθηναίο δημοκράτη, τον Λέοντα τον Σαλαμίνιο. Από αυτή του την άρνηση δεν φαίνεται να αντιμετώπισε σοβαρές διώξεις.

Φτάνοντας, όμως στο 399 Π.χ., σε ηλικία περίπου 70 ετών, έμελε να ζήσει την τελευταία πράξη του δράματος, όπου ο ίδιος θα επέλεγε τελικά το τέλος. Σε μεγάλη ηλικία πια κι έχοντας ήδη διατυπώσει – και πάντοτε μόνο προφορικά– τις απόψεις του και δημιουργήσει ομάδες μαθητών, μεταξύ των οποίων ο Πλάτων, ο Ξενοφώντας κι ο Αλκιβιάδης, η πόλη του, που ποτέ δεν εγκατέλειψε για να ζήσει ως κοσμοπολίτης, τού έθεσε το ερώτημα: εξορία ή θάνατος. Είχε να επιλέξει ανάμεσα στην πόση του κωνείου και στην αποβολή του απ' την πόλη, μια ποινή που για μια πόλη-κράτος έμοιαζε με θάνατο, αλλά μόνον πολιτικό.

Το δικαστήριο της Ηλιαίας εκείνη τη μοιραία χρονιά τον δίκασε με τις κατηγορίες της ασέβειας στους θεούς και της διαφθοράς των νέων. Οι κατηγορίες αυτές για μια πόλη σαν την Αθήνα ισοδυναμούσαν με τρομοκρατία κατά μία σημερινή έννοια, καθώς τέτοιες πράξεις απειλούσαν την ουσία της κυριαρχίας επί των εντός των τειχών εξουσιαζομένων. Η φιλοσοφία, η προσωπικότητα κι ο τρόπος ζωής του Σωκράτη είχαν ισχυρή επίδραση στους νέους. Οι μαθητές του τού ήταν ως επί το πλείστον αφοσιωμένοι και μάλιστα αυτοί ανέλαβαν να καταγράψουν όσα είπε, φέρνοντάς τα ως εμάς, ακόμη κι αν δεν ξέρουμε την ακριβή διατύπωση των λόγων του.

Εκτός από ενσυνείδητους συντρόφους –μιας και μοιράζονταν κοινή πνευματική τροφό– όμως, είχε και ισχυρούς αντιπάλους. Σε μια εποχή που η Αθήνα προσπαθούσε να ανακάμψει απ' την ήττα του πελοποννησιακού πολέμου και η υπέρ-δύναμή της είχε καταβαραθρωθεί σε βαθμό εξευτελισμού, θα μπορούσαμε να πούμε, κάθε τι που συνέβαινε έπρεπε να φιλτράρεται απ' τα «όσια και ιερά» της πόλης. Οι πολίτες «όφειλαν» να καταπνίξουν όποια ατομική και προσωπική τους φωνή, προκειμένου να κυριαρχήσει η άποψη του συνόλου. Η πολιτική είχε αναδειχτεί για άλλη μια φορά νικήτρια.

Μέσα σε τέτοιο κλίμα, ένας αντισυμβατικός άνθρωπος, όπως ο Σωκράτης, που υποστήριζε ότι δεν διδάσκει και δεν έχει μαθητές, αλλά τον ενδιαφέρει να αναζητήσει

τος που μας παρουσιάζει ο συντηρητικός και φιλοκρατιστής μαθητής του Πλάτων; Τις περισσότερες φιλοσοφικές ιδέες του Σωκράτη και γεγονότα της ζωής του, τα αντλούμε απ' αυτόν, ομολογουμένως, καθώς βάζει τον δάσκαλό του να πρωταγωνιστεί σε πολλά του έργα. Μήπως ήταν εκείνος που περιγράφει ο άλλος του μαθητής, ο Ξενοφώντας, που προσπαθεί να περισώσει ό,τι θυμάται απ' τον δάσκαλό του; **Ίσως να ήταν, τελικά, αυτός που διάλεξε να ξυπνήσει μέσα στον καθένα τον ίδιο του τον εαυτό. Ο Σωκράτης είναι όλα τα παραπάνω, αφού έτσι τον εκλάμβαναν οι γύρω του, αλλά και τίποτε απ' αυτά. Όπως άλλωστε συμβαίνει με τον καθένα μας, που γεννιέται μέσα στα πρόσωπα των άλλων και πεθαίνει εκεί, αλλά κι επιστρέφει στον εαυτό του, για να νικήσει τη λήθη.**

Βιογραφίες του Σωκράτη μπορεί να βρει κανείς εύκολα· εξ άλλου δεν είναι πρόθεση μας να μακρηγορήσουμε για το βίο του. Καίτοι, ας αναφέρουμε ότι ήταν αθηναίος κι απ' τους δυο γονείς του και μάλιστα αρχικά λένε ότι εξάσκησε το επάγγελμα του πατέρα του· ήταν δηλαδή γλύπτης και αντλούσε την καταγωγή του απ' τον Δαίδαλο. **Όπως δείχνουν τα πράγματα έζησε ως φτωχός από επιλογή, ασκώντας την τέχνη του εκ-μαιευτήρα της αλήθειας.** Είναι πασίγνωστο ότι απέφευγε να παίρνει ενεργό μέρος στην πολιτική κι επέλεγε να πορεύεται τον δικό του δρόμο, αδέσμευτο κομματικά,[4] ακολουθώντας την εσωτερική του πεποίθηση για το σωστό. Εν τέλει, έφτασε να θεωρείται ολιγαρχικός από τους δημοκρατικούς και δημοκρατικός απ' τους ολιγαρχικούς. Οι δημοκρατικοί, μάλιστα, που διαδέχτηκαν τους Τριάκοντα και ασκούσαν μια δημαγωγική πολιτική, που θα ζήλευαν κι οι σύγχρονοι πολιτικοί, με εμπάθεια στράφηκαν εναντίον του, καθώς ήταν μια ενοχλητική παρουσία, απ' την οποία ήθελαν ν' απαλλαγούν.

Δεν ζούσε μοναχικά. Είχε γυναίκα την Ξανθίππη, με την οποία έκανε τρεις γιους κι ο μεγαλύτερος, ο Λαμπροκλής, παρουσιάζεται ως μειράκιο την εποχή της εκτέλεσής του, ενώ ο πιο μικρός ήταν ακόμη παιδί. Ο Ξενοφών παρουσιάζει την Ξανθίππη ανυπόφορη και δύστροπη. Μάλιστα, όταν στο Συμπόσιο (του Ξενοφώντα) τον ρωτάει ο Αντισθένης γιατί παντρεύτηκε μια γυναίκα τόσο δύσκολη, όσο η Ξανθίππη και δεν την εκπαιδεύει, εκείνος απαντά αφοπλιστικά: όπως όσοι θέλουν να μάθουν να δαμάζουν άλογα, ξεκινάνε απ' τα πλέον άγρια, γιατί αν καταφέρουν να δαμάσουν εκείνα

ήταν πολύ έντονο. Κοιτούσε τους ανθρώπους με έναν ιδιαίτερο τρόπο, που τους έμενε αξέχαστος, αλλά δεν ήταν σε θέση να περιγράψουν. Όταν τον χαρακτηρίζουν, λοιπόν, άσχημο, αναφέρονται προφανώς στα πρότυπα ομορφιάς, όπως αποτυπώθηκαν στα λεγόμενα κλασσικά γλυπτά (και μας άφησαν οι Ρωμαίοι, με τα χοντροκομμένα αντίγραφά τους, ως αμυδρή εικόνα). **Γιατί η ομορφιά και η ασχήμια όχι μόνον είναι σχετικές, αλλά και τελείως απατηλές τις περισσότερες φορές. Για τον Σωκράτη πάντως όμορφο (καλόν) ήταν το ωφέλιμο (αγαθόν).**

Δεν ενδιαφερόταν ούτε για την εξωτερική εμφάνιση ούτε για τις ανέσεις. Περιφερόταν συνήθως ξιπόλητος και φορούσε έναν και μοναδικό, παμπάλαιο μανδύα, ενώ οι επικριτές του τον φώναζαν «άπλυτο». Ακόμη κι οι μαθητές του παραδέχονταν ότι το να τον δει κανείς με παπούτσια και πλυμένο ήταν σπάνιο και ενδεικτικό κάποιου ιδιαίτερου γεγονότος. Διέθετε αντοχή, εγκράτεια –όχι αδιαφορία– στις υλικές απολαύσεις και αυτοκυριαρχία. Και στον χειμώνα της ναυμαχίας της Ποτίδαιας λένε ότι βάδιζε ξιπόλητος στο παγωμένο έδαφος. Οι άλλοι στρατιώτες, που είχαν φασκιωθεί, για να προστατευτούν απ' το κρύο, τον αντιπάθησαν, καθώς νόμιζαν πως το 'κανε για να τους εξευτελίσει. Εκείνος, όμως, δεν είχε τέτοιες προθέσεις, καθότι έντιμος κι ολοκληρωμένος χαρακτήρας. Όσον αφορά τις ερωτικές του προτιμήσεις, αυτές δεν παρέκλιναν απ' αυτές της εποχής του, που αποδέχονταν ως κάτι φυσικό τον έρωτα μεταξύ ανδρών, χωρίς αυτό να δηλώνει απόλυτη επιλογή. Μ' άλλα λόγια, η επιλογή του εραστή δεν απέκλειε αυτή της ερωμένης. Απεναντίας, η μία συμπλήρωνε την άλλη, κατά κάποιον τρόπο. Οι απόψεις του για τον έρωτα αποτελούν μάλιστα κι ένα ξεχωριστό φιλοσοφικό κομμάτι, που παρουσιάζει σε κάποια έργα του ο Πλάτων.

ζωτικής σημασίας ν' αναζητήσει την απόλυτη αλήθεια. Παρόλο που τα έργα των σοφιστών κάηκαν σχεδόν ολοσχερώς ήδη απ' την αρχαιότητα[5] ακόμη και τα ελάχιστα αποσπάσματά τους είναι αρκετά, για να ξεσηκώνουν και σήμερα ακόμη συζητήσεις. Αν και οι απόψεις των σοφιστών παρουσιάζονται ακόμη και στις μέρες μας ως αντίρροπες θεωρήσεις σε σχέση με τον Σωκρατικό λόγο, εν τούτοις αποτελούν κατ' ουσίαν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος με σταθερή αξία, που κυλάει διαρκώς και δεν χορταριάζει. Οι απόψεις αμφοτέρων ήταν ανατρεπτικές και ενόχλησαν τους συγχρόνους τους.

Ο Πυθαγόρας (ίσως 570-500/490 Π.χ.), που επέδρασε στη σκέψη του Σωκράτη, υπήρξε φιλόσοφος και μαθηματικός, που είχε ιδρύσει ένα δικό του πνευματικό ρεύμα, τους πυθαγόρειους. Μάλιστα, απ' τον ίδιο δεν είχε σωθεί τίποτε, αλλά οι απόψεις του άρχισαν να καταγράφονται αργότερα απ' τους μαθητές του, όπως, δηλαδή, συνέβη και με τον ίδιο τον Σωκράτη, αλλά κι αργότερα με τον Ιησού. Μέσα απ' την επιστήμη, ο Πυθαγόρας επεδίωκε μια κάθαρση, όπως μαθαίνουμε απ' τον Ιάμβλιχο. Του α-

Το δικαστήριο της Ηλιαίας εκείνη τη μοιραία χρονιά τον δίκασε με τις κατηγορίες της ασέβειας στους θεούς και της διαφθοράς των νέων. Οι κατηγορίες αυτές για μια πόλη σαν την Αθήνα ισοδυναμούσαν με τρομοκρατία κατά μία σημερινή έννοια, καθώς τέτοιες πράξεις απειλούσαν την ουσία της κυριαρχίας επί των εντός των τειχών εξουσιαζομένων. Η φιλοσοφία, η προσωπικότητα κι ο τρόπος ζωής του Σωκράτη είχαν ισχυρή επίδραση στους νέους. Οι μαθητές του τού ήταν ως επί το πλείστον αφοσιωμένοι και μάλιστα αυτοί ανέλαβαν να καταγράψουν όσα είπε, φέρνοντάς τα ως εμάς, ακόμη κι αν δεν ξέρουμε την ακριβή διατύπωση των λόγων του.

Εκτός από ενσυνείδητους συντρόφους –μιας και μοιράζονταν κοινή πνευματική τροφό– όμως, είχε και ισχυρούς αντιπάλους. Σε μια εποχή που η Αθήνα προσπαθούσε να ανακάμψει απ' την ήττα του πελοποννησιακού πολέμου και η υπέρ-δύναμή της είχε καταβαραθρωθεί σε βαθμό εξευτελισμού, θα μπορούσαμε να πούμε, κάθε τι που συνέβαινε έπρεπε να φιλτράρεται απ' τα «όσια και ιερά» της πόλης. Οι πολίτες «όφειλαν» να καταπνίξουν όποια ατομική και προσωπική τους φωνή, προκειμένου να κυριαρχήσει η άποψη του συνόλου. Η πολιτική είχε αναδειχτεί για άλλη μια φορά νικήτρια.

Μέσα σε τέτοιο κλίμα, ένας αντισυμβατικός άνθρωπος, όπως ο Σωκράτης, που υποστήριζε ότι δεν διδάσκει και δεν έχει μαθητές, αλλά τον ενδιαφέρει να αναζητήσει την απόλυτη αλήθεια, πιστεύοντας στην ατομική ηθική, δεν χωρούσε πουθενά. Μάλιστα, όχι μόνο δεν χωρούσε, αλλά αποτελούσε κι εμπόδιο, καθώς οι ιδέες του διασπείρονταν από στόμα σε στόμα. Η φωνή του έπρεπε να πάψει. Η μαιευτική του μέθοδος, μέσα απ' τον διάλογο και τις ερωταποκρίσεις, ήθελε να υπενθυμίσει στον Καίτοι, ας αναφέρουμε ότι ήταν αθηναίος κι απ' τους δυο γονείς του και μάλιστα αρχικά λένε ότι εξάσκησε το επάγγελμα του πατέρα του· ήταν δηλαδή γλύπτης και αντλούσε την καταγωγή του απ' τον Δαίδαλο. **Όπως δείχνουν τα πράγματα έζησε ως φτωχός από επιλογή, ασκώντας την τέχνη του εκ-μαιευτήρα της αλήθειας.** Είναι πασίγνωστο ότι απέφευγε να παίρνει ενεργό μέρος στην πολιτική κι επέλεγε να πορεύεται τον δικό του δρόμο, αδέσμευτο κομματικά,[4] ακολουθώντας την εσωτερική του πεποίθηση για το σωστό. Εν τέλει, έφτασε να θεωρείται ολιγαρχικός από τους δημοκρατικούς και δημοκρατικός απ' τους ολιγαρχικούς. Οι δημοκρατικοί, μάλιστα, που διαδέχτηκαν τους Τριάκοντα και ασκούσαν μια δημαγωγική πολιτική, που θα ζήλευαν κι οι σύγχρονοι πολιτικοί, με εμπάθεια στράφηκαν εναντίον του, καθώς ήταν μια ενοχλητική παρουσία, απ' την οποία ήθελαν ν' απαλλαγούν.

Δεν ζούσε μοναχικά. Είχε γυναίκα την Ξανθίππη, με την οποία έκανε τρεις γιους κι ο μεγαλύτερος, ο Λαμπροκλής, παρουσιάζεται ως μειράκιο την εποχή της εκτέλεσής του, ενώ ο πιο μικρός ήταν ακόμη παιδί. Ο Ξενοφών παρουσιάζει την Ξανθίππη ανυπόφορη και δύστροπη. Μάλιστα, όταν στο Συμπόσιο (του Ξενοφώντα) τον ρωτάει ο Αντισθένης γιατί παντρεύτηκε μια γυναίκα τόσο δύσκολη, όσο η Ξανθίππη και δεν την εκπαιδεύει, εκείνος απαντά αφοπλιστικά: όπως όσοι θέλουν να μάθουν να δαμάζουν άλογα, ξεκινάνε απ' τα πλέον άγρια, γιατί, αν καταφέρουν να δαμάσουν εκείνα, δε θα δυσκολευτούν και με τα πιο εύκολα, έτσι κι αυτός, αν κατάφερνε να ζει με την Ξανθίππη, δε θα βρισκόταν κανείς να τον δυσκολέψει μετά. Αυτό που τον ενδιέφερε ήταν να ζει ανάμεσα στους ανθρώπους. Κι η... συνταγή της Ξανθίππης διευκόλυνε τα πράγματα.

Δεν ενδιαφερόταν ούτε για την εξωτερική εμφάνιση ούτε για τις ανέσεις. Περιφερόταν συνήθως ξιπόλητος και φορούσε έναν και μοναδικό, παμπάλαιο μανδύα, ενώ οι επικριτές του τον φώναζαν «άπλυτο». Ακόμη κι οι μαθητές του παραδέχονταν ότι το να τον δει κανείς με παπούτσια και πλυμένο ήταν σπάνιο και ενδεικτικό κάποιου ιδιαίτερου γεγονότος. Διέθετε αντοχή, εγκράτεια –όχι αδιαφορία– στις υλικές απολαύσεις και αυτοκυριαρχία. Και στον χειμώνα της ναυμαχίας της Ποτίδαιας λένε ότι βάδιζε ξιπόλητος στο παγωμένο έδαφος. Οι άλλοι στρατιώτες, που είχαν φασκιωθεί, για να προστατευτούν απ' το κρύο, τον αντιπάθησαν, καθώς νόμιζαν πως το 'κανε για να τους εξευτελίσει. Εκείνος, όμως, δεν είχε τέτοιες προθέσεις, καθότι έντιμος κι ολοκληρωμένος χαρακτήρας. Όσον αφορά τις ερωτικές του προτιμήσεις, αυτές δεν παρέκκλιναν απ' αυτές της εποχής του, που αποδέχονταν ως κάτι φυσικό τον έρωτα μεταξύ ανδρών, χωρίς αυτό να δηλώνει απόλυτη επιλογή. Μ' άλλα λόγια, η επιλογή του εραστή δεν απέκλειε αυτή της ερωμένης. Απεναντίας, η μία συμπλήρωνε την άλλη, κατά κάποιον τρόπο. Οι απόψεις του για τον έρωτα αποτελούν μάλιστα κι ένα ξεχωριστό φιλοσοφικό κομμάτι, που παρουσιάζει σε κάποια έργα του ο Πλάτων.

Οι ρίζες της φιλοσοφίας του

Μιλώντας για τις απόψεις του, ας αναφερθεί πως είναι γνωστή η σχέση του Σωκράτη με τον Πυθαγόρα και τους Ορφικούς, όπως επίσης και η αντίθεσή του με τους σοφιστές, που αποτελούσαν το αντίπαλον δέος του στη φιλοσοφία. Για τους σοφιστές, ζωτικής σημασίας ν' αναζητήσει την απόλυτη αλήθεια. Παρόλο που τα έργα των σοφιστών κάηκαν σχεδόν ολοσχερώς ήδη απ' την αρχαιότητα[5] ακόμη και τα ελάχιστα αποσπάσματά τους είναι αρκετά, για να ξεσηκώνουν και σήμερα ακόμη συζητήσεις. Αν και οι απόψεις των σοφιστών παρουσιάζονται ακόμη και στις μέρες μας ως αντίρροπες θεωρήσεις σε σχέση με τον Σωκρατικό λόγο, εν τούτοις αποτελούν κατ' ουσίαν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος με σταθερή αξία, που κυλάει διαρκώς και δεν χορταριάζει. Οι απόψεις αμφοτέρων ήταν ανατρεπτικές και ενόχλησαν τους συγχρόνους τους.

Ο Πυθαγόρας (ίσως 570-500/490 Π.χ.), που επέδρασε στη σκέψη του Σωκράτη, υπήρξε φιλόσοφος και μαθηματικός, που είχε ιδρύσει ένα δικό του πνευματικό ρεύμα, τους πυθαγόρειους. Μάλιστα, απ' τον ίδιο δεν είχε σωθεί τίποτε, αλλά οι απόψεις του άρχισαν να καταγράφονται αργότερα απ' τους μαθητές του, όπως, δηλαδή, συνέβη και με τον ίδιο τον Σωκράτη, αλλά κι αργότερα με τον Ιησού. Μέσα απ' την επιστήμη, ο Πυθαγόρας επεδίωκε μια κάθαρση, όπως μαθαίνουμε απ' τον Ιάμβλιχο. Του αποδιδόταν παντογνωσία και σαμανισμός, με την έννοια ότι εκστασιαζόταν, ήταν δηλαδή μάγος και θεραπευτής. Παρουσιάζεται ακόμη ως εισηγητής της γεωμετρίας στην Ελλάδα απ' την Αίγυπτο (πυθαγόρειο θεώρημα). Λέγεται ότι αυτός πρώτος χρη-

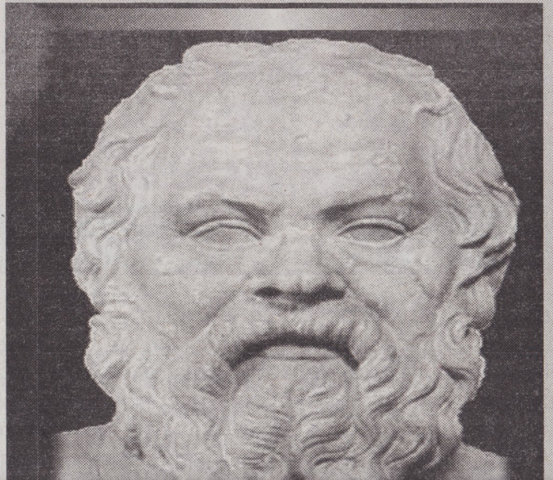
συνέχεια στη σελίδα 10

συνέχεια από τη σελίδα 9

σιμοποίησε τη λέξη «κόσμος», για να δηλώσει το όλον. Προσπάθησε να ερμηνεύσει αριθμητικά το σύμπαν και υποστήριξε ότι σταδιακά ο άνθρωπος μπορεί να κερδίσει την αθανασία.

Οι Ορφικοί αποτελούσαν μία μυστηριακή λατρεία, που εμφανίστηκε περίπου στον 6ο αι. Π.χ. Οι μύστες θεωρούσαν ότι ο Ορφέας αναμόρφωσε τη λατρεία του Διονύσου, δίνοντάς της μια καθαρά πνευματική διάσταση. Μέσα από μια σειρά τελετουργικών (νηστείες, καθαρμοί, πνευματική εκγύμναση, αποχή απ' το κρέας, εξορκισμοί) αναζητούσαν την απαλλαγή απ' τον κύκλο

τους ρευστότητα και να γίνουν συμπαγείς και άτεγκτες. Έτσι, αργότερα αναλαμβάνουν κάποιοι μαθητές να τη συγκροτήσουν σε κανονιστική θεωρία, σε κώδικα συμπεριφοράς, μια ηθικολογία, που μετατρέπει τις ιδέες σε ιδεολογίες (πολιτική θεωρία του Πλάτωνα) ή ακόμη και θρησκείες (χριστιανισμός).

Ο Σωκράτης ισχυριζόταν πως δε δίδασκε και δεν είχε μαθητές. Πράγματι, η διδασκαλία είναι μια διαδικασία που περιλαμβάνει συνήθως έναν πομπό κι έναν δέκτη. Ο Σωκράτης δεν αρκέστηκε ποτέ στον ρόλο του πομπού, παντογνώστη. Αλίμονο! Η σοφία του στηριζόταν ακριβώς στην παραδοχή της άγνοιάς του. Ενώ στα πρώτα του χρόνια ακολούθησε το επάγγελμα τού πατέρα του (λιθοξόος), στην ώριμη ηλικία του ακολούθησε το επάγγελμα της μητέρας του, της Φεναρέτης. Έγινε, δηλαδή μαιευτήρας. Έφερνε στο φως, μέσα από το βάθος τού κάθε συνομιλητή του, όποιος κι αν ήταν αυτός, όποια κι αν ήταν η κατάστασή του –οικονομική, μορφωτική, πνευματική– την αλήθεια που κρυβόταν. Η αλήθεια του καθένα, έβγαινε με πόνους στην ζωή, σαν βρέφος, παίρνοντας τις πρώτες τις ανάσες στο φως. Δεν τον ένοιαζε να μεταδώσει μια έτοιμη γνώση, αλλά να βοηθήσει το συνομιλητή του να την γεννήσει ο ίδιος. Το αγαπημένο του μέρος ήταν η αρχαία αγορά της Αθήνας, όπου συναντούσε τόσο τους δικαστές και τους πλούσιους της πόλης, όσο και τους τεχνίτες και τους φτωχούς. Τον ήξεραν και τον αναγνώριζαν οι πάντες.

Απέκτησε με τον καιρό μια ομάδα ανθρώπων γύρω του, που θα μπορούσαν να ονομαστούν μαθητές του, αλλά ήταν μάλλον κάποιοι που πίστεψαν σ' αυτόν και τον ακολούθουσαν ως σύντροφοι στις συζητήσεις του. Μερικοί ανάμεσά τους έγιναν πολύ γνωστοί κατόπιν κι ο καθένας τους τον έβλεπε με τα δικά του μάτια, περισώζοντας το παλίμψη-

νοια, όπως κάνει ένα λεξικό, μα για να βρει την ουσία ενός ζητήματος, το αντικείμενο της κουβέντας. Πώς θα μπορούσε να ξεκινήσει, για παράδειγμα, μια συζήτηση για την αρετή, αν ο καθένας την αντιλαμβάνεται αλλιώς; Αυτός είναι ο λόγος που η συζήτηση εκκινεί απ' τη συμφωνία πάνω στον ορισμό της ουσίας της. Δεν τον ένοιαζε να διορθώνει και να λέει αυτός ποιο είναι το σωστό. Μέσα απ' τη συζήτηση και την μαιευτική του μέθοδο, προσπαθούσε να αποκαλύψει την πλάνη, που ήταν μετά ζήτημα του καθενός αν θα την απομάκρυνε ή όχι απ' τη σκέψη του. Οδηγούσε στην σοφία η ίδια η παραδοχή της άγνοιας εκ μέρους του συνομιλητή του. Ερχόταν έτσι η κάθαρση, το πνεύμα καθάριζε απ' τις αυταπάτες του. Έμενε λοιπόν από 'κει και πέρα στη διάθεση του συνομιλητή να θέσει τα νέα ερωτήματα, για να βρει τον δικό του δρόμο προς την πραγματική γνώση.

Νυν υπέρ πάντων η πόλις

Επειδή μεγάλο μέρος των ιδεών του Σωκράτη διασώθηκαν λόγω του Πλάτωνα, που εμφανίζει σε διαλογική μορφή τα περισσότερα έργα του, παρουσιάζοντας τη διαλεκτική μέθοδο του φιλοσόφου, είναι σημαντικό να διακρίνουμε τις ιδέες τού ενός απ' τού άλλου. **Περισσότερο απ' όλους ο Πλάτωνας συγκρότησε την πολιτική του θεωρία πάνω στο γόνιμο έδαφος που άφησε ο Σωκράτης. Μόνο που στο πλατωνικό σύμπαν, οι ιδέες κατάντησαν τυραννικοί δυνάστες, που με την τεχνική τους εκλογίκευση θέλησαν να φτιάξουν το καλούπι του ιδανικού ανθρώπου, της ιδανικής πολιτείας, αλλά κι αυτού ακόμη του ιδανικού σύμπαντος, φυτεύοντάς του την συμπαντική τάξη.** Για τον Πλάτωνα τα πάντα ήταν ζήτημα ευταξίας. Δεν είναι τυχαίο ότι στράφηκε στις αυλές των τυράννων, για να υλοποιήσει τις ιδανικές του πολιτείες, με τραγικά μάλιστα αποτελέσματα και για τον ίδιο (κατέληξε να πωληθεί ως δούλος).

Ο Σωκράτης, όμως, επ' ουδενί δεν υποστήριζε την ιδανική πολιτεία· απλώς πρόσφερε ακούσια τα υλικά σε έναν αρχιτέκτονα σαν τον Πλάτωνα να τη δομήσει. **Το**

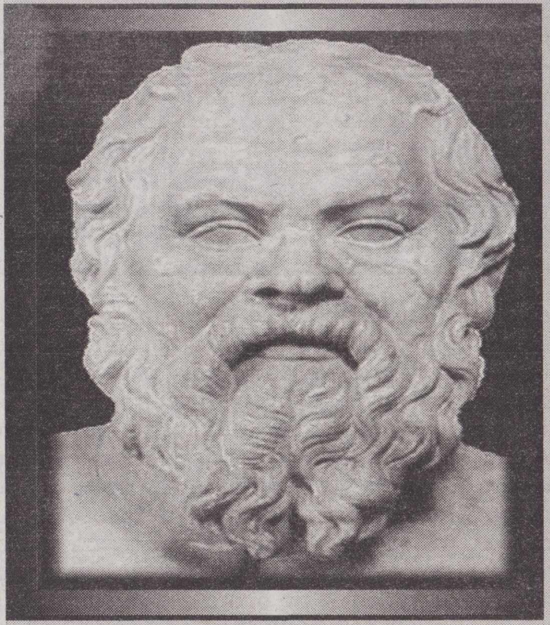
σμού. Ενδεχομένως, αυτή η εμμονή στην ιδανική πολιτεία με το ιδανικό πολίτευμα των αγαθών πολιτών να ήταν απ' τα πιο επιτυχή μυθεύματα, που για αιώνες τρέφουν την επιφανειακή ηρεμία της σύγχρονης Δύσης. Μια ηρεμία, όπως εκείνη της αθηναϊκής δύναμης, που βασίστηκε στα σαθρά θεμέλια της εκμετάλλευσης. Ό,τι έκανε η Αθήνα στους συμμάχους της, το έκαναν πολλά κράτη –της Δύσης και της Ανατολής– στις αποικίες και στις περιοχές που εξουσίαζαν. Στην Ευρώπη συγκεκριμένα, οι δύο μεγάλες παγκόσμιες ανθρωποσφαγές έφεραν τον αλληλοσπαραγμό των τότε ευρωπαϊκών δυνάμεων που μέχρι πριν συναγωνίζονταν για την επικράτηση στον υπόλοιπο κόσμο.

Η αθηναϊκή δημοκρατία «αγαπάει» τους πολίτες της και μόνον αυτούς· είναι λίγοι, εκλεκτοί, που έλκουν την ιδιότητά τους απ' την «χρηστή» καταγωγή. Τρέφεται απ' τους διαχωρισμούς των ανθρώπων σε κατηγορίες: τους κατατάσσει σε δούλους, ελεύθερους ή μέτοικους και τους λεγόμενους ελεύθερους σε ευγενείς, ζευγίτες και θήτες, μεταξύ άλλων. Η ιδιότητα του πολίτη είναι προνομιακή σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες, αλλά απ' την άλλη περισφίγγει σα μέγγενη το άτομο και του αποστερεί την ανθρωπινότητά του. Η ιδιαιτερότητά του αποσιωπάται και η ισόβια πολιτική ζωή γίνεται ένα είδος ισόβιας κάθειρξης. **Δεν είναι τυχαίο ότι η εξορία** για έναν **αθηναίο πολίτη ισοδυναμούσε με θάνατο. Είναι λογικό, αν σκεφτεί κανείς ότι είχε συνδέσει την πόλη με την ταυτότητά του, με το σύνολο της ύπαρξής του. Ο βίος καταντούσε πολιτικός ή αβίωτος.**

Το ίδιο σήμερα συμβαίνει με τα λεγόμενα αναπτυγμένα κράτη, που ασκούν εφαρμοσμένη πολιτική... υψηλών προδιαγραφών, με νόμους που εφαρμόζονται πιστά και τυφλά σχεδόν, αλλά και με εξουσιαζόμενους που ζουν ως πολίτες, τρέφοντας αμέριστη εμπιστοσύνη για το κράτος τους. Γίνονται, μάλιστα προσπάθειες, ανεπιτυχείς προς το παρόν, να ενταχθεί και το ελλαδικό κρατίδιο σε αυτή τη λογική. Είναι αλήθεια οι νεοέλληνες ουδέποτε ένιωσαν εμπιστοσύνη για τους κρατικούς θεσμούς κι ούτε έζησαν πραγματικά ως πολί-

κή λατρεία, που εμφανίστηκε περίπου στον 6ο αι. Π.Χ. Οι μύστες θεωρούσαν ότι ο Ορφέας αναμόρφωσε τη λατρεία του Διονύσου, δίνοντάς της μια καθαρά πνευματική διάσταση. Μέσα από μια σειρά τελετουργικών (νηστείες, καθαρμοί, πνευματική εκγύμναση, αποχή απ' το κρέας, εξορκισμοί) αναζητούσαν την απαλλαγή απ' τον κύκλο

των διαρκών μετενσαρκώσεων, ώστε να κερδίσουν τη θεία πληρότητα κι αθανασία.

Οι παραπάνω επιδράσεις είναι εμφανείς στη θεωρία του Σωκράτη, που υπερασπίστηκε ως το τέλος τις ιδέες του. Οι απόψεις του για την αναζήτηση της αιώνιας, αμετάβλητης αλήθειας, ο τρόπος ζωής του, απαλλαγμένος απ' τα περιττά και προσα-

Ο Σωκράτης ισχυριζόταν πως δε δίδασκε και δεν είχε μαθητές. Πράγματι, η διδασκαλία είναι μια διαδικασία που περιλαμβάνει συνήθως έναν πομπό κι έναν δέκτη. Ο Σωκράτης δεν αρκέστηκε ποτέ στον ρόλο του πομπού, παντογνώστη. Αλίμονο! Η σοφία του στηριζόταν ακριβώς στην παραδοχή της άγνοιάς του. Ενώ στα πρώτα του χρόνια ακολούθησε το επάγγελμα τού πατέρα του (λιθοξόος), στην ώριμη ηλικία του ακολούθησε το επάγγελμα της μητέρας του, της Φεναρέτης. Έγινε, δηλαδή μαιευτήρας. Έφερνε στο φως, μέσα από το βάθος τού κάθε συνομιλητή του, οποίος κι αν ήταν αυτός, όποια κι αν ήταν η κατάστασή του –οικονομική, μορφωτική, πνευματική– την αλήθεια που κρυβόταν. Η αλήθεια του καθένα, έβγαινε με πόνους στην ζωή, σαν βρέφος, παίρνοντας τις πρώτες της ανάσες στο φως. Δεν τον ένοιαζε να μεταδώσει μια έτοιμη γνώση, αλλά να βοηθήσει το συνομιλητή του να την γεννήσει ο ίδιος. Το αγαπημένο του μέρος ήταν η αρχαία αγορά της Αθήνας, όπου συναντούσε τόσο τους δικαστές και τους πλούσιους της πόλης, όσο και τους τεχνίτες και τους φτωχούς. Τον ήξεραν και τον αναγνώριζαν οι πάντες.

Απέκτησε με τον καιρό μια ομάδα ανθρώπων γύρω του, που θα μπορούσαν να ονομαστούν μαθητές του, αλλά ήταν μάλλον κάποιοι που πίστεψαν σ' αυτόν και τον ακολουθούσαν ως σύντροφοι στις συζητήσεις του. Μερικοί ανάμεσά τους έγιναν πολύ γνωστοί κατόπιν κι ο καθένας τους τον έβλεπε με τα δικά του μάτια, περισώζοντας το παλίμψηστο της μνήμης του. Έτσι στα κείμενα του Πλάτωνα βλέπουμε τον ειρωνικό και ερωτικό Σωκράτη, στον Ξενοφώντα τον βαθιά σκεπτόμενο, αλλά χωρίς να δίνεται βαρύτητα στο φιλοσοφικό του πνεύμα, στον Αισχίνη τον παιδαγωγό με ιδιαίτερα διαδραστική προσωπικότητα στον Αριστοφάνη, τον ορφικό-πυθαγόρειο, τσαρλατάνο και σοφιστή (παρ' όλο που αποτελούσε το αντίβαρο των σοφιστών), αλλά δοσμένο με χιούμορ, που κι ο ίδιος ο Σωκράτης αποδεχόταν ευχάριστα. Ο Αριστοτέλης, μαθητής του Πλάτωνα, ήταν ο πρώτος που εξέτασε

διορθώνει και να λέει αυτός ποιο είναι το σωστό. Μέσα απ' τη συζήτηση και την μαιευτική του μέθοδο, προσπαθούσε να αποκαλύψει την πλάνη, που ήταν μετά ζήτημα του καθενός αν θα την απομάκρυνε ή όχι απ' τη σκέψη του. Οδηγούσε στην σοφία η ίδια η παραδοχή της άγνοιας εκ μέρους του συνομιλητή του. Ερχόταν έτσι η κάθαρση, το πνεύμα καθάριζε απ' τις αυταπάτες του. Έμενε λοιπόν από 'κει και πέρα στη διάθεση του συνομιλητή να θέσει τα νέα ερωτήματα, για να βρει τον δικό του δρόμο προς την πραγματική γνώση.

Νυν υπέρ πάντων η πόλις

Επειδή μεγάλο μέρος των ιδεών του Σωκράτη διασώθηκαν λόγω του Πλάτωνα, που εμφανίζει σε διαλογική μορφή τα περισσότερα έργα του, παρουσιάζοντας τη διαλεκτική μέθοδο του φιλοσόφου, είναι σημαντικό να διακρίνουμε τις ιδέες τού ενός απ' τού άλλου. **Περισσότερο απ' όλους ο Πλάτωνας συγκρότησε την πολιτική του θεωρία πάνω στο γόνιμο έδαφος που άφησε ο Σωκράτης. Μόνο που στο πλατωνικό σύμπαν, οι ιδέες κατάντησαν τυραννικοί δυνάστες, που με την τεχνική τους εκλογίκευση θέλησαν να φτιάξουν το καλούπι του ιδανικού ανθρώπου, της ιδανικής πολιτείας, αλλά κι αυτού ακόμη του ιδανικού σύμπαντος, φυτεύοντάς του την συμπαντική τάξη.** Για τον Πλάτωνα τα πάντα ήταν ζήτημα ευταξίας. Δεν είναι τυχαίο ότι στράφηκε στις αυλές των τυράννων, για να υλοποιήσει τις ιδανικές του πολιτείες, με τραγικά μάλιστα αποτελέσματα και για τον ίδιο (κατέληξε να πωληθεί ως δούλος).

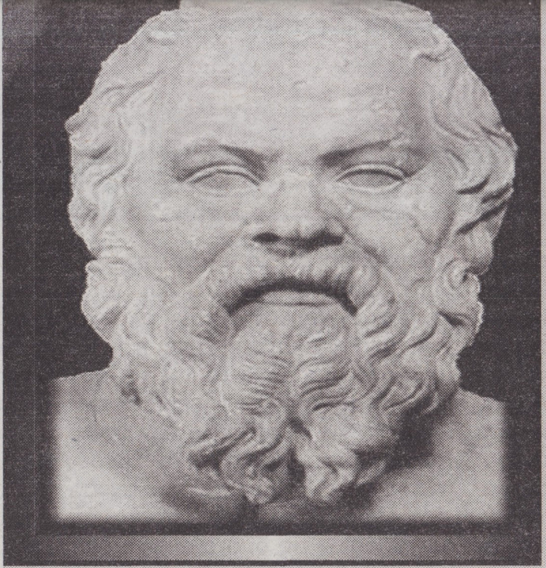
Ο Σωκράτης, όμως, επ' ουδενί δεν υποστήριζε την ιδανική πολιτεία· απλώς πρόσφερε ακούσια τα υλικά σε έναν αρχιτέκτονα σαν τον Πλάτωνα να τη δομήσει. **Το προσωπικό ήθος του Σωκράτη, που το εφάρμοσε σε όλη τη ζωή του, περιελάμβανε την αναζήτηση της πνευματικής ελευθερίας.** Απλώς, πίστευε ότι, για να απελευθερωθεί η ψυχή, θα έπρεπε να αποδεσμευτεί κι απ' το σώμα, μιαν ιδέα, που ο χριστιανισμός την έκανε μάστιγα. **Η ελευθερία του Σωκράτη ξεκινούσε πριν απ' όλα απ' το ίδιο το άτομο.** Αυτή η άποψη θεωρήθηκε η βασική του ύβρις απέναντι στην πόλη, που δεν εγκατέλειψε ποτέ, πέρα από κάποιες ελάχιστες εξαιρέσεις. Η Αθήνα, όσο προσπαθούσε ν' αναζητήσει τα παλιά της μεγαλεία, που αφηγήθηκε, προκειμένου να

νε η Αθήνα στους συμμάχους της, το έκαναν πολλά κράτη –της Δύσης και της Ανατολής– στις αποικίες και στις περιοχές που εξουσίαζαν. Στην Ευρώπη συγκεκριμένα, οι δύο μεγάλες παγκόσμιες ανθρωποσφαγές έφεραν τον αλληλοσπαραγμό των τότε ευρωπαϊκών δυνάμεων που μέχρι πριν συναγωνίζονταν για την επικράτηση στον υπόλοιπο κόσμο.

Η αθηναϊκή δημοκρατία «αγαπάει» τους πολίτες της και μόνον αυτούς· είναι λίγοι, εκλεκτοί, που έλκουν την ιδιότητά τους απ' την «χρηστή» καταγωγή. Τρέφεται απ' τους διαχωρισμούς των ανθρώπων σε κατηγορίες: τους κατατάσσει σε δούλους, ελεύθερους ή μέτοικους και τους λεγόμενους ελεύθερους σε ευγενείς, ζευγίτες και θήτες, μεταξύ άλλων. Η ιδιότητα του πολίτη είναι προνομιακή σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες, αλλά απ' την άλλη περισφίγγει σα μέγγενη το άτομο και του αποστερεί την ανθρωπινότητά του. Η ιδιαιτερότητά του αποσιωπάται και η ισόβια πολιτική ζωή γίνεται ένα είδος ισόβιας κάθειρξης. **Δεν είναι τυχαίο ότι η εξορία για έναν αθηναίο πολίτη ισοδυναμούσε με θάνατο. Είναι λογικό, αν σκεφτεί κανείς ότι είχε συνδέσει την πόλη με την ταυτότητά του, με το σύνολο της ύπαρξής του. Ο βίος κατάντούσε πολιτικός ή αβίωτος.**

Το ίδιο σήμερα συμβαίνει με τα λεγόμενα αναπτυγμένα κράτη, που ασκούν εφαρμοσμένη πολιτική... υψηλών προδιαγραφών, με νόμους που εφαρμόζονται πιστά και τυφλά σχεδόν, αλλά και με εξουσιαζόμενους που ζουν ως πολίτες, τρέφοντας αμέριστη εμπιστοσύνη για το κράτος τους. Γίνονται, μάλιστα προσπάθειες, ανεπιτυχείς προς το παρόν, να ενταχθεί και το ελλαδικό κρατίδιο σε αυτή τη λογική. Είναι αλήθεια ότι οι νεοέλληνες ουδέποτε ένιωσαν εμπιστοσύνη για τους κρατικούς θεσμούς κι ούτε έζησαν πραγματικά ως πολίτες. Διαρκώς διαβιούσαν για πολλά χρόνια στα όρια τής λογικής τού κράτους και το ταύτιζαν με δυνάστη. Ίσως γιατί το σύγχρονο ελλαδικό κράτος φυτεύτηκε ως πολιτισμικός καρπός από ξενόφερτα μπλοκ εξουσίας. Σήμερα, πρόλαβαν κι φάνηκαν νωρίς τα ματωμένα δόντια της πολιτικής, πριν κερδίσει την εμπιστοσύνη κανενός.

Για την αξία, λοιπόν, της προσωπικής ελευθερίας, που έδειξε ο Σωκράτης στους συνανθρώπους του, δε θα μπορούσε να είναι αρεστός. Ήταν η αθηναϊκή αλογόμυγα, όπως χαρακτηρίζει ο ίδιος τον εαυτό του (*Απολογία*, 30e-31a), που συγκρουόταν με

των διαρκών μετενσαρκώσεων, ώστε να κερδίσουν τη θεία πληρότητα κι αθανασία.

Οι παραπάνω επιδράσεις είναι εμφανείς στη θεωρία του Σωκράτη, που υπερασπίστηκε ως το τέλος τις ιδέες του. Οι απόψεις του για την αναζήτηση της αιώνιας, αμετάβλητης αλήθειας, ο τρόπος ζωής του, απαλλαγμένος απ' τα περιττά και προσανατολισμένος στην λιτότητα, η επιλογή του να συνομιλεί μόνο με κάθε ενδιαφερόμενο και συνήθως παρουσία άλλων, εν είδει διαλεκτικών αγώνων για την αποκάλυψη της αλήθειας, συνεχίζουν όχι μόνο ν' αποτελούν αντικείμενο συζητήσεων μεταξύ «ειδημόνων» και μη, αλλά και να τροφοδοτούν τη σκέψη και τον προσανατολισμό σ' έναν άλλον τρόπο ζωής. Η οικουμενικότητα των απόψεών του, επειδή στρέφονταν στον άνθρωπο, που ζούσε ανάμεσα σε ανθρώπους, συνεχίζει να εμπνέει όχι απλώς μια φιλοσοφική ιδέα, αλλά κι ένα συγκεκριμένο modus vivendi. Και μάλιστα, χωρίς τούτες οι απόψεις να καταγραφούν απ' τον ίδιο ποτέ. **Όπως κάθε ιδέα, που τείνει να συγκροτηθεί σε μια συνολική θεώρηση του κόσμου, αρχικά είναι απλή. Έπειτα, από τη συναναστροφή και τη συζήτηση, η ιδέα δοκιμάζεται. Συνήθως, όμως, οι διαπρύσιες ιδέες στο πέρασμα τους στον κοινωνικό ιστό, καταλήγουν να χάσουν την αρχική**

συναντούσε τόσο τους δικαστές και τους πλούσιους της πόλης, όσο και τους τεχνίτες και τους φτωχούς. Τον ήξεραν και τον αναγνώριζαν οι πάντες.

Απέκτησε με τον καιρό μια ομάδα ανθρώπων γύρω του, που θα μπορούσαν να ονομαστούν μαθητές του, αλλά ήταν μάλλον κάποιοι που πίστεψαν σ' αυτόν και τον ακολουθούσαν ως σύντροφοι στις συζητήσεις του. Μερικοί ανάμεσά τους έγιναν πολύ γνωστοί κατόπιν κι ο καθένας τους τον έβλεπε με τα δικά του μάτια, περισώζοντας το παλίμψηστο της μνήμης του. Έτσι στα κείμενα του Πλάτωνα βλέπουμε τον ειρωνικό και ερωτικό Σωκράτη, στον Ξενοφώντα τον βαθιά σκεπτόμενο, αλλά χωρίς να δίνεται βαρύτητα στο φιλοσοφικό του πνεύμα, στον Αισχίνη τον παιδαγωγό με ιδιαίτερα διαδραστική προσωπικότητα στον Αριστοφάνη, τον ορφικό-πυθαγόρειο, τσαρλατάνο και σοφιστή (παρ' όλο που αποτελούσε το αντίβαρο των σοφιστών), αλλά δοσμένο με χιούμορ, που κι ο ίδιος ο Σωκράτης αποδεχόταν ευχάριστα. Ο Αριστοτέλης, μαθητής του Πλάτωνα, ήταν ο πρώτος που εξέτασε το ίδιο το περιεχόμενο της φιλοσοφίας του και αναγνώρισε τις μεθόδους του.

Ήταν αυτά κι άλλα ακόμη, όπως δείχνουν τα πράγματα. Τον απασχολούσε πάνω απ' όλα η αρετή κι η ευδαιμονία, που δε θα την ορίζαμε με το σημερινό περιεχόμενο της ευτυχίας. Άλλωστε, ευτυχία είναι η καλή τύχη, ενώ ευδαιμονία το καλό πνεύμα. Η τελευταία δε βασίζεται στην τύχη. Είναι ζήτημα προσωπικής δουλειάς και προσπάθειας. Περνάει μέσα από έναν ηθικό βίο, που ακολουθεί δηλαδή κάποιες προσωπικές αρχές, οδηγώντας στην αρετή. Δεν έχει ουδεμία σχέση με την απόκτηση υλικών αγαθών ή φήμης, ούτε καν σωματικής υγείας, αλλά με την κατάσταση της ψυχής μας. Πρότεινε ότι, πάνω απ' όλα, ο άνθρωπος πρέπει να είναι καλός κι αγαθός. Η εκμαίευση ξεκινάει με το να οριστούν οι παράμετροι ενός ζητήματος (έν αρχή ην τ' ορίζειν), αλλά όχι για να παγιώσει μια έν-

τους εκλογίκευση θέλησαν να φτιάξουν το καλούπι του ιδανικού ανθρώπου, της ιδανικής πολιτείας, αλλά κι αυτού ακόμη του ιδανικού σύμπαντος, φυτεύοντάς του την συμπαντική τάξη. Για τον Πλάτωνα τα πάντα ήταν ζήτημα ευταξίας. Δεν είναι τυχαίο ότι στράφηκε στις αυλές των τυράννων, για να υλοποιήσει τις ιδανικές του πολιτείες, με τραγικά μάλιστα αποτελέσματα και για τον ίδιο (κατέληξε να πωληθεί ως δούλος).

Ο Σωκράτης, όμως, επ' ουδενί δεν υποστήριζε την ιδανική πολιτεία· απλώς πρόσφερε ακούσια τα υλικά σε έναν αρχιτέκτονα σαν τον Πλάτωνα να τη δομήσει. **Το προσωπικό ήθος του Σωκράτη, που το εφάρμοσε σε όλη τη ζωή του, περιελάμβανε την αναζήτηση της πνευματικής ελευθερίας**. Απλώς, πίστευε ότι, για να απελευθερωθεί η ψυχή, θα έπρεπε να αποδεσμευτεί κι απ' το σώμα, μιαν ιδέα, που ο χριστιανισμός την έκανε μάστιγα. **Η ελευθερία του Σωκράτη ξεκινούσε πριν απ' όλα απ' το ίδιο το άτομο**. Αυτή η άποψη θεωρήθηκε η βασική του ύβρις απέναντι στην πόλη, που δεν εγκατέλειψε ποτέ, πέρα από κάποιες ελάχιστες εξαιρέσεις. Η Αθήνα, όσο προσπαθούσε ν' αναζητήσει τα παλιά της μεγαλεία, που αφηγήθηκε, προκειμένου να κάνει κτήμα ες αεί ο συνομήλικός του Θουκυδίδης, σφίχτηκε γύρω απ' τον εαυτό της. Στη θέση των τειχών που έριξε γύρω της, έφτιαξε άλλα στο εσωτερικό της. Έκανε αυτό που υπαγορεύει η άμυνα: αρνήθηκε τα λάθη της, οχυρώθηκε στη νοσταλγία του ενδόξου παρελθόντος της και, το κυριότερο, γιγάντωσε αυτό που αποτέλεσε προγενέστερα βασικό συστατικό της επιτυχίας της, ως μορφής εξουσιαστικής οργάνωσης: τη συντριβή της ατομικότητας προς όφελος της πολιτείας.

Η έννοια της πολιτείας μάλιστα συμπυκνώνει τόσο το γεωγραφικό περιεχόμενο, όσο και αυτό του πολιτεύματος. **Η Αθήνα αυτό-χρίστηκε ιδανικός εκφραστής της δημοκρατίας, εκτρέφοντας αιώνες αργότερα τις φρούδες ελπίδες της ευρωπαϊκής διανόησης και της σύγχρονης αριστεράς, που ευαγγελίζεται άμεσες δημοκρατίες, για το καλό της αυτοδιαχείρισης μέσα στα όρια πάντοτε του παγκοσμιοποιημένου πολιτι-**

νολο της ύπαρξής του. Ο βίος κατάντούσε πολιτικός ή αβίωτος.

Το ίδιο σήμερα συμβαίνει με τα λεγόμενα αναπτυγμένα κράτη, που ασκούν εφαρμοσμένη πολιτική... υψηλών προδιαγραφών, με νόμους που εφαρμόζονται πιστά και τυφλά σχεδόν, αλλά και με εξουσιαζόμενους που ζουν ως πολίτες, τρέφοντας αμέριστη εμπιστοσύνη για το κράτος τους. Γίνονται, μάλιστα προσπάθειες, ανεπιτυχείς προς το παρόν, να ενταχθεί και το ελλαδικό κρατίδιο σε αυτή τη λογική. Είναι αλήθεια ότι οι νεοέλληνες ουδέποτε ένιωσαν εμπιστοσύνη για τους κρατικούς θεσμούς κι ούτε έζησαν πραγματικά ως πολίτες. Διαρκώς διαβιούσαν για πολλά χρόνια στα όρια τής λογικής τού κράτους και το ταύτιζαν με δυνάστη. Ίσως γιατί το σύγχρονο ελλαδικό κράτος φυτεύτηκε ως πολιτισμικός καρπός από ξενόφερτα μπλοκ εξουσίας. Σήμερα, πρόλαβαν και φάνηκαν νωρίς τα ματωμένα δόντια της πολιτικής, πριν κερδίσει την εμπιστοσύνη κανενός.

Για την αξία, λοιπόν, της προσωπικής ελευθερίας, που έδειξε ο Σωκράτης στους συνανθρώπους του, δε θα μπορούσε να είναι αρεστός. Ήταν η αθηναϊκή αλογόμυγα, όπως χαρακτηρίζει ο ίδιος τον εαυτό του (*Απολογία*, 30e-31a), που συγκρουόταν με τις παραδοσιακές βεβαιότητες κι αφύπνιζε την αμφισβήτηση. Αναμενόμενο η πόλη να θέλει να τον τιμωρήσει. Αναζητούσε τον προσωπικό του δρόμο. Εύκολα μπορεί κανείς να καταλάβει ότι ο Σωκράτης με τις μεθόδους του ξυπνούσε και δεν αποκοίμιζε συνειδήσεις. Είναι προφανές ότι τον ενδιέφερε η ατομική πορεία του καθενός, να βελτιώσει τον εαυτό του πρώτα κι έπειτα τις σχέσεις του με τον κόσμο. Μια Αθήνα, όμως, που φοβόταν και τη σκιά της, δε θα τον άφηνε να διαδηλώνει όσα πίστευε έτσι ανενόχλητος, αποδεικνύοντας ότι κι οι πιο «σοφοί» –όσοι απολάμβαναν κύρος, πλούτο και τιμές, όσοι βρίσκονταν σε ανώτερα αξιώματα– δεν ήταν και τόσο σπουδαίοι ούτε ήξεραν καλύτερα για το τι θα έπρεπε να γίνει. Πώς, όμως, θα τους ανήκε το δικαίωμα να αποφασίζουν αυτοί για όλη την πόλη, αν δεν ήταν τόσο σοφοί, όσο δήλωναν; Αν δεν ήξεραν τίποτε, όπως απεδείκνυε με τη

Ζην επικινδύνως

Τίποτα από όλα αυτά που διαφημίζονται και πωλούνται κατά κόρον γύρω μας δεν είναι στ' αλήθεια πράσινο και οικολογικό. Η ουσιαστική αλλαγή, δεν μπορεί να έρθει με μικρές βελτιώσεις, όπως, για παράδειγμα, οι βιοδιασπώμενες σακούλες σούπερ μάρκετ. Όταν ζεις σε μια άρρωστη πόλη κι όταν ο τρόπος ζωής σου επηρεάζει προς το αρνητικό τούς υπόλοιπους ανθρώπους, που δεν έχουν ακόμη χάσει την επαφή με τη φύση επιχειρώντας να ζουν εναρμονιζόμενοι με αυτήν, δεν προστατεύεις την φύση με λίγες εναλλακτικούρες.

Οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους. Ενώ το 1950 το 30% ζούσε σε αστικά κέντρα, σήμερα ζει το 54% του παγκόσμιου πληθυσμού, με προοπτική να ανέβει στα 66% το 2050[1].

Για τον σύγχρονο δυτικό άνθρωπο, κάθε τι άγριο πρέπει να εξημερωθεί. Σκοτώνει ή φυλακίζει τα άγρια ζώα και γελοιοποιεί τα εξημερωμένα (σκυλάκια με μπικουτί). Κάθε ίντσα γης πρέπει να κατακτηθεί, να μπει γκαζόν και να πουληθεί. Τα δάση κόβονται ή καίγονται, η ερημοποίηση επέρχεται.

Η «επιστροφή στη φύση» είναι μια συνολικότερη θεώρηση των πραγμάτων. Οι μνήμες των ανθρώπων που εμπεριέχουν σκηνές ελεύθερης ζωής, σιγά-σιγά σβήνουν.

Οι παλαιότεροι σίγουρα θυμούνται σπίτια στο χωριό, κατασκευασμένα εξ ολοκλήρου με υλικά του κάθε τόπου. Σπίτια που δεν είχαν γραμματοκιβώτια και που ο ταχυδρόμος έφερνε μόνο γράμματα από κάποιο ξενιτεμένο μέλος της οικογένειας και όχι λογαριασμούς ΕΥΔΑΠ, ΔΕΗ, ΚΙΝΗΤΟΥ, ΣΤΑΘΕΡΟΥ, Ε9, ΦΠΑ κτλ. Χωριό που περιβαλλόταν από δάση και άγρια ζώα.

Για ένα παιδί, όμως, που έχει δει μόνο το διαμέρισμά του σε μια πολυκατοικία της Αθήνας είναι αυτονόητο ότι το νερό πουλιέται. Δεν έχει την μνήμη της πηγής στο βουνό, της βρύσης στην πλατεία του χωριού ή του γάργαρου ποταμού, ή του πηγαδιού στην αυλή, όπου οι άνθρωποι ελεύθερα χρησιμοποιούσαν για να βρουν όσο νερό χρειάζονταν. Το νερό, την πηγή κάθε ζωής, δεν επιτρέπεται να το κατέχουν και να το διαχειρίζονται κάποιοι λίγοι, που αν μπορούσαν να εγκλωβίσουν και τον αέρα που αναπνέουμε θα τον έβαζαν προς πώληση. Για έναν νέο στην πόλη είναι αυτονόητο να θέλει να ξενυχτάει και να ζει σαν νυκτόβιο ον, μπορεί και κάθε νύχτα, παραβιάζοντας την ανθρώπινη φύση του. Δεν έχει τη μνήμη της φυσικής ζωής όπου οι άνθρωποι κοιμούνταν με την δύση του ηλίου και ξυπνούσαν με την ανατολή του. Που όλα τα φρούτα ωρίμαζαν με τις αχτίδες του. Δωρεάν. Που έκοβαν το μυρωδάτο αχλάδι και το έτρωγαν. Δωρεάν. Δεν θυμάται πως ήταν η ζωή χωρίς κινητό ή face book, που δίνει αναφορά με το στίγμα του ανά πάσα ώρα και στιγμή σε κάποια αρχή, που ανήκει και πάλι σε κάποιους λίγους. Ο άνθρωπος που έ-

από τα υλικά αυτών των προϊόντων είναι βλαβερά έως θανατηφόρα. Υπάρχουν περιπτώσεις ανθρώπων που έχουν αναπτύξει τόσο σοβαρές αλλεργίες που δεν μπορούν να βγουν από το σπίτι τους χωρίς ειδική στολή.

Χωρίς διάθεση να σπείρουμε τον πανικό και καθαρά για ενημερωτικούς σκοπούς, περιγράφουμε ορισμένα τέτοια υλικά που βρίσκονται άφθονα σε κάθε σπίτι, κυρίως του δυτικογενούς πολιτισμού. Αντικαθιστώντας τα με φυσικά υλικά ή σταματώντας να τα αγοράζουμε, δεν έρχεται η ολοκληρωτική αλλαγή που επιθυμούμε για την απελευθέρωση του ανθρώπου, που θα έρθει μόνο με την απελευθέρωση του νου και στη συνέχεια με την πραγματική επιστροφή στην φύση.

Θα επιχειρήσουμε την καταγραφή των καρκινογόνων και αλλεργιογόνων ουσιών με τις οποίες έρχεται σε επαφή ο σύγχρονος άνθρωπος, σε όποιο μήκος και πλάτος της γης ζει, εφ' όσον ακολουθεί τον πολιτισμένο τρόπο ζωής (κυρίως τον δυτικό).

Πέρα από το περιβάλλον και την έκθεση στον ήλιο, πέρα από τα ζητήματα διατροφής, φαρμακευτικής αγωγής και ποιότητας πόσιμου νερού, καθώς και της τροφικής αλυσίδας στο σύνολό της, υπάρχουν ένα σωρό παράγοντες που υποσκάπτουν την υγεία του ανθρώπου σε ημερήσια βάση. Συχνά βρίσκουμε άρθρα, μικρότερα ή μεγαλύτερα που παρουσιάζουν τις ουσίες αυτές με το επιστημονικό τους όνομα, άρθρα χωρίς παραδείγματα ή ελλιπή άρθρα. Θα προσπαθήσουμε να δώσουμε μια συνολική εικόνα.

Ας ξεκινήσουμε με τα **υφάσματα**, όπου τα συνθετικά υλικά είναι πανταχού παρόντα, ακόμη και στα βρεφικά είδη, έστω και ως πρόσμιξη.

Κατά την επιλογή-διαλογή ρουχισμού και ιδιαίτερα όσοι/ες είναι επιρρεπείς στον καταναλωτισμό, μάλλον δεν σκέφτονται το τοξικό φορτίο τους για το σώμα αλλά και το περιβάλλον. Τα περισσότερα υφάσματα από τα οποία κατασκευάζονται τα ρούχα μας, τα υφάσματα επιπλώσεων και τα κλινοσκεπάσματα, αλλά και η ταπετσαρία του αυτοκινήτου μας είναι επεξεργασμένα με τόνους χημικών ουσιών. Όλη μέρα και όλη νύχτα περιβαλλόμαστε από υφά-

Παραθέτουμε σύντομη λίστα με τα κορυφαία 6 τοξικά υφάσματα.

1. **Ο πολυεστέρας** είναι από τα χειρότερα υφάσματα. Είναι κατασκευασμένο από συνθετικά πολυμερή τα οποία προέρχονται από εστέρες διεδρικής αλκοόλης και τερεφθαλικό οξύ.

2. **Το ακρυλικό** είναι πολυακρυλονιτρίλιο (εμπεριέχει κυανιούχο ρίζα) και μπορεί να προκαλέσει καρκίνο, σύμφωνα με την EPA (United States Environmental Protection Agency, EPA ή κάποιες φορές USEPA).

3. **Το ρεγιόν** είναι από ανακυκλωμένο πολτό ξύλου επεξεργασμένου με χημικά, όπως η καυστική σόδα, η αμμωνία, η ακετόνη και το θειικό οξύ, για να αντέχει το τακτικό πλύσιμο και τη φθορά.

4. **Το ασετάτ και το τρίασεταt** είναι κατασκευασμένα από ίνες ξύλου από τις οποίες εκχυλίζουν κυτταρίνη. Υπο-

ομίου πληθυσμού, με προοπτική να ανέβει στο 80% το 2050[1].

Για τον σύγχρονο δυτικό άνθρωπο, κάθε τι άγριο πρέπει να εξημερωθεί. Σκοτώνει ή φυλακίζει τα άγρια ζώα και γελοιοποιεί τα εξημερωμένα (σκυλάκια με μπικουτί). Κάθε ίντσα γης πρέπει να κατακτηθεί, να μπει γκαζόν και να πουληθεί. Τα δάση κόβονται ή καίγονται, η ερημοποίηση επέρχεται.

Η «επιστροφή στη φύση» είναι μια συνολικότερη θεώρηση των πραγμάτων. Οι μνήμες των ανθρώπων που εμπεριέχουν σκηνές ελεύθερης ζωής, σιγά-σιγά σβήνουν.

Οι παλαιότεροι σίγουρα θυμούνται σπίτια στο χωριό, κατασκευασμένα εξ ολοκλήρου με υλικά του κάθε τόπου. Σπίτια που δεν είχαν γραμματοκιβώτια και που ο ταχυδρόμος έφερνε μόνο γράμματα από κάποιο ξενητεμένο μέλος της οικογένειας και όχι λογαριασμούς ΕΥΔΑΠ, ΔΕΗ, ΚΙΝΗΤΟΥ, ΣΤΑΘΕΡΟΥ, Ε9, ΦΠΑ κτλ. Χωριό που περιβαλλόταν από δάση και άγρια ζώα.

Για ένα παιδί, όμως, που έχει δει μόνο το διαμέρισμά του σε μια πολυκατοικία της Αθήνας είναι αυτονόητο ότι το νερό πουλιέται. Δεν έχει την μνήμη της πηγής στο βουνό, της βρύσης στην πλατεία του χωριού ή του γάργαρου ποταμού, ή του πηγαδιού στην αυλή, όπου οι άνθρωποι ελεύθερα χρησιμοποιούσαν για να βρουν όσο νερό χρειάζονταν. Το νερό, την πηγή κάθε ζωής, δεν επιτρέπεται να το κατέχουν και να το διαχειρίζονται κάποιοι λίγοι, που αν μπορούσαν να εγκλωβίσουν και τον αέρα που αναπνέουμε θα τον έβαζαν προς πώληση. Για έναν νέο στην πόλη είναι αυτονόητο να θέλει να ξενυχτάει και να ζει σαν νυκτόβιο ον, μπορεί και κάθε νύχτα, παραβιάζοντας την ανθρώπινη φύση του. Δεν έχει τη μνήμη της φυσικής ζωής όπου οι άνθρωποι κοιμούνταν με την δύση του ήλιου και ξυπνούσαν με την ανατολή του. Που όλα τα φρούτα ωρίμαζαν με τις αχτίδες του. Δωρεάν. Που έκοβαν το μυρωδάτο αχλάδι και το έτρωγαν. Δωρεάν. Δεν θυμάται πως ήταν η ζωή χωρίς κινητό ή face book, που δίνει αναφορά με το στίγμα του ανά πάσα ώρα και στιγμή σε κάποια αρχή, που ανήκει και πάλι σε κάποιους λίγους. Ο άνθρωπος που έμπλεξε με δάνεια και δόσεις, για να φύγει από το χωριό και να έρθει στην πόλη, ξέχασε πόσο ανεκτίμητη ήταν η ησυχία του. Και στην τελική, ποιός θα πήγαινε να του κάνει έξωση, με όλο το χωριό στο πλάι του;

Ο κόσμος ζει σε μια τρέλα. Απασχολείται με άνευ ουσίας πράγματα (ανταύγεια μπλε, πράσινη ή μελιτζανί στο μαλλί;), ενώ έχει χάσει την ίδια την ουσία της ύπαρξης του, τρέχοντας όλη μέρα για να μπορέσει να πληρώσει την ανταύγεια και όλα τα υπόλοιπα. Η ζωή του, δεν του ανήκει.

Η βιομηχανία, εμπνέεται συνεχώς διάφορα προϊόντα, που ανταποκρίνονται σε μια άλλη τρέλα, ή σε κάτι που θα ονομάζαμε «λειτουργικό» για την ζωή στην πόλη, πλην όμως εντελώς αφύσικο (π.χ. αυτοκίνητο). Τα περισσότερα

αναπτύξει τόσο σοβαρές αλλεργίες που δεν μπορούν να βγουν από το σπίτι τους χωρίς ειδική στολή.

Χωρίς διάθεση να σπείρουμε τον πανικό και καθαρά για ενημερωτικούς σκοπούς, περιγράφουμε ορισμένα τέτοια υλικά που βρίσκονται άφθονα σε κάθε σπίτι, κυρίως του δυτικογενούς πολιτισμού. Αντικαθιστώντας τα με φυσικά υλικά ή σταματώντας να τα αγοράζουμε, δεν έρχεται η ολοκληρωτική αλλαγή που επιθυμούμε για την απελευθέρωση του ανθρώπου, που θα έρθει μόνο με την απελευθέρωση του νου και στη συνέχεια με την πραγματική επιστροφή στην φύση.

Θα επιχειρήσουμε την καταγραφή των καρκινογόνων και αλλεργιογόνων ουσιών με τις οποίες έρχεται σε επαφή ο σύγχρονος άνθρωπος, σε όποιο μήκος και πλάτος της γης ζει, εφ' όσον ακολουθεί τον πολιτισμένο τρόπο ζωής (κυρίως τον δυτικό).

Πέρα από το περιβάλλον και την έκθεση στον ήλιο, πέρα από τα ζητήματα διατροφής, φαρμακευτικής αγωγής και ποιότητας πόσιμου νερού, καθώς και της τροφικής αλυσίδας στο σύνολό της, υπάρχουν ένα σωρό παράγοντες που υποσκάπτουν την υγεία του ανθρώπου σε ημερήσια βάση. Συχνά βρίσκουμε άρθρα, μικρότερα ή μεγαλύτερα που παρουσιάζουν τις ουσίες αυτές με το επιστημονικό τους όνομα, άρθρα χωρίς παραδείγματα ή ελλιπή άρθρα. Θα προσπαθήσουμε να δώσουμε μια συνολική εικόνα.

Ας ξεκινήσουμε με τα **υφάσματα**, όπου τα συνθετικά υλικά είναι πανταχού παρόντα, ακόμη και στα βρεφικά είδη, έστω και ως πρόσμιξη.

Κατά την επιλογή-διαλογή ρουχισμού και ιδιαίτερα όσοι/ες είναι επιρρεπείς στον καταναλωτισμό, μάλλον δεν σκέφτονται το τοξικό φορτίο τους για το σώμα αλλά και το περιβάλλον. Τα περισσότερα υφάσματα από τα οποία κατασκευάζονται τα ρούχα μας, τα υφάσματα επιπλώσεων και τα κλινοσκεπάσματα, αλλά και η ταπετσαρία του αυτοκινήτου μας είναι επεξεργασμένα με τόνους χημικών ουσιών. Όλη μέρα και όλη νύχτα περιβαλλόμαστε από υφάσματα. Όχι πολύ καιρό πριν, οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν μόνο φυσικές ίνες: μαλλί, κασμίρι, βαμβάκι, μετάξι, λινό και κάνναβη.

Αλλά αν ρίξουμε μια ματιά στις ετικέτες των ρούχων μας σήμερα, είναι πιθανό να βρούμε υλικά όπως ρεγιόν, πολυεστέρα, ακρυλικό, ασετάτ και νάυλον. Θα δούμε πως αποτελούνται από υφάσματα που δεν τσαλακώνουν ή απωθούν τους λεκέδες. Αυτές οι τεχνολογικές εξελίξεις σε υφάσματα μπορούν να κάνουν τη ζωή μας πιο απλή, αλλά με ποιό κόστος; Τα χημικά επεξεργασμένα, είτε φυσικά είτε συνθετικά, υφάσματα είναι μια πηγή των τοξινών που επηρεάζουν αρνητικά την υγεία μας και την υγεία του πλανήτη.

Παραθέτουμε σύντομη λίστα με τα κορυφαία 6 τοξικά υφάσματα.

1. Ο πολυεστέρας είναι από τα χειρότερα υφάσματα. Είναι κατασκευασμένο από συνθετικά πολυμερή τα οποία προέρχονται από εστέρες διεδρικής αλκοόλης και τερεφθαλικό οξύ.

2. Το ακρυλικό είναι πολυακρυλονιτρίλιο (εμπεριέχει κυανιούχο ρίζα) και μπορεί να προκαλέσει καρκίνο, σύμφωνα με την EPA (United States Environmental Protection Agency, EPA ή κάποιες φορές USEPA).

3. Το ρεγιόν είναι από ανακυκλωμένο πολτό ξύλου επεξεργασμένου με χημικά, όπως η καυστική σόδα, η αμμωνία, η ακετόνη και το θειικό οξύ, για να αντέχει το τακτικό πλύσιμο και τη φθορά.

4. Το ασετάτ και το τρίασετατ είναι κατασκευασμένα από ίνες ξύλου από τις οποίες εκχυλίζουν κυτταρίνη. Υποβάλλονται σε εκτεταμένη χημική επεξεργασία μέχρι την παραγωγή του τελικού προϊόντος.

5. Το νάυλον γίνεται από πετρέλαιο και συχνά του δίνουν ένα μόνιμο χημικό φινίρισμα που μπορεί να είναι επιβλαβές.

6. Οποιοδήποτε ύφασμα με αντίσταση στον στατικό ηλεκτρισμό, που απωθεί ή δεν επιτρέπει την δημιουργία λεκέδων, που παραμένει μόνιμα ατσαλάκωτο ή που απωθεί τον σκώρο. Πολλά από τα υφάσματα που δεν τσαλακώνουν ή απωθούν τους λεκέδες είναι επεξεργασμένα με υπερφθοριωμένες χημικές ουσίες (PFC), όπως το Teflon.

Ας λάβουμεΛάβετε υπόψη ότι πολλά υφάσματα (συμπε-

συνέχεια στη σελίδα 12

διαλεκτική του μέθοδο ο κοσμαγάπητος Σωκράτης, τότε γιατί να τους αποδέχονται οι εξουσιαζόμενοι ως κυβερνήτες; Την α-

έναν κόκορα (1972), η οποία αναφέρεται στην ομάδα αναρχικών, που προσπάθησε να απελευθερώσει ένα χωριό απ' τον κρατι-

κτήσουν και μέτοικοι, εφ' όσον είχαν προσφέρει σημαντικό έργο στην πόλη (π.χ. Αριστοτέλης).

θηκαν δύο πολιτικοί σχηματισμοί, το ολιγαρχικό και το δημοκρατικό κόμμα.

5. Το 410 Π.χ. ο σοφιστής Πρωταγόρας

ζονταν. Το νερό, την πηγή κάθε ζωής, δεν επιτρέπεται να το κατέχουν και να το διαχειρίζονται κάποιοι λίγοι, που αν μπορούσαν να εγκλωβίσουν και τον αέρα που αναπνέουμε θα τον έβαζαν προς πώληση. Για έναν νέο στην πόλη είναι αυτονόητο να θέλει να ξενυχτάει και να ζει σαν νυκτόβιο ον, μπορεί και κάθε νύχτα, παραβιάζοντας την ανθρώπινη φύση του. Δεν έχει τη μνήμη της φυσικής ζωής όπου οι άνθρωποι κοιμούνταν με την δύση του ηλίου και ξυπνούσαν με την ανατολή του. Που όλα τα φρούτα ωρίμαζαν με τις αχτίδες του. Δωρεάν. Που έκοβαν το μυρωδάτο αχλάδι και το έτρωγαν. Δωρεάν. Δεν θυμάται πως ήταν η ζωή χωρίς κινητό ή face book, που δίνει αναφορά με το στίγμα του ανά πάσα ώρα και στιγμή σε κάποια αρχή, που ανήκει και πάλι σε κάποιους λίγους. Ο άνθρωπος που έμπλεξε με δάνεια και δόσεις, για να φύγει από το χωριό και να έρθει στην πόλη, ξέχασε πόσο ανεκτίμητη ήταν η ησυχία του. Και στην τελική, ποιός θα πήγαινε να του κάνει έξωση, με όλο το χωριό στο πλάι του;

Ο κόσμος ζει σε μια τρέλα. Απασχολείται με άνευ ουσίας πράγματα (ανταύγεια μπλε, πράσινη ή μελιτζανί στο μαλλί;), ενώ έχει χάσει την ίδια την ουσία της ύπαρξης του, τρέχοντας όλη μέρα για να μπορέσει να πληρώσει την ανταύγεια και όλα τα υπόλοιπα. Η ζωή του, δεν του ανήκει.

Η βιομηχανία, εμπνέεται συνεχώς διάφορα προϊόντα, που ανταποκρίνονται σε μια άλλη τρέλα, ή σε κάτι που θα ονομάζαμε «λειτουργικό» για την ζωή στην πόλη, πλην όμως εντελώς αφύσικο (π.χ. αυτοκίνητο). Τα περισσότερα

μονικό τους όνομα, άρθρα χωρίς παραδείγματα ή ελλιπή άρθρα. Θα προσπαθήσουμε να δώσουμε μια συνολική εικόνα.

Ας ξεκινήσουμε με τα **υφάσματα**, όπου τα συνθετικά υλικά είναι πανταχού παρόντα, ακόμη και στα βρεφικά είδη, έστω και ως πρόσμιξη.

Κατά την επιλογή-διαλογή ρουχισμού και ιδιαίτερα όσοι/ες είναι επιρρεπείς στον καταναλωτισμό, μάλλον δεν σκέφτονται το τοξικό φορτίο τους για το σώμα αλλά και το περιβάλλον. Τα περισσότερα υφάσματα από τα οποία κατασκευάζονται τα ρούχα μας, τα υφάσματα επιπλώσεων και τα κλινοσκεπάσματα, αλλά και η ταπετσαρία του αυτοκινήτου μας είναι επεξεργασμένα με τόνους χημικών ουσιών. Όλη μέρα και όλη νύχτα περιβαλλόμαστε από υφάσματα. Όχι πολύ καιρό πριν, οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν μόνο φυσικές ίνες: μαλλί, κασμίρι, βαμβάκι, μετάξι, λινό και κάνναβη.

Αλλά αν ρίξουμε μια ματιά στις ετικέτες των ρούχων μας σήμερα, είναι πιθανό να βρούμε υλικά όπως ρεγιόν, πολυεστέρα, ακρυλικό, ασετάτ και νάυλον. Θα δούμε πως αποτελούνται από υφάσματα που δεν τσαλακώνουν ή απωθούν τους λεκέδες. Αυτές οι τεχνολογικές εξελίξεις σε υφάσματα μπορούν να κάνουν τη ζωή μας πιο απλή, αλλά με ποιό κόστος; Τα χημικά επεξεργασμένα, είτε φυσικά είτε συνθετικά, υφάσματα είναι μια πηγή των τοξινών που επηρεάζουν αρνητικά την υγεία μας και την υγεία του πλανήτη.

1. **Ο πολυεστέρας** είναι από τα χειρότερα υφάσματα. Είναι κατασκευασμένο από συνθετικά πολυμερή τα οποία προέρχονται από εστέρες διεδρικής αλκοόλης και τερεφθαλικό οξύ.

2. **Το ακρυλικό** είναι πολυακρυλονιτρίλιο (εμπεριέχει κυανιούχο ρίζα) και μπορεί να προκαλέσει καρκίνο, σύμφωνα με την EPA (United States Environmental Protection Agency, EPA ή κάποιες φορές USEPA).

3. **Το ρεγιόν** είναι από ανακυκλωμένο πολτό ξύλου επεξεργασμένου με χημικά, όπως η καυστική σόδα, η αμμωνία, η ακετόνη και το θειικό οξύ, για να αντέχει το τακτικό πλύσιμο και τη φθορά.

4. **Το ασετάτ και το τρίασεταт** είναι κατασκευασμένα από ίνες ξύλου από τις οποίες εκχυλίζουν κυτταρίνη. Υποβάλλονται σε εκτεταμένη χημική επεξεργασία μέχρι την παραγωγή του τελικού προϊόντος.

5. **Το νάυλον** γίνεται από πετρέλαιο και συχνά του δίνουν ένα μόνιμο χημικό φινίρισμα που μπορεί να είναι επιβλαβές.

6. Οποιοδήποτε ύφασμα με αντίσταση στον στατικό ηλεκτρισμό, που απωθεί ή δεν επιτρέπει την δημιουργία λεκέδων, που παραμένει μόνιμα ατσαλάκωτο ή που απωθεί τον σκώρο. Πολλά από τα υφάσματα που δεν τσαλακώνουν ή απωθούν τους λεκέδες είναι επεξεργασμένα με υπερφθοριωμένες χημικές ουσίες (PFC), όπως το Teflon.

Ας λάβουμεΛάβετε υπόψη ότι πολλά υφάσματα (συμπε-

συνέχεια στη σελίδα 12

διαλεκτική του μέθοδο ο κοσμαγάπητος Σωκράτης, τότε γιατί να τους αποδέχονται οι εξουσιαζόμενοι ως κυβερνήτες; Την απάντηση την έδωσαν λίγα χρόνια αργότερα οι ίδιοι, στην δίκη που τον έσυραν. Η πραγματική αιτία, για την οποία δικάστηκε, ήταν βέβαια ότι η μέθοδός του αποδεικνυόταν στην πράξη αντιεξουσιαστική, στα πλαίσια της κοινωνίας που τον γέννησε.

σύντροφοι για την Αναρχική απελευθερωτική δράση

1. Ο τίτλος του κειμένου σχετίζεται με το τέλος του Σωκράτη και θα γίνει σαφέστερα αντιληπτός στο β΄ μέρος, που θα ακολουθήσει στο επόμενο φύλλο της *Διαδρομής Ελευθερίας*. Παραπέμπει βέβαια και στην ταινία των αδελφών Taviani, *Ο Σαν Μικέλε είχε έναν κόκορα* (1972), η οποία αναφέρεται στην ομάδα αναρχικών, που προσπάθησε να απελευθερώσει ένα χωριό απ' τον κρατικό ζυγό, αλλά η επιχείρηση απέτυχε κι ο Τζούλιο Μανιέρι συνελήφθη. Στη φυλακή, θυμάται το τραγούδι, που έδωσε τον τίτλο στην ταινία και που τραγουδούσε, όταν ήταν μικρός, όταν τον κλείδωναν σαν τιμωρία μέσα στο σκοτάδι.

2. Προνόμιο αθηναίου πολίτη είχαν όσοι άρρενες ενήλικες είχαν εκπληρώσει την στρατιωτική τους θητεία (18 ως 20) και κατάγονταν από πατέρα και μητέρα αθηναίους (σύμφωνα με μια ρύθμιση του Περικλή)· με άλλα λόγια, το πολιτικό κριτήριο στηριζόταν στις σχέσεις αίματος· ας μην το ξεχνάμε αυτό. Είχε δηλαδή φυλετικά κριτήρια η διάκριση του αθηναίου πολίτη και των προνομίων του στην αθηναϊκή δημοκρατία. Την ιδιότητα του πολίτη μπορούσαν να αποκτήσουν και μέτοικοι, εφ' όσον είχαν προσφέρει σημαντικό έργο στην πόλη (π.χ. Αριστοτέλης).

3. Το ολιγαρχικό καθεστώς των Τριάκοντα διήρκησε οκτώ μήνες στη διάρκεια του 404 Π.χ., μετά τη λήξη του πελοποννησιακού πολέμου. Ακολούθησε το δρόμο κάθε δικτατορίας, εξολοθρεύοντας όποιον στεκόταν εμπόδιο στο δρόμο της κι έπεσε, όταν οι τύραννοι άρχισαν να στρέφονται ο ένας εναντίον του άλλου. Ας μην ξεχνούμε πως η εξουσία εξευτελίζει κι αυτούς που την ασκούν.

4. Στην αρχαία Αθήνα υπήρχαν πολιτικές διαιρέσεις με έντονες μεταξύ τους διαμάχες, με κυριότερα τρία πολιτικά κόμματα που έδρασαν στους κόλπους της αθηναϊκής δημοκρατίας: το κόμμα των πεδιακών, το κόμμα των παραλίων και το κόμμα των διακρίων, ενώ μετά την τυραννίδα μονιμοποιήθηκαν δύο πολιτικοί σχηματισμοί, το ολιγαρχικό και το δημοκρατικό κόμμα.

5. Το 410 Π.χ. ο σοφιστής Πρωταγόρας καταδικάστηκε απ' την Αθήνα για αθεΐα και τα έργα του κάηκαν στην πυρά, ενώ ο ίδιος, προσπαθώντας να διαφύγει στη Σικελία, πνίγηκε με το καράβι που τον μετέφερε. Βέβαια, μην ξεχνάμε ότι κι ο ίδιος ο Πλάτωνας, όπως λέγεται (Αριστόξενος, *Βίοι ανδρών*) –αν και δεν είναι βέβαιο– προσπάθησε να κάψει τα έργα του Δημόκριτου. Όποιοι χαίρονται με τις πυρές των ιδεών των αντιπάλων, θα πρέπει να ξέρουν ότι οι ιδέες είναι τόσο αδιάβροχες όσο και ανθεκτικές σε υψηλές θερμοκρασίες.

6. Εδώ ταιριάζει η φράση του V. Ehrenberg (*The Greek State*): *Επειδή οι έλληνες δεν χώριζαν κράτος από κοινωνία, η αντίληψή τους έπασχε από μια αξεπέραστη θεμελιακή αντίφαση.*

Σύντροφοι/ισσες και φίλες/φίλοι,

***Ο**πως γνωρίζετε η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ξεκίνησε την πορεία της τον Μάρτιο του 2002 και από τότε διακινείται και μέσω πρακτορείου εφημερίδων σε όλο τον ελλαδικό χώρο. Από τότε και μέχρι σήμερα τα εμπόδια στη διακίνησή της συνεχίζονται.*

Υπάρχει, επομένως, μία διαρκής προσπάθεια, ώστε να μη θάβεται η εφημερίδα σας, στους πάγκους και στις αποθήκες των εφημεριδοπωλών και των διανομέων, στην οποία η συμβολή σας είναι ουσιαστική και γι' αυτό σας στέλνουμε αδελφικούς χαιρετισμούς για την έμπρακτη συμπαράστασή σας, η οποία εκφράζεται μέσω τηλεφωνημάτων ή του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Εξ αιτίας αυτών των εμποδίων τα οποία προβάλλονται (από τους γνωστούς και μη εξαιρετέους) και με δεδομένη την παρότρυνση που υπήρχε εδώ και πολύ καιρό, έχουμε ενεργοποιήσει τη δυνατότητα συνδρομής.

Η συνδρομή αφορά 10 τεύχη και για μεν το ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ είναι 20 ευρώ για δε την ΕΥΡΩΠΗ 30 ευρώ.

Επομένως, ορίζετε τον αριθμό των φύλλων για τα οποία θέλετε να ισχύσει η συνδρομή στέλνοντας ταχυδρομική επιταγή στο όνομα: Γεώργιος Ν. Βλασσόπουλος, Τ.Θ. 30658, Τ.Κ. 10033, ΑΘΗΝΑ, ή καταθέτοντας το αντίστοιχο ποσόν στον ακόλουθο αριθμό λογαριασμού: (Εθνική Τράπεζα) 116/611-838-03

IBAN: GR77 0110 1160 0000 1166 1183 803 bic: ETHNGRAA

Σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητη η γνωστοποίηση των στοιχείων σας μέσω του ταχυδρομείου, τηλεφωνικά ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, δηλαδή: Όνομα, επώνυμο, διεύθυνση, ταχυδρομικός κώδικας και ένα τηλέφωνο.

Θυμίζουμε, επίσης, την πάγια πρακτική μας (από το πρώτο φύλλο και μέχρι σήμερα), σύμφωνα με την οποία, μετά την επιστροφή του κάθε φύλλου από το πρακτορείο, να γίνεται –με δική μας επιμέλεια και ευθύνη– διανομή χιλιάδων αντιτύπων ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΙΤΙΜΟ σε διάφορα κεντρικά σημεία, πλατείες, χώρους όπου γίνονται εκδηλώσεις κ.λπ., για να την αποκτήσουν και όσοι, για διάφορους λόγους, δεν την προμηθεύονται. Επισημαίνουμε, ακόμη, ότι ανέκαθεν θεωρούσαμε και εκλαμβάνουμε το αντίτιμο της εφημερίδας που καταβάλλετε ως μία συμβολή (καθ' ενός και κάθε μιας από εσάς) στην ενίσχυση για την συνέχεια της προσπάθειάς μας).

Είναι ευπρόσδεκτη η οικονομική ενίσχυση της ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ με κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό ή απ' ευθείας. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι αυτή να είναι ανιδιοτελής και να μην προέρχεται από ενέργειες που αντιτίθενται σε θεμελιακές αναρχικές αντιλήψεις και θεωρήσεις (π.χ. εμπόριο ναρκωτικών, ληστείες, πράξεις που παραβιάζουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια (πορνεία, δουλεμπόριο κ.ά.), κεφαλαιοκρατικές δραστηριότητες κ.λπ.

Υπενθυμίζουμε ότι Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ δεν διεκδικεί κανενός είδους...copyright. Τα κείμενα και οι ειδήσεις που δημοσιεύονται δεν αποτελούν πνευματική ή άλλου είδους ιδιοκτησία του Κύκλου Σύνταξης και μπορούν να χρησιμοποιούνται, απ' όσους το επιθυμούν, στην κατεύθυνση της ελεύθερης αναρχικής πληροφόρησης και διακίνησης των απόψεων και ιδεών. Επιθυμητή είναι η δημοσίευση της πηγής

συνέχεια από τη σελίδα 11

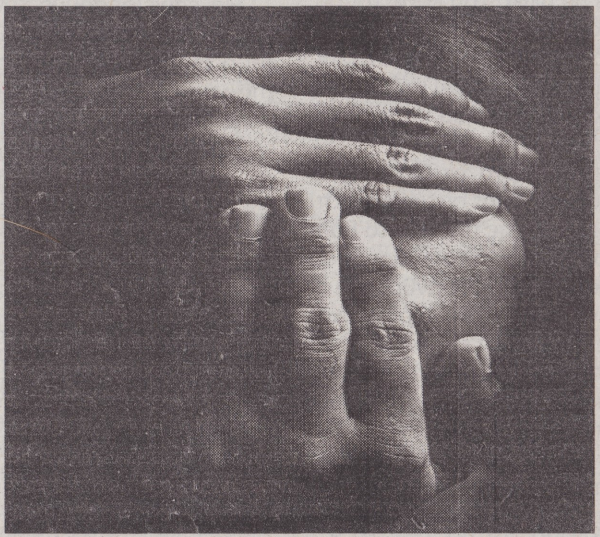
ριλαμβανομένων αυτών που κατασκευάζονται από φυσικές ίνες) υφίστανται σημαντική επεξεργασία που συχνά περιλαμβάνει: Απορρυπαντικά, Πετροχημικές βαφές, Φορμαλδεΰδη για την πρόληψη της συρρίκνωσης, Πτητικές οργανικές ενώσεις (VOCs), Χλωρίνη που παράγει διοξίνες, Χημικά μαλακτικά.[2]

Αυτά τα πρόσθετα είναι συχνά τοξικά για τον ανθρώπινο οργανισμό, μπορεί να περιέχουν βαρέα μέταλλα και μολύνουν το περιβάλλον.

Τοξίνες που βρίσκονται σε εσωτερικούς χώρους

Ο αέρας στους εσωτερικούς χώρους μπορεί να έχει υψηλότερες συγκεντρώσεις τοξινών από τον αέρα στο έξω περιβάλλον. Κατά ειρωνικό τρόπο, αυτές οι χημικές τοξίνες προέρχονται από τα προϊόντα που χρησιμοποιούμε για να «κάνουμε τη ζωή μας καλύτερη».

Τα σπίτια (δομικά υλικά) και τα έπιπλα του σπιτιού κατασκευάζονται από υλικά που προέρχονται από χώρες σε όλη τη γη. Τα πρότυπα (στάνταρντ) για την ποιότητα των υλικών δεν είναι επαρκώς εναρμονισμένα μεταξύ των εθνών και τα εμπορικά συμφέροντα συχνά υπερισχύουν των ανησυχιών για την υγεία που συνδέονται με πολλά προϊόντα, εν μέρει επειδή τα σχετικά προβλήματα υγείας μπορεί να χρειαστούν χρόνια για να αναπτυχθούν και είναι δύσκολο να αποδοθούν τα αιτία.

Ωστόσο, η αύξηση στις διαταραχές του ανοσοποιητικού συστήματος, τα νευρολογικά προβλήματα, το σύνδρομο χρόνιας κόπωσης, οι πολλαπλές αλλεργίες στα χημικά και οι ορμονικές διαταραχές οφείλονται σε περιβαλλοντικούς παράγοντες. Μια έκθεση του 2004 από το British Medical Journal αναφέρει ότι είναι σαφές πως οι περιβαλλοντικοί παράγοντες και αυτοί του τρόπου ζωής αποτελούν τους βασικούς συντελεστές των ανθρωπίνων ασθενειών **αντιπροσωπεύοντας ίσως και το 75% των περισσότερων καρκίνων.** Και οι εκτιμήσεις καταδεικνύουν ότι οι περισσότεροι Αμερικανοί έχουν κάπου μεταξύ 400 και 800 χημικές ουσίες που αποθηκεύονται στο σώμα

τα αποσμητικά, τα υγρά καθαρισμού, τα βερνίκια, τα σαμπουάν και τα καλλυντικά, το στεγνό καθάρισμα ενδυμάτων, τα απωθητικά σκόρου (ναφθαλίνη), τα αποσμητικά χώρου, οι ξυλόσομπες και τα προϊόντα καπνού.

2. Φυτοφάρμακα. Σύμφωνα με την EPA, το 60 τοις εκατό των ζιζανιοκτόνων, το 90 τοις εκατό των μυκητοκτόνων και 30 τοις εκατό των εντομοκτόνων είναι γνωστό ότι είναι καρκινογόνα. Ανησυχητικά, υπολείμματα φυτοφαρμάκων έχουν ανιχνευτεί στο 50 έως το 95 τοις εκατό των αμερικανικών τροφίμων.

Κίνδυνοι: Ερεθισμός του οφθαλμού, της μύτης και του φάρυγγα, βλάβη του ΚΝΣ και των νεφρών, αυξημένος κίνδυνος καρκίνου, της νόσου του Parkinson, αποβολή, βλάβη στα νεύρα, γενετικές ανωμαλίες, ανασταλτικός παράγοντας στην σωστή απορρόφηση των θρεπτικών συστατικών των τροφίμων.

Πηγές: Τρόφιμα (μερικά φρούτα, λαχανικά και τα βιομηχανοποιημένα κρέατα), προϊόντα ελέγχου των παρασίτων και σπρέι, και μερικές θεραπείες για το γκαζόν.

3. Μούχλα και άλλες τοξίνες από μύκητες. Ένα στα τρία άτομα έχουν παρουσιάσει αλλεργική αντίδραση στη μούχλα. Οι μυκοτοξίνες (μυκητιασικές τοξίνες) μπορεί να προκαλέσουν μια σειρά από προβλήματα υγείας με την έκθεση σε μόνο ένα μικρό ποσό.

Κίνδυνοι: Δεν υπάρχει ομοφωνία μεταξύ των επιστημόνων σχετικά με τους κινδύνους για την υγεία από τις μυκοτοξίνες. Μπορεί να έχουν τοξικές επιδράσεις που κυμαίνονται από ερεθισμό των βλεννογόνων μεμβρανών μέχρι καταστολή του ανοσοποιητικού συστήματος και καρκίνο.

Πηγές: Τα μολυσμένα κτίρια, υγρές περιοχές με συχνές αλλαγές της θερμοκρασίας, τα αιωρούμενα σωματίδια από μπουριά ή κλιματιστικό.

4. Φθαλικές ενώσεις και PVC (πολυβινυλοχλωρίδιο). Το PVC περιέχει φθαλικές ενώσεις, μια κατηγορία ευ-

Η συνδρομή αφορά 10 τεύχη και για μεν το ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ είναι 20 ευρώ για δε την ΕΥΡΩΠΗ 30 ευρώ.
Επομένως, ορίζετε τον αριθμό των φύλλων για τα οποία θέλετε να ισχύσει η συνδρομή στέλνοντας ταχυδρομική επιταγή στο όνομα: Γεώργιος Ν. Βλασσόπουλος, Τ.Θ. 30658, Τ.Κ. 10033, ΑΘΗΝΑ, ή καταθέτοντας το αντίστοιχο ποσόν στον ακόλουθο αριθμό λογαριασμού: (Εθνική Τράπεζα) 116/611-838-03
IBAN: GR77 0110 1160 0000 1166 1183 803 bic: ETHNGRAA
Σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητη η γνωστοποίηση των στοιχείων σας μέσω του ταχυδομείου, τηλεφωνικά ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, δηλαδή: Όνομα, επώνυμο, διεύθυνση, ταχυδρομικός κώδικας και ένα τηλέφωνο.

Θυμίζουμε, επίσης, την πάγια πρακτική μας (από το πρώτο φύλλο και μέχρι σήμερα), σύμφωνα με την οποία, μετά την επιστροφή του κάθε φύλλου από το πρακτορείο, να γίνεται –με δική μας επιμέλεια και ευθύνη– διανομή χιλιάδων αντιτύπων ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΙΤΙΜΟ σε διάφορα κεντρικά σημεία, πλατείες, χώρους όπου γίνονται εκδηλώσεις κ.λπ., για να την αποκτήσουν και όσοι, για διάφορους λόγους, δεν την προμηθεύονται. Επισημαίνουμε, ακόμη, ότι ανέκαθεν θεωρούσαμε και εκλαμβάνουμε το αντίτιμο της εφημερίδας που καταβάλλετε ως μία συμβολή (κάθ' ενός και κάθε μιας από εσάς) στην ενίσχυση για την συνέχεια της προσπάθειάς μας).

Είναι ευπρόσδεκτη η οικονομική ενίσχυση της ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ με κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό ή απ' ευθείας. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι αυτή να είναι ανιδιοτελής και να μην προέρχεται από ενέργειες που αντιτίθενται σε θεμελιακές αναρχικές αντιλήψεις και θεωρήσεις (π.χ. εμπόριο ναρκωτικών, ληστείες, πράξεις που παραβιάζουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια (πορνεία, δουλεμπόριο κ.ά.), κεφαλαιοκρατικές δραστηριότητες κ.λπ.

Υπενθυμίζουμε ότι Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ δεν διεκδικεί κανενός είδους...copyright. Τα κείμενα και οι ειδήσεις που δημοσιεύονται δεν αποτελούν πνευματική ή άλλου είδους ιδιοκτησία του Κύκλου Σύνταξης και μπορούν να χρησιμοποιούνται, απ' όσους το επιθυμούν, στην κατεύθυνση της ελεύθερης αναρχικής πληροφόρησης και διακίνησης των απόψεων και ιδεών. Επιθυμητή είναι η δημοσίευση της πηγής προέλευσης τους.

Επίσης, όσοι/ες έχουν κάποια πρόταση που μπορεί να συμβάλλει θετικά στην μορφή και την ύλη της εφημερίδας, μπορούν να επικοινωνήσουν μαζί μας, προσωπικά, τηλεφωνικά ή με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Οι αυτοί τρόποι επικοινωνίας ισχύουν για την περίπτωση που δεν μπορείτε να βρείτε την εφημερίδα στους χώρους διάθεσης και επιθυμείτε να μας ενημερώσετε. Τα σημεία όπου μπορείτε να βρείτε την ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ βρίσκονται σε διασυνδεδεμένα άρθρα στα οποία γίνεται παραπομπή από τις αρχικές σελίδες του www.anarchy.gr και του www.anarchypress.gr.

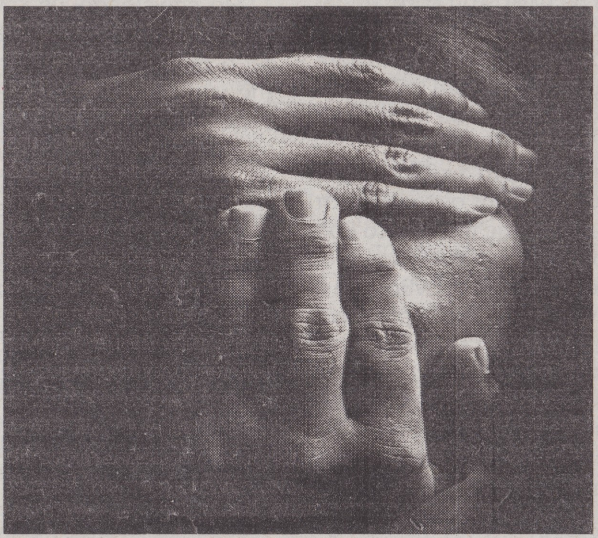
Όταν στέλνετε ΣΥΣΤΗΜΕΝΗ επιστολή ή δέμα, στην ταχυδρομική μας θυρίδα, αυτά θα πρέπει να απευθύνονται στον Παναγιώτη Ι. Διόλιο, ή στον Γεώργιο Ν. Βλασσόπουλο . Η επικοινωνία μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου γίνεται στη διεύθυνση: diadromi@anarchy.gr

Υπενθύμιση

Σας υπενθυμίζουμε πως από 1-1-2014 τα e-mail μας (ηλεκτρονικές διευθύνσεις

έξω περιβάλλον. Κατά ειρωνικό τρόπο, αυτές οι χημικές τοξίνες προέρχονται από τα προϊόντα που χρησιμοποιούμε για να «κάνουμε τη ζωή μας καλύτερη».

Τα σπίτια (δομικά υλικά) και τα έπιπλα του σπιτιού κατασκευάζονται από υλικά που προέρχονται από χώρες σε όλη τη γη. Τα πρότυπα (στάνταρντ) για την ποιότητα των υλικών δεν είναι επαρκώς εναρμονισμένα μεταξύ των εθνών και τα εμπορικά συμφέροντα συχνά υπερισχύουν των ανησυχιών για την υγεία που συνδέονται με πολλά προϊόντα, εν μέρει επειδή τα σχετικά προβλήματα υγείας μπορεί να χρειαστούν χρόνια για να αναπτυχθούν και είναι δύσκολο να αποδοθούν τα αιτία.

Ωστόσο, η αύξηση στις διαταραχές του ανοσοποιητικού συστήματος, τα νευρολογικά προβλήματα, το σύνδρομο χρόνιας κόπωσης, οι πολλαπλές αλλεργίες στα χημικά και οι ορμονικές διαταραχές οφείλονται σε περιβαλλοντικούς παράγοντες. Μια έκθεση του 2004 από το British Medical Journal αναφέρει ότι είναι σαφές πως οι περιβαλλοντικοί παράγοντες και αυτοί του τρόπου ζωής αποτελούν τους βασικούς συντελεστές των ανθρωπίνων ασθενειών **αντιπροσωπεύοντας ίσως και το 75% των περισσότερων καρκίνων.** Και οι εκτιμήσεις καταδεικνύουν ότι οι περισσότεροι Αμερικανοί έχουν κάπου μεταξύ 400 και 800 χημικές ουσίες που αποθηκεύονται στο σώμα τους, συνήθως σε λιπώδη κύτταρα.

Ρεαλιστικά, οι περισσότεροι καταναλωτές δεν είναι σε θέση ή δεν έχουν το χρόνο ή την τεχνογνωσία για την παρακολούθηση της σύστασης των προϊόντων που μας περιβάλλει.

Οι παρακάτω τοξίνες είναι από τις πιο διαδεδομένες στον αέρα, το νερό ή/και τα τρόφιμα. Αυτή η λίστα δεν είναι θα μπορούσε να είναι πλήρης, καθώς χιλιάδες άλλες τοξίνες κυκλοφορούν στο περιβάλλον μας.

1. Πτητικές Οργανικές Ενώσεις. Είναι μια ομάδα χημικών ουσιών που εξατμίζονται εύκολα και εισάγουν ρύπους στο σπίτι από μια ποικιλία πηγών. Υπάρχουν πάνω από 400 ενώσεις στην οικογένεια των π.ο.ε. (VOC) που έχουν εντοπισθεί μέσα στο σπίτι και από αυτές πάνω από 200 μπορεί να βρεθούν στα συνθετικά χαλιά/μοκέτες. Σύμφωνα με την EPA, οι πτητικές οργανικές ενώσεις τείνουν να είναι ακόμη περισσότερες (δύο έως πέντε φορές) στον αέρα των εσωτερικών χώρων από ότι στον εξωτερικό αέρα, πιθανόν επειδή είναι παρούσες σε τόσα πολλά προϊόντα οικιακής χρή-

ποβολή, βλάβη στα νεύρα, γενετικές ανωμαλίες, ανασταλτικός παράγοντας στην σωστή απορρόφηση των θρεπτικών συστατικών των τροφίμων.

Πηγές: Τρόφιμα (μερικά φρούτα, λαχανικά και τα βιομηχανοποιημένα κρέατα), προϊόντα ελέγχου των παρασίτων και σπρέι, και μερικές θεραπείες για το γκαζόν.

3. Μούχλα και άλλες τοξίνες από μύκητες. Ένα στα τρία άτομα έχουν παρουσιάσει αλλεργική αντίδραση στη μούχλα. Οι μυκοτοξίνες (μυκητιασικές τοξίνες) μπορεί να προκαλέσουν μια σειρά από προβλήματα υγείας με την έκθεση σε μόνο ένα μικρό ποσό.

Κίνδυνοι: Δεν υπάρχει ομοφωνία μεταξύ των επιστημόνων σχετικά με τους κινδύνους για την υγεία από τις μυκοτοξίνες. Μπορεί να έχουν τοξικές επιδράσεις που κυμαίνονται από ερεθισμό των βλεννογόνων μεμβρανών μέχρι καταστολή του ανοσοποιητικού συστήματος και καρκίνο.

Πηγές: Τα μολυσμένα κτίρια, υγρές περιοχές με συχνές αλλαγές της θερμοκρασίας, τα αιωρούμενα σωματίδια από μπουριά ή κλιματιστικό.

4. Φθαλικές ενώσεις και PVC (πολυβινυλοχλωρίδιο). Το PVC περιέχει φθαλικές ενώσεις, μια κατηγορία ευρέως χρησιμοποιούμενων βιομηχανικών ενώσεων. Υπάρχουν πολλές φθαλικές ενώσεις με πολλές χρήσεις, και εξ ίσου πολλές τοξικές ιδιότητες. Αυτές οι χημικές ουσίες χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο για να επιμηκύνουν τη ζωή των αρωμάτων και να μαλακώνουν τα πλαστικά.

Κίνδυνοι: Βλάβη του ενδοκρινολογικού συστήματος (οι φθαλικές ενώσεις μιμούνται τις ορμόνες και είναι ιδιαίτερα επικίνδυνες για τα παιδιά). Οι ερευνητές έχουν συνδέσει την έκθεση εγκύων γυναικών σε φθαλικές ενώσεις, με αρνητικές συνέπειες για την ανάπτυξη των γεννητικών οργάνων των παιδιών τους. Οι κίνδυνοι αυτοί υφίστανται ακόμη και στην έκθεση σε χαμηλές δόσεις.

Πηγές: Πλαστικό περιτύλιγμα, πλαστικά μπουκάλια, πλαστικά δοχεία αποθήκευσης τροφίμων, τα οποία μπορεί να εκλύσουν φθαλικές ενώσεις στο φαγητό μας. Το PVC είναι συστατικό ορισμένων προϊόντων, όπως τα δάπεδα βινυλίου, οι συνθετικές κουρτίνες και οι ταπετσαρίες τοίχου, τα παιχνίδια του μωρού, οι πλαστικές κουρτίνες τού ντους, τα φουσκωτά στρώμα-

συνέχεια της προσπάθειάς μας).

*Είναι ευπρόσδεκτη η οικονομική ενίσχυση της **ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ** με κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό ή απ' ευθείας. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι αυτή να είναι ανιδιοτελής και να μην προέρχεται από ενέργειες που αντιτίθενται σε θεμελιακές αναρχικές αντιλήψεις και θεωρήσεις (π.χ. εμπόριο ναρκωτικών, ληστείες, πράξεις που παραβιάζουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια (πορνεία, δουλεμπόριο κ.ά.), κεφαλαιοκρατικές δραστηριότητες κ.λπ.*

*Υπενθυμίζουμε ότι **Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ** δεν διεκδικεί κανενός είδους...copyright. Τα κείμενα και οι ειδήσεις που δημοσιεύονται δεν αποτελούν πνευματική ή άλλου είδους ιδιοκτησία του Κύκλου Σύνταξης και μπορούν να χρησιμοποιούνται, απ' όσους το επιθυμούν, στην κατεύθυνση της ελεύθερης αναρχικής πληροφόρησης και διακίνησης των απόψεων και ιδεών. Επιθυμητή είναι η δημοσίευση της πηγής προέλευσης τους.*

Επίσης, όσοι/ες έχουν κάποια πρόταση που μπορεί να συμβάλλει θετικά στην μορφή και την ύλη της εφημερίδας, μπορούν να επικοινωνήσουν μαζί μας, προσωπικά, τηλεφωνικά ή με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Οι αυτοί τρόποι επικοινωνίας ισχύουν για την περίπτωση που δεν μπορείτε να βρείτε την εφημερίδα στους χώρους διάθεσης και επιθυμείτε να μας ενημερώσετε. Τα σημεία όπου μπορείτε να βρείτε την ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ βρίσκονται σε διασυνδεδεμένα άρθρα στα οποία γίνεται παραπομπή από τις αρχικές σελίδες του www.anarchy.gr και του www.anarchypress.gr.

Όταν στέλνετε ΣΥΣΤΗΜΕΝΗ επιστολή ή δέμα, στην ταχυδρομική μας θυρίδα, αυτά θα πρέπει να απευθύνονται στον Παναγιώτη Ι. Λιόλιο, ή στον Γεώργιο Ν. Βλασσόπουλο . Η επικοινωνία μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου γίνεται στη διεύθυνση: diadromi@anarchy.gr

Υπενθύμιση

Σας υπενθυμίζουμε πως από 1-1-2014 τα e-mail μας (ηλεκτρονικές διευθύνσεις αλληλογραφίας) έχουν αλλάξει.

Προκειμένου να απευθυνθείτε σε κάποια από τις ομάδες ή συλλογικότητες θα χρειαστεί να χρησιμοποιήσετε τις ακόλουθες:

Συσπείρωση Αναρχικών: **anarchy@anarchy.gr**
Συλλογικότητα anarchypress.gr: **anarchypress@anarchy.gr**
Εφημερίδα ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ: **diadromi@anarchy.gr**
Αναρχική Αρχειοθήκη: **anarxiki_arxeiothiki@anarchy.gr**
www.anarchy.gr: **revolution@anarchy.gr**

Επομένως, εάν στέλνετε επιστολές μέσω των προηγουμένων ηλεκτρονικών ταχυδρομικών διευθύνσεων δεν θα μπορούμε να τις παραλαμβάνουμε.

πωσης, οι πολλαπλές αλλεργίες στα χημικά και οι ορμονικές διαταραχές οφείλονται σε περιβαλλοντικούς παράγοντες. Μια έκθεση του 2004 από το British Medical Journal αναφέρει ότι είναι σαφές πως οι περιβαλλοντικοί παράγοντες και αυτοί του τρόπου ζωής αποτελούν τους βασικούς συντελεστές των ανθρωπίνων ασθενειών **αντιπροσωπεύοντας ίσως και το 75% των περισσότερων καρκίνων.** Και οι εκτιμήσεις καταδεικνύουν ότι οι περισσότεροι Αμερικανοί έχουν κάπου μεταξύ 400 και 800 χημικές ουσίες που αποθηκεύονται στο σώμα τους, συνήθως σε λιπώδη κύτταρα.

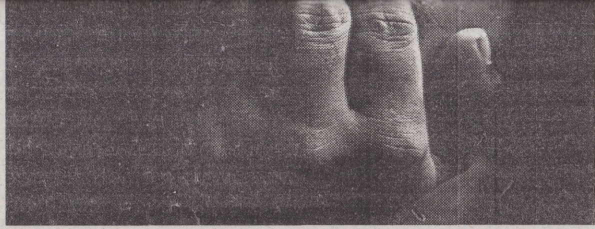
Ρεαλιστικά, οι περισσότεροι καταναλωτές δεν είναι σε θέση ή δεν έχουν το χρόνο ή την τεχνογνωσία για την παρακολούθηση της σύστασης των προϊόντων που μας περιβάλλει.

Οι παρακάτω τοξίνες είναι από τις πιο διαδεδομένες στον αέρα, το νερό ή/και τα τρόφιμα. Αυτή η λίστα δεν είναι θα μπορούσε να είναι πλήρης, καθώς χιλιάδες άλλες τοξίνες κυκλοφορούν στο περιβάλλον μας.

1. Πτητικές Οργανικές Ενώσεις. Είναι μια ομάδα χημικών ουσιών που εξατμίζονται εύκολα και εισάγουν ρύπους στο σπίτι από μια ποικιλία πηγών. Υπάρχουν πάνω από 400 ενώσεις στην οικογένεια των π.ο.ε. (VOC) που έχουν εντοπισθεί μέσα στο σπίτι και από αυτές πάνω από 200 μπορεί να βρεθούν στα συνθετικά χαλιά/μοκέτες. Σύμφωνα με την EPA, οι πτητικές οργανικές ενώσεις τείνουν να είναι ακόμη περισσότερες (δύο έως πέντε φορές) στον αέρα των εσωτερικών χώρων από ότι στον εξωτερικό αέρα, πιθανόν επειδή είναι παρούσες σε τόσα πολλά προϊόντα οικιακής χρήσης.

Κίνδυνοι: Ερεθισμός των ματιών, της αναπνευστικής οδού, πονοκέφαλοι, ζάλη, οπτικές διαταραχές και δυσλειτουργία της μνήμης. Η χρόνια έκθεση αυξάνει τον κίνδυνο του καρκίνου, βλάβες του ήπατος, των νεφρών και του κεντρικού νευρικού συστήματος. Τα άτομα με αναπνευστικά προβλήματα, όπως άσθμα, τα μικρά παιδιά, οι ηλικιωμένοι και τα άτομα με αυξημένη ευαισθησία σε χημικές ουσίες μπορεί να είναι πιο επιρρεπή σε ερεθισμούς και ασθένειες που οφείλονται στις πτητικές οργανικές ενώσεις.

Πηγές: Τα νέας τεχνολογίας χαλιά και έπιπλα στο σπίτι, τα χρώματα εσωτερικών χώρων, οι μοριοσανίδες, τα κόντρα πλακέ και τα προϊόντα από πεπιεσμένες ίνες ξύλου, τα νέα πλαστικά και ηλεκτρονικά είδη,

κινδύνους για την υγεία από τις μυκοτοξίνες. Μπορεί να έχουν τοξικές επιδράσεις που κυμαίνονται από ερεθισμό των βλεννογόνων μεμβρανών μέχρι καταστολή του ανοσοποιητικού συστήματος και καρκίνο.

Πηγές: Τα μολυσμένα κτίρια, υγρές περιοχές με συχνές αλλαγές της θερμοκρασίας, τα αιωρούμενα σωματίδια από μπουριά ή κλιματιστικό.

4. Φθαλικές ενώσεις και PVC (πολυβινυλοχλωρίδιο). Το PVC περιέχει φθαλικές ενώσεις, μια κατηγορία ευρέως χρησιμοποιούμενων βιομηχανικών ενώσεων. Υπάρχουν πολλές φθαλικές ενώσεις με πολλές χρήσεις, και εξ ίσου πολλές τοξικές ιδιότητες. Αυτές οι χημικές ουσίες χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο για να επιμηκύνουν τη ζωή των αρωμάτων και να μαλακώνουν τα πλαστικά.

Κίνδυνοι: Βλάβη του ενδοκρινολογικού συστήματος (οι φθαλικές ενώσεις μιμούνται τις ορμόνες και είναι ιδιαίτερα επικίνδυνες για τα παιδιά). Οι ερευνητές έχουν συνδέσει την έκθεση εγκύων γυναικών σε φθαλικές ενώσεις, με αρνητικές συνέπειες για την ανάπτυξη των γεννητικών οργάνων των παιδιών τους. Οι κίνδυνοι αυτοί υφίστανται ακόμη και στην έκθεση σε χαμηλές δόσεις.

Πηγές: Πλαστικό περιτύλιγμα, πλαστικά μπουκάλια, πλαστικά δοχεία αποθήκευσης τροφίμων, τα οποία μπορεί να εκλύσουν φθαλικές ενώσεις στο φαγητό μας. Το PVC είναι συστατικό ορισμένων προϊόντων, όπως τα δάπεδα βινυλίου, οι συνθετικές κουρτίνες και οι ταπετσαρίες τοίχου, τα παιχνίδια του μωρού, οι πλαστικές κουρτίνες τού ντους, τα φουσκωτά στρώματα αέρα, τα καλλυντικά και οι λακ.

5. Διοξίνες. Πρόκειται για χημικές ενώσεις που σχηματίζονται ως το αποτέλεσμα της ελλιπούς διεργασίας καύσης στην διάρκεια καύσης εμπορικών ή αστικών αποβλήτων, στην λεύκανση με χλώριο χαρτοπολτού και χαρτιού, καθώς και στην καύση καυσίμων, όπως το ξύλο, ο άνθρακας ή το πετρέλαιο.

Κίνδυνοι: Καρκίνος, αναπαραγωγικές και αναπτυξιακές διαταραχές, χλωρακμή, δερματικά εξανθήματα, δυσχρωμίες του δέρματος, και ήπια ηπατική βλάβη.

Πηγές: Ζωικά λίπη: Πάνω από το 95% της έκθεσης σε διοξίνες προέρχεται από την κατανάλωση του ζωικού λίπους από βιομηχανοποιημένα κρέατα, γάλατα, πουλερικά, ψάρια και αυγά. 23% είναι από το γάλα και

τα γαλακτοκομικά και μόνο. Οι άλλες μεγάλες πηγές της έκθεσης είναι το βόειο κρέας, τα ψάρια, το χοιρινό κρέας, τα πουλερικά και τα αυγά. Στη θάλασσα, οι τοξίνες αυτές βιοσυσσωρεύονται στην τροφική αλυσίδα, έτσι ώστε τα επίπεδα διοξίνης στα ψάρια είναι 100.000 φορές μεγαλύτερη από αυτή του υδάτινου περιβάλλοντος. Ο καπνός του τσιγάρου περιέχει μικρές ποσότητες διοξινών. Μικρές ποσότητες της έκθεσης από την αναπνοή αέρα που περιέχει ίχνη διοξινών.

6. Βαρέα Μέταλλα. Μέταλλα όπως το αρσενικό, ο υδράργυρος, ο μόλυβδος, το αλουμίνιο και το κάδμιο, τα οποία βρίσκονται γύρω μας, συσσωρεύονται στους μαλακούς ιστούς του σώματος.

Κίνδυνοι: Καρκίνος, νευρολογικές διαταραχές, νόσος του Αλτσχάιμερ, ζαλάδα, κόπωση, ναυτία και έμετος, μειωμένη παραγωγή των ερυθρών και των λευκών κυττάρων του αίματος, ανωμαλίες του καρδιακού ρυθμού, βλάβη στα αιμοφόρα αγγεία.

Πηγές: Το πόσιμο νερό, μερικά θαλασσινά, τα εμβόλια, τα φυτοφάρμακα, το συντηρημένο ξύλο, τα αντιιδρωτικά καλλυντικά, τα οικοδομικά υλικά, τα οδοντιατρικά αμαλγάματα (σφραγίσματα), οι μονάδες παραγωγής χλωρίου, τα χρώματα μολύβδου.

7. Πολυβρωμοδιφαινυλαιθέρες (PBDEs). Οι PBDE, είναι βιομηχανικά τοξικά χημικά που έχουν χρησιμοποιηθεί για πάνω από 30 χρόνια ως επιβραδυντικά φλόγας. Παρά το γεγονός ότι οι PBDE ελαττώνονται σταδιακά, πολλοί εξακολουθούν να τους χρησιμοποιούν στη Βόρεια Αμερική.

Κίνδυνοι: Μια σειρά από αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία, όπως οι θυρεοειδικές ορμονικές διαταραχές, η διαρκής εξασθένηση της μνήμης, οι αλλαγές στη συμπεριφορά, η μείωση της ακοής, η καθυστερημένη έναρξη της εφηβείας, η μείωση του αριθμού των σπερματοζωαρίων, οι εμβρυϊκές δυσπλασίες και, ενδεχομένως, ο καρκίνος.

Πηγές: Μερικά έπιπλα και μαξιλάρια επίπλων, συνθετικές κουρτίνες, στρώματα, κρεβάτια κατοικίδιων ζώων, συνθετικά χαλιά και υποστρώματα χαλιού, ηλεκτρονικά είδη και οικιακές συσκευές.

8. Χλωροφόρμιο. Αυτό το άχρωμο υγρό έχει μια ευχάριστη, μη-ερεθιστική οσμή και μία ελαφρώς γλυκιά γεύση, και χρησιμοποιείται για να σχηματίσει άλλες χημικές ουσίες. Επίσης, σχηματίζεται όταν το χλώριο προστίθεται στο νερό.

Κίνδυνοι: Καρκίνος, πιθανή βλάβη στο αναπαραγωγικό, εκ γενετής ελαττώματα, ζάλη, κόπωση, κεφαλαλγία, ηπατική και νεφρική βλάβη.

Πηγές: το χλώριο, το οποίο χρησιμοποιείται για την απολύμανση των δημόσιων παροχών πόσιμου νερού (ΕΥΔΑΠ

εύκολα το δέρμα και να αφήσει κατάλοιπα στην καρδιά, το συκώτι, τα πνευμόνια και τον εγκέφαλο. Η χρόνια χρήση του μπορεί να επιφέρει βλάβες στο DNA και να προκαλέσει καρκίνο.

METHYLISOTHIAZOLINONE (MIT). Πρόκειται για χημική ουσία που ανήκει σε μια ομάδα ουσιών που ονομάζονται (τι ειρωνία!) ...βιοκτόνα.

Πειράματα που έγιναν από τον καθηγητή Νευροβιολογίας στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου του Πίτσμπουργκ, Elias Aizenman, με εγκεφαλικά κύτταρα ποντικών έδειξαν ότι η επαφή με αυτήν την χημική ουσία, η οποία περιέχεται σε πολλά προϊόντα που χρησιμοποιούμε καθημερινά, εμποδίζει την ανάπτυξη των νευρικών κυττάρων. Σε προηγούμενα πειράματα είχε βρεθεί ότι η χημική αυτή ουσία μπορεί να προκαλέσει ερεθισμό σε ευαίσθητα άτομα, καψίματα στο δέρμα και δερματίτιδα. Επειδή πολλές χημικές ουσίες είναι τοξικές σε μεγάλες δόσεις, ο Aizenman και η ομάδα του ξεκίνησαν να δοκιμάζουν πολύ μικρότερες δόσεις για μεγάλη χρονική περίοδο, μιμούμενοι έτσι την περίπτωση ανθρώπων που εκτίθενται σε MIT καθημερινά, όπως για παράδειγμα αυτοί που εργάζονται σε εργοστάσια που φτιάχνουν καλλυντικά, χρώματα, βαφές, κόλλες κ.λπ., ή όπου αλλού η συγκέντρωση της συγκεκριμένης χημικής ουσίας είναι υψηλή.

Ο Aizenman πιστεύει ότι η μελέτη του αποκαλύπτει έναν εν δυνάμει κίνδυνο. Τα σαμπουάν, ας πούμε, περιέχουν συγκέντρωση MIT 100 με 200 φορές περισσότερο από ό,τι χρησιμοποίησε στο πείραμά του. Αλλά παραδέχεται ότι πιθανώς αυτοί που χρησιμοποιούν σαμπουάν, για παράδειγμα, μπορεί να μην έχουν επιπτώσεις, όπως αυτοί που εκτίθενται στην ουσία λόγω δουλειάς.

TEA (Triethanolamine). Έχει ενοχοποιηθεί για αλλεργικές αντιδράσεις και αφυδάτωση στο δέρμα και στα μάτια. Υποστηρίζεται ότι με την μακροχρόνια χρήση του απορροφάται από το δέρμα και μπορεί να δημιουργήσει καρκίνο.

DEA (Diethanolamine) & COCAMIDES (DEA - Cetyl phosphates, Oleamide DEA, Lauramide DEA, Myristamide DEA, DEA Oleth-3 phosphates). Η FDA (American Food and Drug Administration) έχει εκδώσει προειδοποιήσεις για τους πιθανούς κινδύνους από το 1979. Το 1998 το NTP (American National Toxicology Program) καταδίκασε την χρήση τους και τα χαρακτήρισε ως καρκινογόνα.

PEG (Polyethylene Glycol). Αφαιρούν τα φυσικά έλαια του δέρματος. Πρόσφατα αναγνωρίστηκαν και ως πιθα-

Fragrance - Parfum - Συνθετικά αρώματα. Τα συνθετικά αρώματα που χρησιμοποιούνται στα καλλυντικά μπορεί να έχουν μέχρι και 600 διαφορετικά συστατικά. Το 95% από αυτά είναι από πετρέλαιο. Δεν υπάρχει τρόπος να ξέρουμε ποια είναι αυτά τα συστατικά καθώς η ετικέτα λέει απλά Parfum ή Fragrance (άρωμα). Μερικά από τα προβλήματα που προκαλούν αυτές οι ουσίες είναι πονοκέφαλοι, εξανθήματα, φαγούρες, κοκκινίλες, βήχα, άσθμα, τάσεις για εμετό, πολλά έχουν «ναρκωτική» επίδραση. Πολλά από τα χημικά που βρίσκονται στα συνθετικά αρώματα είναι τα ίδια με αυτά στον καπνό του τσιγάρου που είναι καρκινογόνα.

ALUMINUM (Aluminium Allantoinate, Aluminum Carbonate, Aluminium Chloride). Έχει συνδεθεί με τον καρκίνο του μαστού γιατί μπλοκάρει τους πόρους και έτσι δεν μπορούν να απελευθερωθούν οι τοξίνες μέσω του ιδρώτα. Αυτές οι τοξίνες διοχετεύονται στο στήθος με βλαβερές συνέπειες για τον οργανισμό. Επίσης μπορούν να προκαλέσουν αλλεργικές αντιδράσεις και ενοχοποιούνται για την ασθένεια Alzheimer's.

AMMONIUM HYDROXIDE COMPOUNDS (Συνθέσεις αμμωνίας). Είναι τοξικές και προκαλούν αλλεργικές αντιδράσεις σε πολλούς ανθρώπους. Μακροχρόνια μπορούν να προκαλέσουν βήχα, ανακοπή της αναπνοής με αποτέλεσμα πνευμονικό οίδημα.

FLUORIDE (Φθόριο). Πριν δεκαετίες το φθόριο χρησιμοποιείτο σαν δηλητήριο για τα ποντίκια. Καταστρέφει την ακετυλοχολίνη. Όσο λιγότερη ακετυλοχολίνη υπάρχει στον οργανισμό τόσο μικρότερη είναι η ικανότητα μνήμης (το Αλτσχάιμερ οφείλεται σε μειωμένη παραγωγή της). Το 50% του φθορίου απορροφάται από τα αιμοφόρα αγγεία στο στόμα και συσσωρεύεται κυρίως στα κόκαλα και στα δόντια. Από το 1990 το φθόριο έχει συγκαταλεγεί στις καρκινογόνες ουσίες από το Εθνικό Ινστιτούτο Καρκίνου των ΗΠΑ με ένδειξη καρκίνου των οστών και οστεοσαρκώματος. Η Διεθνής Ακαδημία Στοματικής Ιατρικής και Τοξικολογίας κατέταξε το φθόριο ως μη αποδεκτό οδοντικό φάρμακο, λόγω της υψηλής τοξικότητάς του.

ISOPROPYL ALCOHOL, Propyl Alcohol-Propanol. Πρόκειται για διαλύτη που όταν τον εισπνέουμε μπορεί να έχουμε πονοκεφάλους, μέθη και ναυτία. Χημική ουσία από πετρέλαιο. Ερεθίζει τα μάτια και το δέρμα, επηρεάζει το κεντρικό νευρικό σύστημα, προκαλεί κοκκινίλες και πό-

Κίνδυνοι: Καρκίνος, νευρολογικές διαταραχές, νόσος του Αλτσχάιμερ, ζαλάδα, κόπωση, ναυτία και έμετος, μειωμένη παραγωγή των ερυθρών και των λευκών κυττάρων του αίματος, ανωμαλίες του καρδιακού ρυθμού, βλάβη στα αιμοφόρα αγγεία.

Πηγές: Το πόσιμο νερό, μερικά θαλασσινά, τα εμβόλια, τα φυτοφάρμακα, το συντηρημένο ξύλο, τα αντιιδρωτικά καλλυντικά, τα οικοδομικά υλικά, τα οδοντιατρικά αμαλγάματα (σφραγίσματα), οι μονάδες παραγωγής χλωρίου, τα χρώματα μολύβδου.

7. Πολυβρωμοδιφαινυλαιθέρες (PBDEs). Οι PBDE, είναι βιομηχανικά τοξικά χημικά που έχουν χρησιμοποιηθεί για πάνω από 30 χρόνια ως επιβραδυντικά φλόγας. Παρά το γεγονός ότι οι PBDE ελαττώνονται σταδιακά, πολλοί εξακολουθούν να τους χρησιμοποιούν στη Βόρεια Αμερική.

Κίνδυνοι: Μια σειρά από αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία, όπως οι θυρεοειδικές ορμονικές διαταραχές, η διαρκής εξασθένηση της μνήμης, οι αλλαγές στη συμπεριφορά, η μείωση της ακοής, η καθυστερημένη έναρξη της εφηβείας, η μείωση του αριθμού των σπερματοζωαρίων, οι εμβρυϊκές δυσπλασίες και, ενδεχομένως, ο καρκίνος.

Πηγές: Μερικά έπιπλα και μαξιλάρια επίπλων, συνθετικές κουρτίνες, στρώματα, κρεβάτια κατοικίδιων ζώων, συνθετικά χαλιά και υποστρώματα χαλιού, ηλεκτρονικά είδη και οικιακές συσκευές.

8. Χλωροφόρμιο. Αυτό το άχρωμο υγρό έχει μια ευχάριστη, μη-ερεθιστική οσμή και μία ελαφρώς γλυκιά γεύση, και χρησιμοποιείται για να σχηματίσει άλλες χημικές ουσίες. Επίσης, σχηματίζεται όταν το χλώριο προστίθεται στο νερό.

Κίνδυνοι: Καρκίνος, πιθανή βλάβη στο αναπαραγωγικό, εκ γενετής ελαττώματα, ζάλη, κόπωση, κεφαλαλγία, ηπατική και νεφρική βλάβη.

Πηγές: το χλώριο, το οποίο χρησιμοποιείται για την απολύμανση των δημόσιων παροχών πόσιμου νερού (ΕΥΔΑΠ κλπ). Ο αέρας, το πόσιμο νερό και τα τρόφιμα μπορεί να περιέχουν χλωροφόρμιο.

Πολλά από τα χημικά που θεωρούνται «απαραίτητα» στο νοικοκυριό ή την προσωπική υγιεινή μπορούν να αντικατασταθούν από το βραστό νερό, το ξύδι, το λεμόνι, το αλάτι, τη μαγειρική σόδα, το ελαιόλαδο, διάφορες φλούδες φρούτων ή φύλλα αρωματικών φυτών κ.ά.

Παρακάτω ακολουθούν κάποια από τα πιο επικίνδυνα χημικά που συναντάμε καθημερινά κυρίως στα καλλυντικά και οι επιπτώσεις τους.

PARABENS (Methyl Paraben, Ethyl Paraben, Propyl Paraben). Οι παραβένες επηρεάζουν τα επίπεδα οιστρογόνων και μπορούν να δημιουργήσουν καρκίνο του μαστού στις γυναίκες (βλ. μελέτη του Πανεπιστημίου του Reading).

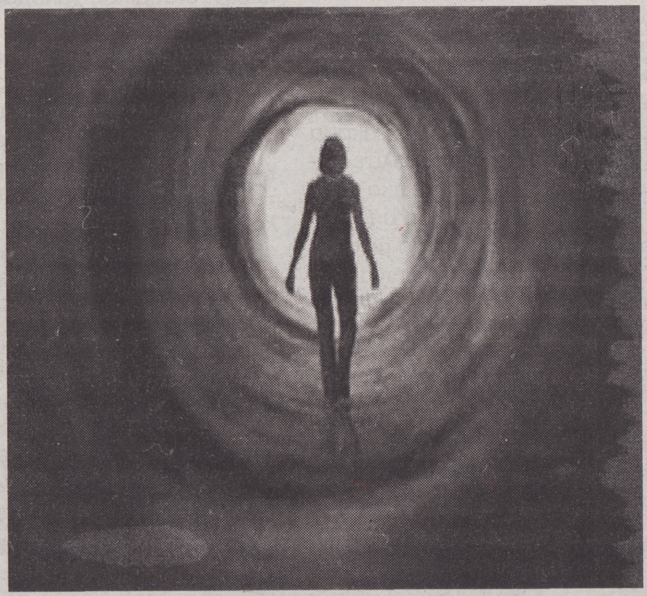
SLS & SLES (Sodium Lauryl Sulfate, Sodium Laureth Sulfate). Έχουν ενοχοποιηθεί για σοβαρούς δερματικούς ερε-

ρων. Σε προηγούμενα πειράματα είχε βρεθεί ότι η χημική αυτή ουσία μπορεί να προκαλέσει ερεθισμό σε ευαίσθητα άτομα, καψίματα στο δέρμα και δερματίτιδα. Επειδή πολλές χημικές ουσίες είναι τοξικές σε μεγάλες δόσεις, ο Aizenman και η ομάδα του ξεκίνησαν να δοκιμάζουν πολύ μικρότερες δόσεις για μεγάλη χρονική περίοδο, μιμούμενοι έτσι την περίπτωση ανθρώπων που εκτίθενται σε MIT καθημερινά, όπως για παράδειγμα αυτοί που εργάζονται σε εργοστάσια που φτιάχνουν καλλυντικά, χρώματα, βαφές, κόλλες κ.λπ., ή όπου αλλού η συγκέντρωση της συγκεκριμένης χημικής ουσίας είναι υψηλή.

Ο Aizenman πιστεύει ότι η μελέτη του αποκαλύπτει έναν εν δυνάμει κίνδυνο. Τα σαμπουάν, ας πούμε, περιέχουν συγκέντρωση MIT 100 με 200 φορές περισσότερο από ό,τι χρησιμοποίησε στο πείραμά του. Αλλά παραδέχεται ότι πιθανώς αυτοί που χρησιμοποιούν σαμπουάν, για παράδειγμα, μπορεί να μην έχουν επιπτώσεις, όπως αυτοί που εκτίθενται στην ουσία λόγω δουλειάς.

TEA (Triethanolamine). Έχει ενοχοποιηθεί για αλλεργικές αντιδράσεις και αφυδάτωση στο δέρμα και στα μάτια. Υποστηρίζεται ότι με την μακροχρόνια χρήση του απορροφάται από το δέρμα και μπορεί να δημιουργήσει καρκίνο.

DEA (Diethanolamine) & COCAMIDES (DEA - Cetyl phosphates, Oleamide DEA, Lauramide DEA, Myristamide DEA, DEA Oleth-3 phosphates). Η FDA (American Food and Drug Administration) έχει εκδώσει προειδοποιήσεις για τους πιθανούς κινδύνους από το 1979. Το 1998 το NTP (American National Toxicology Program) καταδίκασε την χρήση τους και τα χαρακτήρισε ως καρκινογόνα.

PEG (Polyethylene Glycol). Αφαιρούν τα φυσικά έλαια του δέρματος. Πρόσφατα αναγνωρίστηκαν και ως πιθανά καρκινογόνα.

ΣΙΛΙΚΟΝΗ και παράγωγά της. Δεν είναι βιοδιασπώμενη.

Η σιλικόνη κολλάει πάνω στο δέρμα και τα μαλλιά και δεν φεύγει με το πλύσιμο, αλλά αφήνει ένα μόνιμο κατάλοιπο. Με την επαναλαμβανόμενη χρήση αυτό το κατάλοιπο όλο και μεγαλώνει κι δεν αφήνει το δέρμα και την τρίχα να αναπνεύσουν. Η μακροχρόνια χρήση μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα όπως η ψαλίδα, αδυναμία στην τρίχα κλπ. Τα παράγωγα της σιλικόνης φράσσουν τους πόρους και συσσωρεύονται στο συκώτι και τους λεμφαδένες. Κάποιοι θεωρούν ότι υποβοηθούν την ανάπτυξη καρκινικών όγκων.

ALUMINUM (Aluminium Allantoinate, Aluminum Carbonate, Aluminium Chloride). Έχει συνδεθεί με τον καρκίνο του μαστού γιατί μπλοκάρει τους πόρους και έτσι δεν μπορούν να απελευθερωθούν οι τοξίνες μέσω του ιδρώτα. Αυτές οι τοξίνες διοχετεύονται στο στήθος με βλαβερές συνέπειες για τον οργανισμό. Επίσης μπορούν να προκαλέσουν αλλεργικές αντιδράσεις και ενοχοποιούνται για την ασθένεια Alzheimer's.

AMMONIUM HYDROXIDE COMPOUNDS (Συνθέσεις αμμωνίας). Είναι τοξικές και προκαλούν αλλεργικές αντιδράσεις σε πολλούς ανθρώπους. Μακροχρόνια μπορούν να προκαλέσουν βήχα, ανακοπή της αναπνοής με αποτέλεσμα πνευμονικό οίδημα.

FLUORIDE (Φθόριο). Πριν δεκαετίες το φθόριο χρησιμοποιείτο σαν δηλητήριο για τα ποντίκια. Καταστρέφει την ακετυλοχολίνη. Όσο λιγότερη ακετυλοχολίνη υπάρχει στον οργανισμό τόσο μικρότερη είναι η ικανότητα μνήμης (το Αλτσχάιμερ οφείλεται σε μειωμένη παραγωγή της). Το 50% του φθορίου απορροφάται από τα αιμοφόρα αγγεία στο στόμα και συσσωρεύεται κυρίως στα κόκαλα και στα δόντια. Από το 1990 το φθόριο έχει συγκαταλεγεί στις καρκινογόνες ουσίες από το Εθνικό Ινστιτούτο Καρκίνου των ΗΠΑ με ένδειξη καρκίνου των οστών και οστεοσαρκώματος. Η Διεθνής Ακαδημία Στοματικής Ιατρικής και Τοξικολογίας κατέταξε το φθόριο ως μη αποδεκτό οδοντικό φάρμακο, λόγω της υψηλής τοξικότητάς του.

ISOPROPYL ALCOHOL, Propyl Alcohol-Propanol. Πρόκειται για διαλύτη που όταν τον εισπνέουμε μπορεί να έχουμε πονοκεφάλους, μέθη και ναυτία. Χημική ουσία από πετρέλαιο. Ερεθίζει τα μάτια και το δέρμα, επηρεάζει το κεντρικό νευρικό σύστημα, προκαλεί κοκκινίλες και πόνο. Με την αναπνοή αυτής της ουσίας έχουμε συμπτώματα ζαλάδας, πονοκεφάλους, αναισθησία, ακόμα και θάνατο. Άτομα με ευαισθησίες στο δέρμα, προβλήματα νεφρών, συκωτιού, καρδιάς και κυκλοφορικά είναι πιο ευάλωτα στην τοξικότητα. Μπορεί να προκαλέσει τερατογένεση.

STEARALKONIUM CHLORIDE. Έχει, επίσης, συνδεθεί με αλλεργίες γιατί είναι πολύ τοξικό.

PVP/ VA COPOLYMER. Παράγωγο του πετρελαίου, πολύ τοξικό γιατί τα μόρια του βοηθούν την διείσδυση ξένων σωματιδίων στους πνεύμονες των ευαίσθητων ανθρώπινων οργανισμών. Βλαβερό με την εισπνοή ή με την απορρόφη-

Πηγές: Μερικά έπιπλα και μαξιλάρια επίπλων, συνθετικές κουρτίνες, στρώματα, κρεβάτια κατοικίδιων ζώων, συνθετικά χαλιά και υποστρώματα χαλιού, ηλεκτρονικά είδη και οικιακές συσκευές.

8. Χλωροφόρμιο. Αυτό το άχρωμο υγρό έχει μια ευχάριστη, μη-ερεθιστική οσμή και μία ελαφρώς γλυκιά γεύση, και χρησιμοποιείται για να σχηματίσει άλλες χημικές ουσίες. Επίσης, σχηματίζεται όταν το χλώριο προστίθεται στο νερό.

Κίνδυνοι: Καρκίνος, πιθανή βλάβη στο αναπαραγωγικό, εκ γενετής ελαττώματα, ζάλη, κόπωση, κεφαλαλγία, ηπατική και νεφρική βλάβη.

Πηγές: το χλώριο, το οποίο χρησιμοποιείται για την απολύμανση των δημόσιων παροχών πόσιμου νερού (ΕΥΔΑΠ κλπ). Ο αέρας, το πόσιμο νερό και τα τρόφιμα μπορεί να περιέχουν χλωροφόρμιο.

Πολλά από τα χημικά που θεωρούνται «απαραίτητα» στο νοικοκυριό ή την προσωπική υγιεινή μπορούν να αντικατασταθούν από το βραστό νερό, το ξύδι, το λεμόνι, το αλάτι, τη μαγειρική σόδα, το ελαιόλαδο, διάφορες φλούδες φρούτων ή φύλλα αρωματικών φυτών κ.ά.

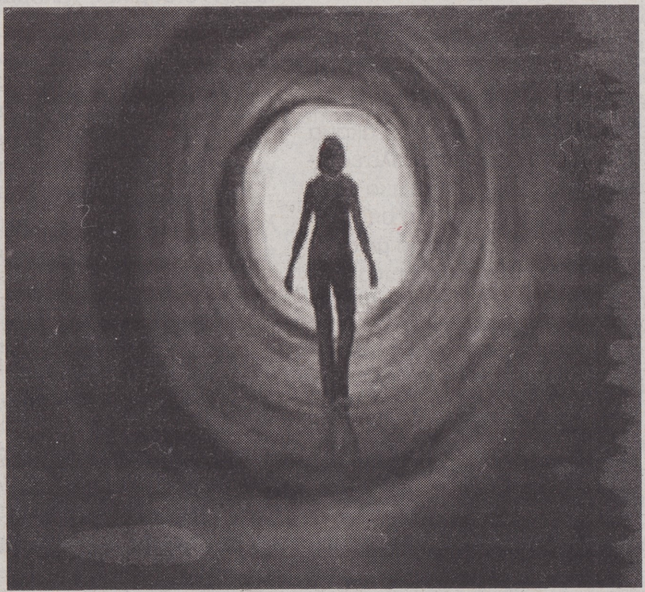
Παρακάτω ακολουθούν κάποια από τα πιο επικίνδυνα χημικά που συναντάμε καθημερινά κυρίως στα καλλυντικά και οι επιπτώσεις τους.

PARABENS (Methyl Paraben, Ethyl Paraben, Propyl Paraben). Οι παραβένες επηρεάζουν τα επίπεδα οιστρογόνων και μπορούν να δημιουργήσουν καρκίνο του μαστού στις γυναίκες (βλ. μελέτη του Πανεπιστημίου του Reading).

SLS & SLES (Sodium Lauryl Sulfate, Sodium Laureth Sulfate). Έχουν ενοχοποιηθεί για σοβαρούς δερματικούς ερεθισμούς και προβλήματα. Καταστρέφουν την φυσική ασπίδα του δέρματος, προκαλούν αλλεργικές αντιδράσεις σε άλλες τοξίνες και αλλεργιογόνα, ξεφλουδίζουν και σκληραίνουν το δέρμα. Στο τριχωτό της κεφαλής μπορεί να δημιουργήσουν λέπια και πιτυρίδα, να εμποδίσουν την ανάπτυξη των τριχών, να αποδυναμώσουν τον θύλακα της τρίχας και να δημιουργήσουν τριχόπτωση. Το SLS και SLES μπορούν εύκολα να διεισδύσουν στο δέρμα και να προκαλέσουν εξανθήματα και άφθες στο στόμα και ερεθισμούς στα μάτια. Τέλος μπορούν να δημιουργήσουν μολύνσεις στο ουροποιητικό σύστημα και προβλήματα γονιμότητας. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι μπορεί επί πλέον να προκαλέσουν καρκίνο του δέρματος, καταρράκτη και σοβαρά προβλήματα όρασης.

Το SLS παραμένει στο σώμα μέχρι και 5 μέρες μετά τη χρήση του. Μελέτες έχουν δείξει ότι μπορεί να διαπεράσει ται από το δέρμα και μπορεί να δημιουργήσει καρκίνο.

DEA (Diethanolamine) & COCAMIDES (DEA - Cetyl phosphates, Oleamide DEA, Lauramide DEA, Myristamide DEA, DEA Oleth-3 phosphates). Η FDA (American Food and Drug Administration) έχει εκδώσει προειδοποιήσεις για τους πιθανούς κινδύνους από το 1979. Το 1998 το NTP (American National Toxicology Program) καταδίκασε την χρήση τους και τα χαρακτήρισε ως καρκινογόνα.

PEG (Polyethylene Glycol). Αφαιρούν τα φυσικά έλαια του δέρματος. Πρόσφατα αναγνωρίστηκαν και ως πιθανά καρκινογόνα.

ΣΙΛΙΚΟΝΗ και παράγωγά της. Δεν είναι βιοδιασπώμενη.

Η σιλικόνη κολλάει πάνω στο δέρμα και τα μαλλιά και δεν φεύγει με το πλύσιμο, αλλά αφήνει ένα μόνιμο κατάλοιπο. Με την επαναλαμβανόμενη χρήση αυτό το κατάλοιπο όλο και μεγαλώνει κι δεν αφήνει το δέρμα και την τρίχα να αναπνεύσουν. Η μακροχρόνια χρήση μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα όπως η ψαλίδα, αδυναμία στην τρίχα κλπ. Τα παράγωγα της σιλικόνης φράσσουν τους πόρους και συσσωρεύονται στο συκώτι και τους λεμφαδένες. Κάποιοι θεωρούν ότι υποβοηθούν την ανάπτυξη καρκινικών όγκων.

ΠΕΤΡΟΧΗΜΙΚΑ, PETROLATUM, CARBOMER και PARAFFIN GEL (Βαζελίνη). Όλα αυτά είναι παράγωγα από την απόσταξη της βενζίνης από το αργό πετρέλαιο. Μπορούν να δημιουργήσουν φωτοευαισθησία. Έρευνες έχουν αποδείξει ότι η βαζελίνη αφαιρεί τα φυσικά έλαια τής επιδερμίδας και αφήνει ένα λεπτό φιλμ από πάνω που εμποδίζει την ικανότητα του δέρματος να απορροφά νερό και να διώχνει τις τοξίνες. Δεν αφήνει το δέρμα να αναπνεύσει, φράζει τους πόρους και δημιουργεί πρόωρη γήρανση. Το παραφινέλαιο (mineral oil) είναι το κύριο συστατικό σε πολλά παιδικά προϊόντα περιποίησης δέρματος που υποτίθεται ότι καταπραΰνουν το δέρμα από τα εξανθήματα και το έκζεμα ...ενώ στην ουσία τα προκαλεί γιατί κάνει το δέρμα να ασφυκτιά! Τέλος υποστηρίζεται ότι μπορεί να δημιουργήσει ή να χειροτερεύσει την ακμή.

όντια. Από το 1990 το φθόριο έχει συγκαταλεχθεί στις καρκινογόνες ουσίες από το Εθνικό Ινστιτούτο Καρκίνου των ΗΠΑ με ένδειξη καρκίνου των οστών και οστεοσαρκώματος. Η Διεθνής Ακαδημία Στοματικής Ιατρικής και Τοξικολογίας κατέταξε το φθόριο ως μη αποδεκτό οδοντικό φάρμακο, λόγω της υψηλής τοξικότητάς του.

ISOPROPYL ALCOHOL, Propyl Alcohol-Propanol. Πρόκειται για διαλύτη που όταν τον εισπνέουμε μπορεί να έχουμε πονοκεφάλους, μέθη και ναυτία. Χημική ουσία από πετρέλαιο. Ερεθίζει τα μάτια και το δέρμα, επηρεάζει το κεντρικό νευρικό σύστημα, προκαλεί κοκκινίλες και πόνο. Με την αναπνοή αυτής της ουσίας έχουμε συμπτώματα ζαλάδας, πονοκεφάλους, αναισθησία, ακόμα και θάνατο. Άτομα με ευαισθησίες στο δέρμα, προβλήματα νεφρών, συκωτιού, καρδιάς και κυκλοφορικά είναι πιο ευάλωτα στην τοξικότητα. Μπορεί να προκαλέσει τερατογένεση.

STEARALKONIUM CHLORIDE. Έχει, επίσης, συνδεθεί με αλλεργίες γιατί είναι πολύ τοξικό.

PVP/ VA COPOLYMER. Παράγωγο του πετρελαίου, πολύ τοξικό γιατί τα μόρια του βοηθούν την διείσδυση ξένων σωματιδίων στους πνεύμονες των ευαίσθητων ανθρώπινων οργανισμών. Βλαβερό με την εισπνοή ή με την απορρόφησή του από το δέρμα. Προκαλεί ερεθισμό στα μάτια. Ερεθίζει τις βλεννώδεις μεμβράνες και το άνω αναπνευστικό σύστημα. Ανήκει στην κατηγορία Γ με την ένδειξη τερατογένεσης στα ζώα.

ACETON (ΑΚΕΤΟΝΗ κοινώς Ασετόν). Προκαλεί ξηροστομία, ζαλάδα, ναυτία, δυσκολία στην ομιλία και σε ακραίες περιπτώσεις κώμα. Λειτουργεί ως κατασταλτικό του κεντρικού νευρικού συστήματος (ΚΝΣ).

BENZYL ACETATE (Οξικό Βενζύλιο). Υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι είναι καρκινογόνος ουσία (καρκίνος του παγκρέατος). Προκαλεί ερεθισμούς στα μάτια και το ανα-

συνέχεια στη σελίδα 14

συνέχεια από τη σελίδα 13

πνευστικό σύστημα, βήχα και συστημικές αντιδράσεις. Τοξικό.

BENZYL ALCOHOL (Βενζυλική Αλκοόλη). Πετροχημικό. Απορροφάται από το δέρμα πολύ εύκολα. Μπορεί να προκαλέσει ερεθισμούς στα μάτια, πονοκεφάλους, ναυτία, εμετό, ζαλάδα, πτώση της πίεσης του αίματος, καταστολή του κεντρικού νευρικού συστήματος και σε ακραίες περιπτώσεις διακοπή της αναπνοής και θάνατο.

BHT (Butulated Hydroxutoluene, Βουτίλιο Υδροτολουόλιο). Είναι συνθετικό συστατικό από πετρέλαιο. Προκαλεί μεγάλους ερεθισμούς με την έκθεση στον ήλιο. Προκαλεί ερεθισμούς στα μάτια και στο δέρμα, διαταραχές και ερεθισμούς στο πεπτικό και αναπνευστικό σύστημα και κατ' επέκταση στην καρδιά. Ακόμα μπορεί να προκαλέσει αναπαραγωγικά προβλήματα και διαταραχές στο έμβρυο. Σε πειράματα που έγιναν, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι μπορεί να προκαλέσει τερατογένεση (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας).

Η μεγάλη συσσώρευσή του προκαλεί γαστρεντερίτιδα, ναυτία, εμετούς και διάρροιες και γενικά ακραία προβλήματα υγείας. Ύποπτο για καρκινογένεση σε βαθμό επικινδυνότητας 3. Περιέχει τα επικίνδυνα συστατικά Cresol και Phenol.

DMDM-Hydantoin. Προκαλεί αλλεργίες, ισχυρούς πόνους και καρκίνο.

EDTA Ethylenedinitrilo - Edetic Arid. Συνθετικό χημικό. Προκαλεί αλλεργικές αντιδράσεις και είναι τοξικό. Μάλιστα ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας το κατατάσσει στις τερατογενείς ουσίες.

TOLUENE (Τολουόλιο ή Μεθυλοβενζόλιο). Το τολουόλιο είναι τοξική ουσία που χρησιμοποιείται ως διαλύτης. Σε ένα δοχείο με τολουόλιο του εμπορίου διαβάζουμε τις ενδείξεις R38 (Ερεθιστικό στο δέρμα), R48/20 (Προκαλεί σοβαρές βλάβες στην υγεία κατόπιν παρατεταμένης εισπνοής), R63 (Πιθανή βλάβη σε αγέννητο βρέφος), R65 (Μπορεί να προκαλέσει βλάβες στον πνεύμονα αν καταποθεί). Η τοξικότητα του τολουολίου μπορεί να εξηγηθεί από το μεταβολισμό του. Ας δώσουμε ορισμένες λεπτομέρειες για τη διαδικασία. Το τολουόλιο δεν διαλύεται στο νερό και άρα αν εισέλθει στον ανθρώπινο οργανισμό δεν μπορεί να εξέλθει από τις συνηθισμένες οδούς (ιδρώτας, ούρα κλπ). Κατά κύριο λόγο, ο μεταβολισμός του τολουολίου γίνεται στο κυτόχρωμα P540 με οξείδωση της μεθυλομάδας προς βενζυλική αλκοόλη (95% μετατροπή) αλλά και δυο ακόμα

υψηλότερα σε μερικές περιπτώσεις. Και υπολογίζεται ότι οι άνθρωποι περνούν το 90% του χρόνου τους μέσα σε κάποιο κτίριο. Τελευταία πραγματοποιούνται πολλές μελέτες που αφορούν στο «σύνδρομο του άρρωστου κτιρίου», όρος που χρησιμοποιείται για να εκφράσει την κακή κατάσταση της υγείας τουλάχιστον του 50% των χρηστών ενός κτιρίου, η οποία αποδίδεται αποκλειστικά σε παράγοντες σχετικούς με το κτίριο. Η λίστα αυτών των παραγόντων συνεχώς μεγαλώνει και περιλαμβάνει στοιχεία φυσικά όπως η θερμοκρασία, η υγρασία, και ο φωτισμός, τα τοξικά και τα καρκινογόνα υλικά, βιολογικούς παράγοντες όπως οι μύκητες και τα βακτηρίδια και πολλά άλλα. Αλλά και η λίστα των συμπτωμάτων και των ασθενειών που αυτά προκαλούν δεν είναι καθόλου μικρή:

Τσιμέντο. Το σημαντικότερο μειονέκτημα στο τσιμέντο (πέρα από τα περιβαλλοντικά θέματα εξόρυξης και παραγωγής) εντοπίζεται σε ορισμένα συστατικά ή προσμείξεις που το καθιστούν βλαβερό για τον ανθρώπινο οργανισμό. Το αμιαντοτσιμέντο δεν πρέπει να χρησιμοποιείται γιατί ο αμίαντος ανήκει εξακριβωμένα πια στα καρκινογόνα υλικά. Αλλά και η πτητική τέφρα, σύμφωνα με μελέτες έχει ραδιενέργεια και εφ' όσον το μπετόν που την περιέχει καθίστα-

ται αυτομάτως επικίνδυνο.

Μέταλλα. Ο Χάλυβας που χρησιμοποιείται για το οπλισμένο σκυρόδεμα, μπορεί να έχει ραδιενέργεια, ιδιαίτερα όταν προέρχεται από ανακύκλωση παλαιοσιδήρου. Επί πλέον, ο δομικός χάλυβας προκαλεί μια μεταβολή του γήινου ηλεκτρομαγνητικού πεδίου, με επιδράσεις και στον ανθρώπινο οργανισμό.

Μόλυβδος. Ο μόλυβδος είναι δηλητήριο και πρέπει να αποφεύγεται. Έχει τοξική επίδραση στους βιολογικούς οργανισμούς και όταν απορροφηθεί μπορεί να προκαλέσει α-

ξη του βωξίτη προκαλεί τεράστια καταστροφή στο περιβάλλον, με εμφανές παράδειγμα τις καταστροφές των βουνών της Γκιώνας και του Παρνασσού.

Ξύλο. Το ξύλο είναι ένα υλικό, που δέχεται πολύ μικρή επεξεργασία έτσι ώστε να φτάσει στην τελική του μορφή και θεωρείται γενικά οικολογικό. Αρκεί βέβαια να λαμβάνονται υπ' όψη η προέλευση, η διαδικασία παραγωγής, ο τύπος επεξεργασίας και η ενέργεια μεταφοράς. Το ξύλο, όμως, εξετάζεται ως μια από τις πηγές έκλυσης φορμαλδεΰδης. Όλες οι μελαμίνες, νοβοπάν, MDF κλπ. περιέχουν, (για την ακρίβεια περιείχαν μέχρι πρόσφατα) υψηλά ποσοστά φορμαλδεΰδης. Ορισμένες βιομηχανίες ξυλείας προωθούν υποτίθεται οικολογικές μελαμίνες που δεν περιέχουν φορμαλδεΰδη, περιέχουν όμως ισοκυάνιο που είναι ένα από τα τοξικότερα αέρια.

Το δασοπονικό είδος από το οποίο προέρχεται το ξύλο παίζει σημαντικό ρόλο στην έκλυση της φορμαλδεΰδης.

Τα χρώματα, ως γνωστόν, το χρώμα αποτελούνται από χημικά συστατικά.

Η πραγματικά οικολογική επιλογή είναι τα χρώματα από φυσικά συστατικά, που έχουν ως πρώτη ύλη φυτικές ρητίνες και έλαια, κεριά, ορυκτά υλικά όπως κιμωλία, βόρακα, ώχρα, που είναι απόλυτα ασφαλή για τον άνθρωπο, φιλικά προς το περιβάλλον, πλήρως ανακυκλώσιμα.

Πλαστικά-Συνθετικά. Εκτιμάται ότι το 4% περίπου της παγκόσμιας παραγωγής πετρελαίου χρησιμοποιείται για την παραγωγή συνθετικών υλικών. Οι διεργασίες που απαιτούνται για την παραγωγή των πλαστικών και των πρώτων υλών τους απαιτούν σημαντικά ποσά ενέργειας, προκαλούν εκπομπές πτητικών οργανικών ενώσεων και επιβλαβή απόβλητα. Τα πιο γνωστά είναι: Πολυβινυχλωρίδιο (PVC), Μονωτικά Υλικά, Εξηλασμένη Πολυστερίνη, Πολυουρεθάνη, Υαλοβάμβακας και πετροβάμβακας, Heraklit.

Μετάφραση-Απόδοση Κ.

---

1. http://anarchypress.wordpress.com/2014/08/02/%CE%B7-%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BD%CF%8D%CF%87%CF%84%CE%B1%CF%82/
2. http://www.sixwise.com/newsletters/05/12/21/the_6+_synthetic_fabrics_you_most_want_to_avoid_and_why.htm

ΠΗΓΕΣ

http://eartheasy.com/live_reducing_indoor_toxins.html

http://www.bioathens.com/i-karkinogones-ousies-pou-vazoume-sto-spiti-mas-ke-ston-organismo-mas/

http://www.oikologio.gr/component/option,com_smf/Itemid,27/topic,1779.0/

BHT (Butulated Hydroxutoluene, Βουτίλιο Υδροτολονόλιο). Είναι συνθετικό συστατικό από πετρέλαιο. Προκαλεί μεγάλους ερεθισμούς με την έκθεση στον ήλιο. Προκαλεί ερεθισμούς στα μάτια και στο δέρμα, διαταραχές και ερεθισμούς στο πεπτικό και αναπνευστικό σύστημα και κατ' επέκταση στην καρδιά. Ακόμα μπορεί να προκαλέσει αναπαραγωγικά προβλήματα και διαταραχές στο έμβρυο. Σε πειράματα που έγιναν, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι μπορεί να προκαλέσει τερατογένεση (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας).

Η μεγάλη συσσώρευσή του προκαλεί γαστρεντερίτιδα, ναυτία, εμετούς και διάρροιες και γενικά ακραία προβλήματα υγείας. Ύποπτο για καρκινογένεση σε βαθμό επικινδυνότητας 3. Περιέχει τα επικίνδυνα συστατικά Cresol και Phenol.

DMDM-Hydantoin. Προκαλεί αλλεργίες, ισχυρούς πόνους και καρκίνο.

EDTA Ethylenedinitrilo - Edetic Arid. Συνθετικό χημικό. Προκαλεί αλλεργικές αντιδράσεις και είναι τοξικό. Μάλιστα ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας το κατατάσσει στις τερατογενείς ουσίες.

TOLUENE (Τολουόλιο ή Μεθυλοβενζόλιο). Το τολουόλιο είναι τοξική ουσία που χρησιμοποιείται ως διαλύτης. Σε ένα δοχείο με τολουόλιο του εμπορίου διαβάζουμε τις ενδείξεις R38 (Ερεθιστικό στο δέρμα), R48/20 (Προκαλεί σοβαρές βλάβες στην υγεία κατόπιν παρατεταμένης εισπνοής), R63 (Πιθανή βλάβη σε αγέννητο βρέφος), R65 (Μπορεί να προκαλέσει βλάβες στον πνεύμονα αν καταποθεί). Η τοξικότητα του τολουολίου μπορεί να εξηγηθεί από το μεταβολισμό του. Ας δώσουμε ορισμένες λεπτομέρειες για τη διαδικασία. Το τολουόλιο δεν διαλύεται στο νερό και άρα αν εισέλθει στον ανθρώπινο οργανισμό δεν μπορεί να εξέλθει από τις συνηθισμένες οδούς (ιδρώτας, ούρα κλπ). Κατά κύριο λόγο, ο μεταβολισμός του τολουολίου γίνεται στο κυτόχρωμα P540 με οξείδωση της μεθυλομάδας προς βενζυλική αλκοόλη (95% μετατροπή) αλλά και δυο ακόμα ιδιαίτερα τοξικούς μεταβολίτες. Οι τοξικοί μεταβολίτες οξειδώνονται σε βενζαλδεΰδη και κρεσόλες. Τα τοξικά προϊόντα δεσμεύονται από την γλουταθειόνη ωστόσο υπάρχει ποσοστό τοξικών ουσιών που παραμένει ελεύθερο με αποτέλεσμα να προκαλεί σοβαρές βλάβες στα ανθρώπινα κύτταρα. Κάποιοι από τους μεταβολίτες του τολουολίου οδηγούν σε καταστροφή του DNA και καρκινογένεση.

Τέλος, μια αναφορά στα δομικά υλικά.
Σύμφωνα με τις μελέτες της Αμερικάνικης Υπηρεσίας Περιβάλλοντος EPA, **τα επίπεδα των 11 συνηθέστερων ρύπων είναι, συνήθως, δυο με πέντε φορές μεγαλύτερα μέσα στα κτίρια από ότι έξω από αυτά και μέχρι εκατό φορές** [...] στα των συμπτωμάτων και των ασθενειών που αυτά προκαλούν δεν είναι καθόλου μικρή:

Τσιμέντο. Το σημαντικότερο μειονέκτημα στο τσιμέντο (πέρα από τα περιβαλλοντικά θέματα εξόρυξης και παραγωγής) εντοπίζεται σε ορισμένα συστατικά ή προσμείξεις που το καθιστούν βλαβερό για τον ανθρώπινο οργανισμό. Το αμιαντοτσιμέντο δεν πρέπει να χρησιμοποιείται γιατί ο αμίαντος ανήκει εξακριβωμένα πια στα καρκινογόνα υλικά. Αλλά και η πτητική τέφρα, σύμφωνα με μελέτες έχει ραδιενέργεια και εφ' όσον το μπετόν που την περιέχει καθίσταται αυτομάτως επικίνδυνο.

Μέταλλα. Ο Χάλυβας που χρησιμοποιείται για το οπλισμένο σκυρόδεμα, μπορεί να έχει ραδιενέργεια, ιδιαίτερα όταν προέρχεται από ανακύκλωση παλαιοσιδήρου. Επί πλέον, ο δομικός χάλυβας προκαλεί μια μεταβολή του γήινου ηλεκτρομαγνητικού πεδίου, με επιδράσεις και στον ανθρώπινο οργανισμό.

Μόλυβδος. Ο μόλυβδος είναι δηλητήριο και πρέπει να αποφεύγεται. Έχει τοξική επίδραση στους βιολογικούς οργανισμούς και όταν απορροφηθεί μπορεί να προκαλέσει αναιμία και προβλήματα στα οστά και το νευρικό σύστημα.

Χαλκός. Έχει χαμηλό κόστος ανακύκλωσης, αλλά τα άλατά του που εισέρχονται μέσω του δικτύου ύδρευσης στο πεπτικό σύστημα του οργανισμού μπορούν να προκαλέσουν δυσφορία, φλεγμονές και άλλες ανωμαλίες.

Αλουμίνιο. Η παραγωγή του είναι αρκετά ενεργοβόρα και ελευθερώνει μεγάλες ποσότητες μονοξειδίου του άνθρακα, διοξειδίου του θείου και φθόριο υψηλής τοξικότητας. Είναι ανακυκλώσιμο, αλλά αυτή η διαδικασία είναι, επίσης, ενεργοβόρα και ρυπαντική. Δεν είναι τυχαίο ότι η ΠΕΣΙΝΕ για παραγωγή σε πρώτο στάδιο αλουμίνας και στη συνέχεια αλουμινίου, καταναλώνει το 5% της συνολικής ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας. Επί πλέον, η εξόρυ- [...] ωθούν υποτίθεται οικολογικές μελαμίνες που δεν περιέχουν φορμαλδεΰδη, περιέχουν όμως ισοκυάνιο που είναι ένα από τα τοξικότερα αέρια.

Το δασοπονικό είδος από το οποίο προέρχεται το ξύλο παίζει σημαντικό ρόλο στην έκλυση της φορμαλδεΰδης.

Τα χρώματα, ως γνωστόν, το χρώμα αποτελούνται από χημικά συστατικά.

Η πραγματικά οικολογική επιλογή είναι τα χρώματα από φυσικά συστατικά, που έχουν ως πρώτη ύλη φυτικές ρητίνες και έλαια, κεριά, ορυκτά υλικά όπως κιμωλία, βόρακα, ώχρα, που είναι απόλυτα ασφαλή για τον άνθρωπο, φιλικά προς το περιβάλλον, πλήρως ανακυκλώσιμα.

Πλαστικά-Συνθετικά. Εκτιμάται ότι το 4% περίπου της παγκόσμιας παραγωγής πετρελαίου χρησιμοποιείται για την παραγωγή συνθετικών υλικών. Οι διεργασίες που απαιτούνται για την παραγωγή των πλαστικών και των πρώτων υλών τους απαιτούν σημαντικά ποσά ενέργειας, προκαλούν εκπομπές πτητικών οργανικών ενώσεων και επιβλαβή απόβλητα. Τα πιο γνωστά είναι: Πολυβινυχλωρίδιο (PVC), Μονωτικά Υλικά, Εξηλασμένη Πολυστερίνη, Πολυουρεθάνη, Υαλοβάμβακας και πετροβάμβακας, Heraklit.

Μετάφραση-Απόδοση Κ.

---

1. http://anarchypress.wordpress.com/2014/08/02/%CE%B7-%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BD%CF%8D%CF%87%CF%84%CE%B1%CF%82/
2. http://www.sixwise.com/newsletters/05/12/21/the_6+_synthetic_fabrics_you_most_want_to_avoid_and_why.htm

ΠΗΓΕΣ

http://eartheasy.com/live_reducing_indoor_toxins.html
http://www.bioathens.com/i-karkinogones-ousies-pouvazoume-sto-spiti-mas-ke-ston-organismo-mas/
http://www.oikologio.gr/component/option,com_smf/Itemid,27/topic,1779.0/
http://www.s-ol-ar.gr/index.php/arthra/eco-domisi/8-ecoylika
Σχετικά με την σύσταση των Σερβιετών και των Ταμπόν, βλέπε: http://ireadlabelsforyou.com/tampons-and-sanitary-pads-safe-or-toxic/Λ
Σχετικά με τα σφραγίσματα, εδώ https://www.burtongoldberg.com/page78.html
http://www.cancer.org/cancer/cancercauses/othercarcinogens/generalinformationaboutcarcinogens/known-and-probable-human-carcinogens Εδώ μπορείτε να βρείτε την πλήρη λίστα με τα εκατοντάδες συστατικά τα οποία αποδεδειγμένα προκαλούν καρκίνο στον άνθρωπο, καθώς και άλλα που είναι ύποπτα ότι τον προκαλούν.

Για τους Τσιγγάνους

και ορισμένων κατοίκων που διαμαρτύρονται ότι η περιοχή είναι άντρο παραβατικότητας.

σκατό του βιολογικού καθαρισμού λίγο πιο πέρα θα καλύπτει τα πάντα. Στο ίδιο μέρος όπου τα «προϊόντα» αφόδευσης των κατοί-

TOLUENE (Τολουόλιο ή Μεθυλοβενζόλιο). Το τολουόλιο είναι τοξική ουσία που χρησιμοποιείται ως διαλύτης. Σε ένα δοχείο με τολουόλιο του εμπορίου διαβάζουμε τις ενδείξεις R38 (Ερεθιστικό στο δέρμα), R48/20 (Προκαλεί σοβαρές βλάβες στην υγεία κατόπιν παρατεταμένης εισπνοής), R63 (Πιθανή βλάβη σε αγέννητο βρέφος), R65 (Μπορεί να προκαλέσει βλάβες στον πνεύμονα αν καταποθεί). Η τοξικότητα του τολουολίου μπορεί να εξηγηθεί από το μεταβολισμό του. Ας δώσουμε ορισμένες λεπτομέρειες για τη διαδικασία. Το τολουόλιο δεν διαλύεται στο νερό και άρα αν εισέλθει στον ανθρώπινο οργανισμό δεν μπορεί να εξέλθει από τις συνηθισμένες οδούς (ιδρώτας, ούρα κλπ). Κατά κύριο λόγο, ο μεταβολισμός του τολουολίου γίνεται στο κυτόχρωμα P540 με οξείδωση της μεθυλομάδας προς βενζυλική αλκοόλη (95% μετατροπή) αλλά και δυο ακόμα ιδιαίτερα τοξικούς μεταβολίτες. Οι τοξικοί μεταβολίτες οξειδώνονται σε βενζαλδεΰδη και κρεσόλες. Τα τοξικά προϊόντα δεσμεύονται από την γλουταθειόνη ωστόσο υπάρχει ποσοστό τοξικών ουσιών που παραμένει ελεύθερο με αποτέλεσμα να προκαλεί σοβαρές βλάβες στα ανθρώπινα κύτταρα. Κάποιοι από τους μεταβολίτες του τολουολίου οδηγούν σε καταστροφή του DNA και καρκινογένεση.

Τέλος, μια αναφορά στα δομικά υλικά.

Σύμφωνα με τις μελέτες της Αμερικάνικης Υπηρεσίας Περιβάλλοντος EPA, **τα επίπεδα των 11 συνηθέστερων ρύπων είναι, συνήθως, δυο με πέντε φορές μεγαλύτερα μέσα στα κτίρια από ότι έξω από αυτά και μέχρι εκατό φορές**

ται αυτομάτως επικίνδυνο.

Μέταλλα. Ο Χάλυβας που χρησιμοποιείται για το οπλισμένο σκυρόδεμα, μπορεί να έχει ραδιενέργεια, ιδιαίτερα όταν προέρχεται από ανακύκλωση παλαιοσιδήρου. Επί πλέον, ο δομικός χάλυβας προκαλεί μια μεταβολή του γήινου ηλεκτρομαγνητικού πεδίου, με επιδράσεις και στον ανθρώπινο οργανισμό.

Μόλυβδος. Ο μόλυβδος είναι δηλητήριο και πρέπει να αποφεύγεται. Έχει τοξική επίδραση στους βιολογικούς οργανισμούς και όταν απορροφηθεί μπορεί να προκαλέσει αναιμία και προβλήματα στα οστά και το νευρικό σύστημα.

Χαλκός. Έχει χαμηλό κόστος ανακύκλωσης, αλλά τα άλατά του που εισέρχονται μέσω του δικτύου ύδρευσης στο πεπτικό σύστημα του οργανισμού μπορούν να προκαλέσουν δυσφορία, φλεγμονές και άλλες ανωμαλίες.

Αλουμίνιο. Η παραγωγή του είναι αρκετά ενεργοβόρα και ελευθερώνει μεγάλες ποσότητες μονοξειδίου του άνθρακα, διοξειδίου του θείου και φθόριο υψηλής τοξικότητας. Είναι ανακυκλώσιμο, αλλά αυτή η διαδικασίε είναι, επίσης, ενεργοβόρα και ρυπαντική. Δεν είναι τυχαίο ότι η ΠΕΣΙΝΕ για παραγωγή σε πρώτο στάδιο αλουμίνας και στη συνέχεια αλουμινίου, καταναλώνει το 5% της συνολικής ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας. Επί πλέον, η εξόρυ-

1. http://anarchypress.wordpress.com/2014/08/02/%CE%B7-%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BD%CF%8D%CF%87%CF%84%CE%B1%CF%82/
2. http://www.sixwise.com/newsletters/05/12/21/the_6+_synthetic_fabrics_you_most_want_to_avoid_and_why.htm

ΠΗΓΕΣ

http://eartheasy.com/live_reducing_indoor_toxins.html

http://www.bioathens.com/i-karkinogones-ousies-pou-vazoume-sto-spiti-mas-ke-ston-organismo-mas/

http://www.oikologio.gr/component/option,com_smf/Itemid,27/topic,1779.0/

http://www.s-ol-ar.gr/index.php/arthra/eco-domisi/8-ecoylika

Σχετικά με την σύσταση των Σερβιετών και των Ταμπόν, βλέπε: http://ireadlabelsforyou.com/tampons-and-sanitary-pads-safe-or-toxic/Λ

Σχετικά με τα σφραγίσματα, εδώ https://www.burtongoldberg.com/page78.html

http://www.cancer.org/cancer/cancercauses/othercarcinogens/generalinformationaboutcarcinogens/known-and-probable-human-carcinogens Εδώ μπορείτε να βρείτε την πλήρη λίστα με τα εκατοντάδες συστατικά τα οποία αποδεδειγμένα προκαλούν καρκίνο στον άνθρωπο, καθώς και άλλα που είναι ύποπτα ότι τον προκαλούν.

Για τους Τσιγγάνους

ΣΤΙΣ 30 ΙΟΥΛΙΟΥ τού 2013 ο Δήμος Καλαμάτας μετά από συντονισμένη επιχείρηση πλαισιωμένη από ΜΑΤ, εισαγγελείς και μπουλντόζες κατεδάφισε τον Τσιγγάνικο καταυλισμό στην θέση Παλιάμπελα κοντά στην είσοδο της πόλης. Μετά από ένα χρόνο και κάτι επίκειται η κατεδάφιση ενός δεύτερου καταυλισμού ο οποίος βρίσκεται λίγες εκατοντάδες μέτρα πιο πέρα και αποτελείται από δεκάδες οικογένειες που στεγάζονται σε 64 κτίσματα.

Οι δύο καταυλισμοί βρίσκονται στην συγκεκριμένη περιοχή της Καλαμάτας για αρκετές δεκαετίες, αλλά τα τελευταία χρόνια βρίσκονται στο στόχαστρο του Δήμου Καλαμάτας, των τοπικών ΜΜΕ αλλά και ορισμένων κατοίκων που διαμαρτύρονται ότι η περιοχή είναι άντρο παραβατικότητας.

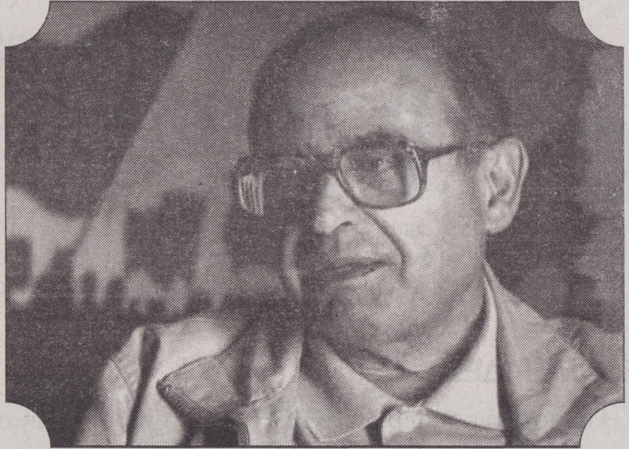
Η κύρια συλλογιστική αυτών που επιθυμούν την απομάκρυνση των Τσιγγάνων από την συγκεκριμένη περιοχή είναι αυτή της παραβατικότητας. Στην παραβατικότητα εντάσσονται πράξεις όπως η διακίνηση και το εμπόριο ναρκωτικών, η ρευματοκλοπή και η κατάληψη δημόσιου ή ιδιωτικού χώρου. Η αλήθεια είναι όμως ότι η πόλη επεκτείνεται προς το μέρος, όπου για δεκαετίες διέμεναν οι τσιγγάνοι οπότε οι συσχετισμοί και τα περιθώρια διαμορφώνονται εκ νέου. **Έτσι οι «κάτοικοι της τελευταίας κατηγορίας» πρέπει να εξοβελιστούν σε ένα χώρο πολύ μακριά από την πόλη, το λεγόμενο βάλτο, παρέα με ποντίκια, κουνούπια, στη μέση του πουθενά ώστε να μην φαίνονται, να μην ακούγονται και να μην μας μυρίζουν γιατί η μυρωδιά από το σκατό του βιολογικού καθαρισμού λίγο πιο πέρα θα καλύπτει τα πάντα. Στο ίδιο μέρος όπου τα «προϊόντα» αφόδευσης των κατοίκων της «πρώτης κατηγορίας» βρίσκουν μέρος διαμονής, βρίσκεται η λύση διαμονής και για τους «κατοίκους της τελευταίας κατηγορίας!».**

Κατ' αρχήν είναι αναγκαίο να ξεκαθαριστεί ότι η προαναφερθείσα παραβατικότητα καλύπτεται και παράγεται από το ίδιο το κράτος και κατ' επέκταση από τους μηχανισμούς της δημοτικής αρχής. Η οικονομική και ηθική εξαθλίωση που βιώνει μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού στον ελλαδικό χώρο μεγαλώνει με γεωμετρική πρόοδο στις κοινότητες των Τσιγγάνων, όπου με διάφορα μέσα «παραβατικά», ή μη, τα μέλη αυτών των κοινοτήτων προσπαθούν να επιβιώσουν. Για δεκαετίες η εν λόγω «παραβατικότητα» στην περιοχή του καταυλισμού αμβλυνόταν λόγω των πελατειακών

Antonio Martin Bellido

Μαδρίτη 1938 - Παρίσι 17 Αυγούστου 2014

Βρίσκομαι στη δυσάρεστη θέση να ανακοινώσω το θάνατο, σήμερα το πρωί, του παλιού μου φίλου και συντρόφου Antonio Martin Bellido που πέθανε στις 5 το πρωί, την ίδια ώρα που πέθαναν πριν 51 χρόνια οι δύο σύντροφοί του, Joaquin Delgado και Francisco Granado, των οποίων οι ζωές –και οι θάνατοι– ήταν τόσο δεμένοι με τη δικιά του. Η κηδεία του θα λάβει χώρα σε λίγες μέρες.

Ο Antonio Martin Bellido, (Madrid 1938-Παρίσι 17/8/ 2014) ήταν γιος ενός μαχητή τού συνδικάτου UGT (Γενική Ένωση Εργατών) που εξορίστηκε στη Γαλλία, όπου και έζησε, στο Στρασβούργο, από την ηλικία των δύο ετών. Έκανε τη μαθητεία του σαν ηλεκτρολόγος μηχανικός, και μετακόμισε στο Παρίσι στα 19 του χρόνια, όπου προσχώρησε στην Ιβηρική Ομοσπονδία Ελευθεριακής Νεολαίας (FIJL). Το 1962 επισκέφθηκε το Λονδίνο με άλλους νεαρούς ισπανούς και γάλλους αναρχικούς για να συμμετέχουν στην ετήσια αντιπυρηνική διαδήλωση του Aldermarston, κατά την οποία σχηματίστηκαν πολλές μακροχρόνιες φιλίες. Την ίδια χρονιά προσχώρησε στην παράνομη ομάδα σχεδιασμού τού επανασυσταθέντος MLE (Εξόριστο Ελευθεριακό Κίνημα), γνωστού ως DI (Defensa Interior=Εσωτερική Άμυνα), του οποίου η αποστολή ήταν: α) να οργανώσει και να συντονίσει ενέργειες που αποσκοπούσαν στην αποσταθεροποίηση του καθεστώτος του Φράνκο εσωτερικά και διεθνώς, και β) να δολοφονήσει τον στρατηγό Φράνκο. Ανάμεσα στην αντι-φρανκικές πράξεις στις οποίες συμμετείχε εκείνη τη χρονιά ήταν οι εκρήξεις με στόχο το μαυσωλείο του δικτάτορα, χτισμένο από σκλάβους, στην Basillica de la Santa Cruz στην Κοιλάδα των Πεσόντων (12 Αυγούστου 1962) και στην πλατεία του Αγίου Πέτρου στο Βατικανό (23 Σεπτεμβρίου 1962) στην εναρκτήρια συνεδρίαση του εκεί Συμβουλίου.

Οι βόμβες του DI δεν είχαν σκοπό να σκοτώσουν, μόνο κής αστυνομίας στη Μαδρίτη (Brigada Politico Social) και το Falangist Labour Front. Ήταν η αστοχία στη βόμβα στο αρχηγείο της μυστικής αστυνομίας που είχε τις πιο σοβαρές συνέπειες και τη μεγαλύτερη επίδραση, υπό την έννοια της ενοχής και των τύψεων, στη ζωή του. Εν αγνοία του αλλά και του συντρόφου του Sergio Hernandez, ο Octavio Alberola, συντονιστής της DI, είχε στείλει έναν άλλο σύντροφο, τον Francisco Granado Gata στη Μαδρίτη, με ένα ειδικά τροποποιημένο αυτοκίνητο με όπλα, εκρηκτικά και έναν ραδιο-αναμεταδότη για την προετοιμασία μιας επί πλέον απόπειρας δολοφονίας του Φράνκο στο Palacio del Oriente κατά τη διάρκεια της ετήσιας παρουσίασης των νέων πρεσβευτών στο δικαστήριο του Φράνκο. Δυστυχώς, δεν υπήρχαν νέοι πρεσβευτές τον Ιούλιο και η επιχείρηση έπρεπε να ακυρωθεί. Ο Francisco Granado αποσύρθηκε και το υλικό πέρασε σε μια άλλη ομάδα της Μαδρίτης υπό τον Jacinto Guerrero Lucas, προστατευόμενο του πρώην γραμματέα άμυνας της CNT (και οργανωτή των αντάρτικων ομάδων άμυνας στην Καταλωνία ανάμεσα στο 1949 και το 1952) Jose Pascual Palacios. Ένας άλλος μαχητής της FIJL/DI, ο Roberto Arino, στάλθηκε στη Μαδρίτη στις 20 Ιουλίου για να επικοινωνήσει με τον Granado, και να τον ενημερώσει για την αλλαγή σχεδίου αλλά δε βρέθηκαν στο ραντεβού με τον τελευταίο. Οκτώ μέρες αργότερα ο Alberola, ανυπόμονος, έστειλε τον έμπιστο φίλο και σύντροφο Joaquin Delgado στη Μαδρίτη για να επικοινωνήσει με τον Arino και τον Granado και να τους καθοδηγήσει να επιστρέψουν στη Γαλλία, αφού αφήσουν τα υλικά σε ένα κρησφύγετο στη Μαδρίτη για να τα πάρει αργότερα η ομάδα του Guerrero. Ο Arino επέστρεψε στη Γαλλία την ίδια μέρα, στις 28 Ιουλίου, αλλά ο Delgado δε μπόρεσε να επικοινωνήσει με τον Francisco Granado μέχρι την επόμενη μέρα, τη μέρα που οι μοιραίες βόμβες που «φυτεύτηκαν» από τον Antonio Martin και τον Sergio Hernandez ε-

ί της 17ης Αυγούστου 1963. Οι BPS γνώριζαν πλήρως ότι δεν είχαν ανάμιξη στις πράξεις της 29ης Ιουλίου, αλλά ήξεραν ότι το απόθεμα όπλων και εκρηκτικών που ανακάλυψαν θα χρησιμοποιούνταν σε μια απόπειρα εναντίον του Φράνκο. Το ερώτημα ήταν ποιος ή ποιοι προδότης/ες ήταν υπεύθυνοι για το θάνατο των Delgado και Granado; Ήταν ένα ερώτημα που θα καταδίωκε τον Antonio Martin για το υπόλοιπο της ζωής του, όπως και οι βαθιές τύψεις που ένιωθε για το ρόλο του στο έγκλημα για το οποίο δολοφονήθηκαν δικαστικά. Όταν έμαθε για την τύχη των δύο συντρόφων του κατά την επιστροφή του στο Παρίσι, ο Antonio ήθελε να κάνει μια δημόσια δήλωση αναγνωρίζοντας την ευθύνη του, αλλά τον έπεισαν να μην το κάνει. Δεν θα είχε καμία επίδραση στην απόφαση να εκτελεστούν οι Delgado και Granado, ειδικά ο Delgado, μέλος του σωματείου οικοδόμων και λιθοξόων και ισχυρή προσωπικότητα τόσο στη FIJL όσο και στη DI. Ο στρατηγός Eduardo Blanco, επικεφαλής της μυστικής υπηρεσίας (DGS), ήθελε αποδιοπομπαίους τράγους και αυτοί ταίριαζαν απόλυτα. Και οι δύο άνδρες παρακολουθούνταν κατά τη διάρκεια της διαμονής τους στη Μαδρίτη, και η αποστολή τους –να σκοτώσουν το Φράνκο– είχε αποκαλυφθεί από τον προστατευόμενο του Pascual, τον Jacinto Guerrero Lucas, έναν πράκτορα της αστυνομίας που παρέμεινε ενεργός μέσα στις τάξεις του εξόριστου ελευθεριακού κινήματος μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '60.

Το 1968 –ως γραμματέας του παραρτήματος Παρισιού της FIJL– συνελήφθη και καταδικάστηκε στο Saint Brieuc για συμμετοχή σε «οργάνωση κακοποιών» (malhechores), αναφορά στην ομάδα 1η ΜΑΗ, τη διάδοχη ομάδα δράσης της DI. Σε όλη την υπόλοιπη ζωή του παρέμεινε ακούραστος υποστηρικτής των αντι-φρανκικών δράσεων της FIJL και της εξόριστης CNT. Παράλληλα, έπαιξε ρόλο-κλειδί στη δημόσια αναγνώριση που άξιζε η ισπανική δημοκρατική και

Βρίσκομαι στη δυσάρεστη θέση να ανακοινώσω το θάνατο, σήμερα το πρωί, του παλιού μου φίλου και συντρόφου Antonio Martin Bellido που πέθανε στις 5 το πρωί, την ίδια ώρα που πέθαναν πριν 51 χρόνια οι δύο σύντροφοί του, Joaquin Delgado και Francisco Granado, των οποίων οι ζωές –και οι θάνατοι– ήταν τόσο δεμένοι με τη δικιά του. Η κηδεία του θα λάβει χώρα σε λίγες μέρες.

Ο Antonio Martin Bellido, (Madrid 1938-Παρίσι 17/8/ 2014) ήταν γιος ενός μαχητή τού συνδικάτου UGT (Γενική Ένωση Εργατών) που εξορίστηκε στη Γαλλία, όπου και έζησε, στο Στρασβούργο, από την ηλικία των δύο ετών. Έκανε τη μαθητεία του σαν ηλεκτρολόγος μηχανικός, και μετακόμισε στο Παρίσι στα 19 του χρόνια, όπου προσχώρησε στην Ιβηρική Ομοσπονδία Ελευθεριακής Νεολαίας (FIJL). Το 1962 επισκέφθηκε το Λονδίνο με άλλους νεαρούς ισπανούς και γάλλους αναρχικούς για να συμμετέχουν στην ετήσια αντιπυρηνική διαδήλωση του Aldermarston, κατά την οποία σχηματίστηκαν πολλές μακροχρόνιες φιλίες. Την ίδια χρονιά προσχώρησε στην παράνομη ομάδα σχεδιασμού τού επανασυσταθέντος MLE (Εξόριστο Ελευθεριακό Κίνημα), γνωστού ως DI (Defensa Interior=Εσωτερική Άμυνα), του οποίου η αποστολή ήταν: α) να οργανώσει και να συντονίσει ενέργειες που αποσκοπούσαν στην αποσταθεροποίηση του καθεστώτος του Φράνκο εσωτερικά και διεθνώς, και β) να δολοφονήσει τον στρατηγό Φράνκο. Ανάμεσα στην αντι-φρανκικές πράξεις στις οποίες συμμετείχε εκείνη τη χρονιά ήταν οι εκρήξεις με στόχο το μαυσωλείο του δικτάτορα, χτισμένο από σκλάβους, στην Basillica de la Santa Cruz στην Κοιλάδα των Πεσόντων (12 Αυγούστου 1962) και στην πλατεία του Αγίου Πέτρου στο Βατικανό (23 Σεπτεμβρίου 1962) στην εναρκτήρια συνεδρίαση του εκεί Συμβουλίου.

Οι βόμβες του DI δεν είχαν σκοπό να σκοτώσουν, μόνο να τραβήξουν την διεθνή προσοχή για τη συνεχιζόμενη και αυξανόμενη καταστολή και τη βίαιη φύση του καθεστώτος του Φράνκο. Μικρές ποσότητες πλαστικών εκρηκτικών χρησιμοποιήθηκαν σ' εκείνους τους μηχανισμούς, και όλοι είχαν προγραμματιστεί να εκραγούν τις πρώτες πρωινές ώρες. Είναι γεγονός ότι, κατά τη διάρκεια της εντατικής, διεθνούς, δίχρονης βομβιστικής καμπάνιας της DI ενάντια στους φρανκικούς θεσμούς, μόνο σε μία περίπτωση –στη Γενική Διεύθυνση της Σεγκουριντάντ, το αρχηγείο της μυστικής αστυνομίας του Φράνκο, στην Puerta del Sol στη Μαδρίτη– τραυματίστηκαν ελαφρά κάποιοι άνθρωποι λόγω λάθους στη χρονο-καθυστέρηση. Σ' αυτή την περίοδο η DI οργάνωσε δύο απόπειρες δολοφονίας του Φράνκο στο Σαν Σεμπαστιάν (18 Ιουνίου 1962) και στο Palacio de Ayete (19 Αυγούστου 1962).

Ίσως οι πιο κρίσιμες δράσεις του Αντόνιο ήταν αυτές που συνέβησαν στις 29 Ιουλίου 1963 στο αρχηγείο της μυστικής αστυνομίας στη Μαδρίτη (Brigada Politico Social) και το Falangist Labour Front. Ήταν η αστοχία στη βόμβα στο αρχηγείο της μυστικής αστυνομίας που είχε τις πιο σοβαρές συνέπειες και τη μεγαλύτερη επίδραση, υπό την έννοια της ενοχής και των τύψεων, στη ζωή του. Εν αγνοία του αλλά και του συντρόφου του Sergio Hernandez, ο Octavio Alberola, συντονιστής της DI, είχε στείλει έναν άλλο σύντροφο, τον Francisco Granado Gata στη Μαδρίτη, με ένα ειδικά τροποποιημένο αυτοκίνητο με όπλα, εκρηκτικά και έναν ραδιο-αναμεταδότη για την προετοιμασία μιας επί πλέον απόπειρας δολοφονίας του Φράνκο στο Palacio del Oriente κατά τη διάρκεια της ετήσιας παρουσίασης των νέων πρεσβευτών στο δικαστήριο του Φράνκο. Δυστυχώς, δεν υπήρχαν νέοι πρεσβευτές τον Ιούλιο και η επιχείρηση έπρεπε να ακυρωθεί. Ο Francisco Granado αποσύρθηκε και το υλικό πέρασε σε μια άλλη ομάδα της Μαδρίτης υπό τον Jacinto Guerrero Lucas, προστατευόμενο του πρώην γραμματέα άμυνας της CNT (και οργανωτή των αντάρτικων ομάδων άμυνας στην Καταλωνία ανάμεσα στο 1949 και το 1952) Jose Pascual Palacios. Ένας άλλος μαχητής της FIJL/DI, ο Roberto Arino, στάλθηκε στη Μαδρίτη στις 20 Ιουλίου για να επικοινωνήσει με τον Granado, και να τον ενημερώσει για την αλλαγή σχεδίου αλλά δε βρέθηκαν στο ραντεβού με τον τελευταίο. Οκτώ μέρες αργότερα ο Alberola, ανυπόμονος, έστειλε τον έμπιστο φίλο και σύντροφο Joaquin Delgado στη Μαδρίτη για να επικοινωνήσει με τον Arino και τον Granado και να τους καθοδηγήσει να επιστρέψουν στη Γαλλία, αφού αφήσουν τα υλικά σε ένα κρησφύγετο στη Μαδρίτη για να τα πάρει αργότερα η ομάδα του Guerrero. Ο Arino επέστρεψε στη Γαλλία την ίδια μέρα, στις 28 Ιουλίου, αλλά ο Delgado δε μπόρεσε να επικοινωνήσει με τον Francisco Granado μέχρι την επόμενη μέρα, τη μέρα που οι μοιραίες βόμβες που «φυτεύτηκαν» από τον Antonio Martin και τον Sergio Hernandez εξερράγησαν πρόωρα στα αρχηγεία της αστυνομίας και των φαλαγγιτών. Ο Sergio επέστρεψε με το τρένο στη Γαλλία αμέσως μετά τις εκρήξεις, αλλά ο Antonio παρέμεινε στη Μαδρίτη για μια εβδομάδα περίπου μέχρι να καταλαγιάσει η κατακραυγή και το κυνηγητό, ούτως ώστε να μπορέσει άνετα να ξεφύγει. Στις 31 Ιουλίου, καθώς οι Delgado και Granado ετοιμάζονταν να φύγουν από τη Μαδρίτη, συνελήφθησαν από έναν αξιωματικό της Guardia Civil που φέρεται να τους «θεώρησε ύποπτους», ένα κλασικό τέχνασμα που χρησιμοποιεί η αστυνομία επιθυμώντας να κρύψει το γεγονός ότι έδρασε με βάση πληροφορίες που έλαβε από πληροφοριοδότες ή πράκτορες. Και οι δύο άνδρες συνελήφθησαν, βασανίστηκαν, διώχθηκαν για «Ληστείες και Τρομοκρατία», δικάστηκαν από ένα έκτακτο στρατιωτικό δικαστήριο (drumhead) στις 13 Αυγούστου 1963 και καταδικάστηκαν σε θάνατο δι' απαγχονισμού. Οι δύο αθώοι άνδρες εκτελέστηκαν στις φυλακές Carabanchel το πρωί της 17ης Αυγούστου 1963. Οι BPS γνώριζαν πλήρως ότι δεν είχαν ανάμιξη στις πράξεις της 29ης Ιουλίου, αλλά ήξεραν ότι το απόθεμα όπλων και εκρηκτικών που ανακάλυψαν θα χρησιμοποιούνταν σε μια απόπειρα εναντίον του Φράνκο. Το ερώτημα ήταν ποιος ή ποιοι προδότης/ες ήταν υπεύθυνοι για το θάνατο των Delgado και Granado; Ήταν ένα ερώτημα που θα καταδίωκε τον Antonio Martin για το υπόλοιπο της ζωής του, όπως και οι βαθιές τύψεις που ένιωθε για το ρόλο του στο έγκλημα για το οποίο δολοφονήθηκαν δικαστικά. Όταν έμαθε για την τύχη των δύο συντρόφων του κατά την επιστροφή του στο Παρίσι, ο Antonio ήθελε να κάνει μια δημόσια δήλωση αναγνωρίζοντας την ευθύνη του, αλλά τον έπεισαν να μην το κάνει. Δεν θα είχε καμία επίδραση στην απόφαση να εκτελεστούν οι Delgado και Granado, ειδικά ο Delgado, μέλος του σωματείου οικοδόμων και λιθοξόων και ισχυρή προσωπικότητα τόσο στη FIJL όσο και στη DI. Ο στρατηγός Eduardo Blanco, επικεφαλής της μυστικής υπηρεσίας (DGS), ήθελε αποδιοπομπαίους τράγους και αυτοί ταίριαζαν απόλυτα. Και οι δύο άνδρες παρακολουθούνταν κατά τη διάρκεια της διαμονής τους στη Μαδρίτη, και η αποστολή τους –να σκοτώσουν το Φράνκο– είχε αποκαλυφθεί από τον προστατευόμενο του Pascual, τον Jacinto Guerrero Lucas, έναν πράκτορα της αστυνομίας που παρέμεινε ενεργός μέσα στις τάξεις του εξόριστου ελευθεριακού κινήματος μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '60.

Το 1968 –ως γραμματέας του παραρτήματος Παρισιού της FIJL– συνελήφθη και καταδικάστηκε στο Saint Brieuc για συμμετοχή σε «οργάνωση κακοποιών» (malhechores), αναφορά στην ομάδα 1η ΜΑΗ, τη διάδοχη ομάδα δράσης της DI. Σε όλη την υπόλοιπη ζωή του παρέμεινε ακούραστος υποστηρικτής των αντι-φρανκικών δράσεων της FIJL και της εξόριστης CNT. Παράλληλα, έπαιξε ρόλο-κλειδί στη δημόσια αναγνώριση που άξιζε η ισπανική δημοκρατική και αναρχική δράση για την απελευθέρωση του Παρισιού από την 2η θωρακισμένη μεραρχία του Leclerc, «La Nueve».

Τέλος, στις 17 Οκτωβρίου 2009, μετά από χρόνια έρευνας, ο Antonio Martin κατόρθωσε να οργανώσει μια βιντεοσκοπημένη αντιπαράθεση, στην Μαδρίτη, με την παρουσία του Jacinto Guerrero Lucas και ενός αριθμού των εναπομεινάντων συντρόφων του από την ομάδα του της Μαδρίτης –τα θύματά του– που είχαν βασανιστεί και φυλακιστεί λόγω της σύνδεσής τους με διάφορες επιθέσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1962 και 1963 σε στόχους συμβολικής σημασίας οι οποίοι συνδεόνταν με τον φρανκισμό.

Stuart Christie

Μετάφραση: ***Αναρχικός Πυρήνας***
ΞΑΝΑ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

ΠΗΓΗ
http://www.katesharpleylibrary.net/jq2d6w,
http://kslnotes.wordpress.com

σχέσεων των εκάστοτε δημάρχων και νομαρχών με την κοινότητα των τσιγγάνων. Χαρακτηριστικό γεγονός είναι μια παλαιό-

για περιοχές «καταπατημένες» από τσιγγάνους καθώς και για τις «αυθαίρετες» παράγκες τους, αλλά χάνεται όταν κάποιο

της αστυνομίας και ότι η κάθε έφοδος γινόταν γνωστή από τα τοπικά ΜΜΕ;

για προσχώρησε στην παράνομη ομάδα σχεδιασμού του επανασυσταθέντος MLE (Εξόριστο Ελευθεριακό Κίνημα), γνωστού ως DI (Defensa Interior=Εσωτερική Άμυνα), του οποίου η αποστολή ήταν: α) να οργανώσει και να συντονίσει ενέργειες που αποσκοπούσαν στην αποσταθεροποίηση του καθεστώτος του Φράνκο εσωτερικά και διεθνώς, και β) να δολοφονήσει τον στρατηγό Φράνκο. Ανάμεσα στην αντι-φρανκικές πράξεις στις οποίες συμμετείχε εκείνη τη χρονιά ήταν οι εκρήξεις με στόχο το μαυσωλείο του δικτάτορα, χτισμένο από σκλάβους, στην Basillica de la Santa Cruz στην Κοιλάδα των Πεσόντων (12 Αυγούστου 1962) και στην πλατεία του Αγίου Πέτρου στο Βατικανό (23 Σεπτεμβρίου 1962) στην εναρκτήρια συνεδρίαση του εκεί Συμβουλίου.

Οι βόμβες του DI δεν είχαν σκοπό να σκοτώσουν, μόνο να τραβήξουν την διεθνή προσοχή για τη συνεχιζόμενη και αυξανόμενη καταστολή και τη βίαιη φύση του καθεστώτος του Φράνκο. Μικρές ποσότητες πλαστικών εκρηκτικών χρησιμοποιήθηκαν σ' εκείνους τους μηχανισμούς, και όλοι είχαν προγραμματιστεί να εκραγούν τις πρώτες πρωινές ώρες. Είναι γεγονός ότι, κατά τη διάρκεια της εντατικής, διεθνούς, δίχρονης βομβιστικής καμπάνιας της DI ενάντια στους φρανκικούς θεσμούς, μόνο σε μία περίπτωση –στη Γενική Διεύθυνση της Σεγκουριτάντ, το αρχηγείο της μυστικής αστυνομίας του Φράνκο, στην Puerta del Sol στη Μαδρίτη– τραυματίστηκαν ελαφρά κάποιοι άνθρωποι λόγω λάθους στη χρονο-καθυστέρηση. Σ' αυτή την περίοδο η DI οργάνωσε δύο απόπειρες δολοφονίας του Φράνκο στο Σαν Σεμπαστιάν (18 Ιουνίου 1962) και στο Palacio de Ayete (19 Αυγούστου 1962).

Ίσως οι πιο κρίσιμες δράσεις του Αντόνιο ήταν αυτές που συνέβησαν στις 29 Ιουλίου 1963 στο αρχηγείο της μυστικής αστυνομίας και το 1952) José Pascual Palacios. Ένας άλλος μαχητής της FIJL/DI, ο Roberto Arino, στάλθηκε στη Μαδρίτη στις 20 Ιουλίου για να επικοινωνήσει με τον Granado, και να τον ενημερώσει για την αλλαγή σχεδίου αλλά δε βρέθηκαν στο ραντεβού με τον τελευταίο. Οκτώ μέρες αργότερα ο Alberola, ανυπόμονος, έστειλε τον έμπιστο φίλο και σύντροφο Joaquin Delgado στη Μαδρίτη για να επικοινωνήσει με τον Arino και τον Granado και να τους καθοδηγήσει να επιστρέψουν στη Γαλλία, αφού αφήσουν τα υλικά σε ένα κρησφύγετο στη Μαδρίτη για να τα πάρει αργότερα η ομάδα του Guerrero. Ο Arino επέστρεψε στη Γαλλία την ίδια μέρα, στις 28 Ιουλίου, αλλά ο Delgado δε μπόρεσε να επικοινωνήσει με τον Francisco Granado μέχρι την επόμενη μέρα, τη μέρα που οι μοιραίες βόμβες που «φυτεύτηκαν» από τον Antonio Martin και τον Sergio Hernandez εξερράγησαν πρόωρα στα αρχηγεία της αστυνομίας και των φαλαγγιτών. Ο Sergio επέστρεψε με το τρένο στη Γαλλία αμέσως μετά τις εκρήξεις, αλλά ο Antonio παρέμεινε στη Μαδρίτη για μια εβδομάδα περίπου μέχρι να καταλαγιάσει η κατακραυγή και το κυνηγητό, ούτως ώστε να μπορέσει άνετα να ξεφύγει. Στις 31 Ιουλίου, καθώς οι Delgado και Granado ετοιμάζονταν να φύγουν από τη Μαδρίτη, συνελήφθησαν από έναν αξιωματικό της Guardia Civil που φέρεται να τους «θεώρησε ύποπτους», ένα κλασικό τέχνασμα που χρησιμοποιεί η αστυνομία επιθυμώντας να κρύψει το γεγονός ότι έδρασε με βάση πληροφορίες που έλαβε από πληροφοριοδότες ή πράκτορες. Και οι δύο άνδρες συνελήφθησαν, βασανίστηκαν, διώχθηκαν για «Ληστείες και Τρομοκρατία», δικάστηκαν από ένα έκτακτο στρατιωτικό δικαστήριο (drumhead) στις 13 Αυγούστου 1963 και καταδικάστηκαν σε θάνατο δι' απαγχονισμού. Οι δύο αθώοι άνδρες εκτελέστηκαν στις φυλακές Carabanchel το πρωδύο άνδρες παρακολουθούνταν κατά τη διάρκεια της διαμονής τους στη Μαδρίτη, και η αποστολή τους –να σκοτώσουν το Φράνκο– είχε αποκαλυφθεί από τον προστατευόμενο του Pascual, τον Jacinto Guerrero Lucas, έναν πράκτορα της αστυνομίας που παρέμεινε ενεργός μέσα στις τάξεις του εξόριστου ελευθεριακού κινήματος μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '60.

Το 1968 –ως γραμματέας του παραρτήματος Παρισιού της FIJL– συνελήφθη και καταδικάστηκε στο Saint Brieuc για συμμετοχή σε «οργάνωση κακοποιών» (malhechores), αναφορά στην ομάδα 1η MAH, τη διάδοχη ομάδα δράσης της DI. Σε όλη την υπόλοιπη ζωή του παρέμεινε ακούραστος υποστηρικτής των αντι-φρανκικών δράσεων της FIJL και της εξόριστης CNT. Παράλληλα, έπαιξε ρόλο-κλειδί στη δημόσια αναγνώριση που άξιζε η ισπανική δημοκρατική και αναρχική δράση για την απελευθέρωση του Παρισιού από την 2η θωρακισμένη μεραρχία του Leclerc, «La Nueve».

Τέλος, στις 17 Οκτωβρίου 2009, μετά από χρόνια έρευνας, ο Antonio Martin κατόρθωσε να οργανώσει μια βιντεοσκοπημένη αντιπαράθεση, στην Μαδρίτη, με την παρουσία του Jacinto Guerrero Lucas και ενός αριθμού των εναπομεινάντων συντρόφων του από την ομάδα του της Μαδρίτης –τα θύματά του– που είχαν βασανιστεί και φυλακιστεί λόγω της σύνδεσής τους με διάφορες επιθέσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1962 και 1963 σε στόχους συμβολικής σημασίας οι οποίοι συνδεόνταν με τον φρανκισμό.

Stuart Christie

Μετάφραση: ***Αναρχικός Πυρήνας***
ΞΑΝΑ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

ΠΗΓΗ
http://www.katesharpleylibrary.net/jq2d6w,
http://kslnotes.wordpress.com

σχέσεων των εκάστοτε δημάρχων και νομαρχών με την κοινότητα των τσιγγάνων. Χαρακτηριστικό γεγονός είναι μια παλαιότερη εκλογική αναμέτρηση που κρίθηκε για λίγους εκατοντάδες ψήφους υπέρ του νυν δημάρχου Π. Νίκα. Το τελευταίο εκλογικό κέντρο όπου και τελικά ανέδειξε τον δήμαρχο ήταν αυτό της περιοχής του καταυλισμού. Ο καταυλισμός διέθετε δίκτυο ύδρευσης και ρεύματος για δεκαετίες, αλλά μέχρι χθες όλα αυτά φαίνεται πως δεν ενοχλούσαν κανένα δήμαρχο που μάλιστα λειτουργούσαν σιωπηρά υπό την σκέπη του και με την προϋπόθεση ψηφοθηρικών ανταλλαγμάτων. Η υποκρισία του κράτους μεγαλώνει όταν δείχνει μεγάλη ευαισθησία για περιοχές «καταπατημένες» από τσιγγάνους καθώς και για τις «αυθαίρετες» παράγκες τους, αλλά χάνεται όταν κάποιο μεγαλολαμόγιο χτίσει σε παραλία καταπατώντας δημόσιο χώρο, ή αν πρόκειται για αυθαίρετα εμπορικά κέντρα, ξενοδοχεία κλπ.

Το εμπόριο και η διακίνηση ψυχοτρόπων ουσιών είναι πρακτικές στις οποίες επιδίδεται πλήθος ατόμων τσιγγάνων ή μη, αλλά η σύλληψη για κατοχή κάνναβης ή ηρωίνης σε τσιγγάνικο καταυλισμό φαίνεται πως έχει μεγαλύτερο βάρος και στην προκειμένη χρονική περίοδο συμφέρει! Να θεωρήσουμε τυχαίο ότι τον τελευταίο χρόνο ο καταυλισμός είχε δεχτεί πλήθος εφόδων της αστυνομίας και ότι η κάθε έφοδος γινόταν γνωστή από τα τοπικά ΜΜΕ;

Από όλα τα παραπάνω φαίνεται πως εν τέλει το κλίμα ετοιμάστηκε, ο εχθρός πλέον είναι επικίνδυνος και επιτέλους αφού έγινε επικίνδυνος θα αντιμετωπιστεί, νοιώθοντας έτσι την καταστολή της εξουσίας.

Μόνο που αφού ο εχθρός ισοπεδωθεί μετά τί θα απογίνουμε χωρίς εχθρό; Ποιός λέτε να είναι έτοιμος να υποδυθεί τον εχθρό;

Ελευθερόκοκκος

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΡΧΙΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗΣ

Επειδή έχει ζητηθεί από νέους συντρόφους και συντρόφισσες κατάλογος των εκδόσεών μας τις παραθέτουμε για να διευκολυνθούν όλοι όσοι επιθυμούν να γνωρίζουν ή να προμηθευθούν κάποια από τις εκδόσεις μας. Στο άμεσο μέλλον θα βελτιώσουμε την παρουσίαση των εκδόσεών μας.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

1. Η αναρχική εφημερίδα **ΕΞΕΓΕΡΣΗ**, (41 τεύχη) τιμή τεύχους 1 ευρώ

2. Η μηνιαία πανελλαδική αναρχική εφημερίδα ***Διαδρομή Ελευθερίας***, τεύχη 1-135 (συνεχίζεται) τιμή φύλλου 1 ευρώ

Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ διατίθεται και σε δερματόδετους τόμους ανά 25 φύλλα, στην τιμή των 35 ευρώ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

3. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχ. 1, (*Εξαντλημένο*)
4. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχ. 2-3, τιμ. 2 ευρώ
5. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχος 4, τιμή 2 ευρώ
6. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχος 5, τιμή 2 ευρώ
7. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχος 6, τιμή 2 ευρώ
8. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχος 7, τιμή 2 ευρώ
9. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχος 8-9, τιμή 2 ευρώ
10. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχ. 10, τιμή 2 ευρώ

ΒΙΒΛΙΑ

11. ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΣΤΟΝ «ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ», Α΄ τόμος, τιμή 10 ευρώ
12. ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ 1990 -1999 10 ΧΡΟΝΙΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ, Μέρος Α΄, (*Εξαντλημένο*)
13. ΟΔΟΦΡΑΓΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ, Φοιτητικές Κινητοποιήσεις 2006-2007, τιμή 7 ευρώ
14. ΟΡΓΙΣΜΕΝΗ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ, ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΚΟ (1967-1984), β΄ έκδοσις 2008, τιμή 5 ευρώ
15. ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΟΙ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ (Αλμπουμ), τιμή 15 ευρώ
16. Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ, Πολυτεχνείο 1995, τιμή 10 ευρώ
17. ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ (μια περιπέτεια του αναρχικού ΤΕΝ-ΤΕΝ, β΄ έκδοσις 2000, (*Εξαντλημένο*)
18. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2003, Η τελευταία μεγάλη σύγκρουση, τιμή 10 ευρώ.

ΜΠΡΟΣΟΥΡΕΣ

Σημείωση:

Επειδή έχει ζητηθεί από νέους συντρόφους και συντρόφισσες κατάλογος των εκδόσεών μας τις παραθέτουμε για να διευκολυνθούν όλοι όσοι επιθυμούν να γνωρίζουν ή να προμηθευθούν κάποια από τις εκδόσεις μας. Στο άμεσο μέλλον θα βελτιώσουμε την παρουσίαση των εκδόσεών μας.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

1. Η αναρχική εφημερίδα **ΕΞΕΓΕΡΣΗ**, (41 τεύχη) τιμή τεύχους 1 ευρώ
2. Η μηνιαία πανελλαδική αναρχική εφημερίδα ***Διαδρομή Ελευθερίας***, τεύχη 1-135 (συνεχίζεται) τιμή φύλλου 1 ευρώ

Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ διατίθεται και σε δερματόδετους τόμους ανά 25 φύλλα, στην τιμή των 35 ευρώ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

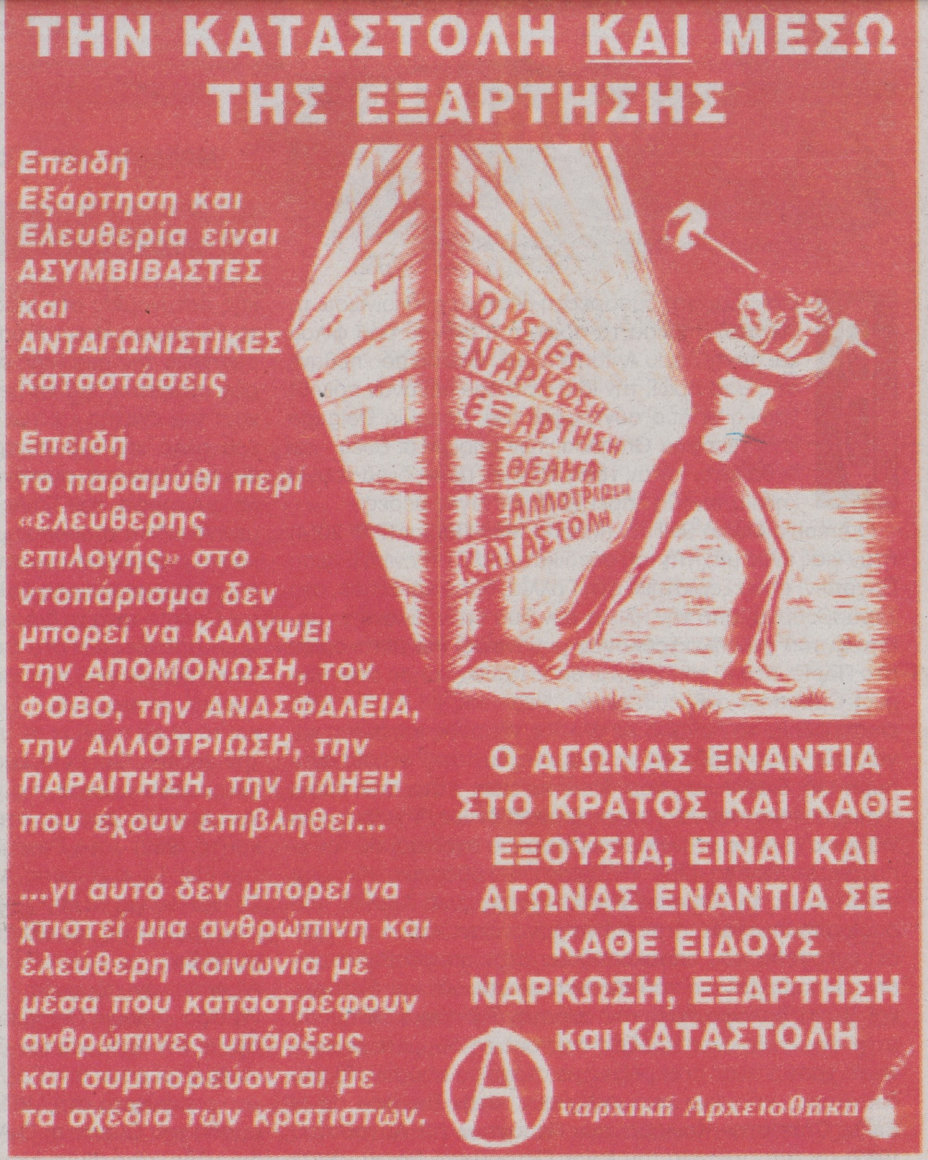
3. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχ. 1, (*Εξαντλημένο*)
4. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχ. 2-3, τιμ. 2 ευρώ
5. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχος 4, τιμή 2 ευρώ
6. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχος 5, τιμή 2 ευρώ
7. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχος 6, τιμή 2 ευρώ
8. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχος 7, τιμή 2 ευρώ
9. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχος 8-9, τιμή 2 ευρώ
10. Περιοδικό ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχ. 10, τιμή 2 ευρώ

ΒΙΒΛΙΑ

11. ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΣΤΟΝ «ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ», Α΄ τόμος, τιμή 10 ευρώ
12. ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ 1990 -1999 10 ΧΡΟΝΙΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ, Μέρος Α΄, (*Εξαντλημένο*)
13. ΟΔΟΦΡΑΓΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ, Φοιτητικές Κινητοποιήσεις 2006-2007, τιμή 7 ευρώ
14. ΟΡΓΙΣΜΕΝΗ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ, ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΚΟ (1967-1984), β΄ έκδοσις 2008, τιμή 5 ευρώ
15. ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΟΙ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ (Αλμπουμ), τιμή 15 ευρώ
16. Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ, Πολυτεχνείο 1995, τιμή 10 ευρώ
17. ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ (μια περιπέτεια του αναρχικού ΤΕΝ-ΤΕΝ, β΄ έκδοσις 2000, (*Εξαντλημένο*)
18. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2003, Η τελευταία μεγάλη σύγκρουση, τιμή 10 ευρώ.

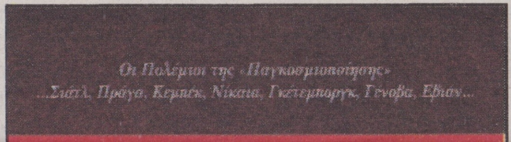
ΜΠΡΟΣΟΥΡΕΣ

19. Η ιστορία των συγκροτημάτων PUNK, HARD CORE και άλλων σχημάτων από το 1980 έως το 2000 στον ελλαδικό χώρο, β΄ έκδοσις 2008, (*Εξαντλημένο*)
20. Αυτές οι νύχτες είναι του Μιχάλη, β΄ έκδοσις 2008, (*Εξαντλημένο*)
21. Θεσσαλονίκη, Ιούνιος 2003 (*Εξαντλημένο*)

Σημείωση:
Οι τιμές ισχύουν για την περίπτωση που θα προμηθευτείτε τις εκδόσεις από τα γραφεία μας, στην Αναρχική Αρχειοθήκη Αθήνας ή στην Αναρχική Αρχειοθήκη Θεσσαλονίκης. Στα βιβλιοπωλεία οι τιμές είναι αυξημένες.
Τα χρήματα που συγκεντρώνονται από την διάθεση των εντύπων μας είναι πάγια πρακτική μας να χρησιμοποιούνται για επανεκδόσεις ή για την έκδοση βιβλίων αναρχικού περιεχομένου.

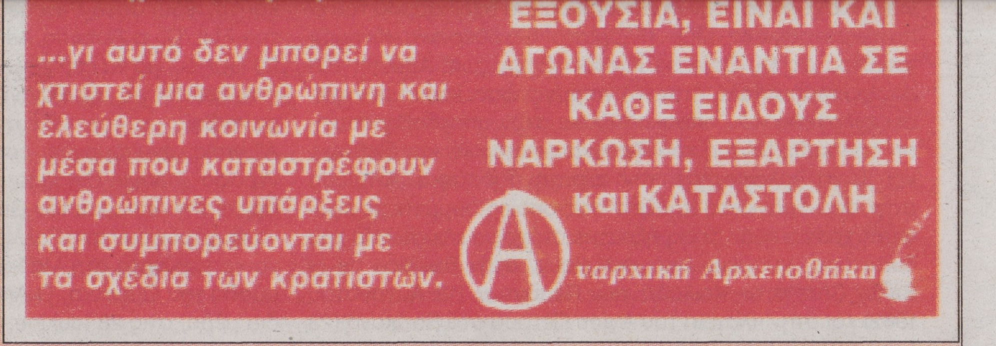
Από την αναρχική Αρχειοθήκη κυκλοφόρησε το βιβλίο:

τιμή 10 ευρώ

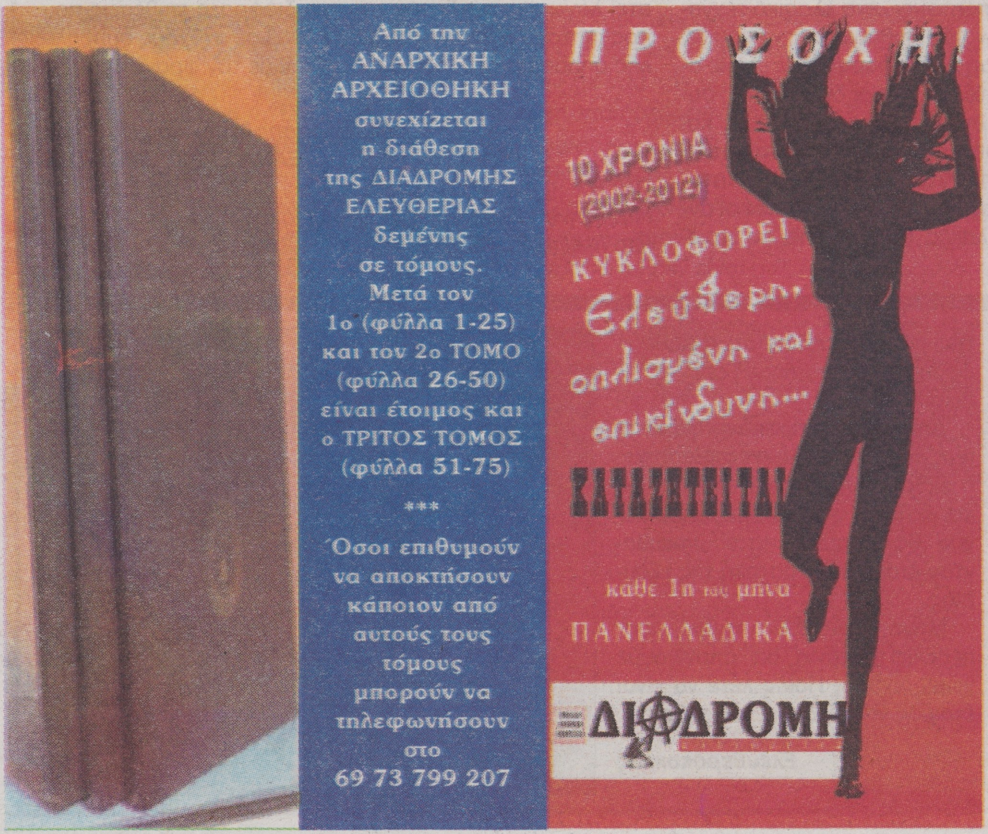
12. ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ 1990 -1999
10 ΧΡΟΝΙΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ, Μέρος Α΄, (*Εξαντλημένο*)
13. ΟΔΟΦΡΑΓΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ, Φοιτητικές Κινητοποιήσεις 2006-2007, τιμή 7 ευρώ
14. ΟΡΓΙΣΜΕΝΗ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ, ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΚΟ (1967-1984), β΄ έκδοσις 2008, τιμή 5 ευρώ
15. ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΟΙ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ (Αλμπουμ), τιμή 15 ευρώ
16. Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ, Πολυτεχνείο 1995, τιμή 10 ευρώ
17. ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
(μια περιπέτεια του αναρχικού ΤΕΝ-ΤΕΝ, β΄ έκδοσις 2000, (*Εξαντλημένο*)
18. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2003, Η τελευταία μεγάλη σύγκρουση, τιμή 10 ευρώ.

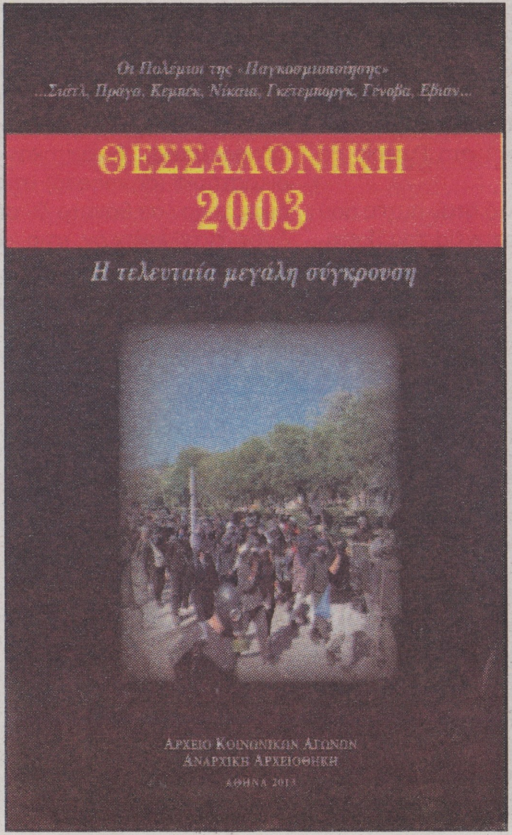
ΜΠΡΟΣΟΥΡΕΣ

19. Η ιστορία των συγκροτημάτων PUNK, HARD CORE και άλλων σχημάτων από το 1980 έως το 2000 στον ελλαδικό χώρο, β΄ έκδοσις 2008, (*Εξαντλημένο*)
20. Αυτές οι νύχτες είναι του Μιχάλη, β΄ έκδοσις 2008, (*Εξαντλημένο*)
21. Θεσσαλονίκη, Ιούνιος 2003 (*Εξαντλημένο*)

Σημείωση:
Οι τιμές ισχύουν για την περίπτωση που θα προμηθευτείτε τις εκδόσεις από τα γραφεία μας, στην Αναρχική Αρχειοθήκη Αθήνας ή στην Αναρχική Αρχειοθήκη Θεσσαλονίκης. Στα βιβλιοπωλεία οι τιμές είναι αυξημένες.
Τα χρήματα που συγκεντρώνονται από την διάθεση των εντύπων μας είναι πάγια πρακτική μας να χρησιμοποιούνται για επανεκδόσεις ή για την έκδοση βιβλίων αναρχικού περιεχομένου.

Από την αναρχική Αρχειοθήκη κυκλοφόρησε το βιβλίο:

Οι πολέμιοι της «Παγκοσμιοποίησης»
...Σιάτλ, Πράγα, Κεμπέκ, Γκέτεμποργκ, Γένοβα, Εβιάν..

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2003

Η τελευταία μεγάλη σύγκρουση

Πρόκειται για μία συλλογή ντοκουμέντων από τις κινητοποιήσεις ενάντια στην σύνοδο της ΕΕ τον Ιούνιο του 2003, στην Θεσσαλονίκη, αλλά και όσων προηγήθηκαν και ακολούθησαν μετά από αυτήν.

Θα το βρείτε σε κεντρικά βιβλιοπωλεία της Αθήνας-Θεσσαλονίκης καθώς και στα γραφεία της Αναρχικής Αρχειοθήκης.